Крисоватий А. І.
Панасюк В. М.
Мельничук І. В.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ

2024

УДК 657

Затверджено
Вченою радою Західноукраїнського національного університету
(протокол № 7 від 28.02.2024 р.)

Рецензенти:
Ізмайлов Ярослав Олексійович *- доктор економічних наук, професор, професор кафедри адміністрування податків Державного податкового університету;*
Пилипенко Любомир Миколайович *– доктор економічних наук, професор, директор Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету "Львівська політехніка";*
Реслер Марина Василівна *- доктор економічних наук, професор, декан факультету економіки, управління та інженерії Мукачівського державного університету.*

Крисоватий А. І., Панасюк В. М., Мельничук І. В.
Бухгалтерський облік та оподаткування : підручник / за заг. ред. проф. *А. І. Крисоватого* та проф. *В. М. Панасюк*. Тернопіль: ЗУНУ. В-во «Економічна думка». 2024. 637 с.

Підручник розкриває теоретичні та методичні засади бухгалтерського обліку і оподаткування, які спрямовані на освоєння фундаментальних знань і практичних навиків з метою вирішення прикладних проблем та спеціалізованих завдань у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм та галузей економіки в умовах кризових явищ та з урахуванням вимог сучасного бізнес-середовища. У підручнику викладено методику основних облікових і технологічних процедур роботи у напрямку обліково-інформаційного забезпечення управління підприємством у відповідності до чинного законодавства. Окремо подаються актуальні напрями вивчення та освоєння методики обліку господарських процесів (постачання, виробництво, реалізація, а також процесів створення та ліквідації суб'єктів господарювання). Крім того, у підручнику узагальнено теорія податків та методика оподаткування фізичних та юридичних осіб, які проводять підприємницьку діяльність. Підручник побудований з врахуванням як традиційних методів навчання, так й інноваційних методів case study, моделювання, демонстрування та самонавчання на основі індивідуального підходу до вибору теми вивчення та творчої пошуково-дослідної діяльності. Теоретичний матеріал підкріплено практичними ситуаціями та цифровими прикладами, ілюстровано схемами, рисунками, таблицями.

Підручник рекомендується для студентів, аспірантів, слухачів відділень післядипломної освіти та викладачів ЗВО, а також буде корисним для бухгалтерів-практиків, керівників та працівників економічних служб підприємств та установ.

ISBN 978-966-654-750-0

© Крисоватий А. І., Панасюк В. М., Мельничук І. В., 2024

© ЗУНУ, 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ…..……..7

1.1. Історія бухгалтерського обліку **8**

1.2. Лука Пачолі – засновник сучасних принципів бухгалтерського обліку **21**

1.3. Історія становлення системи оподаткування **25**

1.4. Вільям Петті та його внесок в розвиток оподаткування **45**

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРЕДМЕТ І МЕТОД 49

2.1. Поняття обліку, його види, функції, завдання та вимоги, що до нього ставляться **50**

2.2. Користувачі інформації та облікові вимірники **59**

2.3. Основні принципи бухгалтерського обліку..... **61**

2.4. Предмет і метод бухгалтерського обліку..... **63**

2.5. Класифікація активів і пасивів підприємства..... **66**

2.6. Факти господарської діяльності як основа обліку **78**

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ЯК МЕТОД ВІДОБРАЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ФАКТІВ..... 80

3.1. Сутність бухгалтерського балансу, балансове рівняння та його модифікації..... **81**

3.2. Методика побудови балансу та характеристика статей активу і пасиву балансу..... **83**

3.3. Типи змін в балансі, що зумовлені впливом господарських операцій **87**

РОЗДІЛ 4. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС 90

4.1. Рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та будова **91**

4.2. Структурна побудова бухгалтерських рахунків за двоїстим (балансовим) принципом: активні і пасивні рахунки..... **93**

4.3. Сутність подвійного запису та його значення..... **97**

4.4. Методика аналітичного та синтетичного обліку та їх взаємозв’язок..... **100**

4.5. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку **105**

4.6. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку..... **108**

4.7. План рахунків бухгалтерського обліку 113

РОЗДІЛ 5. ОЦІНКА ТА КАЛЬКУЛЯЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 116

5.1. Оцінка як інструмент грошового вираження фактів 117

5.2. Види оцінок в обліку та їх характеристика 118

5.3. Поняття про калькуляцію, її види та методи калькулювання 119

РОЗДІЛ 6. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОБЛІКОВИХ ДАНИХ В ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТАХ. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ 123

6.1. Поняття про первинне спостереження в обліку. Роль облікових документів 124

6.2. Вимоги до змісту і оформлення документів 126

6.3. Класифікація документів 128

6.4. Організація документообігу та архівного збереження документів 131

6.5. Інвентаризація: суть, види, порядок проведення 136

РОЗДІЛ 7. ОБЛІКОВІ РЕГІСТРИ І ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 142

7.1. Поняття про облікові регістри, їх види та призначення 143

7.2. Способи виправлення помилок в облікових документах 147

7.3. Форми бухгалтерського обліку та перспективи їх розвитку 148

РОЗДІЛ 8. ОБЛІК ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА .. 156

РОЗДІЛ 8.1. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ КРУГООБІГУ КАПІТАЛУ І ЕТАПИ ОПЕРАЦІЙНОГО ЦИКЛУ 157

8.1.1. Господарські процеси як об’єкти обліку та управління підприємством. 158

8.1.2. Прибуток як основна мета діяльності та результат взаємодії господарських процесів та грошових потоків 159

8.1.3. Модель економічних процесів підприємства та кругообігу ресурсів та грошового потоку 161

8.1.4. Життєві цикли бізнес-одиниці та етапи (фази) господарських процесів 162

РОЗДІЛ 8.2. ОБЛІК ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ ТА ПЕРВИННОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА 164

8.2.1. Організаційно-правові аспекти створення та первинної реєстрації підприємства 165

8.2.2. Інвестиційні основи створення підприємств та ведення інвестиційної діяльності в Україні 169
8.2.3. Державна підтримка створення бізнесу та підприємницької діяльності 173
8.2.4. Правові та інституційні вимоги щодо оформлення фізичних та юридичних осіб, що займаються підприємницькою діяльністю 183
8.2.5. Облік формування капіталу та створення бізнес-одиниці 188
РОЗДІЛ 8.3. ОБЛІК ПРОЦЕСУ ПОСТАЧАННЯ 191
8.3.1. Облік процесу придбання (створення) засобів праці 192
8.3.2. Облік постачання предметів праці 233
8.3.3. Облік засобів платежу та придбання фінансових інвестицій 251
8.3.4. Облік трудових ресурсів та оплати праці 275
РОЗДІЛ 8.4. ОБЛІК ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА 312
8.4.1. Зміст, визнання витрат та їх класифікація 313
8.4.2. Групування витрат за їх елементами, статтями калькуляції 319
8.4.3. Облік витрат основного виробництва 324
8.4.4. Облік прямих виробничих витрат 329
8.4.5. Облік загальновиробничих витрат 336
8.4.6. Облік браку 342
РОЗДІЛ 8.5. ОБЛІК ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ 347
8.5.1 Облік готової продукції та її реалізації 348
8.5.2. Облік доходів діяльності підприємства 354
8.5.3. Облік витрат діяльності підприємства 374
8.5.4. Порядок визначення фінансового результату діяльності підприємства . 385
РОЗДІЛ 8.6. ОБЛІК ПРОЦЕСУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ЙОГО ЛІКВІДАЦІЇ 390
8.6.1. Ліквідація підприємства: нормативно-правове регулювання 391
8.6.2. Самоліквідація підприємства 395
8.6.3. Припинення підприємницької діяльності ФОП 397
8.6.4. Ліквідації підприємства при банкрутстві 401
8.6.5. Державне регулювання підприємницької діяльності з ліквідації та припинення. Законодавчі та нормативно-правові документи з регулювання припинення діяльності підприємств 404

8.6.6. Банкрутство фізичної особи 419

РОЗДІЛ 9. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА 423

9.1. Основні засади оподаткування в Україні 424

9.2. Фізична особа-підприємець (ФОП) як об’єкт оподаткування 430

9.3. Оподаткування юридичних осіб в Україні 474

9.4. Незвичні податки України 481

ПРОФЕСІЙНИЙ ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ ТА ЇХ ТРАКТУВАННЯ ЗА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМИ ДОКУМЕНТАМИ «ОСНОВИ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ» 485

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СФЕРІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ 612

СЛЕНГОВИЙ ГЛОСАРІЙ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ 614

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ ЗА РІВНЯМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ВІД СУЧАСНОСТІ ДО ПЕРШОДЖЕРЕЛ 622

ДОДАТОК А 628

РОЗДІЛ 1.
ІСТОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Питання для теоретичної підготовки

1.1. Історія бухгалтерського обліку

1.2. Лука Пачолі – засновник сучасних принципів бухгалтерського обліку

1.3. Історія становлення системи оподаткування

1.4. Вільям Петті та його внесок в розвиток оподаткування

1.1. Історія бухгалтерського обліку

Бухгалтерський облік – це мова, яку люди використовують тисячі років у багатьох частинах світу. Найдавніші свідчення використання обліку походять від цивілізацій Месопотамії понад 7000 років тому.

Жителі Месопотамії зберігали найдавніші записи про торгівлю товарами. Ця діяльність пов'язана з раннім веденням записів стародавніх єгиптян і вавилонян. Жителі Месопотамії використовували примітивні методи обліку, ведучи записи, де докладно описувалися операції з тваринами, худобою та посівами.

У Месопотамії облік вівся шляхом запису майна на товстих глиняних цеглах

Перші письмові свідчення про існування бухгалтерів були знайдені в Єгипті: ще в IV-III століттях до нашої ери писарі записували майно на сувої папірусу. Збирали інформацію про зміни матеріальних цінностей і відображали норматив витрат матеріалів.

В Індії філософ і економіст Чанак'я написав «Артхашастру» під час імперії Маур'їв приблизно у другому столітті до нашої ери. Книга містила поради та подробиці щодо ведення книг обліку рахунків.

У Персії (I ст. до н. е.) заробітна плата виплачувалася продуктами харчування та грошима. Працівники отримували наказ-вимоги у своїх кабінетах і подавали їх до казначейства, де вони оформляли їх у платіжні відомості та записували відомості про виплату заробітної плати

Існує безліч підходів до періодизації розвитку бухгалтерського обліку. Узагальнивши, можна виділити 4 основні періоди розвитку бухгалтерського обліку

Періоди розвитку бухгалтерського обліку

- З моменту виникнення товарно-грошових відносин - до кінця XVIII ст.
- З кінця XVIII ст. - до кінця XIX ст.
- Кінець XIX ст. - початок XX ст.
- З XX ст. - по теперішній час

Перший етап

- характеризується появою різноманітних способів фіксації фактів в облікових регістрах (журналах, відомостях тощо) у вигляді систематичних і хронологічних записів. Кульмінацією періоду становлення бухгалтерського обліку стало широке поширення подвійної бухгалтерії

Другий етап

- відповідає революційним змінам у сфері виробництва, розвитку фінансових форм товарних відносин, збільшенню обсягів торгівлі, фінансів і інших операцій не тільки в окремих країнах, але й в усьому світі. У цей період було опубліковано велику кількість праць з бухгалтерського обліку, виникли різноманітні теорії: права – у Франції, матеріалізму (економіки) – в Італії, торгово-промислової – у Німеччині тощо. Історичне значення цього періоду полягає в тому, що саме тоді визначилися основні напрямки науки «бухгалтерський облік» і отримали відповідний подальший розвиток

Третій етап

- становлення бухгалтерського обліку як наукової галузі знань. Зусилля більшості авторів цього періоду були спрямовані виключно на встановлення теоретичних основ бухгалтерського обліку для визначення обсягу явищ, які є об’єктом вивчення цієї науки

Четвертий етап

- Четвертий період поділяють на дві основні стадії.
- Перша стадія охоплює часовий період до середини XX ст. Він характеризується розробкою основоположних засад об'єктивної оцінки майнового та правового стану суб'єктів самоврядування, розгалуженим напрямом побудови системи бухгалтерського обліку, розширенням державного нагляду за національною системою обліку та звітності.
- Друга стадія розпочалась в середині XX ст. і продовжується дотепер, характеризується розробкою принципів оцінки майнового та правового стану суб’єктів господарювання в контексті зовнішньої ринкової кон’юнктури і є актуальним для отримання майбутніх економічних вигод шляхом ефективного прийняття економічних рішень.
- Бухгалтерський облік у Стародавньому світі (облік фактів) зазвичай був статичним. Він заснований на безпосередньому обліку товарно-матеріальних цінностей і майна. Пряма реєстрація означає вказівку на конкретний об'єкт. Непряма реєстрація з'явилася пізніше, через те, що бухгалтери записували не конкретні об'єкти обліку, а так звані вихідні ваучерні дані. З цього моменту таких фактів стає не достатньо

Характерною рисою елліністичного обліку було прагнення враховувати все і нічого не залишати поза увагою. Це стало передумовою для суворого нормативного обліку. Такі поняття, як матеріальна відповідальність і інвентаризація, вперше з'явилися в Греції. Виникли перші принципи класифікації рахунків: матеріальні, особисті та фінансові.

У Стародавньому Римі завершився розвиток античної бухгалтерії. Римська система бухгалтерського обліку перейняла позитивні риси грецького та східного бухгалтерського обліку опосередковано, відповідно до власних умов господарювання та інтересів. Виникали такі реєстри, як книга обліку доходів і витрат та книга обліку клієнтів. Обидві книги велися в бухгалтерії банку. Звіт про доходи використовувався як в торгівлі, так і в побуті

У Середні віки бухгалтерський облік мав дві сфери:

- Камеральна бухгалтерія. Об’єкт обліку: каса, майбутні надходження і виплати з них.
- Проста бухгалтерія. Об’єкт обліку: майно, включаючи касу, доходи і витрати.

В імперії інків XI-XVI ст. існували рахівники – Кіпукамайокі. Також є підтвердження того, що вони внесли в бухгалтерію – подвійний запис.

Термін «бухгалтер» (нім. Buchhalter, Buch – книга, Halter – тримач) з’являється наприкінці Середньовіччя. В Австрії у 1498 році імператор Священної Римської імперії Максиміліан I призначив Крістофера Стехеля «бухгалтером».

В епоху раннього Відродження подвійна бухгалтерія зародилася в Італії і поширилася в усіх країнах Європи, включаючи Київську Русь. Під час будівництва собору Святої Софії (XI ст.) монахи вели облік використаних матеріалів, кількості відпрацьованих людино-днів тощо.

Першими автором всесвітньо відомих бухгалтерських книг є Бенедетто Котрульї та Лука Пачолі

Лука Пачолі вважається батьком бухгалтерського обліку. Після публікації ілюстрованого фоліанта Леонардо да Вінчі «Сума арифметики, геометри, вчення про пропорції і відношення» він присвятив себе математиці. Фоліант містить розділ про подвійну бухгалтерію під назвою «Про рахунки та записи». Це перша публікація на тему бухгалтерського обліку, яка розкриває зміст облікових записів, з поясненнями, які стосуються навіть нашого часу.

Трактат «Про рахунки і записи» розкриває «венеціанську» форму бухгалтерії. Описує три необхідні купецькі книги - регістри:

Меморіал:

- чорнова (пам'ятна) книга, записи в яку робили «учні прикажчики» з усіма подробицями описання проведених операцій

Журнал:

- для хронологічного запису статей під «дати» і «мати», тобто для розміщення операцій, які відображалися за рахунками, що дебетувалися і кредитувалися. Записи в журналі здійснювали на підставі Меморіалу

Зошит:

- охоплював усі рахунки. Рахунки на певну дату сальдувались і слугували підставою для складання балансу – на вигляд складений у довжину папір, на якому з правого боку перелічені всі довірителі, а з лівого - всі боржники

Бухгалтерський облік набув літературної форми в XV ст., коли система бухгалтерського обліку розвивалася в окремих підприємствах. Першою літературною працею з бухгалтерського обліку був трактат «Про торгівлю та досконалого купця» Венедикта Котруллі, написаний в Неаполі у 1458 році, хоча він був надрукований лише у 1573 році. Робота присвячена організації та технології торгівлі. Бухгалтерський облік у ньому розглядається як один із інструментів управління окремим підприємством

Наймогутнішою країною світу у XVII ст. стає Франція, і саме там виникає афоризм: «Облік – це функція управління», він вважався невід'ємною частиною науки про управління бізнесом. Бельгійська форма рахівництва (М. Баттайл) стала однією із різновидів французької. Згідно з нею журнал розділявся на чотири окремі реєстри: 1) купівля; 2) продаж; 3) каса; 4) фінансові результати. Їх обороти в кінці місяця переносилися в Головну книгу

Герб бухгалтерів був створений французьким вченим Жаном Батистом Дюмарше (1874 - 1946 рр.). На ньому зображувалося: сонце – означає, що бухоблік висвітлює господарську діяльність; ваги – символізують баланс; крива Бернуллі – є ознакою символізму, що виникнувши одного разу, облік буде здійснюватися вічно

Іспанія першою в XIII ст. почала здійснювати регулювання бухгалтерського обліку на державному рівні.

Математик і юрист XV ст. Дієго дель Кастільо тлумачив кожен факт економічного життя – купівлю, продаж – як договір. Він підтвердив договір як предмет бухгалтерського обліку, що значно розширило коло об'єктів обліку. Наприклад, замість того, щоб просто реєструвати надходження товарів, бухгалтер повинен спочатку показати надходження товарів згідно з договором, а потім показати їх виконання.

Гаспар де Техада продовжує юридичну галузь бухгалтерського обліку. Він запропонував принципи річної звітності, в основі якої лежить баланс. Правове регулювання бухгалтерського обліку призвело до розвитку вчення про звітність

У праслов'янській Україні територія була заселена різними народами і племенами. Точних відомостей про облік у трипільської культури (2500 – 2000 рр. до н. е.), греків на Причорномор'ї (з VIII ст. до н. е.), племені скіфів (VIII-IX ст. до н. е.) майже немає. Але на певному рівні цивілізації розвивалися види ремесел, тому господарство було змушене мати відповідний облік майна

У VII—IX ст. н. е. утворився союз племен під назвою Руська земля з центром у Києві. Київська Русь як держава виникла в IX ст. Близько півтора століття на її території використовувалися спрощені методи обліку, пов'язані зі збором данини та розрахунками торгівлі. Християнство дало також великий поштовх розвитку бухгалтерської науки

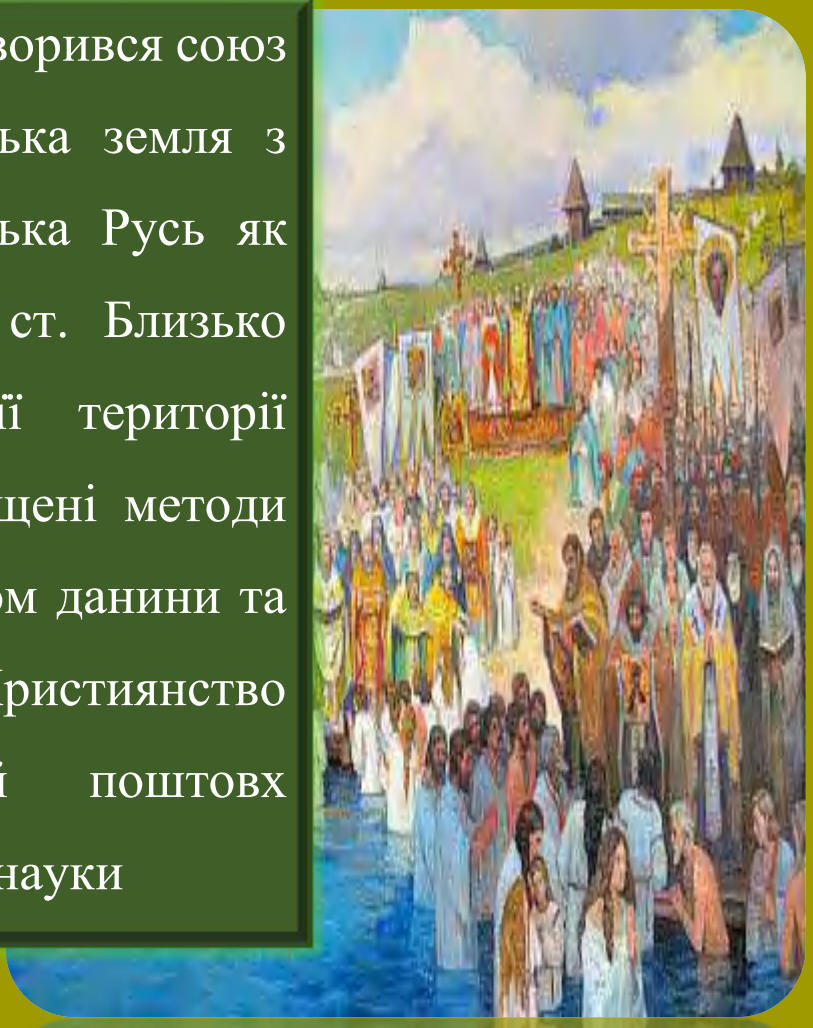

У XVI-XVII ст. економіка, торгівля, грошовий обіг, фінансова система та облік в Україні були організаційно пов'язані з Польщею. Господарство мало чітко виражений аграрний, а згодом і агроіндустріальний характер. У другій половині XIX ст. велике значення надавалося економічній стороні життя: створювалися кооперативні кредитні товариства і кредитні товариства.

У другій половині XIX ст. бухгалтерський облік разом з веденням торгівлі активно застосовувався в поміщицьких маєтках. На початку XX ст. створювалися інститути, здійснювалася наукова робота, у якій видатний український економіст Михайло Іванович Туган-Барановський брав активну участь. В бухгалтерському обліку домінували ідеї німецької бухгалтерської школи

Протягом усього існування радянської влади, бухгалтерський облік базувався не на економічній, а на суто політичній та ідеологічній централізації. Сферою бухгалтерського обліку вважалася уся національна економіка, а не окреме підприємство.

За останні 30 років Україна перейшла від планової економіки до системи ринкових відносин і прийняла низку законів, що регулюють бухгалтерський облік. Стандарти бухгалтерського обліку відповідають чинним міжнародним стандартам

1.2. Лука Пачолі – засновник сучасних принципів бухгалтерського обліку

Лука Пачолі (близько 1445 – 1517 рр.) – італійський математик, засновник принципів сучасного бухгалтерського обліку, чернець.

Л. Пачолі слід розглядати як людину, яка поставила дві облікові цілі:

- отримувати інформацію про стан справ, адже бухгалтерський облік повинен вестися так, «щоб всю інформацію про борги та претензії можна було отримати без затримок»;
- розрахунок фінансових результатів, оскільки мета будь-якого комерсанта – отримати відповідний відсоток у своєму бізнесі.

Життя і життєдіяльність. Він народився у 1445 р. в містечку Борго-Сан-Сеполько, що на території міської республіки Флоренції, в сім'ї поважного бюргера Бартоломео Пачолі. Пізніше батько віддав його вчитися до відомого італійського художника і математика П'єтро делла Франческа. До дев'ятнадцяти років Л. Пачолі працював і навчався в учительській майстерні, потім переїхав до Венеції, однієї з тодішніх столиць культурного світу. У цьому місті Л. Пачолі став вихователем трьох синів багатого купця Антоніо де Ромпіазі

У 1470 р. він закінчив перший підручник з комерційної арифметики.

Л. Пачолі, перервавши кар'єру педагога, переїхав до Риму, а згодом до Неаполя, щоб розпочати свою справу. В 1475 р. у віці 30 років Л. Пачолі вирішив стати ченцем. Монаше життя дало йому певні переваги: познайомило його з культурним середовищем, відкрило можливості для наукової роботи, подальшої освіти та самоосвіти, надало матеріальну допомогу, підпорядкувало його церковній, а не світській юрисдикції, надало доступ до професорського звання.

Подальші події засвідчили, що Л. Пачолі правильно оцінив свої шанси і перспективи. У жовтні 1477 р. отримав посаду професора в університеті Перуджі. Перебуваючи в Перуджі, Л. Пачолі склав докладні конспекти лекцій, які вийшли окремими рукописами. Пізніше основа цієї роботи стане частиною його першої великої праці.

У червні 1480 р. педагогічна діяльність Л. Пачолі була перервана. Вісім років він вивчатиме філософію, теологію та вдосконалюватиме математику

У 1487 р. Пачолі знову запросили вчитися в університеті в Перуджі, але через кілька місяців його ввели в штат єпископа П'єтро Валлетарі і перевели в Рим. 10 листопада 1494 року багаторічна праця була опублікована. Вона називається «Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita» – «Сума арифметики, геометрії, вчення про пропорції та співвідношення». Весь матеріал поділений на дві частини, перша присвячена арифметиці та алгебрі, а друга – геометрії.

Включаючи до складу математики прикладні методи, автор у першій частині виділяє спеціальний розділ IX, присвячений питанням застосування математики в комерційній справі. В цей розділ входять дванадцять трактатів: I – про товариства, II – про оренду, III – про обмін і обмінні операції, IV – про векселі і вексельні операції, V – про процентні обчислення, … XI – про рахунки і записи, XII – про міри, ваги і монети, про торгові звичаї і міста, з якими Італія знаходиться в торгових стосунках. Трактат XI, який безпосередньо відноситься до бухгалтерського обліку, включає в себе 36 глав.

У 1504 р. у Венеції вийшов окремим виданням «Трактат про рахунки і записи» під назвою «Досконала школа торгівлі».

У цілому праця Л. Пачолі поділяється на дві частини, першу з яких названо «Інвентар», а другу – «Диспозиція»

У першій частині Л. Пачолі зазначає, що спочатку купець повинен зробити детальний опис майна та інвентаря на окремих аркушах або в окремій книзі. В описі повинно бути як рухоме, так і нерухоме майно. Усе майно обліковується в описі за один конкретний день (число). Книга містить зразок опису з усіма відповідними процедурними формальностями. Характерно, що в цьому описі описується не тільки майно, призначене для торгівлі, а й особисте майно купця.

У другій частині книги розкривається як вести бухгалтерський облік за усіма операціями. Описаний інвентар визначає об'єкт розрахунку – усе, що належить купцеві. Л. Пачолі справедливо розширює тему, додаючи, що купець реєструє всі свої справи, великі й малі, у тому порядку, в якому вони відбуваються. Отже, під предметом тогочасного обліку автор трактату розуміє капітал та його кругообіг в економіці.

Друга частина містить опис трьох книг – меморіалу, журналу та зошита (головна книга). У журналі (який є таємною книгою) мали місце записи про списання або кредитування рахунку. Найважливішою тут є характеристика векселів: один рахунок отримує і винен (отже, дебет), інший – видає і є винуватцем (отже, кредит). У цей час Л. Пачолі ще не проводить ніякої класифікації рахунків, але мав їх повне групування

Насамперед створюється група рахунків для обліку грошей, речей, товарів і розрахунків, а також капіталу. Пізніше була представлена група ефективних рахунків, яка включає собівартість товарів, грошові витрати торговця та звіт про прибутки та збитки. Звідси і поділ рахунків на рахунки запасів та рахунки виконання.

Книга Л. Пачолі «Трактат про рахунки і записи» була широко розповсюджена по всій Європі і перевидавалася в 1534, 1539 і 1558 роках.

У 1510 р. він повернувся на батьківщину і став пріором абатства Сан-Сепулькро, згодом його запросили на посаду професора математики в Римській академії наук.

Л. Пачолі помер у 1515 р. і був похований на цвинтарі Сан-Сепулькро в Італії

1.3. Історія становлення системи оподаткування

Історія оподаткування безпосередньо залежить від історії цивілізації. Поступово основним інструментом держави стала податкова система. Первісною формою оподаткування вважалося жертвоприношення, йому надавали силу закону і воно було обов'язковим. Ці жертви мали фіксоване співвідношення, так звану «десяту частину», яка спочатку становила одну десяту врожаю та худоби, а пізніше була змінена на еквівалентну валюту. У рабовласницькому ладі податки мали переважно натуральну форму. Вони стягувалися у формі орендної плати, трудових повинностей, участі в певних суспільних заходах (спортивні змагання, озброєння кораблів, участь у військових діях). Більшість податків спрямовувалися на військові операції, тоді як у мирний час населення майже нічого не платило. Водночас у разі виграшу платник отримував частину здобичі, а його внесок повертався

Перші ознаки сучасної податкової системи з'явилися в Стародавньому Римі, коли був створений фіск - приватна скарбниця імператора, яка згодом перетворилася на національний центр Римської імперії, куди надходили всі види державних доходів, включаючи податки і збори. Об'єктами оподаткування були раби, худоба, майно, земля, нерухомість. Це означало, що на перше місце вийшли прямі реальні податки.

Основними податками у Стародавньому Римі був земельний податок та податок з душі населення, а також оподатковувався товарний оборот та спадщина.

Зі створенням державного апарату почали з'являтися перші механізми цивілізованого збору податків. Так, за розпорядженням римського імператора Августа Октавіана, в усіх провінціях були створені фінансові установи для збору податків і контролю за їх сплатою. Декларування права власності громадян стало обов'язковим

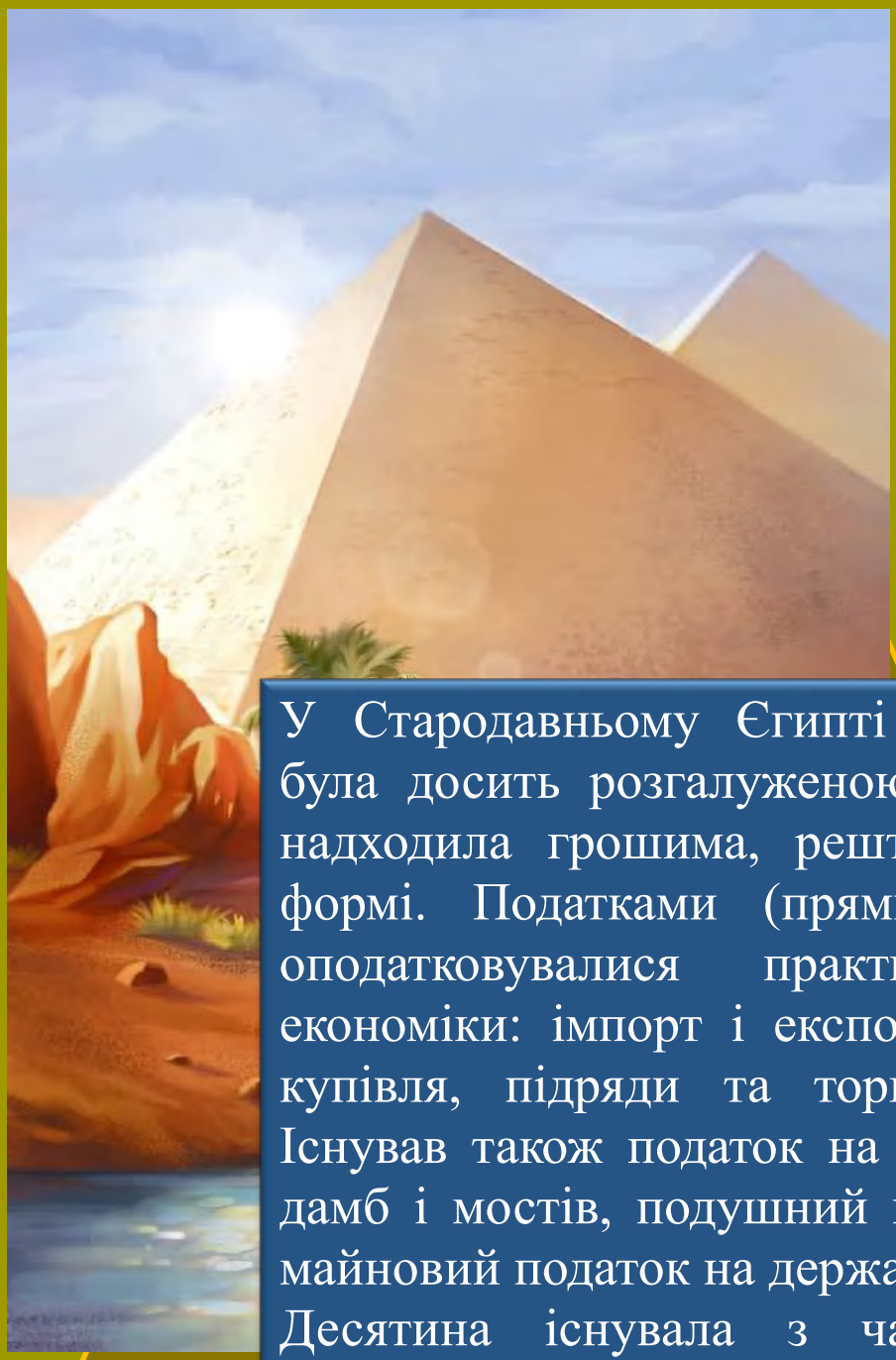

У Стародавньому Єгипті податкова система була досить розгалуженою. Частина податків надходила грошима, решта – в натуральній формі. Податками (прямими і непрямими) оподатковувалися практично всі галузі економіки: імпорт і експорт товарів, продаж, купівля, підряди та торговельні контракти. Існував також податок на худобу, будівництво дамб і мостів, подушний податок з чоловіків, майновий податок на державну землю.

Десятина існувала з часів Стародавнього Єгипту і до Середньовіччя – досить тривалий історичний період. Вважається, що десятину ввів єврейський пророк Мойсей. З появою держави до єдиної існуючої церковної десятини додалася ще й світська, яка стягувався на користь правителів і впливових князів

У Стародавній Індії в трактаті «Артхашастра» говориться: «Розподіліть наділи тимчасово або довічно між найнижчими станами і рабами, а вони, отримавши землю, повинні протягом усього життя відпрацьовувати борг податками». Пізніше податок був юридично закріплений у законах Ману: «Царю належала одна шоста частина врожаю, як свого роду винагорода за «захист і охорону підданих». Основну частину населення, яке підлягало оподаткуванню становили ремісники, хлібороби, крамарі, торговці. Окрім того, їм забороняли залишати місце проживання

Ряд інших економічних традицій Стародавнього Риму перейшов до Візантії. Наприклад, застосовувалася велика кількість прямих податків, число яких досягало 21 виду, «серед них: поземельний податок, подушний податок, податок на військове спорядження, податок на купівлю коней, податок з військовозобов'язаних (платники, які звільнялися від військової повинності), мита на продаж товарів (зазвичай їх ставка становила 10 - 12,5%), мита на видачу державних документів і т. д. Якщо при будівництві будівлі податок перевищував заздалегідь встановлені розміри, то накладався штраф, який отримав назву «повітряний податок». Спеціальні податки сплачували сенатори, а також службовці, котрі отримували підвищення по службі та військові»

Основним платником податків у феодальній державі був селянин. Він сплачував податок у вигляді певної частини виробленої продукції, як державі (правителю), так і феодалові. Окрім того, селяни сплачували церкві податок у розмірі десятої частини вироблених продуктів

Найдавнішою системою прямих податків у Київській Русі була данина на утримання княжого двору та дружини. Данину зазвичай платили продуктами землеробства та промисловості (хутра, віск, мед, хліб, шкури тощо). Збирали данину, безпосередньо виїжджаючи на так зване полюддя, у вигляді різних дарів князю чи представникам його адміністрації ("поклон", "почесть", "стан", "повіз").

У 947 р. була проведена перша відома реформа податкової системи в Київській Русі. Княгиня Ольга запровадила «становища» — адміністративно-фінансові збірні пункти. Вона ввела нові податки: «уроки» і «устави», які визначали розмір й зміст зборів. Сплачувалися вони переважно хутром.

За правління Ярослава Мудрого було складено перший писаний збірник законів – «Руська правда». Важливим розділом цього закону був «Покон вірний», в якому детально описано податкову систему. Одиницею оподаткування був «дим» або подвір'я. Податок сплачувався родиною, яка володіла сільськогосподарською ділянкою приблизно 15 гектарів (один плуг)

Податки в Київській Русі

Полюддя → Збирали натурою

Подимне → Збирали натурою і частково грошима

Поплужне → Селяни оплачували натурою

МИТО

ТОРГОВЕ

- За перевезення через гірські застави
- За перевезення через річку
- За право відкривати ринки
- За право мати склади
- За зважування та відмірювання товару

СУДОВЕ

- Вира (за скоєне вбивство)
- Продаж (за скоєння іншого злочину)
- Урок (відшкодування потерпілій особі)
- Дика вира (сплачувалась общиною за злочин, скоєний на її території)

Податки Київської Русі періоду феодальної роздробленості

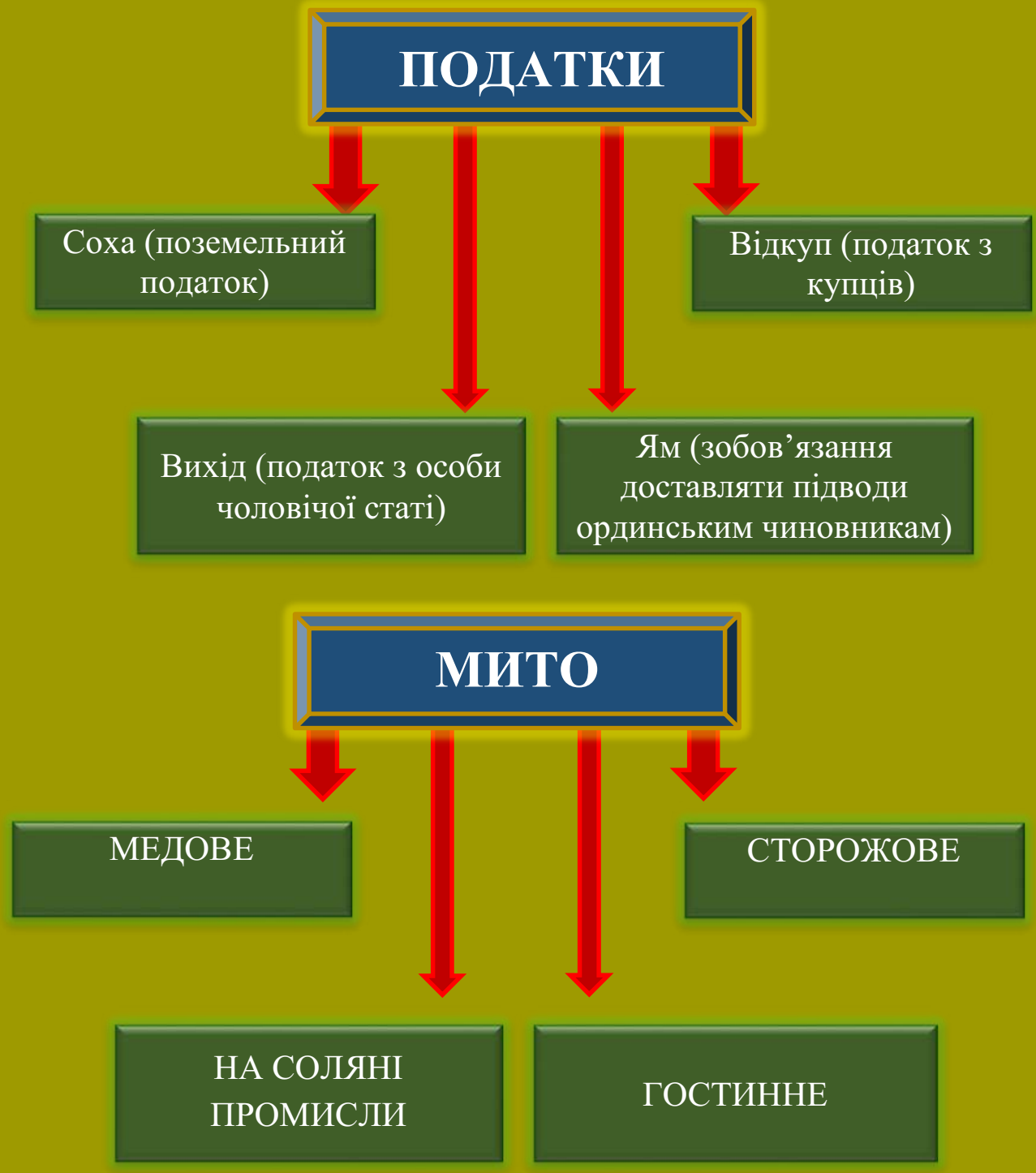

Податкова служба при Київському князеві

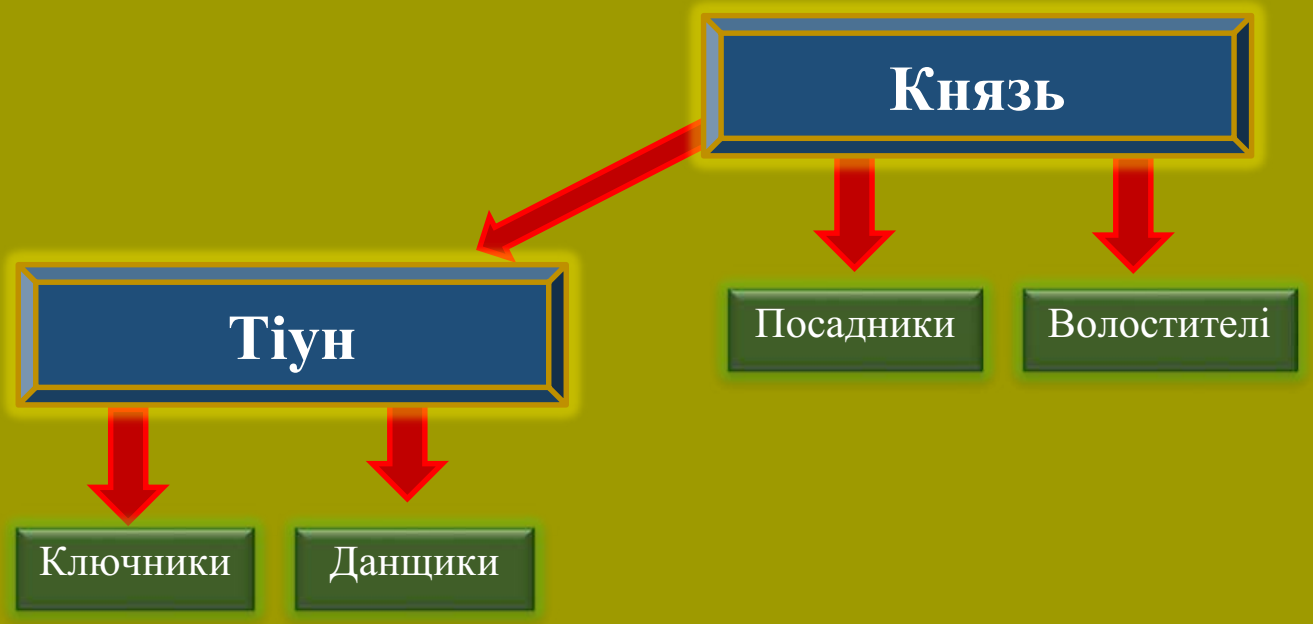

Податкова служба періоду Золотої Орди

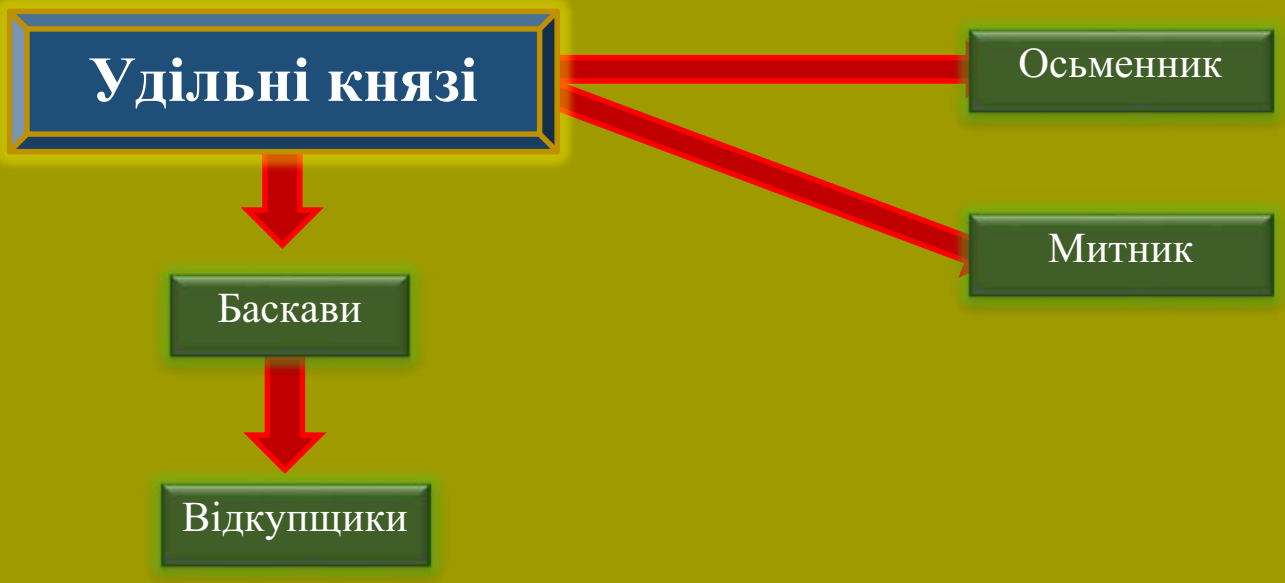

Оподаткування у Великому князівстві Литовському та Речі Посполитій (XIV–XVI ст.) характеризувалося переважанням прямих податків, ліквідацією консолідованої відповідальності комун за сплату податків (збір здійснювався васалами короля особисто з кожного платника), застосуванням розподільної форми збору податків, посиленням релігійної нерівності платників та частковим запровадженням оренди права справляння податків

Податки Литовсько-Польської доби

Поголовщина	Сплачувався селянами та міським населенням. Сплачувалось з кожного двору грошима
Подимщина	Податок збирався грошима з кожного сільського дому
Серебщина	Сплачували державні та покріпачені селяни та шляхта, яка не проходила військову службу раз на 2 роки
Воловщина	Сплачувався грошима та худобою. Платники – селяни та кріпаки, міщани
Натуральні	Податок за користування лісом, річками, сіножаттями тощо
Стація	Натуральний податок з метою забезпечення князя та двору їжею, фуражем тощо

Податки козацької доби (XVI–XVII ст.). *У цей період переважали прямі реальні податки, які стягувалися за натуральними ознаками від видів господарської діяльності. Порівняно з європейськими країнами податкове навантаження було значно меншим. Фіскальні служби були малорозвинені. Головною особливістю податкової системи козацької доби було поєднання історичного досвіду часів Київської Русі та Литовського князівства з використанням самобутніх, національних форм збору, а також активне запозичення досвіду сусідніх країн у побудові фіскальних інструментів*

Джерела прибутків Війська Запорізького

- Воєнна здобич
- Зовнішня торгівля (привізні та вивізні мита)
- Платня від перевезення через річку
- Продаж вина
- «Димовий» податок (податок на «сиднів»)
- Грошовий податок («військовий оклад»)
- Церковне мито
- Податок на тютюн
- Орендна плата
- За супровід з конвоєм, людей або вантажу з булавою та прикріпленою до неї печаткою

Прикладом подальшого процесу розвитку податків, що відображали економічний стан країн у роки пізнього Середньовіччя - це Російська імперія за часів правління Петра І. Так, існуючі земельний, подушний і прибутковий податки доповнювалися багатьма іншими. У результаті з'явилися податки на приватні промисли, лазні, корчми, млини, пасіки, стайні та місця, де торгували кіньми. Окрім того, Петро І ввів курйозний податок на чоловічу бороду. Запровадив державні монополії на торгівлю багатьма товарами. Наказом від 1 січня 1705 року продаж солі був монополізований, її почали продавати вдвічі дорожче від тієї ціни, за якою сіль доставляли в казну підрядники. Також було монополізовано продаж спирту, дьогтю, крейди, риб'ячого жиру, сала, щетини

Податки епохи Петра І

ПРЯМІ

- ✓ Подушний податок (утримувався із селянів, посадових осіб, купців). Розмір податку становив 80 копійок з душі

ЦИВІЛЬНІ

- ✓ Пищальні (застосовувались при митті гармат)
- ✓ Полонені (утримувались при викупі з полону)
- ✓ Подушний збір
- ✓ Гербовий збір
- ✓ Стрілецька подать

Податкова служба Петра I

Ревізіон-колегія	Колегія здійснювала контрольну функцію
Прибиральники	Обов'язок прибиральників полягав в розробці податкового законодавства
Камер-колегія	Колегія здійснювала нагляд за прибутками до казни
Земський комісар	Обов'язок земського комісара – збирання податків безпосередньо на місцях
Штатс-контрколегія	Здійснювала нагляд та контроль за видатками з казни

Наприкінці XVIII — на початку XIX століття в Європі сформувалася система податків, у тому числі, прямих (прибутковий податок і податок на власність). Згодом серед прямих податків виділявся промисловий податок, податок на землю та з власників будівель

Податкова система XVIII - XIX століть

- Поземельний податок
- Податок з нерухомого майна
- Рентний податок
- Митні збори
- Промисловий податок
- Акциз на спиртні напої, цукор, сіль, гас, сірники, тютюн та цигарковий папір

Податкові органи Російської імперії у другій половині XIX-XX ст.

Міністерство фінансів

Департамент окладних зборів

- Казенні плати
- Податні інспектори

Департамент неокладних зборів

- Губернські акцизні управління
- Дільничі наглядачі
- Наглядачі на місцях

- Корчемна сторожа
- Дільниці
- Відділення
- Пости

Першим законодавчим актом радянської влади став декрет про оподаткування. У 1917 р. існувало два прямих податки: одноразовий прибутковий і податок на зростання доходів, а також непрямі податки у вигляді акцизів

Податкова політика в Україні у 1917-1918 рр. (Центральна рада)

Податок на телефонні апарати

Підвищення тарифів на поштово-телеграфний та телефонний тариф

Підвищення поштових тарифів на перевезення газет

Акцизні збори з продажу та виробництва вина

Податок на виноградове вино та коньяк

Податкова політика в Україні у 1918 році (держава Павла Скоропадського)

Прямі податки

- Основний промисловий податок
- Поземельний податок
- Податок на приріст прибутку
- Податок на нерухоме майно

Непрямі податки

- Цукрова монополія
- Акциз на чай та виноградне вино
- Винна монополія
- Акцизи на пиво, дріжджі, сірники, тютюн

На початку XX ст. (1923–1925 рр.) податкова система складалася з прямих податків: сільськогосподарського, промислового, прибуткового, майнового, рентного, гербового зборів. До непрямих податків належали: мито та акцизи на тютюнові вироби, чай, сіль, нафтопродукти та алкогольні напої. Промисловий податок сплачувався підприємствами торгівлі та промисловості у розмірі 1,5% з обороту

Податкова система періоду нової економічної політики (1921-1924 рр.)

Прямі податки

- Промисловий податок
- Військовий податок
- Прибутковий податок
- Податок на майно
- Цільовий податок
- Додатковий податок
- Одноразовий загальнодержавний податок
- Сільськогосподарський податок

Непрямі податки

- Акцизи на вино, сірники та тютюнові вироби

Мито

- Гербовий збір
- Канцелярський збір

Податки у сфері культури

Податок стягувався з прилюдних вистав та гулянок (спектаклів, концертів, маскарадів, ярмарок, приватних музеїв)

У 1930 р. була проведена реформа податкової системи, і початкові 86 корпоративних податків були замінені на два види податків: податок з обороту та податок на чистий прибуток. Сільськогосподарський податок, який сплачували господарства, становив 12% від отриманого прибутку і 8% від заробітної плати колгоспників. З 1933 р. роль податку виконували обов'язкові натуральні здачі сільськогосподарської продукції (що стало основною причиною Великого голоду 1932-1933 рр.)

Друга світова війна внесла корективи в існуючу податкову систему. Тому країна була змушена запроваджувати нові податки, переглядати та змінювати існуючі податки. Вводився військовий податок, яким обкладалися неодружені та малосімейні громадяни. Важливу роль у поповненні доходів бюджету відігравали внутрішньодержавні позики населенню. Був введений податок з присадибних ділянок колгоспників, а для підприємств - плата за основні фонди. Сформована в післявоєнний період податкова система фактично дожила до періоду реформ (1985-1990 рр.).

У XX ст. сформувалися податкові системи з невеликою кількістю найбільш ефективних податків. До них входили індивідуальний податок на прибуток, податок на прибуток підприємств, соціальні податки, специфічні акцизи, мито. Економічно домінуючими, у більшості податкових систем розвинених країн, стали прямі податки, особливо ті, платниками якого були фізичні особи

Після здобуття незалежності Україна швидко впроваджувала ринкові відносини, що потребувало оновлення податкової системи на основі класичних схем оподаткування з урахуванням рівня економічного розвитку, ринкових відносин, необхідності вирішення конкретних політичних та соціальних проблем.

20 грудня 1991 року був прийнятий важливий Закон України «Про податок на додану вартість». Ставка податку становила 28% і входила до ціни товару, або 21,87% від вартості товару. На той час майже всі країни Європи вже запровадили податок на додану вартість. Першою країною, яка запровадила ПДВ була Франція (1954 р.).

Податковий кодекс України затверджено Законом України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI

Відповідно до Податкового кодексу України встановлюються загальнодержавні податки та місцеві податки і збори. Загальнодержавні податки та збори включають: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, рентна плата, мито. До місцевих податків належать: податок на майно(податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний податок; плата за землю) та єдиний податок. До місцевих зборів входять: збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний

1.4. Вільям Петті та його внесок в розвиток оподаткування

Вільям Петті (26 травня 1623 – 6 грудня 1687) – англійський економіст, засновник британської класичної політичної економії. Вільям Петті був центральною фігурою, яка символізувала початок краху меркантилізму та піднесення класичної політичної економії. Дата створення основних економічних робіт Петті відноситься до періоду розквіту британського меркантилізму.

Життя і життєдіяльність

Він народився в Ромсі, Гемпшир (Південна Англія). Його батько - Ентоні Петті. Він був майстром-ремісником (суконщиком). У дитинстві головним захопленням Петті було спостерігати за працею різних майстрів: ткачів, теслярів, ковалів тощо. Він набув навичок у багатьох професіях і, навіть ставши надзвичайно багатим, любив виготовляти речі своїми руками. Початкову освіту здобув у міській школі. Хлопець мав виняткові таланти. Незважаючи на низький рівень навчання в школі, до 12 років він уже вмів читати й писати, знав латинь і володів елементарним уявленням про грецьку мову

У 14 років він пішов з дому і найнявся юнгою на кораблі. Згодом він відправився на північ Франції, де написав письмову заяву латинською мовою у віршах до Каннського коледжу – єзуїтського навчального закладу.

Повернувся до Англії В. Петті у 1643 р. Заробляв на життя кресленням морських карт, декілька місяців служив у військовому флоті. Морська і навігаційна справа на все життя залишилася його пристрастю. Пізніше він проектував і намагався побудувати судно особливого типу, писав нотатки про морську патрульну службу і т.п. У тому ж 1643 р. Петті знову залишає Англію і їде до Голландії та Франції, де вивчає переважно медицину в Утрехті, Лейдені, Амстердамі та Парижі. В Амстердамі він заробляє на життя в майстерні ювеліра та оптика. У Парижі він служить секретарем відомого англійського філософа Гоббса, що перебував там в еміграції. Завдяки Гоббсу спілкується із інтелектуальною елітою Франції тих часів, включаючи Декарта і Гассенді.

В. Петті у 1646 р. повернувся до Англії. Завершив медичну освіту в Оксфордському університеті. Його універсальний розум, різнобічні здібності шукали застосування і в інших сферах. Це підтверджує той факт, що в 1647 р. він винайшов копіювальну машину. Петті отримав в Оксфордському університеті ступінь доктора медицини (1648 р.), став професором анатомії і віце-принципалом (проректором) Брейсноус-коледжу. У Лондоні він викладав у Грешем-коледжі анатомію та музику.

У роки перебування в Оксфорді Петті був активним членом групи молодих вчених, що називала себе «невидимою колегією», з якої пізніше виникло Королівське товариство (Британська академія наук). У липні 1662 р., коли було офіційно засновано Лондонське Королівське товариство, Петті став одним із його членів-засновників

Він до кінця життя приймав активну участь в його роботі, обирався віце-президентом. У 1684 р. В. Петті виступив ініціатором створення ірландського філіалу товариства – Дублінського Королівського товариства і був його першим президентом.

Перші економічні твори В. Петті відносяться до 1647-1648 рр. Серед основних праць В. Петті – «Трактат про податки і збори» («A Treatise of Taxes and Contributions», 1662 р.), «Політична арифметика» («Political Arithmetic», 1676 р.), «Слово мудрим» («Verbum Sapienti», 1664 р.), «Політична анатомія Ірландії» («Political Anatomy of Ireland», 1672 р.), «Різне про гроші» («Quantulumcunque Concerning Money», 1682 р.) та ін.

Видатний англійський економіст у своїх працях зробив поштовх для розв'язання наступних проблем:

- переходу від емпіричного опису економіки до виявлення причинно-наслідкових зв'язків у її функціонуванні, застосування науково-абстрактних методів;
- математизації когнітивних методів економічного аналізу та економічної статистики;
- подолання меркантильних уявлень про природу багатства та джерела його зростання;
- розкриття категорії національного доходу, національного багатства та оцінки їх у грошовій формі;
- дослідження основ трудової теорії вартості;
- встановлення об'єктивної основи заробітної плати, окресливши її залежність від витрат на існування працівників;
- вивчення диференціальної земельної ренти, вважав, що існування диференціальної земельної ренти пов'язане з відмінностями в родючості землі та різним положенням ділянок відносно ринку. Він уперше на той час дав глибоке й оригінальне пояснення ціни землі, як капіталізованої ренти;
- уточнення поняття грошового обігу, акцентуючи увагу на загальній кількості грошей як суттєвій складовій економічної стабільності;
- оподаткування та фінансів, розкриття джерел та структури податків тощо

У трактаті «Про податки і збори» він вперше поставив питання про те, що є основою обміну, тобто питання про вартість товару. У його варіанті відповіді такою основою були витрати на оплату праці. Розуміючи, що витрати на одиницю продукції не можуть бути основою вартості (інакше найбільшу вартість створили б найлінивіші виробники), В. Петті шукав характеристики праці, які дозволили б їй стати критерієм обміну. Такі особливості він досліджував в роботах, присвячених видобутку дорогоцінних металів (золота і срібла) і карбування з них грошей. Інші блага набували вартості лише в порівнянні з працею, втіленою в грошах.

Виходячи зі своєї теорії вартості, В. Петті трактував проблему доходу, розділяючи його на два види: оплату як винагорода за працю і ренту, яка включала частину чистого доходу, що залишалася після вирахування заробітної плати. Він запропонував знизити зарплату робітникам до мінімуму, вважаючи, що якщо їм будуть платити менше, то вони намагатимуться працювати більше, таким чином створювати вищу вартість продукції. Що стосується механізму оцінки землі, то В. Петті справедливо вважав, що продаючи землю, власник продає право на отримання ренти, а тому розглядає її як одну зі складових ціни. Основою для розрахунку став коефіцієнт, що визначав кількість орендних плат, що входили до ціни:

Ціна землі = Rк, де R – рента; к – коефіцієнт.

Коефіцієнт Петті визначався на основі кількості років, протягом яких три покоління власників (50-річний дідусь, 28-річний син і 7-річний онук) одночасно володіли і утримували земельну ділянку. Ця сума за часів Петті становила в середньому 21 рік для Англії. Отже, ціна землі визначалася сумою орендної плати, помноженою на 21

РОЗДІЛ 2.
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРЕДМЕТ І МЕТОД

Питання для теоретичної підготовки

2.1. Поняття обліку, його види, функції, завдання та вимоги, що до нього ставляться

2.2. Користувачі інформації та облікові вимірники

2.3. Основні принципи бухгалтерського обліку

2.4. Предмет і методи бухгалтерського обліку

2.5. Класифікація активів і пасивів підприємтсва

2.6. Факти господарської діяльності як основа обліку

2.1. Поняття обліку, його види, функції, завдання та вимоги, що до нього ставляться

Облік – це кількісне відображення і якісна характеристика господарської діяльності з метою контролю та управління нею

Розрізняють інше визначення обліку

ОБЛІК

– це система спостереження, вимірювання, реєстрації, обробка і передача інформації про факти і явища господарської діяльності з метою прийняття управлінських рішень

Розвиток обліку та його вдосконалення пов'язані зі суспільним процесом, тобто облік є історично обумовленим

Види обліку

- оперативний
- статистичний
- бухгалтерський

Оперативний облік:

- швидкість одержання інформації
- різні способи одержання інформації
- різні види облікових вимірників
- слугує прийняттю оперативних рішень

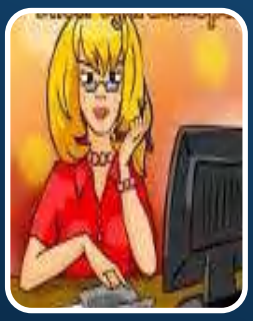

Статистичний облік (статистика):

- для вивчення й узагальнення даних про масові соціально-економічні явища в їх кількісному вираженні з якісною характеристикою
- використовує спеціальні методи збору та обробки інформації: суцільне й вибіркове спостереження, групування даних, визначення середніх і відносних величин, індексів, побудова динамічних рядів та ін.

Бухгалтерський облік - система безперервного, взаємопов'язаного, документально обґрунтованого відображення господарської діяльності підприємств, організацій з метою контролю та управління нею. Бухгалтерський облік характеизується:

- послідовністю спостереження
- неперервністю спостереження
- суворою документальністю
- обов’язковим використанням грошового вимірника

Показники діяльності господарського суб’єкта

кількісні

Показники діяльності господарюючого суб’єкта, за допомогою яких визначається обсяг виконаних операцій

- Прибуток
- Витрати
- Фонд оплати праці

якісні

Показники, що характеризують економічну ефективність процесів, операцій

- Рентабельність
- Платоспроможність
- Продуктивність праці

Трудові (для обліку робочого часу, продуктивності праці, ефективності трудових витрат, контролю фонду оплати праці, год., дні)

Вартісні (для узагальнення облікових даних по підприємству, газузі, країні)

В Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» виділяють наступні складові обліку:

Бухгалтерський облік

Внутрішньо–господарський (управлінський)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ (УПРАВЛІНСЬКИЙ) ОБЛІК – система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством

В умовах ринкових відносин ***бухгалтерський облік диференціюється*** за сферами діяльності та за обліковими функціями

БЮДЖЕТНИЙ

бухгалтерський облік за сферою діяльності

БАНКІВСЬКИЙ

ФІНАНСОВИЙ

бухгалтерський облік за обліковими функціями

УПРАВЛІНСЬКИЙ

виробничо-господарський

облік податкових розрахунків податковий)

Різновиди бухгалтерського обліку:

Фінансовий облік — комплексний системний облік майна, господарської діяльності підприємства через суцільне, повне й безперервне відображення господарських процесів за звітний період. Його ведуть відповідно до законодавства країни та міжнародних і національних стандартів бухгалтерського обліку. Здійснюється для формування вартісних показників діяльності підприємства і виявлення зовнішніх зв'язків із постачальниками, покупцями, банками, інвесторами, акціонерами

Управлінський облік — процес підготовки інформації, необхідної керівництву для потреб внутрішнього менеджменту поточної виробничої діяльності підприємства. Здійснюється для формування показників всередині підприємства за центрами відповідальності

Облік податкових розрахунків (податковий облік) — окремий функціональний облік з метою посилення контрольно-аналітичної функції обліку правильності нарахувань та сплати податків. Здійснюється для формування показників доходу і витрат з метою обчислення прибутку та податку

Порівняльна характеристика фінансового і управлінського обліку

№ з/п	Критерій	Фінансовий	Управлінський
1	2	3	4
1	Головні користувачі інформації	Менеджери і зовнішні користувачі	Менеджери різних рівнів
2	Обмеження	Загальноприйняті принципи (стандарти) і нормативні акти	Без обмежень
3	Використання вимірників	Єдиний грошовий вимірник	Різні, у тому числі якісні
4	Об'єкт аналізу і обліку	Господарська одиниця в цілому	Структурні підрозділи (центри відповідальності) або окремі види діяльності
5	Націленість	Оцінка минулого	Прогноз на майбутнє
6	Відкритість даних	Більшість даних доступна всім	Комерційна таємниця
7	Ступінь надійності	Інформація має оперативний характер і піддається перевірці	Інформація має ймовірнісний і суб'єктивний характер, може містити комерційну таємницю
8	Групування затрат	За елементами затрат	За статтями калькуляції
9	Періодичність складання звітів	Регулярна щорічна або щоквартальна звітність	Змінний інтервал (оперативна інформація)
10	Обов’язковість ведення	Обов’язково	Необов’язково

Збір, обробка та відображення первинних даних про стан господарської діяльності
Забезпечення достовірною і своєчасною інформацією внутрішніх користувачів про господарські процеси
Завдання бухгалтерського обліку
Систематизація інформації, групування та зведення даних з метою одержання підсумкової інформації
Формування інформаційної бази для планування, стимулювання організації, аналізу і контролю фінансово-господарської діяльності підприємства
Функції обліку
Інформаційна – відображає фактичний стан господарської діяльності
Контрольно-аналітична – забезпечує контроль за всією господарською діяльністю підприємств
Управлінська – забезпечує економічною інформацією для прийняття управлінських рішень

Економічність та раціональність побудови
Своєчасність
Правдивість і об'єктивність
Вимоги, що ставляться до бухгалтерського обліку
Достовірність і дієвість
Повнота і точність
Порівняння показників бухгалтерського обліку з показниками плану
Простота і доступність

2.2. Користувачі інформації та облікові вимірники

Розвиток господарських зв'язків в умовах прийнятої моделі національної економіки України в напрямку діджиталізації, модернізації суспільного розвитку та оптимізації ресурсного потенціалу підприємств значно розширює кількість користувачів обліковою і звітною інформацією. Ними є не тільки працівники управління, безпосередньо пов'язані з підприємництвом, а й зовнішні користувачі інформації, які мають непрямий фінансовий інтерес

Зовнішні користувачі

- Ділові партнери на ринку
- Органи державного регулювання і контролю
- Інвестори
- Банки
- Громадські органи
- Аудиторські контори
- Інші користувачі

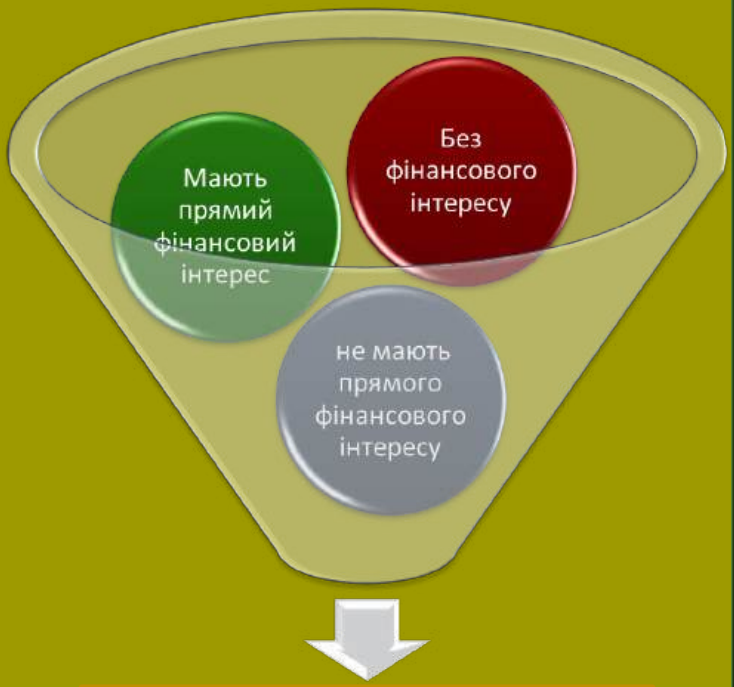

Банки — при вирішенні питання про надання кредитів; постачальники — при укладенні договорів на поставку товарно-матеріальних цінностей; інвестори, засновники, акціонери, яких цікавить рентабельність вкладеного капіталу і можливість одержання доходів (дивідендів). Значний інтерес облікова інформація має також для працівників податкових і фінансових служб, органів державної статистики й управління

2.3. Основні принципи бухгалтерського обліку

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

Принципи	Характеристика
Автономність	кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників; тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства
Безперервність	оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й надалі
Нарахування	доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Означає, що витрати й доходи відображаються в обліку в тому періоді, у якому вони були нараховані (тобто відбулися), незалежно від того, коли фактично отримано кошти від покупця
Повне висвітлення	фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі. Означає, що результати господарювання та використання власного і залученого капіталу грунтуються на застосуванні суцільного документування всіх господарських операцій на підприємстві. При цьому первинні документи, в яких зафіксовано факт здійснення господарської операції відповідно до нормативно-правових актів, повинні мати обов'язкові реквізити, які підтверджують їх юридичну доказовість

Послідовність	постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Означає застосування в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності протягом тривалого часу (як правило, звітного року) обраних методів визначення доходів: * нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів, * зношування малоцінних і швидкозношуваних предметів, * створення резервів, * обліку та калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг тощо)
Превалювання сутності над формою	операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми
Єдиний грошовий вимірник	вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці
Інші принципи, визначені міжнародними стандартами або НП(С)БО, або НП(С)БО в державному секторі залежно від того, які з наведених стандартів застосовуються підприємством	
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доповнює перелік принципів наступними:	
Періодичності	припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди з метою складання фінансової звітності. Означає поділ безперервної господарської і діяльності підприємства на звітні періоди (місяць, квартал і т.д.) для виявлення результатів цієї діяльності за певні проміжки (періоди) часу
Історичної (фактичної) собівартості	визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання. Означає, що сировина, матеріали, засоби праці, вироблена продукція відображаються у бухгалтерському обліку за вартістю їх придбання або виробництва, тобто за фактичними витратами
Обачності	методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства. Означає, що витрати й доходи повинні відображатись у бухгалтерському обліку на основі достовірно обгрунтованих первинною документацією господарських операцій. Обачність і обережність мають на меті запобігання збільшенню витрат виробництва

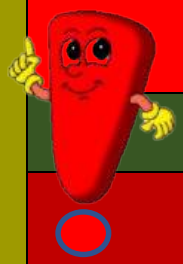

2.4. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Предмет бухгалтерського обліку – це господарські засоби (активи) та джерела їх утворення (пасиви)

Предметом бухгалтерського обліку є сукупність його об'єктів

Все те, що відображається в обліку господарська діяльність)

ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

- Господарські засоби (активи)
- Джерела формування господарських засобів (пасиви)
- Господарські процеси (створення, постачання, виробництво, реалізація, ліквідація)

Метод бухгалтерського обліку – це сукупність способів і прийомів, за допомогою яких відображається предмет бухгалтерського обліку

Елементи

- Документація та інвентаризація
  - Первинне спостереження
- Оцінка і калькуляція
  - Вартісне вимірювання
- Рахунки і подвійний запис
  - Поточне групування
- Бухгалтерський баланс і звітність
  - Узагальнення

Способи відображення господарських процесів

Документація – це спосіб первинного спостереження та відображення господарських операцій в первинних документах

Інвентаризація – це підтвердження достовірності шляхом зіставлення фактичних даних з даними, які відображаються в документах

Оцінка – це спосіб грошового вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку

Калькуляція – це метод обчислення собівартості виготовленої продукції

Рахунки - це спосіб поточного групування у встановленому порядку активів і пасивів

Подвійний запис – це метод відображення на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій

Бухгалтерський баланс – це спосіб групування господарських засобів і джерел їх утворення на певну дату та в грошовій оцінці

Бухгалтерська звітність – це метод підсумкового узагальнення та одержання підсумкових показників за звітний період

2.5. Класифікація активів і пасивів підприємства

Для здійснення діяльності підприємства, тобто для його функціонування, необхідно мати в наявності майно (ресурси, активи), власний і/або залучений капітали (пасиви)

Майно підприємства – це оборотні і необоротні засоби, що належать підприємству і їх вартість відображається в балансі

Активи – це ресурси, які отримуються підприємством в результаті діяльності минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до одержання економічних вигод

Пасиви – це джерела за рахунок яких поповнюються активи

Основне рівняння бухгалтерського обліку полягає в тому, що **активи = пасиви**

- А=ВК+ПК
- А=ВК+Зобов'язання
- А-Зобов'язання=ВК

*А – активи

*ВК – власний капітал

*ПК – позичений капітал

Активи класифікуються за наступними ознаками:

Господарські засоби за формами функціонування:

Матеріальні активи — це засоби підприємства, які мають матеріально-речову форму. До групи матеріальних активів підприємства включають:

- Основні засоби
- Запаси
  - Незавершене виробництво

- Будівлі
- Машини
- Устаткування
- Споруди
- Обладнання

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

Незавершене виробництво – це продукція, яка не пройшла всіх стадій обробки неприйнята відділом технічного контролю (ВТК) і є непридатною для продажу

Запаси – це активи, які утримуються з метою подальшого продажу, споживання під час виробництва продукції (сировина, матеріали, паливо, готова продукція)

Нематеріальні активи – це об'єкти довгострокового вкладення (більше року), що мають вартісну оцінку, але не є речовими цінностями

До нематеріальних активів згідно з Податковим кодексом України та Планом рахунків відносяться:

Право користування природними ресурсами
(право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища)

Права користування майном
(право користування земельною ділянкою, будівлею, право на оренду приміщень тощо)

Права на комерційні позначення
(права на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні найменування та ін.)

Права на об'єкти промислової власності
(право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, комерційні таємниці та ін.)

Авторське право та суміжні з ним права
(право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми та ін.)

Інші нематеріальні активи
(право на ведення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)

Ноу-хау (інновації)

Фінансові активи – це група господарських засобів у формі грошових коштів та фінансових інвестицій. Сюди належать:

Готівкові кошти в касі

Фінансові інвестиції

Цінні папери

Дебіторська заборгованість

Гроші на рахунках в банках

Джерела формування господарських засобів (пасиви) класифікуються з наступних позицій:

Майно (активи)

—

Залучені кошти (зобов'язання)

=

Власний капітал

Власний капітал підприємства визначається вартістю його майна — тобто чистими активами, що обчислюються як різниця між вартістю майна (активів) і залучених коштів

Власний капітал – це різниця між активами і зобов’язаннями підприємства

ЗАРЕЄСТРОВАНИЙ КАПІТАЛ

Фізична особа-підприємець, приватна власність окремого громадянина

Фізичні особи та юридичні особи – засновники, учасники товариства

Публічні та приватні фізичні особи, а також юридичні особи – тримачі акцій товариства

Класифікація пасивів	Види
Стосовно відображення в балансі	Власний капітал (зареєстрований капітал, капітал в дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (збиток), неоплачений капітал, вилучений капітал
	Довгострокові зобов’язання та забезпечення (довгострокові кредити банку, відстрочені податкові зобов’язання, довгострокові забезпечення і цільове фінансування та ін.)
	Поточні зобов’язання та забезпечення (короткотермінові позики, векселі видані, кредиторська заборгованість, поточні забезпечення, ін.)
	Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

Кредити **— це позики у грошовій або товарній формах на умовах повернення, що їх надають банки чи інші кредитні установи позичальникові (фізичній або юридичній особі). За користування кредитом сплачують відсоток. Залежно від терміну повернення кредити поділяють на довгострокові (понад рік) і короткострокові (до року)**

Кредиторська заборгованість — це тимчасово залучені підприємством кошти від фізичних та юридичних осіб, тобто заборгованість підприємства перед іншими фізичними та юридичними особами за отриману від них продукцію, надані ними послуги чи виконані роботи, заборгованість за нарахованими але не сплаченими податками та іншими платежами. Кредиторську заборгованість у межах нормативних термінів оплати рахунків чи зобов'язань вважають нормальною, а в разі порушення термінів платежів — простроченою

Зобов'язання — це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій, погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди

Довгострокові кредити банків та інші позики

Короткострокові кредити банків та інші позики

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
– це теперішні майнові та грошові зобов'язання перед іншими сторонами господарського процесу діяльності, які необхідно виконати

Довгострокові зобов'язання за облігаціями та векселями виданими

Поточна заборгованість за векселями виданими, за розрахунками з учасниками тощо

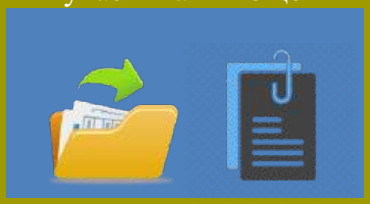

Довгострокові зобов'язання з оренди, лізингу обладнання

Поточна заборгованість за розрахунками за податками, за страхування, за виплатами

Концепція утворення активів на підприємстві

АКТИВИ
(господарські засоби)

УТВОРЕННЯ

I. **ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ**
(власні кошти, тобто кошти засновників, учасників)

II. **ЗАЛУЧЕНИЙ КАПІТАЛ**
(зобов'язання, в т.ч. кредитні та позикові кошти)

Господарські засоби за участю в обороті

необоротні

- Основні засоби
- Інші необоротні матеріальні активи
- Нематеріальні активи
- Інші необоротні активи

оборотні

- Грошові кошти
- Запаси
- Поточна дебіторська заборгованність

Необоротні активи

- Основні засоби
  - Довгострокові фінансові інвестиції
    - Відстрочені податкові активи
- Інші необоротні матеріальні активи
  - Довгострокові біологічні активи
    - Гудвіл
- Нематеріальні активи
  - Капітальні інвестиції
    - Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи

Оборотні активи

Грошові кошти

- Готівка
- Рахунки в банках
- Інші кошти
- Поточні фінансові інвестиції
- Короткострокові векселі одержані
- Інші оборотні активи

Запаси

- Виробничі запаси
- Поточні біологічні активи
- МШП
- Незавершене виробництво
- Напівфабрикати
- Готова продукція
- Товари
- Брак у виробництві

Дебіторська заборгованість

- За виданими авансами
- За претензіями
- З підзвітними особами
- За відшкодуванням завданих збитків
- За нарахованими доходами
- З іншими дебіторами

Господарські засоби за ступенем ліквідності

Абсолютно ліквідні

Ліквідні

Малоліквідні

Ліквідність активів підприємства — це ступінь можливості конвертування їх у грошову форму, з метою своєчасного забезпечення платежів підприємства, за поточними фінансовими зобов'язаннями. Розрізняють ступінь ліквідності за строками: якщо конкретний актив підприємства може набути грошової форми протягом місяця, то такий актив високоліквідний або абсолютно ліквідний, протягом 2-3 місяців — ліквідний, протягом 3-6 місяців — малоліквідний

До абсолютно ліквідних активів належать кошти та їх еквіваленти, зокрема грошові кошти в національній та іноземній валютах в банках і в касі, цінні папери тощо.

До ліквідних активів належать поточні фінансові вкладення та дебіторська заборгованість, виробничі запаси, готова продукція, товари

До малоліквідних активів належать основні засоби, незавершене будівництво, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, витрати майбутніх періодів

2.6. Факти господарської діяльності як основа обліку

Факти господарської діяльності – це елементарна подія або дія, яка змінює склад або обсяг активів і пасивів

Факти класифікуються за наступними ознаками:

Ознака	Класифікація фактів
Відношення до обсягу	зміни в активі балансу
	зміни в пасиві балансу
	в активі і пасиві в сторону збільшення
	в активі і пасиві в сторону зменшення
Середовища підприємства	внутрішнє
	зовнішнє
Час здійснення	теперішні
	майбутні
	минулі
За тривалістю	моментальні
	тривалі
За складністю	прості
	складні

Господарська діяльність та господарські процеси, як об’єкти бухгалтерського обліку

Господарський процес - сукупність однорідних господарських операцій

Господарська операція – дія, яка приводить до зміни у структурі активів, зобов’язань та власному капіталі (об’єктах обліку)

Господарські процеси

РОЗДІЛ 3.
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ЯК МЕТОД ВІДОБРАЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ФАКТІВ

Питання для теоретичної підготовки

3.1. Сутність бухгалтерського балансу, балансове рівняння та його модифікації

3.2. Методика побудови балансу та характеристика статей активу і пасиву балансу

3.3. Типи змін в балансі, що зумовлені впливом господарських операцій

3.1. Сутність бухгалтерського балансу, балансове рівняння та його модифікації

Визначення балансу

Економічне	Бухгалтерське
Спосіб економічного групування та відображення в грошовій одиниці господарських засобів і джерел їх утворення на певну дату	Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал відповідно до НП(С)БО 1

Б а л а н с

Актив	Сума	Пасив	Сума
Господарські засоби (за складом і розміщенням)		**Джерела формування господарських засобів (господарські засоби за джерелами формування)**	
Підсумок (валюта)		**Підсумок (валюта)**	

Бухгалтерський баланс –

це спосіб економічного групування та відображення господарських засобів, зокрема активів і пасивів в грошовій оцінці та на певну дату

Актив балансу	Пасив балансу
I. Необоротні активи	I. Власний капітал
II. Оборотні активи	II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	III. Поточні зобов'язання та забезпечення
	IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття
Баланс (сума)	**Баланс (сума)**

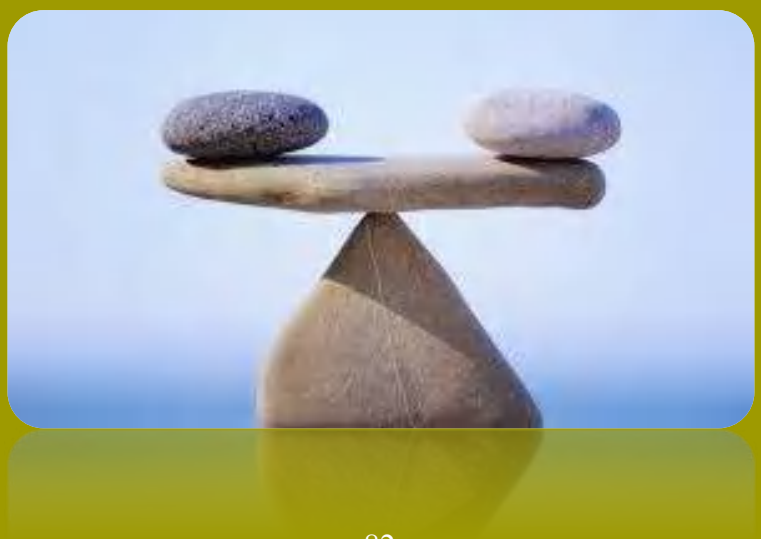

3.2. Методика побудови балансу та характеристика статей активу і пасиву балансу

Стаття балансу – це узагальнений показник певного виду господарських засобів (активна стаття) або джерел їх формування (пасивна стаття)

Валюта балансу – підсумок балансу

Основна вимога балансу:

Актив = ***Пасив***

Концепція збереження фізичного капіталу:

Активи = Капітал

Активи = Власний капітал + Залучений капітал

Концепція збереження фінансового капіталу:

Власний капітал = Активи – Зобов'язання

Необоротні активи	Оборотні активи
• Нематеріальні активи - Первісна вартість - Накопичена амортизація (-)	• Запаси: - Виробничі запаси - Незавершене виробництво
• Незавершені капітальні інвестиції	- Готова продукція - Товари
• Основні засоби: - Первісна вартість - Знос (-)	• Поточні біологічні активи • Векселі одержані
• Інвестиційна нерухомість	• Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги
• Довгострокові біологічні активи	• Дебіторська заборгованість за розрахунками
• Довгострокові фінансові інвестиції	• Інша поточна дебіторська заборгованість
• Довгострокова дебіторська заборгованість	• Поточні фінансові інвестиції • Гроші та їх еквіваленти
• Відстрочені податкові активи	• Витрати майбутніх періодів
• Інші необоротні активи	• Інші оборотні активи

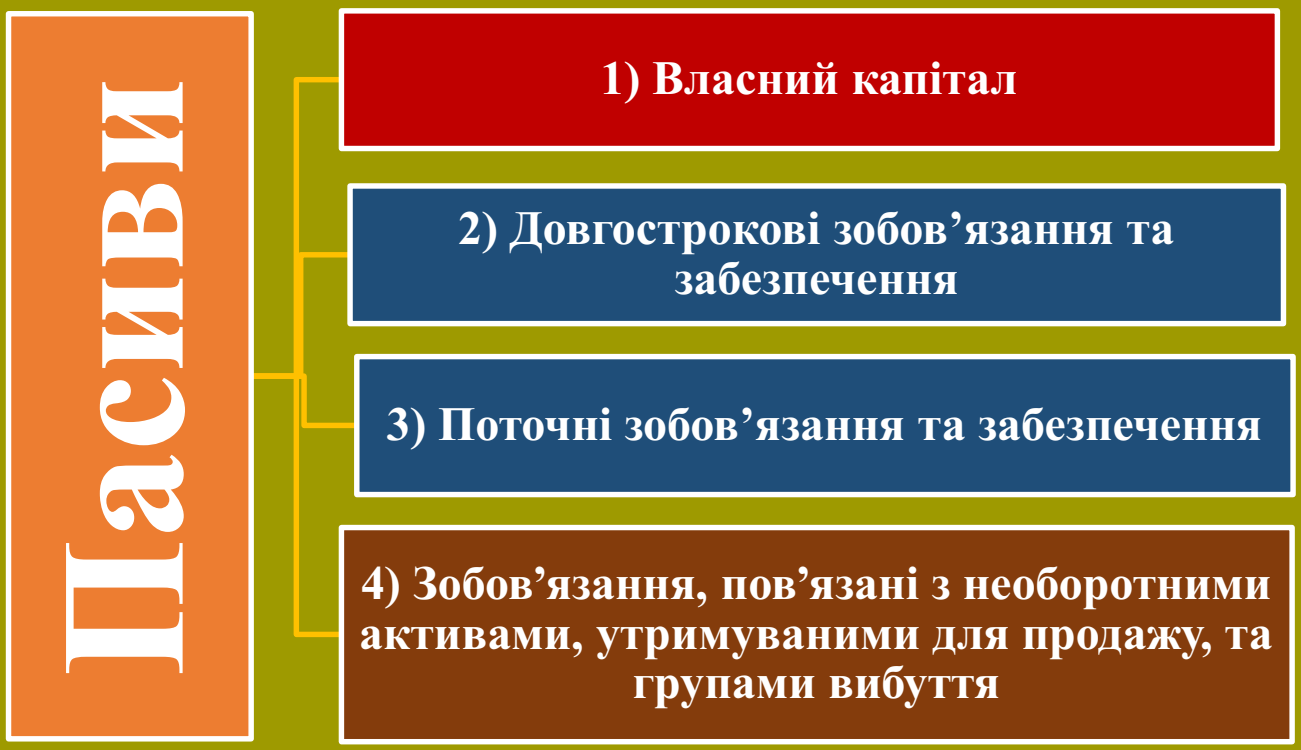

Власний капітал	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Поточні зобов'язання та забезпечення
• Зареєстрований капітал	• Відстрочені податкові зобов'язання	• Короткострокові кредити банку
• Капітал в дооцінках	• Довгострокові кредити банку	• Поточна заборгованість за:
• Додатковий капітал	• Інші довгострокові зобов'язання	- довгостроковими зобов'язаннями
• Резервний капітал	• Довгострокові забезпечення	- заборгованість за товари, роботи, послуги
• Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	• Цільове фінансування	- розрахунки з бюджетом
		- заборгованість зі страхування
• Неоплачений капітал (-)		- розрахунками з оплати праці
• Вилучений капітал(-)		• Поточні забезпечення
		• Доходи майбутніх періодів
		• Інші поточні зобов'язання

Б А Л А Н С (Звіт про фінансовий стан)

А к т и в	Сума	П а с и в	Сума
1.Необоротні активи ✓Нематеріальні активи ✓Основні засоби ✓Інвестиційна нерухомість ✓Довгострокові біологічні активи ✓Довгострокові фінансові інвестиції ✓Довгострокова дебіторська заборгованість ✓Відстрочені податкові активи ✓Інші необоротні активи ***Усього за розділом 1*** **2.Оборотні активи** ✓Запаси ✓Поточні біологічні активи ✓Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги ✓Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами, з бюджетом ✓Інша поточна дебіторська заборгованість ✓Поточні фінансові інвестиції ✓Гроші та їх еквіваленти ✓Витрати майбутніх періодів ✓Інші оборотні активи ***Усього за розділом 2*** **3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття**		**1.Власний капітал** ✓Зареєстрований капітал ✓Капітал в дооцінках ✓Додатковий капітал ✓Резервний капітал ✓Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) ✓Неоплачений капітал ✓Вилучений капітал ***Усього за розділом 1*** **2.Довгострокові зобов'язання і забезпечення** ✓Відстрочені податкові зобов'язання ✓Довгострокові кредити банків ✓Інші довгострокові зобов'язання ✓Довгострокові забезпечення ✓Цільове фінансування ***Усього за розділом 2*** **3.Поточні зобов'язання і забезпечення** ✓Короткострокові кредити банків ✓Поточна кредиторська заборгованність за: товари, роботи і послуги, розрахунками з бюджетом, розрахунками зі страхування, розрахунками з оплати праці ✓Поточні забезпечення ✓Доходи майбутніх періодів ✓Інші поточні зобов'язання ***Усього за розділом 3*** **4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття**	
Баланс	∑	**Баланс**	∑

3.3. Типи змін в балансі, що зумовлені впливом господарських операцій

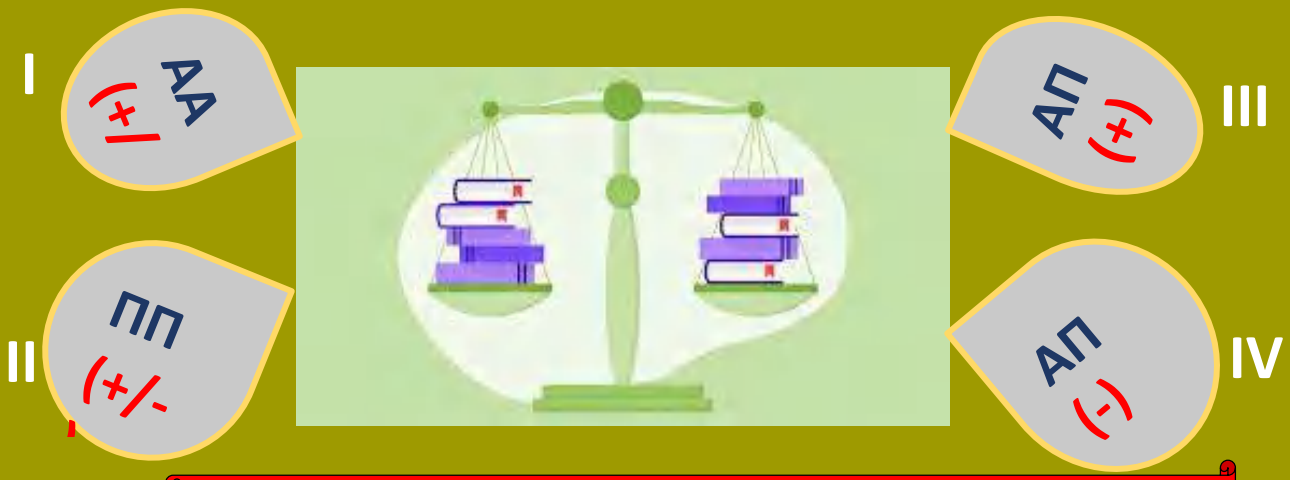

Типи господарських операцій

Тип операції	Характеристика операції	Вплив операції		
		На актив	На пасив	На підсумок балансу
1.	Зміни у складі господарських засобів	збільшення однієї статті, зменшення іншої статті	без змін	без змін
2.	Зміни у складі джерел формування господарських засобів	без змін	збільшення однієї статті, зменшення іншої статті	без змін
3.	Надходження, додаткове залучення господарських засобів в оборот підприємства	збільшення статті	збільшення статті	збільшення
4.	Вибуття господарських засобів із підприємства	зменшення статті	зменшення статті	зменшення

1 – Тип Внутріактивний	*2 - Тип Внутріпасивний*	*3 – Тип Активно-пасивний в сторону збільшення*	*4 - Тип Активно-пасивний в сторону зменшення*
Зміни відбуваються лише в активі балансу. При цьому якщо одна стаття збільшується, то друга зменшується, валюта балансу залишається незмінною	*Зміни відбуваються лише в пасиві. При цьому якщо одна стаття збільшується, то друга зменшується, валюта балансу незмінна*	*Зміни відбуваються як в активі, так і в пасиві балансу в сторону збільшення, валюта балансу також збільшується*	*Зміни відбуваються як в активі, так і в пасиві балансу в сторону зменшення, валюта балансу також зменшується*

1 тип Зміни тільки в активі А+, А -
2 тип Зміни тільки в пасиві П+, П-
3 тип Рівновеликі зміни в сторону збільшення в активі і пасиві А+, П+
4 тип Рівновеликі зміни в сторону зменшення в активі і пасиві А-, П-

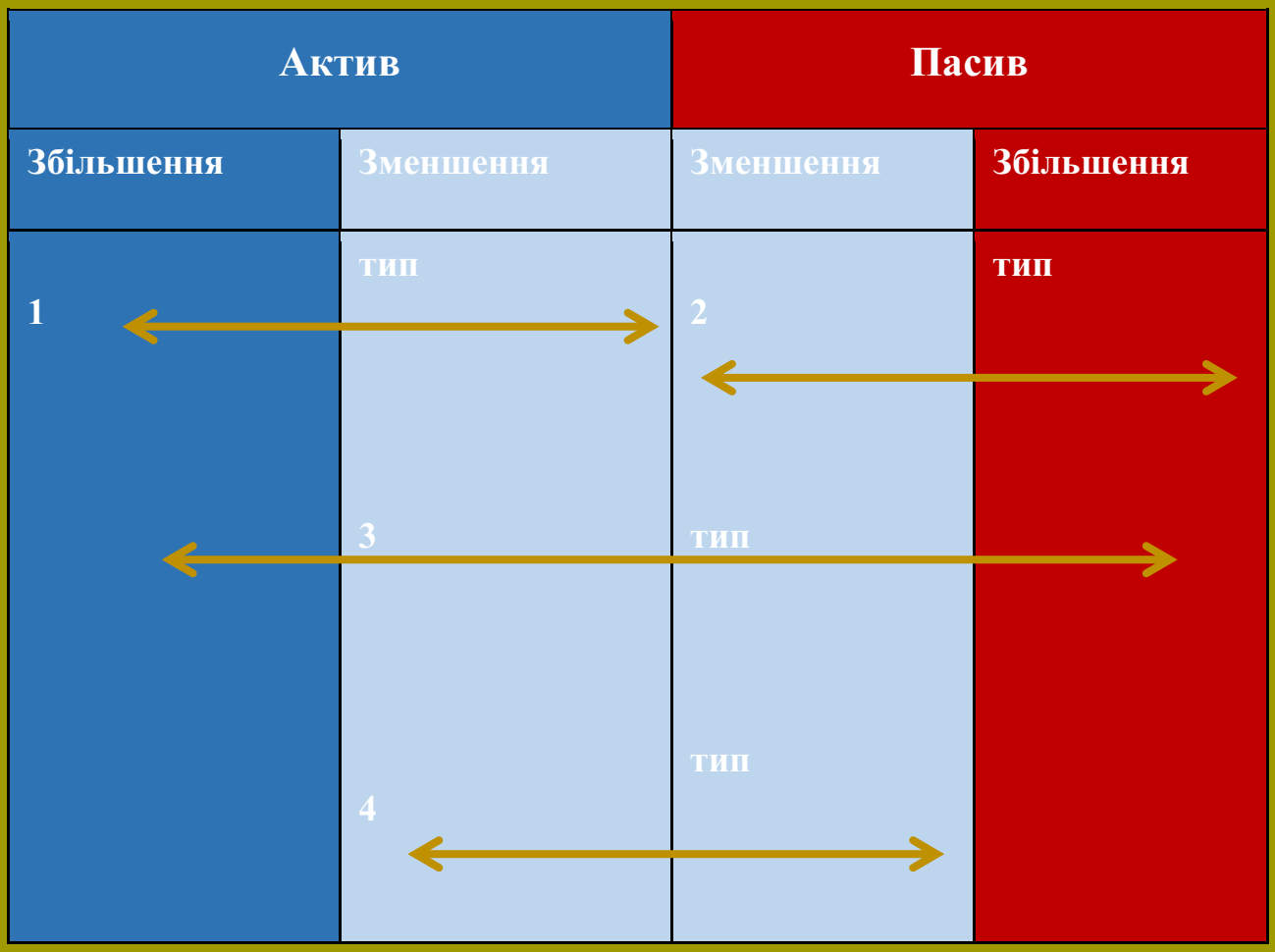

РОЗДІЛ 4.
РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

Питання для теоретичної підготовки

4.1. Рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та будова

4.2. Структурна побудова бухгалтерських рахунків за двоїстим (балансовим) принципом: активні і пасивні рахунки

4.3. Сутність подвійного запису та його значення

4.4. Методика аналітичного та синтетичного обліку та їх взаємозв’язок

4.5. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку

4.6. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку

4.7. План рахунків бухгалтерського обліку

4.1. Рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та будова

Рахунки бухгалтерського обліку - це спосіб групування і поточного відображення об'єктів бухгалтерського обліку

Дебет	**Шифр, назва рахунка**	**Кредит**
Дебетовий оборот		**Кредитовий оборот**

Оборот – це підсумок змін за певний період

Зміни, відображені за дебетом рахунку, називають ***дебетовим*** оборотом, за кредитом ***кредитовим*** оборотом

Рахунок може мати залишок, що називається ***сальдо*** рахунку

Сальдо може бути початковим (на початок звітного періоду) і кінцевим (на кінець звітного періоду)

Кожен рахунок має назву і шифр (код)

4.2. Структурна побудова бухгалтерських рахунків за двоїстим (балансовим) принципом: активні і пасивні рахунки

Рахунки за характером

Активні **(**призначені для обліку наявності та руху активів (господарських засобів))

Пасивні

(призначені для обліку наявності та зміни джерел утворення)

Клас 1. Необоротні активи (крім рах. 13)

Клас 2. Запаси

Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи (крім рах. 38)

Клас 9. Витрати діяльності

Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань (крім рах. 44.2,45,46)

Клас 5. Довгострокові зобов'язання

Клас 6. Поточні зобов'язання

Клас 7. Доходи і результати діяльності

Активно-пасивні

призначені для обліку розрахункових операцій)

Рахунки з назвою «розрахунки»

Активний рахунок

Дебет	Шифр, назва рахунку	Кредит
Сальдо початкове		
Збільшення господарських засобів		Зменшення господарських засобів
Дебетовий оборот		**Кредитовий оборот**
Сальдо кінцеве		

Сальдо кінцеве активного рахунку розраховують за формулою:

Ска = Сп + Д. О. – К. О.,

де ***Ска*** - сальдо кінцеве активного рахунку

Сп - сальдо початкове активного рахунку

Д. О. - дебетовий оборот

К. О. - кредитовий оборот

Пасивний рахунок

Дебет	Шифр, назва рахунку	Кредит
		Сальдо початкове
Збільшення господарських засобів		Зменшення господарських засобів
Дебетовий оборот		**Кредитовий оборот**
		Сальдо кінцеве

У пасивному рахунку сальдо початкове або кінцеве відображають тільки за кредитом. Сальдо кінцеве розраховують за формулою :

Скп = Сп + К. О. – Д. О.,

де ***Скп*** - сальдо кінцеве пасивного рахунку

Сп - сальдо початкове пасивного рахунку

Д. О. - дебетовий оборот

К. О. - кредитовий оборот

Розрахунки (заборгованість)

Дебет	Шифр, назва рахунка	Кредит
Сальдо початкове		**Сальдо початкове**
1.Збільшення дебіторської заборгованості 2.Зменшення кредиторської заборгованості		1.Збільшення кредиторської заборгованості 2.Зменшення дебіторської заборгованості
Дебетовий оборот		**Кредитовий оборот**
Сальдо кінцеве		**Сальдо кінцеве**

Спосіб відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку називається ***подвійним записом***

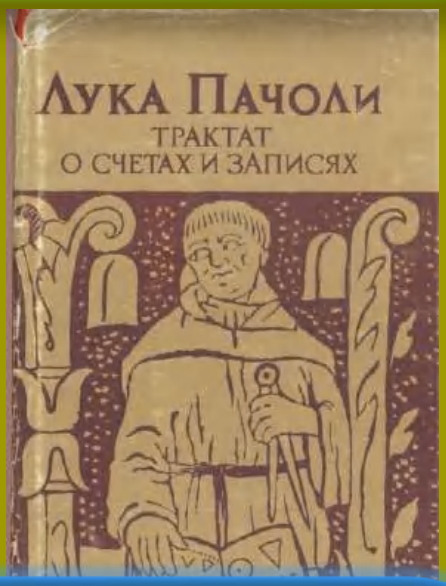

Суть подвійного запису полягає в тому, що кожну господарську операцію відображають не менше як на двох рахунках: за дебетом одного рахунку і кредитом другого й обов'язково в однаковій сумі

Рахунки, на яких відображають господарські операції, називаються ***кореспондуючими***, а зв'язок між цими рахунками - ***кореспонденцією***

Попереднє зазначення кореспондуючих рахунків і суми, яка на них відображена, називається ***бухгалтерським проведенням***

Бухгалтерські проведення

Прості (кореспондує не більше двох рахунків)	**Складні** (кореспондує більше двох рахунків: один - за дебетом, інші - за кредитом, або - кілька за дебетом, а один - за кредитом)

При складанні бухгалтерських проведень доцільно використовувати певну логічну послідовність:

1) визначити характер операції (які об'єкти обліку змінюються)
2) визначити характер об’єктів (активи, пасиви)
3) визначити характер зміни (збільшення, зменшення)
4) визначити кореспонденцію рахунків

Господарські операції за квітень-червень 202_ р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1.	Надійшли матеріали від постачальника (без ПДВ) На суму ПДВ	314000 62800	20 64	63 63
2.	З поточного рахунку оплачено рахунок постачальника	376800	63	31
3.	Нарахована заробітна плата робітникам за виробництво продукції	442000	23	66
4.	Відпущені зі складу у виробництво матеріали	213000	23	20
5.	Випущена із виробництва і оприбуткована на склад готова продукція	316000	26	23
6.	Отримано гроші з поточного рахунку в касу для виплати заробітної плати	442000	30	31
7.	Виплачена із каси заробітна плата	382700	66	30
8.	Невиплачена сума заробітної плати, внесена на поточний рахунок	59300	31	30

4.4. Методика аналітичного та синтетичного обліку та їх взаємозв'язок

Рахунки за ступенем деталізації

Аналітичні	Синтетичні

Аналітичні рахунки деталізують зміст синтетичних рахунків за окремими видами господарських засобів, джерел їх формування і господарських процесів

Синтетичними називаються рахунки, що дають узагальнені показники про господарські засоби, джерела їх формування і господарські процеси за економічно однорідними групами в грошовому виразі

Ступінь деталізації аналітичних рахунків визначається:

- Іманентними властивостями самого об’єкта, що визначає граничну ступінь деталізації;
- Потребою суб’єкта управління в інформації, що визначає необхідну ступінь деталізації;
- Технічним оснащенням обліку, що визначає можливу ступінь деталізації

Форми аналітичних рахунків

Кількісно-сумова	Контокорентна	Багатографна

Розрахунок кількісно-сумової форми

Виріб А

Одиниця вимірювання – шт. Ціна – 500 грн.

Зміст господарської операції	Надходження (дебет)		Вибуття (кредит)		Залишок	
	Кількість	Сума	Кількість	Сума	Кількість	Сума
Залишок на початок місяця					20	10000
Надійшло на склад	300	150000				
Вибуло			310	155000		
Оборот за місяць	300	150000	310	155000		
Залишок на кінець місяця					10	5000

Рахунки ***контокорентної*** форми призначені для обліку засобів в розрахунках і джерел формування господарських засобів, на яких облік ведеться тільки в грошовому вимірнику

Розрахунок з ТОВ «Техно»

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Залишок на початок місяця		200000
Прийнято до оплати рахунок		400000
Оплачено рахунок	280000	
Оборот за місяць	280000	400000
Залишок на кінець місяця		320000

Рахунки багатографної форми призначені для обліку об’єктів за утворюючими їх елементами

Рахунок “Виробництво виробу А”

Зміст господарської операції	Статті витрат				Всього
	Прямі матеріальні витрати	Прямі витрати на оплату праці	Інші прямі витрати	Загально-виробничі витрати	
Залишок на початок місяця	22000	40000	20000	12000	92000
Відпущені матеріали на виробництво продукції А	30000				
Нарахована зарплата за виробництво продукції А		40000			
…	…	…	…	…	…
Всього витрат за місяць	160000	120000	65000	40000	385000
Списано на товарний випуск	156000	105000	57000	38000	365000
Залишок на кінець місяця	26000	55000	28000	14000	112000

Взаємозв'язок між синтетичними й аналітичними рахунками виявляється таким чином:

На рахунках синтетичного й аналітичного обліку залишок (сальдо) розміщується на одній і тій же стороні рахунка.

Якщо дебетується чи кредитується синтетичний рахунок, то однаково дебетуються чи кредитуються його аналітичні рахунки.

Кожну операцію на рахунках синтетичного обліку записують загальною сумою, а на відповідних аналітичних рахунках — частковими сумами.

Сума залишків (сальдо) і оборотів за всіма аналітичними рахунками має дорівнювати залишку (сальдо) й оборотам, відповідно, синтетичного рахунка

де
x – назва синтетичного рахунку
xx – назва субрахунку
xxx – рахунки 3-тього та і-того порядку

Узагальнення інформації про об’єкти здійснюють за допомогою відомостей:
– оборотних
– сальдових
– шахових

Оборотні відомості складають за рахунками як синтетичного так і аналітичного обліку

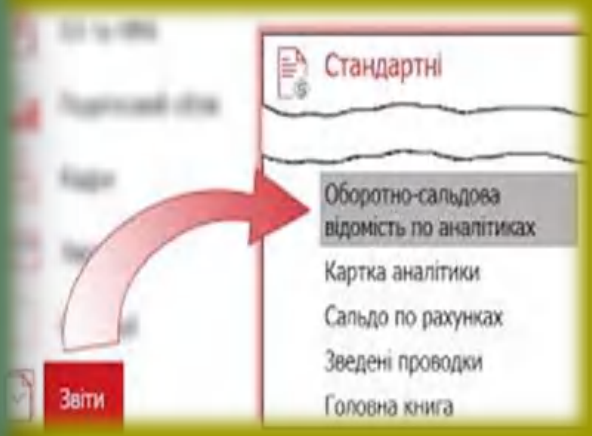

Оборотно-сальдові відомості допомагають контролювати відповідність аналітичного обліку рахункам синтетичного обліку — сума записів за рахунками аналітичного обліку має збігатися із сумою записів за рахунками синтетичного обліку

Оборотна відомість за синтетичними рахунками

Шифр рахунка	Назва рахунка	Залишок на початок місяця		Обороти за місяць		Залишок на кінець місяця	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	Основні засоби	160 000		45 000	32 000	173 000	
Разом		∑1	∑2	∑3	∑4	∑5	∑6
		1 пара рівностей		2 пара рівностей		3 пара рівностей	
		∑1 = ∑2		∑3 = ∑4		∑5 = ∑6	

Сальдова відомість

Шифр рахунка	Назва рахунка	С-до на 01.01		С-до на 01.02		С-до на 01.03		С-до на …		С-до на 01.01	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
30 і т. д.	Готівка	1000		900		950		…	…	980	
Разом	х	$\sum_{A1}$ =	$\sum_{П1}$	$\sum_{A2}$	=$\sum_{П2}$	$\sum_{A3}$ =	$\sum_{П3}$	$\sum$… =	$\sum$…	$\sum_{A1}$	= $\sum_{П1}$

За допомогою шахової відомості контролюють правильність бухгалтерських записів за звітний період, адже шахова відомість – це спосіб узагальнення оборотів за рахунками з вказівкою кореспонденції рахунків

Шахова відомість

Кт рахунка / Дт рахунка	10	20	23	і т.д.	63	66	і т.д	Разом за дебетом
10								∑
20			9000		99000			∑
23		86000				412000		∑
і т.д.								∑
63								∑
66								∑
і т.д.								∑
Разом за кредитом	∑	∑	∑	∑	∑	∑	∑	∑Д-том = ∑К-том

4.6. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку

За економічним змістом

- Рахунки обліку господарських засобів
- Рахунки обліку джерел господарських засобів
- Рахунки обліку господарських процесів

За призначенням і структурою

- Основні рахунки
- Регулюючі рахунки
- Операційні рахунки
- Результатні рахунки
- Позабалансові рахунки

Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за економічним змістом

Класифікація рахунків обліку господарських засобів

Рахунки господарських засобів

- Рахунки з обліку необоротних активів (I клас)
- Рахунки з обліку запасів (II клас)
- Рахунки з обліку дебіторської заборгованості (III клас)
- Рахунки з обліку грошових коштів (III клас)

Класифікація рахунків обліку джерел господарських засобів

Рахунки джерел засобів

- Рахунки з обліку власних джерел (IV клас)
  - Рахунки з обліку власного капіталу (40, 41, 42, 43, 44, 45, 46)
  - Рахунки з обліку забезпечень і цільового фінансування (47, 48)
- Рахунки з обліку залучених джерел (V і IV класи)
  - Рахунки з обліку довгострокових зобов'язань (50, 51, 52, 53, 54, 55)
  - Рахунки з обліку поточних зобов'язань (60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69)

Класифікація рахунків обліку джерел господарських процесів

Рахунки з обліку господарських процесів

- Рахунки для обліку процесу постачання (20, 20/ТЗВ, 22, 25, 28, 63, 64/ПДВ)
- Рахунки для обліку процесу виробництва (23, 24, 25, 91, 92, 94)
- Рахунки для обліку процесу реалізації (26, 27, 70, 71, 74, 90, 93, 94, 97)

- Види діяльності підприємства
  - Звичайна діяльність
    - Операційна
      - основна
      - інша
    - Інша діяльність
      - фінансова
      - інвестиційна
      - інша

Класифікація рахунків обліку процесів за видами діяльності

Рахунки з обліку видів діяльності

- Операційної діяльності (23, 26, 70, 71, 90, 91, 92, 93, 94)
- Інвестиційної діяльності (15, 74, 97)
- Фінансової діяльності (72, 73, 74, 95, 96, 97)

Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за призначенням і структурою

Основні рахунки

- Матеріальні (10, 11, 20, 22, 26, 28)
- Грошові (30, 31, 33, 35)
- Роз-рахункові
  - Активні – для обліку дебіторської заборгованості (36, 37)
  - Активні – для обліку дебіторської заборгованості (36, 37)
- Фондові – для обліку власного капіталу (40, 41, 42, 43, 44, 45, 46)

Класифікація регулюючих рахунків

Регулюючі рахунки

- Контрарні – для регулювання в сторону зменшення основних активних і пасивних рахунків
  - Контрактивні – для в сторону зменшення активних рахунків (13, 38)
  - Контрпасивні – для в сторону зменшення пасивних рахунків (45, 46)
- Доповнюючі – для регулювання в сторону збільшення основних активних і пасивних рахунків (20/ТЗВ, 285/Націнка)

Класифікація операційних рахунків

Операційні рахунки

- Розподільчі – для обліку витрат, що будуть перерозподілені між іншими рахунками
- Збірно-розподільчі (91)
- Звітно-розподільчі (38, 39, 47, 69)
- Операційні – для обліку витрат періоду (92, 93, 94)
- Калькуляційні – для обліку витрат і визначення собівартості (14, 15, 23, 24)

Класифікація результатних рахунків

Результатні (порівняльні) рахунки

- Операційно-результатні – для порівняння валових доходів і витрат та визначення фінансового результату за звітний період (рахунок 79)
- Фінансово-результатні – для визначення остаточного результату, нерозподілених прибутків, непокритих збитків (рахунок 44)

Класифікація позабалансових рахунків

Позабалансові рахунки

- Умовного обліку майна, що не належить підприємству (01, 02, 08)
- Умовного обліку зобов’язань, гарантій, забезпечень (03, 05, 06)

4.7. План рахунків бухгалтерського обліку

План рахунків бухгалтерського обліку

Активні рахунки

Клас 1. Необоротні активи (рахунки 10-19, **крім 13**)
Клас 2. Запаси (рахунки 20-28)
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи (рахунки 30-39, **крім 38**)
Клас 8. Витрати за елементами (рахунки 80-85)
Клас 9. Витрати діяльності

Пасивні рахунки

Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань (рахунки 40-49, **крім 44.2, 45, 46**)
Клас 5. Довгострокові зобов'язання (рахунки 50-55)
Клас 6. Поточні зобов'язання (рахунки 60-69)
Клас 7. Доходи і результати діяльності (рахунки 70-79)

Активно-пасивні рахунки

Рахунки, у назві яких є слово «розрахунки» можуть бути як активними, так і пасивними, виходячи із конкретної господарської ситуації (кінцевого залишку)

ПЛАН (скорочений)
РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ АКТИВІВ, КАПІТАЛУ, ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ
Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 з наступними змінами і доповненнями)

Синтетичні рахунки (першого порядку)			
Код	Назва	Код	Назва
Активні рахунки (за виключенням 13, 38)		**Пасивні рахунки (за виключенням 44.2, 45, 46)**	
Клас 1. Необоротні активи		**Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань**	
	Основні засоби		Зареєстрований (пайовий) капітал
11	Інші необоротні матеріальні активи	41	Капітал у дооцінках
12	Нематеріальні активи	42	Додатковий капітал
13	Знос (амортизація) необоротних активів	43	Резервний капітал
14	Довгострокові фінансові інвестиції	44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)
15	Капітальні інвестиції	45	Вилучений капітал
16	Довгострокові біологічні активи	46	Неоплачений капітал
17	Відстрочені податкові активи	47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів
18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	48	Цільове фінансування і цільові надходження
19	Гудвіл	49	Страхові резерви
Клас 2. Запаси		**Клас 5. Довгострокові зобов'язання**	
	Виробничі запаси		Довгострокові позики
	Поточні біологічні активи	51	Довгострокові векселі видані
	Малоцінні та швидкозношувані предмети	52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями
	Виробництво	53	Довгострокові зобов'язання з оренди
	Брак у виробництві	54	Відстрочені податкові зобов'язання

	Напівфабрикати	55	Інші довгострокові зобов’язання
	Готова продукція		
	Продукція сільськогосподарського виробництва		
	Товари		
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи		**Клас 6. Поточні зобов’язання**	
	Готівка	60	Короткострокові позики
	Рахунки в банках	61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
…	…	62	Короткострокові векселі видані
	Інші кошти	63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками
	Короткострокові векселі одержані	64	Розрахунки за податками й платежами
	Поточні фінансові інвестиції	65	Розрахунки за страхуванням
	Розрахунки з покупцями та замовниками	66	Розрахунки за виплатами працівникам
	Розрахунки з різними дебіторами	67	Розрахунки з учасниками та кошти клієнтів
	Резерв сумнівних боргів	68	Розрахунки за іншими операціями
	Витрати майбутніх періодів	69	Доходи майбутніх періодів
Клас 9. Витрати діяльності		**Клас 7. Доходи і результати діяльності**	
90	Собівартість реалізації	70	Доходи від реалізації
91	Загальновиробничі витрати	71	Інший операційний дохід
92	Адміністративні витрати	72	Дохід від участі в капіталі
93	Витрати на збут	73	Інші фінансові доходи
94	Інші витрати операційної діяльності	74	Інші доходи
95	Фінансові витрати	…	…
96	Втрати від участі в капіталі	76	Страхові платежі
97	Інші витрати	…	…
98	Податок на прибуток	79	Фінансові результати
Клас 8. Витрати за елементами			
Клас 0. Позабалансові рахунки			

РОЗДІЛ 5.
ОЦІНКА ТА КАЛЬКУЛЯЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Питання для теоретичної підготовки

5.1. Оцінка як інструмент грошового вираження фактів

5.2. Види оцінок в обліку та їх характеристика

5.3. Поняття про калькуляцію, її види та методи калькулювання

5.1. Оцінка як інструмент грошового вираження фактів

Оцінка — це спосіб вартісного вимірювання господарських засобів, джерел їх утворення

Принципи оцінки

- реальність
- єдність

Реальність

В основі оцінки лежить фактична собівартість

Єдність

Одні й ті ж об'єкти на різних підприємствах оцінюють за однією методикою. Єдності оцінки досягають встановленням обов'язкових національних положень (стандартів), інструкцій, правил обліку і калькулювання

5.2. Види оцінок в обліку та їх характеристика

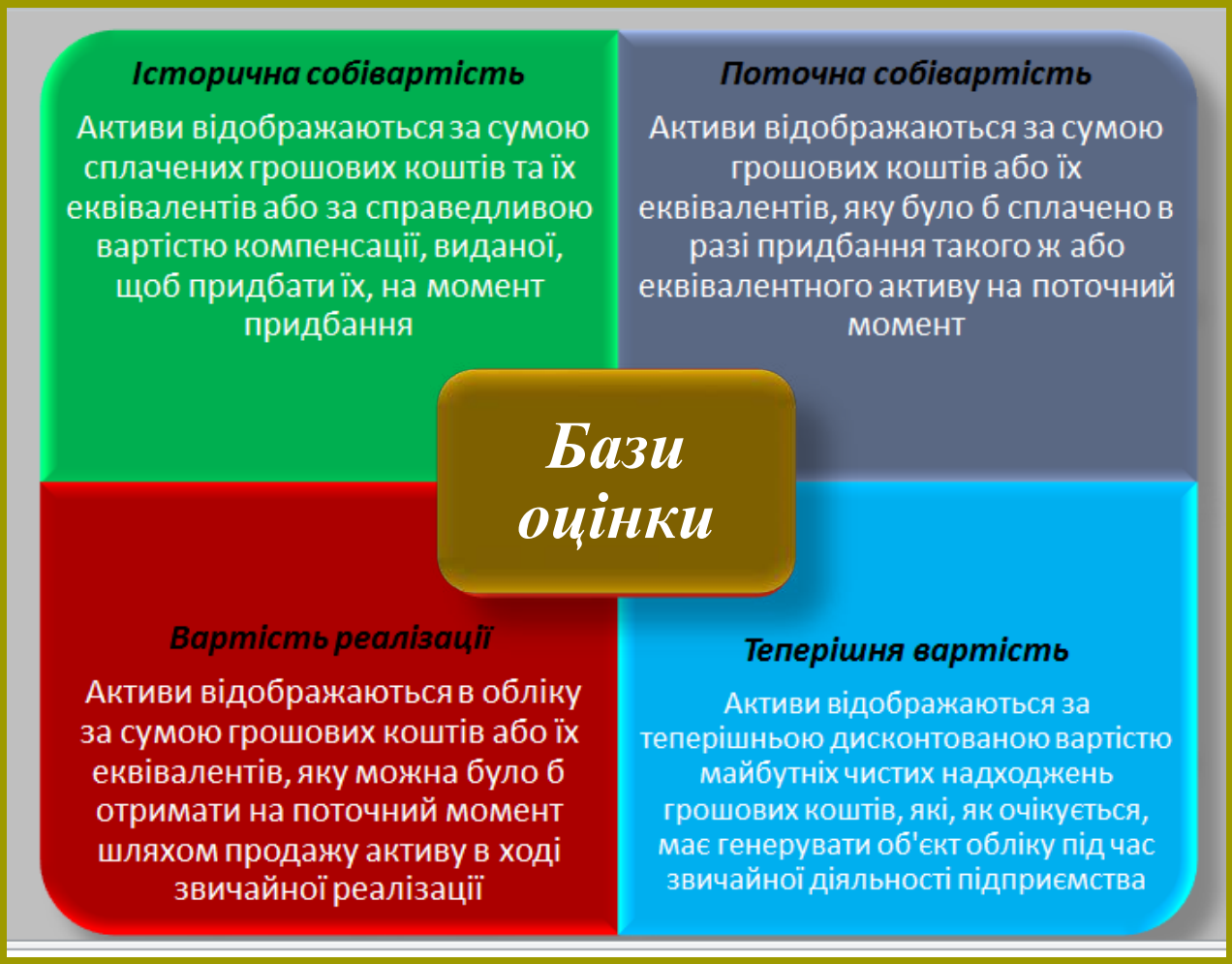

Первісна вартість

- історична (фактична) собівартість активу, за якою він зараховується на баланс підприємства

Справедлива вартість

- сума, за якою можна здійснити обмін активу або оплату зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами

5.3. Поняття про калькуляцію, її види та методи калькулювання

Калькулювання являє собою процес оцінювання результатів господарських процесів: постачання, виробництва, реалізації

Калькуляція - це спосіб визначення фактичної собівартості

Залежно від періоду складання калькуляцій їх поділяють на попередні і наступні. **Попередні** - складають до початку звітного періоду, а **послідуючі** - після закінчення звітного періоду. До **попередніх** калькуляцій належать планові, нормативні, проектно-кошторисні та технічні. До **послідуючих (наступних)** калькуляцій належить звітна. Її складають на основі бухгалтерських даних про фактичні витрати

Планова калькуляція - це розрахунок планової собівартості на основі норм витрат, які підприємство планує досягти до кінця планового періоду.

Нормативна калькуляція - це розрахунок нормативної собівартості на основі технічно обґрунтованих норм, що склалися на початок планового періоду.

Проектна-кошторисна калькуляція - це розрахунок собівартості виробництва нових видів продукції.

Технічна калькуляція - це розрахунок собівартості робіт із впровадження нової техніки і технології.

Звітна калькуляція складається на основі бухгалтерських даних про фактичні витрати

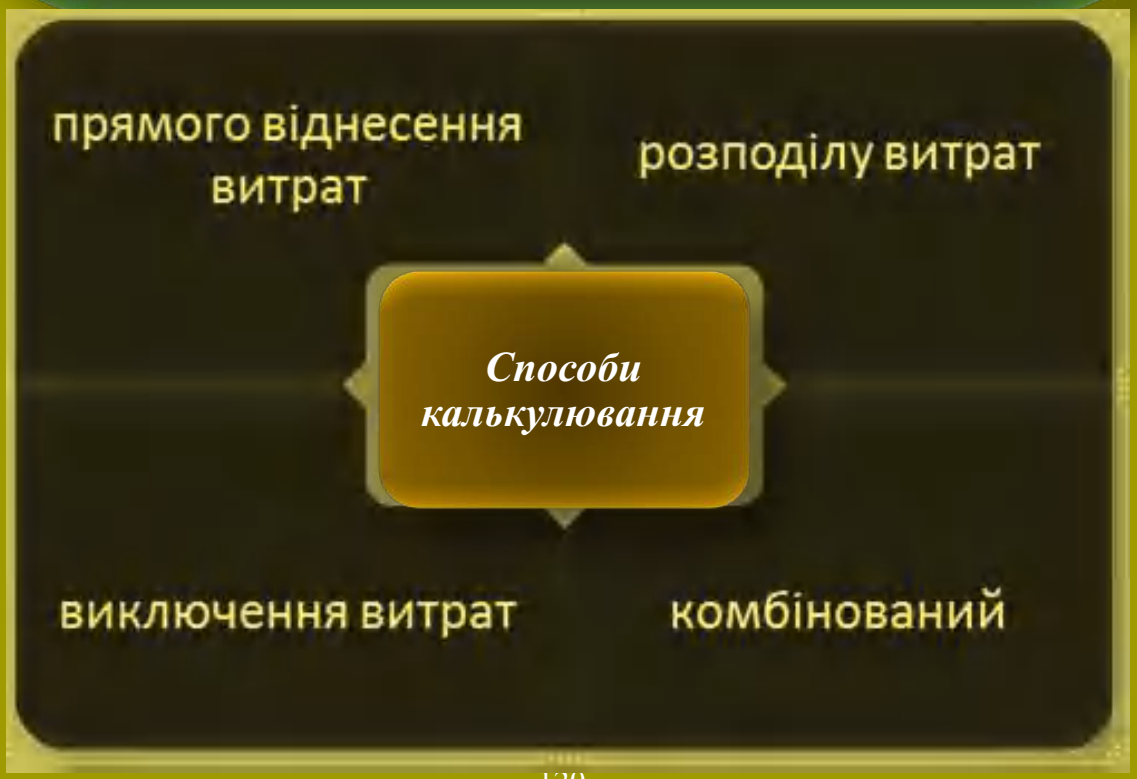

Групування витрат

За елементами

За статтями калькуляції

Економічні елементи

Матеріальні затрати

Витрати на оплату праці

Відрахування на соціальні заходи

Амортизація

Інші операційні витрати

Статті калькуляції

Прямі матеріальні витрати

Прямі витрати на оплату праці

Інші прямі витрати

Змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати

Довідка-розрахунок калькуляція собівартості продукції за Березень 2...

Період: 01.03.2015 – 31.03.2015 ... Добро

Сформувати | Показати настройки | Друк | Реєстр обліку | Σ 0,00

Зборка Каркас - Полози — **Собівартість од.**

Цех 1 (ділянка комплектуючих), Напівфабрикати — Кількість випуску: — Фактична вартість випуску:

Витрати основного (допоміжного) виробництва	Кількість списаної сировини	Середня ціна списаної сировини	
Основне виробництво	83,025	41,97	
Матеріали власні	83,025	41,97	
Сировина й матеріали	83,025	41,97	
Заготівля для полозів	3,503	23,50	
Лоза верби прутоподібної	70,064	0,09	
Скотч	4,204	4,63	
Трубка д4	5,255	13,75	
Брак у виробництві			
Виправний брак			
Загальновиробничі витрати			
Амортизація НМА (ОПЗ)			
Амортизація ОЗ (ОПЗ)			2 924,3
Послуги допоміжних підрозділів			714,90
Послуги з ремонту (ОПЗ)			4 598,49
Всього витрат	83,025	41,97	**8 551,22**
Залишок незавершеного виробництва			

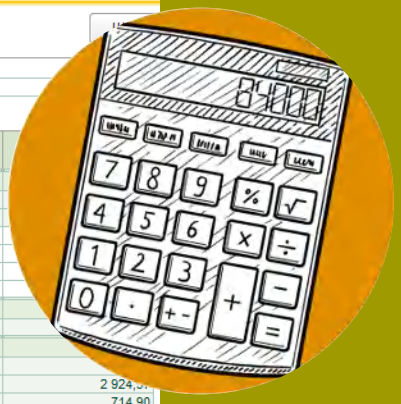

РОЗДІЛ 6.
СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОБЛІКОВИХ ДАНИХ В ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТАХ. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

Питання для теоретичної підготовки

6.1. Поняття про первинне спостереження в обліку. Роль облікових документів

6.2. Вимоги до змісту і оформлення документів

6.3. Класифікація документів

6.4. Організація документообігу та архівного збереження документів

6.5. Інвентаризація: суть, види, порядок проведення

6.1. Поняття про первинне спостереження в обліку. Роль облікових документів

Документ - це свідоцтво, що підтверджує факт здійснення господарської операції або дає дозвіл на її виконання

Документація – це спосіб оформлення господарських операцій відповідними документами

Дають уявлення про фактичний стан господарських засобів та їх зміни у процесі кругообігу засобів

Забезпечують прозорість у роботі підприємства, контроль наявності, руху майна і коштів

Первинне спостереження і документація

Є юридичним (правовим) свідченням господарських операцій, що здійснюються

Є важливим джерелом контролю для зовнішніх і внутрішніх користувачів при проведенні ревізії, аудиту, аналізу господарської діяльності

Первинні документи можуть бути складені на паперових або машинних (електронних) носіях

Порядок створення первинних документів, записів у регістрах бухгалтерського обліку та зберігання документів, регістрів і звітів установлено **Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку.**

Використання електронного документообігу і цифрового підпису узаконено і регулюється законами України «**Про електронні документи та електронний документообіг**» та «**Про електронні довірчі послуги**»

6.2. Вимоги до змісту і оформлення документів

Вимоги до документів

- Своєчасність складання
- Достовірність показників
- Правильність оформлення
- Заповнення всіх реквізитів
- Виправлення в документах потрібно робити з дотриманням відповідних правил

***Реквізити** бухгалтерського документа – це показники, які характеризують сутність господарської операції*

Обов’язкові реквізити

- назва документа (форми)
- дата і місце складання
- назва підприємства, від імені якого складено документ
- зміст та обсяг господарської операції
- одиниця виміру господарської операції
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення
- особистий підпис або інший знак, що дає змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції. Залежно від характеру операцій до первинних документів можуть бути внесені додаткові реквізити
- ідентифікаційний код підприємства чи особи
- номер документа
- підстава для здійснення операції
- дані про документ, що засвідчує особу
- інші додаткові реквізити

6.3. Класифікація документів

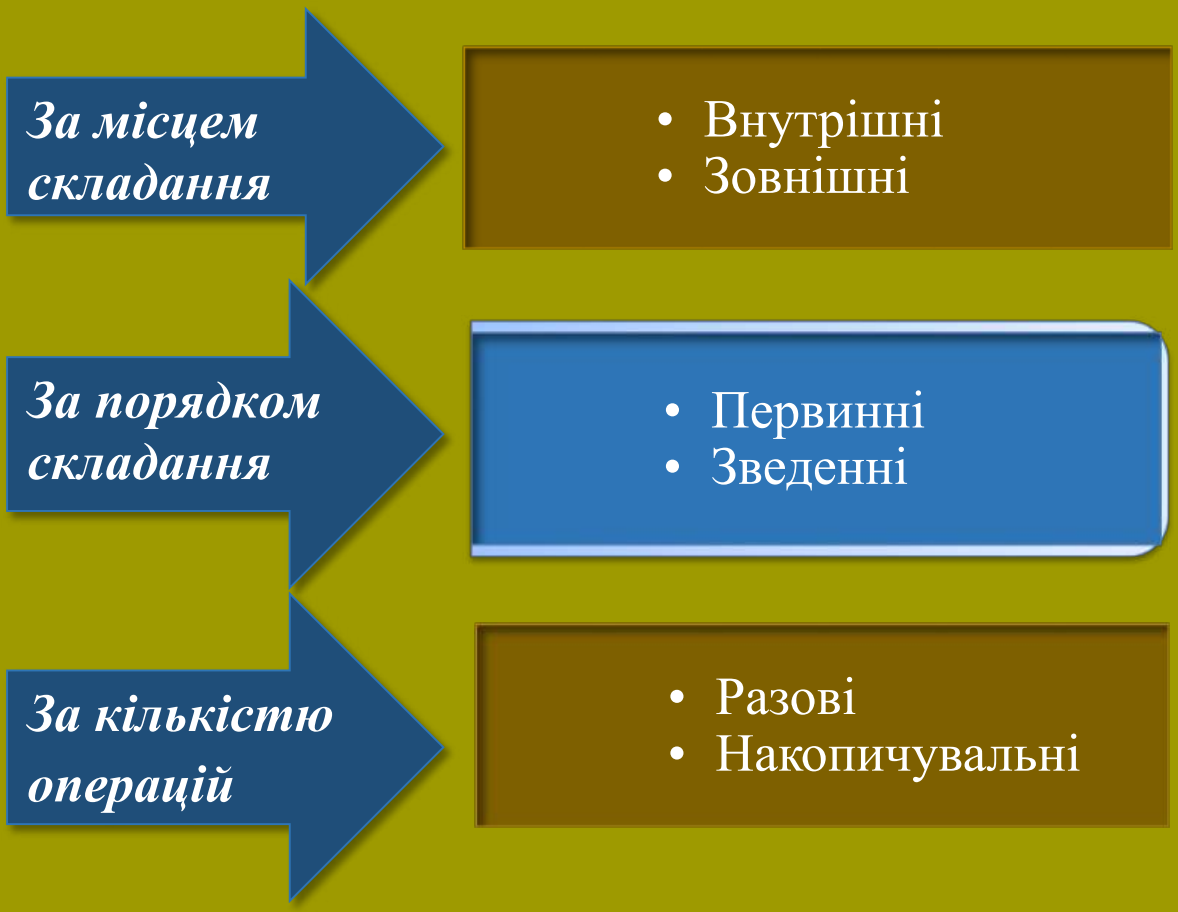
За місцем складання
• Внутрішні
• Зовнішні
За порядком складання
• Первинні
• Зведенні
За кількістю операцій
• Разові
• Накопичувальні

За способом складання
Ручним
Машинним
За кількістю позицій (відображуваних об'єктів)
Однопозиційні
Багатопозиційні

За характером документованих операцій

- Грошові
- Матеріальні
- Розрахункові

6.4. Організація документообігу та архівного збереження документів

Документообігом **називаються порядок і шляхи руху документів з моменту їх складання або надходження до моменту здачі в архів**

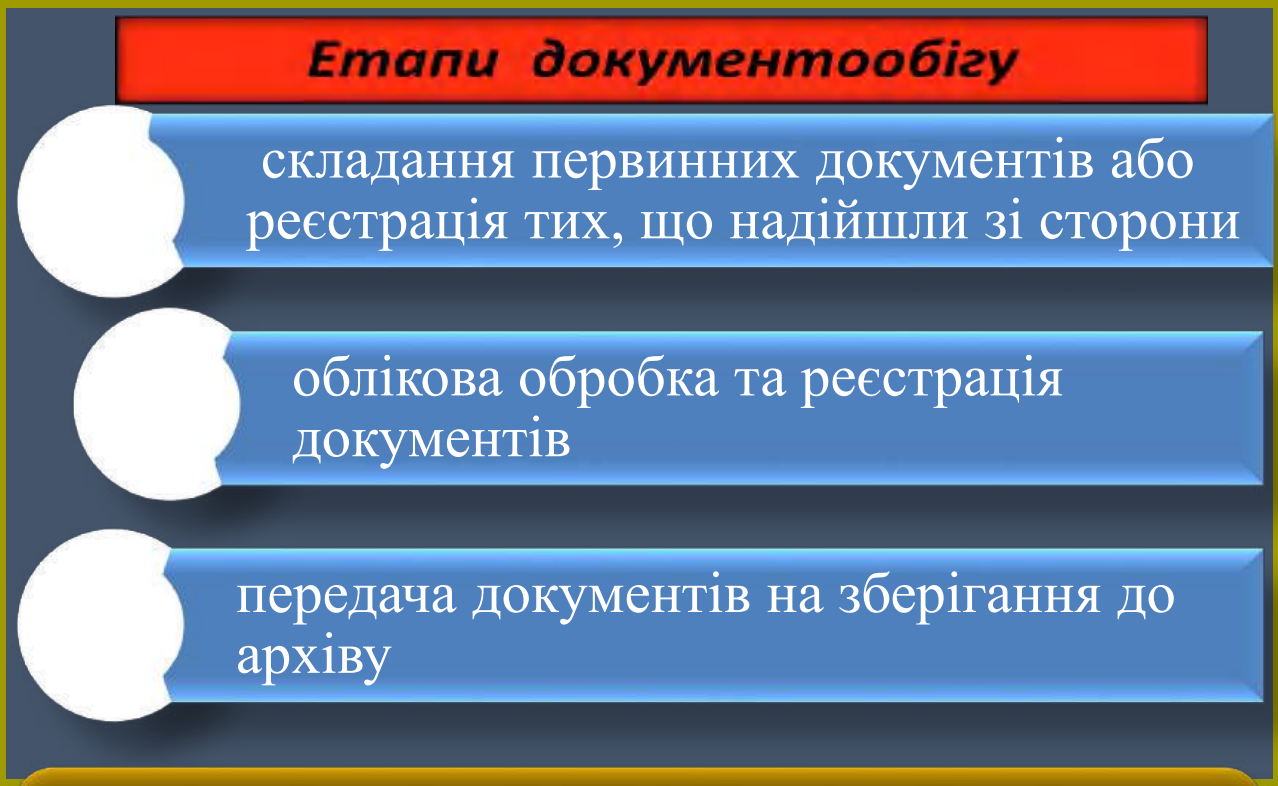

Етапи документообігу відображаються у спеціальному документі, який називається *план (графік) документообігу*

Графік документообігу – особлива схема руху документів, яка встановлюється наказом керівника підприємства для забезпечення рівномірного опрацювання документів.
У графіку передбачається послідовність проходження документів, строки роботи кожної ланки, зазначаються конкретні виконавці тощо

Облікова обробка і реєстрація

перевірка

облікова реєстрація (обробка)

за формою
(формальна перевірка заповнення всіх реквізитів, відповідності стандарту і форм документа, своєчасності складення документа і подання до бухгалтерії)

за змістом
(змістовна перевірка правильності відображення господарської операції, її відповідність законодавчим та нормативним вимогам, інтересам власника чи підприємства)

арифметична
(перевірка правильності проставлених цін і тарифів, розрахованих сум і підсумків)

Етапи обробки документів в бухгалтерії

розцінка (таксування) → групування → бухгалтерське проведення

Для зберігання документів призначені архіви

Поточні (організовують безпосередньо в бухгалтерії для зберігання документів протягом звітного року)

Постійні (розміщуються у спеціально обладнаному приміщенні й призначені для зберігання)

Відповідно опрацьовані: систематизовані у хронологічному порядку, прошиті й марковані ярликами (рубриками) документи з поточного архіву передають у постійний після закінчення звітного року. Первинна документація зберігається в архіві окремо від облікових регістрів

Терміни зберігання документів у постійному архіві визначено Головним архівним управлінням при Кабінеті Міністрів України

Видавати бухгалтерські документи з архіву можуть тільки за рішенням головного бухгалтера. Вилучення документів може бути здійснене лише за постановою органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури, судів, державної контрольно-ревізійної та податкової служб відповідно до чинного законодавства України. Вилучення оформляють протоколом (актом), копію якого вручають під розписку відповідній посадовій особі підприємства

З дозволу і в присутності представників органів, які здійснюють вилучення, відповідні посадові особи підприємства можуть зняти копії та скласти реєстр документів, що їх вилучають, із зазначенням підстав і дати їх вилучення

6.5. Інвентаризація: суть, види, порядок проведення

Інвентаризація є способом спостереження, наступної реєстрації господарських операцій, що не охоплюються в момент їх звершення і не знайшли документального відображення у поточному обліку. Інвентаризація проводиться для підтвердження правильності й достовірності бухгалтерського обліку та звітності

Порядок і терміни проведення інвентаризації на підприємствах, в організаціях і установах регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Положенням про інвентаризацію активів та зобов’язань. Відповідно до цих нормативних актів об'єкти і терміни проведення інвентаризації визначає власник (керівник) підприємства, крім випадків, коли їх проведення обов’язкове

ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ Є ОБОВ'ЯЗКОВИМ

- при передачі майна в оренду, приватизації підприємства, перетворенні державного підприємства в акціонерне та в інших випадках
- перед складанням річної фінансової звітності
- при зміні матеріально-відповідальних осіб
- при встановленні фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей
- за приписом судово-слідчих органів
- у разі стихійного лиха
- у разі ліквідації підприємства

Види інвентаризації

Для проведення інвентаризаційної роботи на підприємстві розпорядчим документом його керівника створюють ***постійно діючу інвентаризаційну комісію*** із керівників структурних підрозділів, головного бухгалтера. Очолює цю комісію керівник підприємства або його заступник

На підприємствах, де через великий обсяг робіт одна комісія не може провести інвентаризацію, для її безпосереднього проведення на місцях створюють ***робочі інвентаризаційні комісії***, до яких входять працівники, котрі добре знають об'єкт, що підлягає інвентаризації, і працівники бухгалтерії

У процесі інвентаризації визначають фактичну наявність об'єктів інвентаризації, дані про які записують в ***інвентаризаційному описі,*** який підписують усі члени комісії.
При проведенні інвентаризації неодмінно повинна бути присутня матеріально-відповідальна особа. Вона дає розписку, що всі прибуткові й видаткові документи стосовно обліку матеріальних цінностей здано до бухгалтерії

Результат інвентаризації

фактичний залишок і бухгалтерський запис збігаються	фактичний залишок менше облікового (нестача)	фактичний залишок більше облікового (надлишок)

Свої висновки і пропозиції щодо врегулювання інвентаризаційних різниць комісія оформляє **протоколом** і подає на затвердження керівнику підприємства

Дані інвентаризаційних описів порівнюють з даними бухгалтерського обліку і складають ***порівняльні відомості***, де визначають результат інвентаризації. Внаслідок такого порівняння встановлюють відповідність або невідповідність облікових і фактичних даних

Результати інвентаризації відображають в обліку наступним чином:

Надлишки оприбутковують	Нестачі відображають як витрати

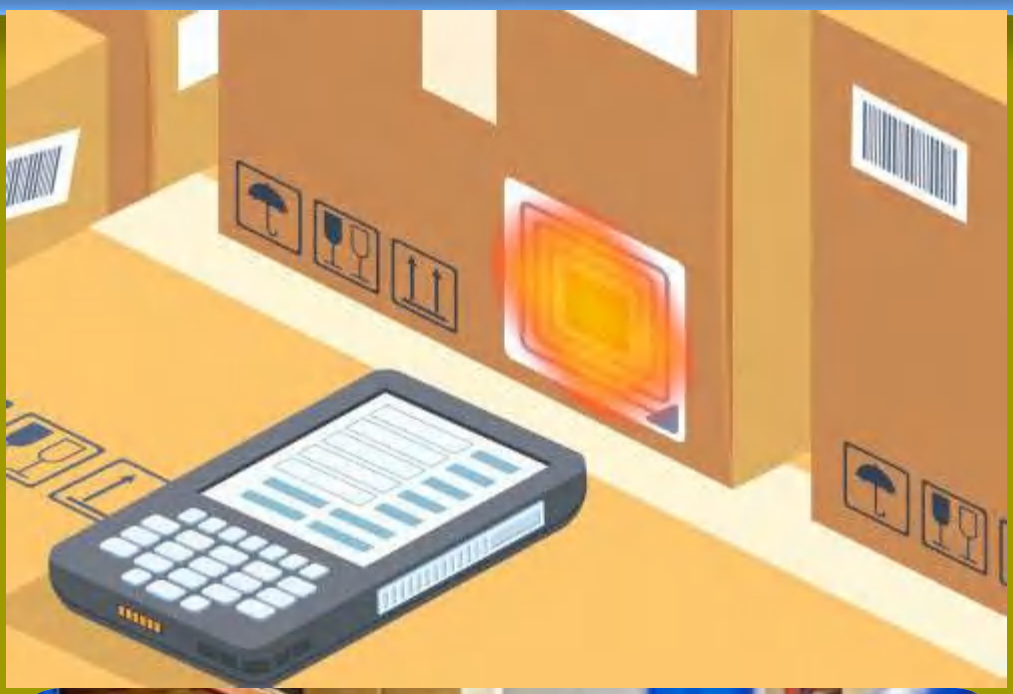

РОЗДІЛ 7.
ОБЛІКОВІ РЕГІСТРИ І ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Питання для теоретичної підготовки

7.1. Поняття про облікові регістри, їх види та призначення

7.2. Способи виправлення помилок в облікових документах

7.3. Форми бухгалтерського обліку та перспективи їх розвитку

7.1. Поняття про облікові регістри, їх види та призначення

Облікові регістри – це розграфлені відповідним чином аркуші паперу у формі таблиць, списків, відомостей,виконані у формі наперед заготовлених бланків або сформованих на комп'ютері для реєстрації і групування в них господарських операцій з первинних документів

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБЛІКОВИХ РЕГІСТРІВ
За зовнішнім виглядом :

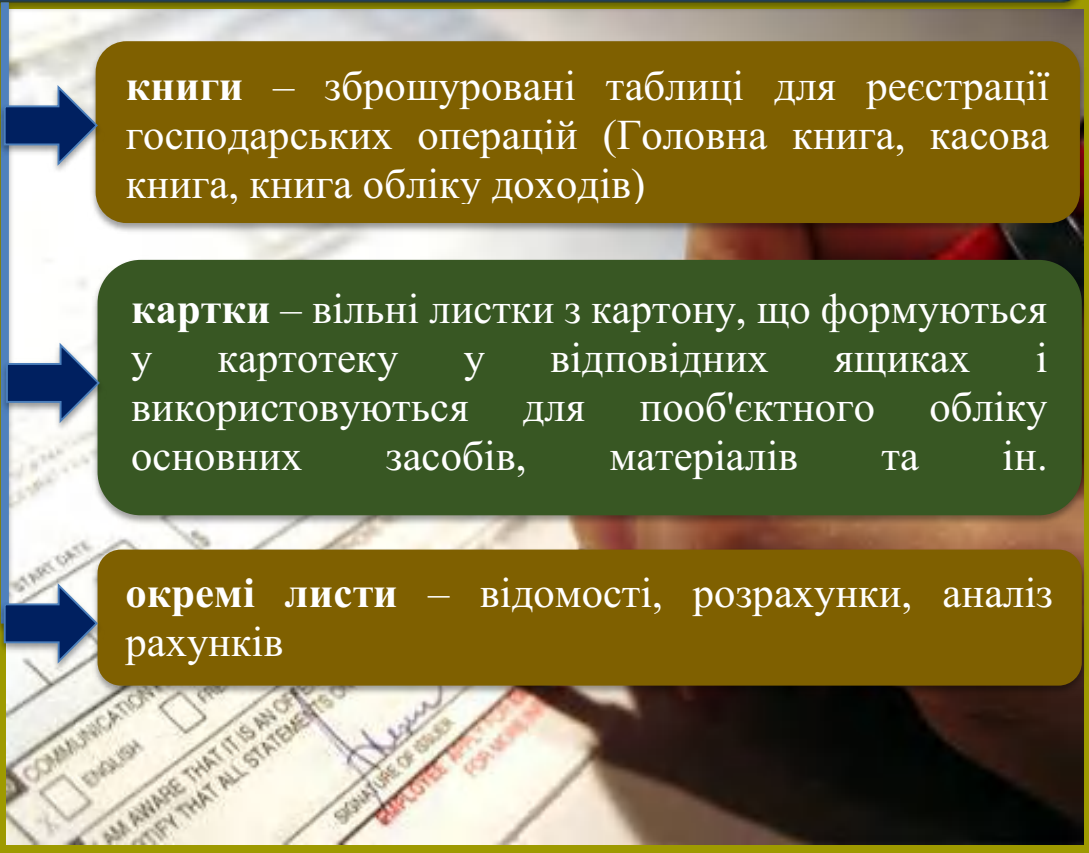

книги – зброшуровані таблиці для реєстрації господарських операцій (Головна книга, касова книга, книга обліку доходів)

картки – вільні листки з картону, що формуються у картотеку у відповідних ящиках і використовуються для пооб'єктного обліку основних засобів, матеріалів та ін.

окремі листи – відомості, розрахунки, аналіз рахунків

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБЛІКОВИХ РЕГІСТРІВ
За характером записів :

хронологічні – у яких реєстрація здійснюється в календарній послідовності без групування на рахунках (журнал реєстрації господарських операцій, касова книга)

систематичні – призначені для групування однорідних за економічним змістом господар. операцій на рахунках бухгалтерського обліку (журнали-ордери, Головна книга)

комбіновані – регістри, в яких одночасно ведуться хронологічні і систематичні записи (деякі журнали відомості)

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБЛІКОВИХ РЕГІСТРІВ ЗА ЗМІСТОМ І ДЕТАЛІЗАЦІЄЮ ОБЛІКУ

Регістри синтетичного обліку

Призначені для групування господарських операцій на синтетичних рахунках та їх узагальнення в грошовому вимірнику (Головна книга, журнали-ордери, журнали)

Регістри аналітичного обліку

Використовуються для деталізації інформації з синтетичних рахунків в грошовому і натуральних вимірниках (картки, відомості аналітичного обліку, аналіз рахунку)

Комбіновані регістри

Поєднують в собі принципи синтетичного і аналітичного обліку (журнали, журнали-ордери за рахунками 37.2, 63 та інші, оборотно-сальдові відомості, шахові відомості)

<u>За матеріальною основою:</u>

- **Паперові** – картки, книги, вільні листи, машинограми
- **Непаперові** – флешки, блоки пам'яті, сервери, твердотільні накопичувачі та ін.

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБЛІКОВИХ РЕГІСТРІВ
ЗА ФОРМОЮ:

ОДНОСТРОННІ

усі показники як за дебетом, так і за кредитом рахунків розміщені на одному боці бланку, спільними є постійні дані щодо дати, змісту, назви контрагентів, а також дебетових і кредитових записів, виведення сальдо (журнали, журнали-ордери за рахунками 37.2, 63, розрахунково-платіжні відомості): контокорентні (сумові); кількісно-сумові; кількісно-сортові

ДВОСТОРОННІ

складаються з двох однакових частин: з одного боку робляться записи за дебетом, з іншого – за кредитом рахунків (журнали і дебетові відомості за рахунками 30, 31, бухгалтерські книги)

БАГАТОГРАФНІ

для обліку об'єктів, що вимагають деталізації (витрати – за статтями калькуляції, кредити – за їх видами)

ШАХОВІ

подвійний запис здійснюється одним записом, що відображає по горизонталі дебетовий рахунок, по вертикалі – кредитовий, чи навпаки

7.2. Способи виправлення помилок в облікових документах

СПОСОБИ ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК У РЕГІСТРАХ ТА ДОКУМЕНТАХ

Коректурний — закреслення неправильного значення однією рискою (щоб його можна було прочитати) і запис поряд правильної суми

Спосіб «червоного сторно» — неправильний запис роблять повторно червоним чорнилом і це означає, що позначена таким чином сума віднімається. Одночасно роблять інший – правильний запис

Спосіб додаткових записів — застосовується, коли запис зроблено правильно, але в меншій сумі, ніж потрібно. Тоді складають додаткове аналогічне проведення на різницю, що доповнює необхідну суму до правильного значення

7.3. Форми бухгалтерського обліку та перспективи їх розвитку

ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
(історично сформовані)

- Меморіально-ордерна форма
- Журнал (головна форма обліку)
- Журнально-ордерна форма обліку

ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
(сучасні)

- Спрощена форма обліку
- Таблично-перфокарткова форма
- Комп’ютерні форми: таблично-автоматизована; бездокументна та інші

МЕМОРІАЛЬНО-ОРДЕРНА ФОРМА ОБЛІКУ

ЖУРНАЛ-ГОЛОВНА ФОРМА ОБЛІКУ
ПЕРВИННІ ДОКУМЕНТИ
Меморіальні ордери
Касова книга
Накопичувальні відомості
Книга «ЖУРНАЛ-ГОЛОВНА»
Баланс (Звіт про фінансові результати)
Інші форми звітності
Оборотні відомості за аналітичними рахунками
РЕЄСТРИ АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ

ЖУРНАЛЬНО-ОРДЕРНА ФОРМА ОБЛІКУ
ДОКУМЕНТИ
Реєстри аналітичного обліку
Журнали-ордери за кредитом рахунків
Головна книга з розшифруванням дебетових оборотів
Баланс (Звіт про фінансові результати)
Інші форми звітності
Оборотні відомості за аналітичними рахунками
Допоміжні відомості за дебетом рахунків та розроблювальні таблиці

СПРОЩЕНА ФОРМА ОБЛІКУ

КОМП'ЮТЕРНА ФОРМА ОБЛІКУ

Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа

Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму

Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною

Для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися **електронний підпис**.

Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа

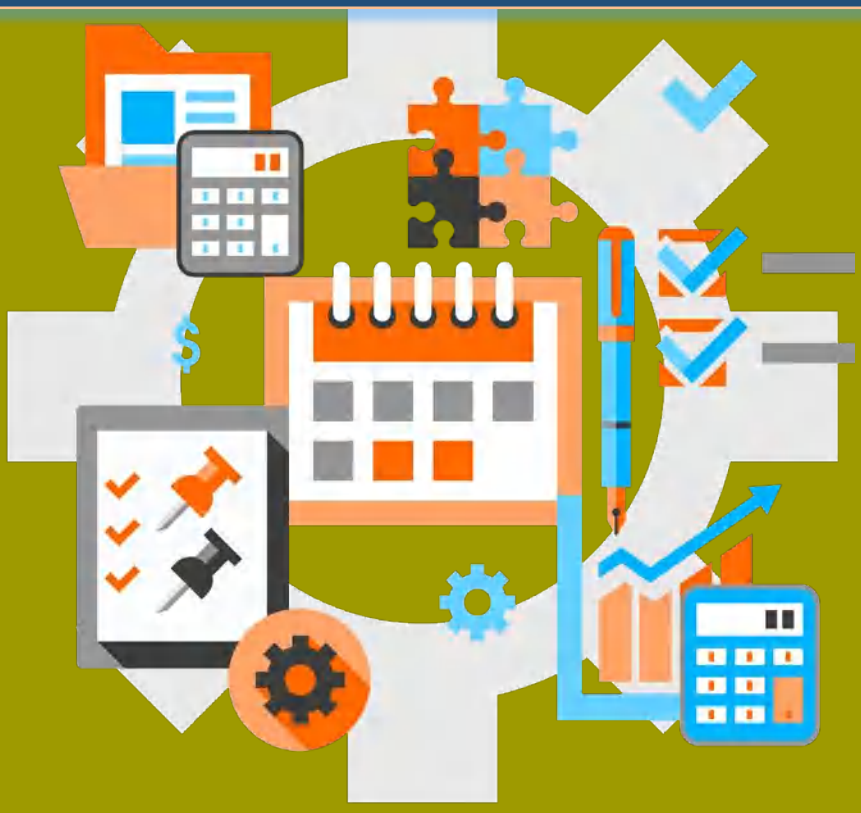

ОБОВ'ЯЗКОВІ РЕКВІЗИТИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТА

Електронний документ повинен мати реквізити, установлені для аналогічного паперового документа.
Електронний документ складається з:
• назви документа (форми);
• дати складання;
• назви підприємства, від імені якого складено документ;
• зміст, обсяг та одиницю виміру господарської операції;
• посади осіб, відповідальних за провадження господарської операції та правильність її оформлення;
• особистий підпис або інші дані, які дозволяють ідентифікувати особу, яка взяла участь у господарській операції

Передача електронного документа може здійснюватися в електронній формі за допомогою засобів інформаційних або телекомунікаційних систем, а також шляхом передачі електронного носія (диска, флешки і т. д.), на якому записано цей документ

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК В ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТАХ

Підприємство зобов'язане самостійно встановити порядок виправлення помилок в електронних документах:

• або скасувати документ із помилкою та оформити новий

• або внести зміни у створений документ з обов'язковим збереженням історії зміни

ВАЖЛИВО! Електронні документи можна надсилати у державну фіскальну службу

ВАЖЛИВО! Електронні первинні документи мають таку ж юридичну силу, як і паперові, за умови дотримання вимоги законодавства до їх оформлення. Якщо створюється один паперовий документ і декілька його електронних копій, ідентичних за змістом та реквізитами, то кожен документ уважається оригіналом і має однакову юридичну силу

Вимоги, які ставляться до зберігання електронних документів

1) інформація, що міститься в електронних документах, повинна бути доступною для її подальшого використання

2) має бути забезпечена можливість відновлення електронного документа у тому форматі, в якому він був створений, відправлений або одержаний

3) у разі наявності повинна зберігатися інформація, яка дає змогу встановити походження та призначення електронного документа, а також дату і час його відправлення чи одержання

Електронний документообіг (обіг електронних документів) - сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів

Основні кроки суб'єкта господарювання, який бажає подати електронну звітність:

1. Створити в обраному програмному забезпеченні новий звіт у затвердженому ДФС форматі (наприклад, в M.E.Doc або веб-сервіс СОТА)

2. Завірити документ підписами відповідальних осіб (наприклад, бухгалтера та директора) та підписом електронної печатки (якщо вона є в наявності)

3. Здійснити шифрування документа (як правило, у програмному забезпеченні це здійснюється автоматично разом з накладанням останнього підпису)

4. Надіслати створений, підписаний та зашифрований звіт до контролюючого органу.
Наступні дії в обробці звітів не залежать від суб'єктів господарювання, їх здійснює ДФС та надсилає результати до власника звіту:

5. В ДФС здійснюється автоматична перевірка отриманого звіту, про результати якої суб'єкту господарювання надсилається квитанція № 1. (Автоматична перевірка включає перевірку електронних підписів, загального формату файла, наявність приєднання до Договору, наявність обов'язкових реквізитів).
Зазвичай така квитанція надходить протягом 2-х годин з часу отримання звіту ДФС або протягом перших 2-х годин наступного операційного дня. Якщо не отримали квитанцію № 1 – електронна звітність вважається не прийнятою ДФС

6. Якщо звіт пройшов первинну автоматичну перевірку - контролюючим органом далі ретельно перевіряється звіт, а автору звіту надсилається квитанція №2. Квитанція №2 містить або підтвердження про прийняття, або відмову із зазначенням відповідних причин.
Квитанція № 2 формується не пізніше наступного робочого дня з моменту формування квитанції № 1 (при прийнятті електронної звітності).
За наявності квитанції № 2 датою та часом реєстрації електронної звітності вважається дата та час, зафіксовані у квитанції № 1

РОЗДІЛ 8.
ОБЛІК ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Питання для теоретичної підготовки

8.1. Методичні основи обліку кругообігу капіталу і етапи операційного циклу
8.2. Облік процесу створення та первинної реєстрації підприємства
8.3. Облік процесу постачання
8.4. Облік процесу виробництва
8.5. Облік процесу реалізації
8.6. Облік процесу діяльності підприємства при його ліквідації

РОЗДІЛ 8.1.
МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ КРУГООБІГУ КАПІТАЛУ І ЕТАПИ ОПЕРАЦІЙНОГО ЦИКЛУ

Питання для теоретичної підготовки

8.1.1. Господарські процеси як об’єкти обліку та управління підприємством

8.1.2. Прибуток як основна мета діяльності та результат взаємодії господарських процесів та грошових потоків

8.1.3. Модель економічних процесів підприємства та кругообігу ресурсів та грошового потоку

8.1.4. Життєві цикли бізнес-одиниці та етапи (фази) господарських процесів

8.1.1. Господарські процеси як об’єкти обліку та управління підприємством

Облік спрямований на інформаційне відображення фінансового стану та кінцевих результатів виробничої або іншої діяльності підприємства. Також завдяки обліково-аналітичним даним проводиться управління економічними процесами і об’єктами

8.1.2. Прибуток як основна мета діяльності та результат взаємодії господарських процесів та грошових потоків

Всі економічні процеси, що відбуваються на підприємстві, спрямовані на отримання прибутку. Прибуток є постійно відтворюваним джерелом формування фінансових, матеріальних, трудових ресурсів підприємства. До того ж, чим вищий рівень прибутку підприємства, тим менша його потреба у залученні грошових коштів із зовнішніх джерел, і вищий рівень самофінансування його розвитку

- Прибуток являє собою різницю між сукупними доходами і сукупними витратами підприємства, або між ціною реалізації та собівартості продукції, товарів, послуг та, відповідно, іншими звичайними доходами та іншими звичайними витратами;
- Прибуток є якісним показником, оскільки в його розмірі відображається зміна обсягу товарообігу чи обсягу реалізації продукції, робіт, послуг, які формують доходи підприємства, після використання ресурсів, величини витрат виробництва та витрат періоду. Таким чином, прибуток синтезує всі сторони діяльності підприємства, характеризує ефективність його господарської діяльності в цілому

Прибуток суб'єкта господарювання відіграє провідну роль у системі управління його власним капіталом та фінансовим забезпеченням діяльності. Тому він розглядається у трьох аспектах:

прибуток як джерело самофінансування підприємства (при цьому чистий прибуток розглядається як найдешевше джерело фінансування потреби підприємства у капіталі і посідає основне місце у так званій ієрархії фінансування)

прибуток як вираження результату фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та винагорода за підприємницький ризик

прибуток як вираження ефективності управління операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання

8.1.3. Модель економічних процесів підприємства та кругообігу ресурсів та грошового потоку

Схема економічних процесів підприємства, спрямованих на отримання та відтворення прибутку

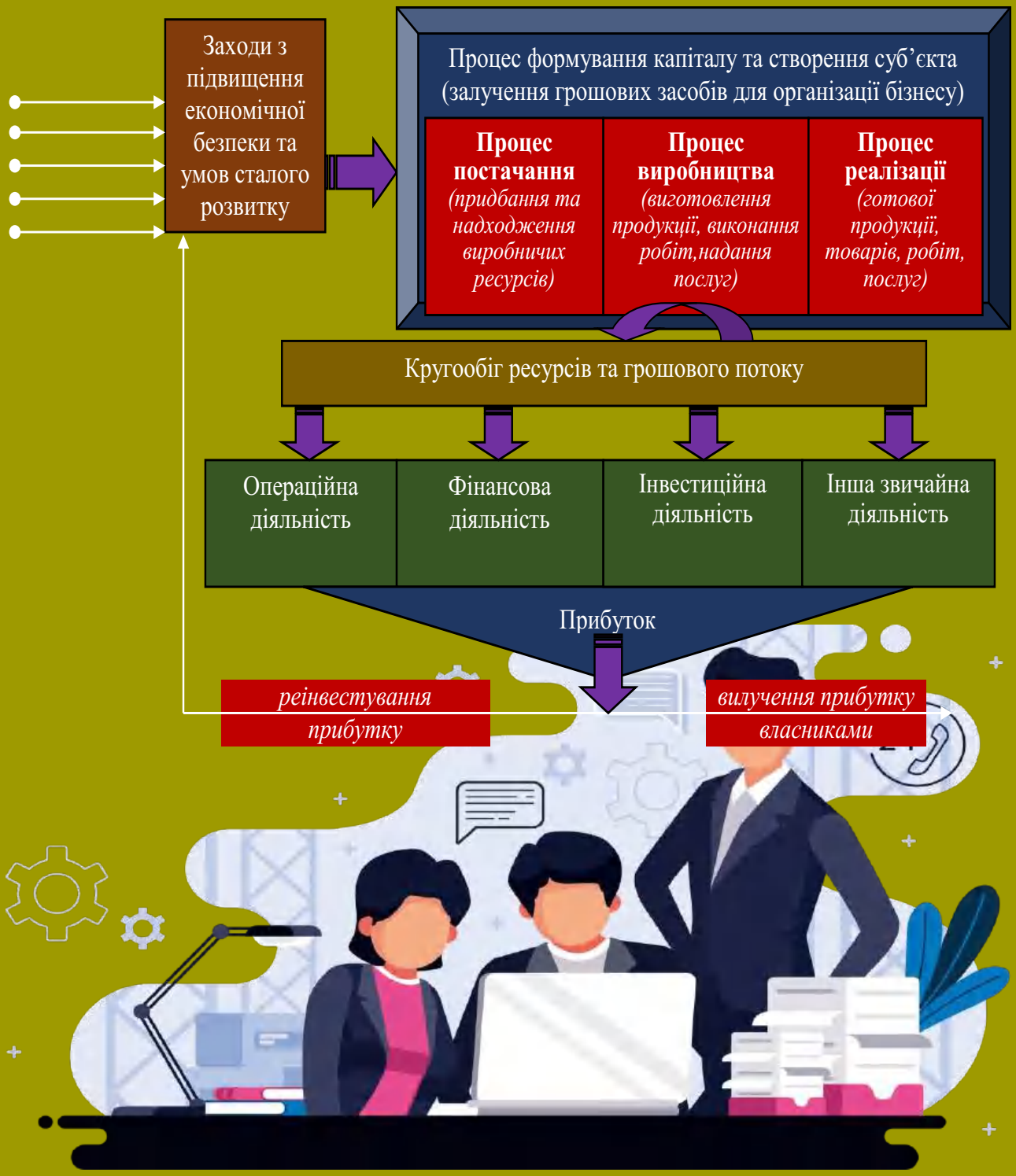

8.1.4. Життєві цикли бізнес-одиниці та етапи (фази) господарських процесів

Господарські процеси підприємства є взаємопов'язані та проходять певні етапи (фази):

- 1. інвестиційна фаза, або створення (заснування) підприємства та залучення інвестицій для організації бізнесу;
- 2. операційна фаза, або реалізація бізнес-проекту через процеси постачання, виробництва та реалізації;
- 3. післяопераційна фаза, або припинення (ліквідація) діяльності чи її оновлення на основі оцінки отриманих результатів

Життєві цикли (фази) суб'єкта господарювання:

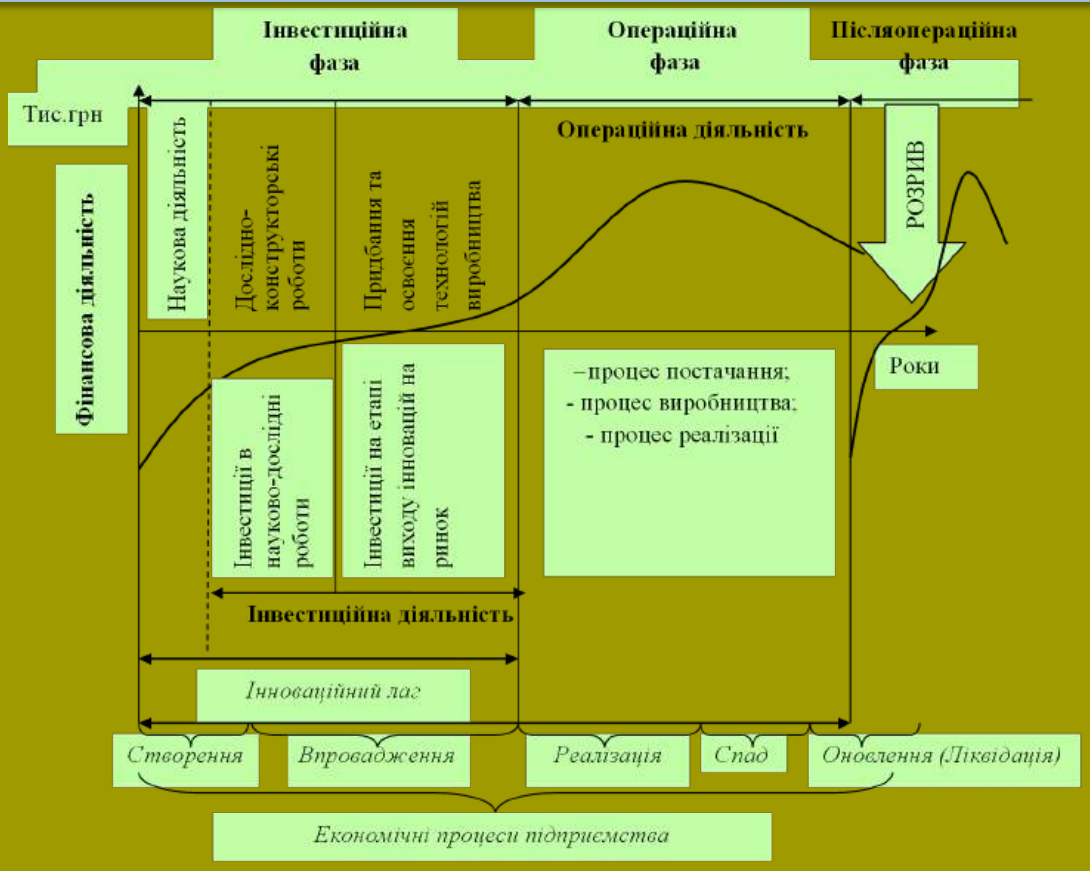

Отже, в процесі ведення діяльності підприємство проходить певні життєві цикли (фази) у взаємозв'язку з господарськими процесами та кругообігом ресурсів

Фінансування
вибір джерел і обачливе витрачання фінансових ресурсів

Інвестування
вибір об‘єктів і ефективне вкладання ресурсів

Створення ринкової вартості для власників бізнесу

Операційна діяльність
використання ресурсів для здійснення конкурентноздатної та ефективної діяльності

Динаміка кругообігу ресурсів у бізнесі

РОЗДІЛ 8.2.
ОБЛІК ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ ТА ПЕРВИННОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Питання для теоретичної підготовки

8.2.1. Організаційно-правові аспекти створення та первинної реєстрації підприємства

8.2.2. Інвестиційні основи створення підприємств та ведення інвестиційної діяльності в Україні

8.2.3. Державна підтримка створення бізнесу та підприємницької діяльності

8.2.4. Правові та інституційні вимоги щодо оформлення фізичних та юридичних осіб, що займаються підприємницькою діяльністю

8.2.5. Облік формування капіталу та створення бізнес-одиниці

8.2.1. Організаційно-правові аспекти створення та первинної реєстрації підприємства

ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА:

1. Вивчення законодавства та економічної ситуації в сфері підприємництва, обліку і оподаткування
2. Обрання організаційно-правової форми суб'єкта господарювання
3. Вибір системи оподаткування суб'єкта господарювання

ВАЖЛИВО!

Для детального вивчення законодавства та економічної ситуації в сфері підприємництва, обліку і оподаткування рекомендуємо скористатись наступними електронними джерелами:

- ukrstat.gov.ua
- minfin.com.ua
- tax.gov.ua
- zakon.rada.gov.ua/laws

Діяльність підприємств в Україні регулюється наступними законами:

- «Про господарські товариства»
- «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»
- «Про акціонерні товариства»
- «Про державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб-підприємців» та інші
- Податковий кодекс України
- Кодекс законів про працю України
- Кодекс України з процедур банкрутства
- Господарський кодекс України
- Цивільний кодекс України та інші

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Розділ II
ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Розділ III
ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ТА ПОРТАЛ ЕЛЕКТРОННИХ СЕРВІСІВ

Розділ V
ОСКАРЖЕННЯ РЕЄСТРАЦІЙНИХ ДІЙ, ВІДМОВИ В ДЕРЖАВНІЙ РЕЄСТРАЦІЇ, БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРАТОРА. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Розділ VI
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Закон України «Про господарські товариства» визначає поняття і види господарських товариств, правила їх створення, діяльності, а також права і обов'язки їх учасників та засновників

- Цей Закон слід розглядати разом із Законами України: «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про акціонерні товариства» та ін.
- Даний Закон визначає організаційні форми господарських товариств, окремі види товариств, а також правове регулювання найменування товариств, права і обов'язки засновників та учасників товариств, строки діяльності, порядок державної реєстрації товариств та змін в установчих документах , облік та звітність товариств та припинення товариства

- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text

8.2.2. Інвестиційні основи створення підприємств та ведення інвестиційної діяльності в Україні

Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України

Цей Закон спрямований на забезпечення **рівного захисту прав, інтересів і майна** суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на **ефективне інвестування економіки України**, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції

- **https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text**

Стаття 4 Закону України «Про інвестиційну діяльність» визначає об'єкти інвестиційної діяльності:

ОБ'ЄКТАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ІНВЕСТУВАННЯ В ОБ'ЄКТИ, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом

ВАЖЛИВО!

СУБ'ЄКТАМИ (ІНВЕСТОРАМИ І УЧАСНИКАМИ) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави

СУТЬ СТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

ФІНАНСОВА ЦІЛЬ

ГРОШІ → **ІНВЕСТИЦІЇ** → **ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЛАГ**

ПРИБУТОК → **ГРОШІ (ВКЛАДЕННІ) + ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРИРІСТ**

Фінансові ресурси
Матеріальні ресурси
Майнові цінності
Інтелектуальні цінності

Трансформація ресурсів

Операційна та інвестиційна діяльність

Результат (прибуток/збиток, інші вигоди/втрати)

Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних ***цінностей***, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект

Такими *цінностями* можуть бути:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів);
- рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права інтелектуальної власності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих ("ноу-хау");
- права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;
- інші цінності

8.2.3. Державна підтримка створення бізнесу та підприємницької діяльності

Державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів здійснюється в порядку, встановленому Законом України «Про інвестиційну діяльність», з дотриманням вимог:

Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (2014),

Законом України «Про державно-приватне партнерство» (2010);

Законом України «Про концесію» (2019),

а для державної підтримки інвестиційних проектів, що здійснюються для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями на умовах та відповідно до вимог, встановлених Законом України **«Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» (2020)**

Діяльність підприємств в Україні регулюється наступними законами:

- 1. Дія цього Закону поширюється **на будь-яку підтримку** суб’єктів господарювання надавачами державної допомоги за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів для виробництва товарів або провадження окремих видів господарської діяльності, крім випадків, передбачених у пункті 2.
- 2. Дія Закону **не поширюється на підтримку**:
- 1) у сфері *сільськогосподарського виробництва та рибальства, виробництва зброї і військового спорядження для потреб Збройних Сил України,* інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України;
- 2) господарської діяльності, пов’язаної з: інвестуванням в об’єкти інфраструктури із застосуванням *процедур державних закупівель*; наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг;
- 3) проектів, що реалізуються *Українським культурним фондом* у порядку, встановленому Законом України "Про Український культурний фонд";
- 4) проектів, що реалізуються *Українським інститутом книги* у порядку, встановленому Законом України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні»

Державна допомога може реалізовуватися, зокрема, у таких формах:

- надання субсидій та грантів;
- надання дотацій;
- надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів;
- списання боргів, включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання;
- надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами;
- зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- надання, прямо чи опосередковано, суб'єктам господарювання товарів чи послуг за цінами нижче ринкових або придбання товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами, вище ринкових;
- продаж державного майна за цінами, нижче ринкових;
- збільшення державної частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, неприйнятних для приватних інвесторів

Закону України «Про державно-приватне партнерство»

Державно-приватне партнерство застосовується в таких сферах:
1) виробництво, транспортування і постачання *тепла та розподіл і постачання природного газу*;
2) будівництво та/або експлуатація *автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових* смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури;
3) машинобудування;
4) збір, очищення та розподілення *води*;
5) охорона здоров'я;
6) туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт;
7) забезпечення функціонування *зрошувальних і осушувальних* систем;
8) поводження з *відходами*, крім збирання та перевезення;
9) виробництво, розподілення та постачання *електричної енергії*;
10) надання *соціальних послуг*, управління соціальною установою, закладом;
11) виробництво та впровадження *енергозберігаючих технологій*, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків, повністю чи частково зруйнованих внаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції;
12) встановлення *модульних будинків та будівництво тимчасового житла* для внутрішньо переміщених осіб;
13) надання *освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я*;
14) управління пам'ятками *архітектури та культурної спадщини*;
15) донорство крові та/або компонентів крові, заготівля, переробка, тестування, зберігання, розподіл і реалізація донорської крові та/або компонентів крові

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text

Державна підтримка здійснення державно-приватного партнерства може надаватися:

- шляхом надання державних гарантій та місцевих гарантій;
- шляхом фінансування за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів та інших джерел згідно із загальнодержавними та місцевими програмами;
- шляхом виплати приватному партнеру платежів, передбачених договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства, зокрема плати за експлуатаційну готовність;
- шляхом придбання державним партнером певного обсягу товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) приватним партнером за договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства;
- шляхом постачання приватному партнеру товарів (робіт, послуг), необхідних для здійснення державно-приватного партнерства;
- шляхом будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту, технічного переоснащення) державними, комунальними підприємствами, установами, організаціями та/або господарськими товариствами, 100 відсотків акцій (часток) яких належить державі, об’єктів суміжної інфраструктури (залізничних, автомобільних шляхів, ліній зв’язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), що не є об’єктами державно-приватного партнерства, але необхідні для виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства;
- в інших формах, передбачених законом

Закону України «Про концесію»

Цей Закон визначає правові, фінансові та організаційні засади реалізації проектів, що здійснюються на умовах концесії, з метою модернізації інфраструктури та підвищення якості суспільно значущих послуг.

КОНЦЕСІЯ - форма здійснення державно-приватного партнерства, що передбачає надання концесієдавцем концесіонеру права на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення), та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у порядку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції.

КОНЦЕ́СІЯ — договір про передачу природних багатств, підприємств, інших господарських об'єктів, що належать державі чи територіальній громаді, в тимчасову експлуатацію іншим державам, іноземним фірмам, приватним особам.

Міністерство інфраструктури продовжує підготовку нових проєктів державно-приватного партнерства (ДПП) у різних інфраструктурних галузях та активно готує до оголошення нові концесійні конкурси. Вперше держава підійшла до концесії і підготувала всі документи відповідно до світових практик. Портова галузь України потребує інвестицій, в тому числі, і іноземних. Концесія дозволяє державі покласти на приватний сектор інвестиційні, соціальні, екологічні та інші зобов'язання на весь період концесії, при цьому зберігаючи власність на державне майно

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text

Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні»

Цей Закон визначає організаційні, правові та фінансові засади державної підтримки інвестиційних проектів з метою створення сприятливих умов для залучення в Україну значних інвестицій (внутрішніх і зовнішніх), створення нових робочих місць, стимулювання економічного розвитку регіонів та зростання конкурентоспроможності економіки України.

Форми надання державної підтримки інвестиційних проектів із значними інвестиціями:

1) **звільнення від сплати окремих податків** та зборів відповідно до Податкового кодексу України;

2) звільнення від оподаткування **ввізним митом** нового устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього, що ввозяться виключно для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями на виконання спеціального інвестиційного договору, відповідно до Митного кодексу України;

3) забезпечення переважного **права землекористування** земельною ділянкою державної або комунальної власності для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями - надання земельної ділянки державної або комунальної власності у користування (оренду), та з переважним правом інвестора із значними інвестиціями придбання такої земельної ділянки у власність після спливу строку дії спеціального інвестиційного договору, якщо таке право передбачено спеціальним інвестиційним договором;

4) забезпечення за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законом, **будівництва об'єктів суміжної інфраструктури** (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text

Інвестиційний проект із значними інвестиціями, для реалізації якого може надаватися державна підтримка згідно з цим Законом, має відповідати всім таким вимогам:

1) інвестиційний проект із значними інвестиціями реалізується на території України у сферах *переробної промисловості* (крім діяльності з виробництва та обігу тютюнових виробів, спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв), добування з метою подальшої переробки та/або збагачення *корисних копалин* (крім кам'яного та бурого вугілля, сирої нафти та природного газу), поводження з *відходами, транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, логістики, освіти, наукової та науково-технічної діяльності, охорони здоров'я, мистецтва, культури, спорту, туризму та курортно-рекреаційній сфері;*

2) створення впродовж строку реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями *не менше 80 нових робочих місць із середньою заробітною платою працівників, розмір якої не менш як на 15 відсотків перевищує* розмір середньої заробітної плати за відповідним видом діяльності у регіоні, в якому реалізується проект, за попередній календарний рік;

3) розмір значних інвестицій в об'єкти інвестування протягом строку реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями перевищує суму, еквівалентну *20 мільйонам євро*, що розраховується за офіційним курсом валют, встановленим Національним банком України станом на перший робочий день кварталу, в якому подається заявка, та на дату фактичного здійснення значних інвестицій в об'єкти інвестування на виконання спеціального інвестиційного договору;

4) строк реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями *не перевищує п'ять років*

Податковий кодекс України

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства

Звільнення від оподаткування прибутку підприємств передбачено у статті 142 та у підрозділі 4 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України

ВАЖЛИВО!

У статті 141 передбачено особливості оподаткування окремих видів діяльності та операцій:

141.1. Особливості оподаткування страховика

141.2. Різниці щодо операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів

141.4. Особливості оподаткування нерезидентів

141.5. Особливості оподаткування букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино)

141.6. Особливості оподаткування інститутів спільного інвестування та суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення

http://www.

zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

Стаття 142 ПКУ. Звільнення від оподаткування

- 1. Звільняється від оподаткування прибуток підприємств та організацій, які засновані громадськими об’єднаннями ***осіб з інвалідністю*** і є їх повною власністю, отриманий від продажу (постачання) товарів, виконання робіт і надання послуг, де протягом попереднього звітного (податкового) періоду кількість осіб з інвалідністю, які мають там основне місце роботи, становить не менш як ***50 відсотків*** середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить протягом звітного періоду ***не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці*** і мають право застосовувати цю пільгу за наявності дозволу на право користування такою пільгою, який видається уповноваженим органом відповідно до Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні".
- 2. На період підготовки до зняття і зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС та перетворення об’єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему ***звільняється від оподаткування прибуток Чорнобильської АЕС***, якщо такі кошти використовуються на фінансування робіт з підготовки до зняття і зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об’єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему і т.п.
- Крім того, ***до 01 січня 2025 року звільняється від оподаткування прибуток підприємств - суб’єктів літакобудування***, що підпадають під дію норм ст.2 Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості» і здійснюють розробку та/або виготовлення з кінцевим складанням літальних апаратів та двигунів до них

8.2.4. Правові та інституційні вимоги щодо оформлення фізичних та юридичних осіб, що займаються підприємницькою діяльністю

Для того, щоб почати бізнес в Україні, необхідно не тільки пройти процедуру державної реєстрації, але й стати на облік у місцевих відділеннях Державної податкової служби та на постійній основі сплачувати податки до державного бюджету. Суб'єкти підприємницької діяльності в Україні можуть реєструватись у двох формах: як фізична особа-підприємець або як юридична особа

Фактори впливу на вибір організаційно-правової форми

Вартість

Простота

Створення ПП – простіше і дешевше, в Україні немає ніяких вимог до мінімального розміру статутного капіталу і термінів його оплати, зручно для нерезидентів інвесторів, адже для ТОВ законодавством передбачений мінімальний розмір статутного капіталу в розмірі 1 мінімальної зарплати, а в ПП сума може бути символічною.

Солідність

Станадарт-ність

Створення ТОВ – для більшості майбутніх клієнтів, споживачів і партнерів абревіатура «ТОВ» – виглядає більш солідно, зрозуміло і звично і викликає більше довіри, ніж Приватне підприємство (ПП) – яке іноді плутають з фізичною особою – приватним підприємцем. Для торгових компаній, а також для продажу цільовій групі з товарів масового попиту на «етикетці» краще буде виглядати виробник в формі ТОВ.

Солідність

Простота

Створення ПрАТ – вибір форми приватного акціонерного товариства може бути викликаний наступними міркуваннями: ще більша «солідність» організаційно-правової форми, простота (в порівнянні з ТОВ) передачі в майбутньому прав на підприємство (акцій). У ТОВ частка в статутному фонді передається за згодою інших учасників – шляхом внесення змін до статутних документів. В акціонерному товаристві цього не потрібно, а передача прав на підприємство відбувається шляхом відчуження акцій.

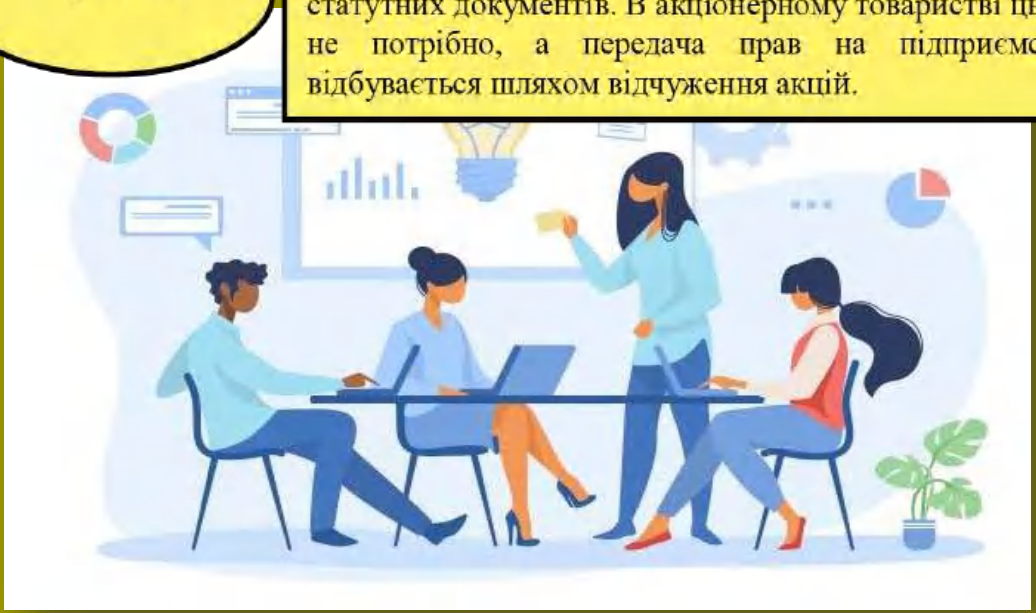

Акціонерне товариство

Публічне	**Приватне**
необмежена кількість акціонерів	*кількість акціонерів обмежується*
вільна зміна акціонерів	*розміщення акцій тільки між акціонерами*
публічне розміщення акцій	*випуск тільки іменних акцій*
випуск іменних акцій або на пред'явника	*обмеження у зміні акціонерів*

Реєстрація ТОВ на підставі модельного статуту

Зареєструвати ТОВ на підставі модельного статуту можна через портал «Дія». При цьому:

- **Час подання заяви становить близько 20 хвилин;**
- **Реєстрація триває 1 робочий день (крім святкових та вихідних);**
- **Реєстрація проходить на безкоштовній основі.**

Також на порталі є можливість обрати спрощену систему оподаткування та подати заяву на реєстрацію платником податку на додану вартість (ПДВ)

Портал електронних сервісів забезпечує

- подання документів в електронній формі для державної реєстрації, ліцензування видів господарської діяльності, видачі документів дозвільного характеру;
- контроль за повнотою заповнення заяви про державну реєстрацію, ліцензування видів господарської діяльності, видачі документів дозвільного характеру;
- перегляд стану розгляду поданих документів;
- доступ до відомостей та документів, визначених Законом про реєстрацію;
- оприлюднення результатів надання адміністративних послуг;
- формування та подання запитів в електронній формі про надання витягів;
- перегляд, копіювання та роздрукування виписки, витягу, інших документів та відомостей з Єдиного державного реєстру;
- сплату адміністративного збору та оплату надання відомостей з Єдиного державного реєстру з використанням платіжних систем через мережу Інтернет у режимі реального часу;
- функціонування персонального кабінету;
- доступ державних органів, у тому числі судів, органів Національної поліції, органів прокуратури, органів Служби безпеки України, а також органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб до відомостей з Єдиного державного реєстру.

Збільшення статутного капіталу АТ

Розміщення додаткових акцій

За рахунок додаткових внесків існуючих або нових акціонерів. Облік і оподаткування в такому разі такий самий, як і при здійсненні додаткових внесків у ТОВ.

Підвищення номінальної вартості акції

За рахунок направлення до СК додаткового капталу або прибутку.

Виплата коштів учаснику, що виходить з ТОВ

Правило 1

Виплати, належні учаснику. Учасник. який виходить із ТОВ, має право отримати свою частину майна ТОВ пропорційну його частці в СК, а також частину прибутку, отриманого товариством у поточному році до моменту його виходу з товариства При цьому сума коштів та/або вартість майна, виплачувані засновнику, можуть бути як більші номінальної вартості його внеску (якщо в ТОВ є додатковий, резервний капітал або нерозподілений прибуток), так і менші номіналу (якщо в ТОВ - збитки).

Правило 2

Розрахунок виплати. Вартість частки майна товариства, що підлягає виплаті учаснику, повинна визначатися виходячи з вартості всього майна товариства. Розмір виплати повинен відповідати вартості чистих активів товариства. Визначених на підставі балансу, складаного на дату виходу учасника.

Правило 3

Дата, на яку фіксують показники для розрахунку виплати. Цим моментом є дата подання заяви про вихід посадової особи товариства балансу, складаного на дату виходу учасника або дата отримання заяви такою особою поштою.

Правило 4

Форма виплати. Виплата може бути здійснена як у грошовій, так і в натуральній формі (повністю або частково).

Правило 5

Строк виплати. Виплата здійснюється після затвердження звіту за рік, у якому учасник вийшов зі складу ТОВ, але не пізніше 12 місяців із дня виходу.

Балансові моделі формування майна та капіталу підприємства

Активи = Капітал

Активи = Власний капітал + Залучений капітал

Активи – Кредиторська заборгованість = Власність

Капітал = Активи – Зобов'язання

Активи → Майно = Пасиви → Джерела формування майна

Майно операційної діяльності

Інвестиційні ресурси

На початковому етапі створення підприємства балансова модель буде виглядати наступним чином:

Актив

- Гроші;
- інше майно, вкладені власником (засновниками)

Пасив

- Зареєстрований капітал
- Неоплачений капітал

На початковому етапі створення підприємства балансова модель буде виглядати наступним чином:

Актив

- Необоротні активи, в т.ч. :
- Основні засоби (будинки і споруди, устаткування і обладнання, транспортні засоби) та інші
- Оборотні активи, в т.ч. :
- Запаси (виробничі запаси, товари, готова продукція)
- Дебіторська заборгованість
- Грошові кошти та інші

Пасив

- Власний капітал, в т.ч. :
- Зареєстрований капітал (на суму запланованих вкладених коштів)
- Неоплачений капітал (на суму заборгованості за внесками засновників)
- Резервний капітал
- Прибуток/збиток
- Поточні зобов'язання (з учасниками. з оплати праці, за податками, за соціальним страхуванням, з кредиторами)
- Довгострокові зобов'язання та інші

Формування статутного капіталу і його збільшення

№	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1	Зареєстровано статут (зміни до статуту) товариства	46	40.1
2	Здійснено внески до статутного капіталу:		
	- грошовими коштами	30, 31	46
	- основними засобами	10	46
	- інтелектуальною власністю та іншими нематеріальними активами	12	46
	- цінними паперами інших суб'єктів господарювання	14	46
	- матеріальними цінностями	20, 22	46
3	Збільшено статутний капітал за рахунок:		
	- нерозподіленого прибутку	44.3	46
	- належних учасникам дивідендів	67.1	40.1

Збільшення статутного капіталу підприємства

№	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1	Зареєстровано збільшення статутного капіталу у розмірі додаткових внесків засновників	46	40.1
2	Збільшено статутний капітал за рахунок дивідендів	67.1	46
3	Збільшено статутний капітал за рахунок реінвестування прибутку	44.3	46
4	Збільшено статутний капітал за рахунок додаткового капіталу (дооцінки основних засобів)	41	46
5	Збільшено статутний капітал за рахунок додаткових внесків засновників	30,31,10,20	46

Облік додаткових внесків засновників

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1.	Відображено додаткові внески засновників товариства без рішення про збільшення статутного капіталу підприємства:		
а)	– грошовими коштами	30, 31	42.2
б)	– основними засобами	10, 15	42.2
в)	– нематеріальними активами	12	42.2
г)	– товарно-матеріальними цінностями	20, 22	42.2

РОЗДІЛ 8.3.
ОБЛІК ПРОЦЕСУ ПОСТАЧАННЯ

Питання для теоретичної підготовки:

8.3.1. Облік процесу придбання (створення) засобів праці
8.3.2. Облік постачання предметів праці
8.3.3. Облік засобів платежу та придбання фінансових інвестицій
8.3.4. Облік трудових ресурсів та оплати праці

8.3.1. Облік процесу придбання (створення) засобів праці

У економічній теорії та серед облікових об'єктів термін «засоби праці» використовується для позначення виробничих ресурсів, які використовуються для створення товарів і послуг. Це широке поняття включає в себе різноманітні матеріальні і нематеріальні об'єкти, що використовуються у виробничому процесі

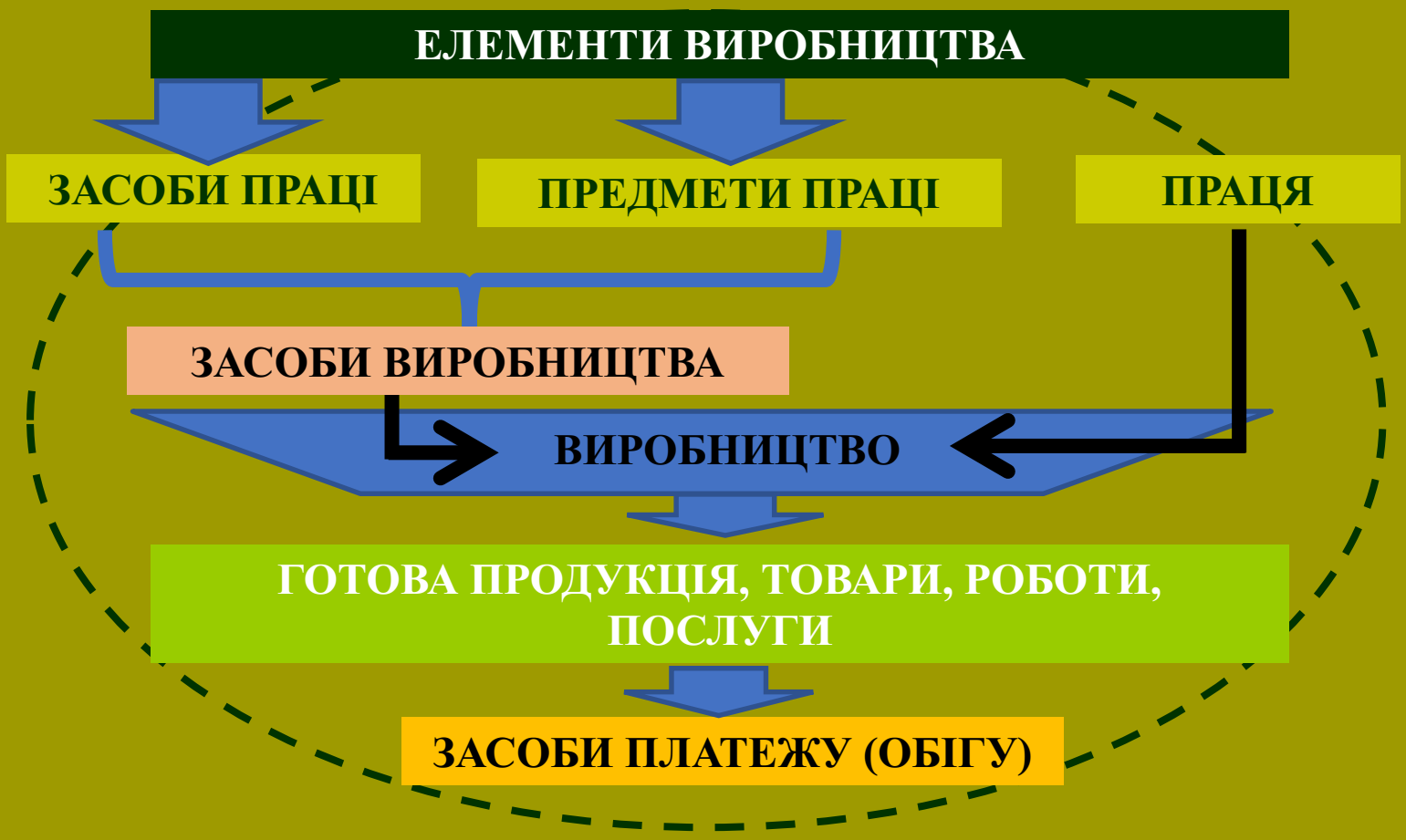

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАСОБІВ ПРАЦІ

Засоби праці можна групувати наступним чином:

- **матеріальні засоби праці**, які включають в себе: будівлі, споруди, машини, устаткування, транспортні засоби, інвентар, малоцінні необоротні матеріальні активи та інші необоротні матеріальні активи, які необхідні для виробництва;
- **нематеріальні засоби праці**, що включають в себе: права інтелектуальної власності, такі як патенти, авторські права, торгові марки, ноу-хау, програмне забезпечення та інші об'єкти, які мають велике значення для виробництва і надають підприємству конкурентну перевагу

Засоби праці як об'єкт обліку реєструються на рахунках бухгалтерського обліку 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи» та узагальнюються в балансі (звіті про фінансовий стан) підприємства за оцінкою на дату придбання або на дату балансу відповідно до встановлених вимог НП(С)БО чи МСФЗ

Методологічні засади формування інформації про необоротні активи відображаються НП(С)БО 7 «Основні засоби» і НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»

Згідно даних стандартів до необоротних активів відносяться:

- Основні засоби (10 рах.)
- Нематеріальні активи (12 рах.)
- Інші необоротні матеріальні активи (11 рах.)

- Згідно з НП(С)БО 7, **основні засоби** – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, очікуваний **строк корисного використання** (експлуатації) яких **більше одного року** (або операційного циклу, якщо він довший за рік);
- Податковим кодексом визначено, що до основних засобів включають активи **вартістю більше 20 000 грн (без ПДВ);**
- Або основні засоби – це активи, які можуть в майбутньому приносити економічну вигоду, вартість яких може бути достовірно визначена та строк служби яких більше 1 року

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКИХ РАХУНКІВ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З НАДХОДЖЕННЯ ЗАСОБІВ

Зміст операцій	Дебет	Кредит
I. Надходження основних засобів від постачальника		
1. Надійшли основні засоби від постачальника	15	63
2. Списуються витрати на реєстрацію основних засобів органам	15	68
3. Нарахована заробітна плата за монтаж обладнання	15	66
4. Списуються витрати на страхування об'єкту	15	68
5. Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів	10,11,12	15
II. Безоплатно одержані основні засоби		
1. Відображено вартість безоплатно отриманих ОЗ	10,11,12	42
III. Внесок до статутного капіталу		
1. Прийнято об'єкт як внесок в статутний капітал	10, 11,12 46	46 40
IV. Інші надходження		
1. Внесено пай в пайовий капітал	10	40
2. Проведена дооцінка основних засобів	10,11,12	41
3. При інвентаризації виявлений об'єкт, який раніше не був взятий на облік	10,11,12	74

В обліку процес придбання та створення засобів праці - основних засобів, в т.ч. споруд, будівель, обладнання, машин, та інших необоротних активів, обліковують в частині капітальних інвестицій

Капітальні інвестиції – це витрати на виконання будівельно-монтажних робіт, придбання будівель або їх частин, обладнання, інструменту, інвентарю, інші капітальні роботи і витрати на проектно-пошукові роботи, геологорозвідувальні і бурові роботи, а також витрати на відведення земельних ділянок і переселення у зв'язку з будівництвом, на підготовку кадрів для підприємств, що будуються та інші

https://ukrstat.gov.ua/english/x.bmp

Види придбаних засобів праці, млн. грн

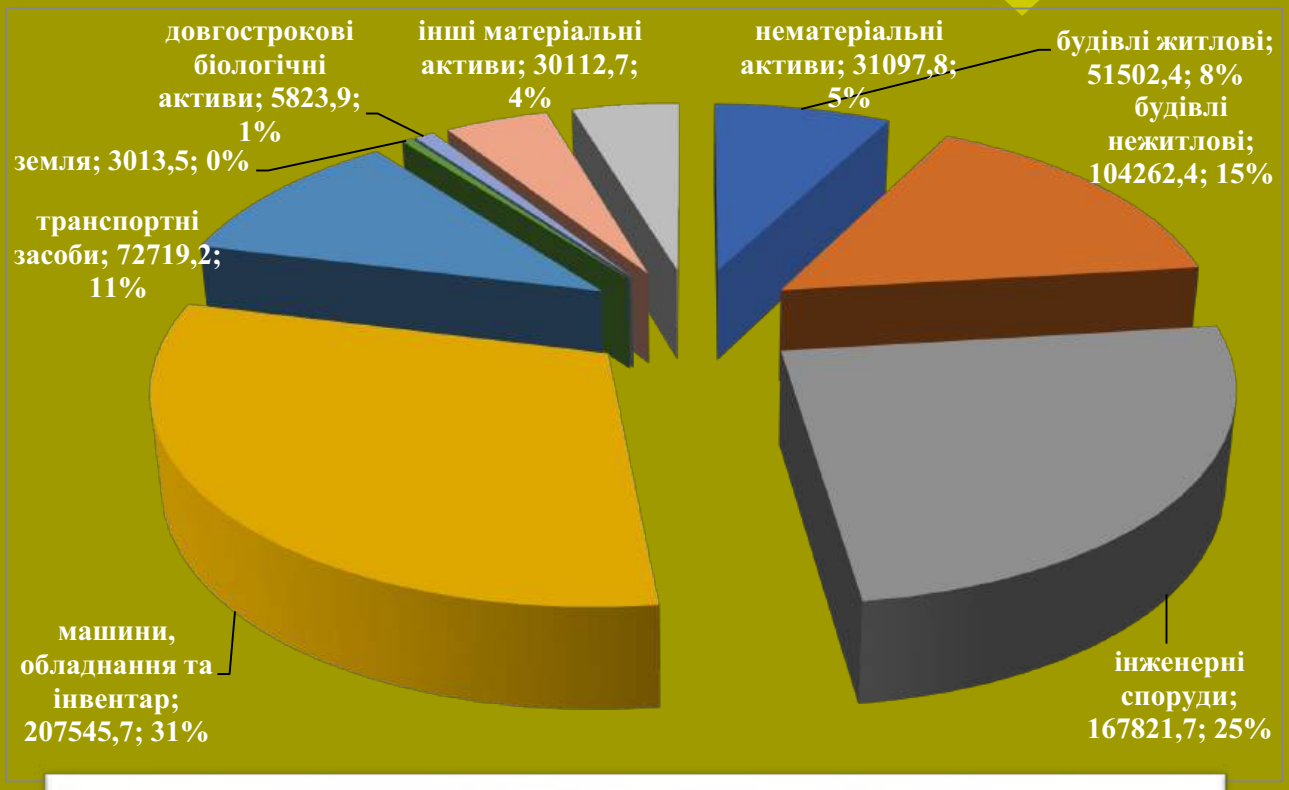

Джерела фінансування, млн. грн

https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ibd/iokjf/iokjf_u10-13_bez.htm

У практичній діяльності оцінку капітальних інвестицій слід розглядати на:

1. Момент придбання

2. На дату балансу

На момент придбання чи створення засобів праці (спорудження об’єктів, придбання обладнання, машин, транспортних засобів, інструментів, об’єктів інтелектуальної власності)

Оцінка, зазвичай, проводиться за фактичною собівартістю придбання з врахуванням додаткових робіт, послуг, пов’язаних придбанням, доставкою, монтажем об’єктів

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» та НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» оцінка капітальних інвестицій, яка після введення об'єктів трансформується у їх первісну вартість, включає:

- кошти, сплачені постачальникам активів та підрядникам за виконані будівельно-монтажні роботи;
- реєстраційні збори, державне та ввізне мито;
- суми непрямих податків (ПДВ, акцизний збір), якщо вони не відшкодовуються підприємству;
- витрати на доставку обладнання та страхування ризиків в дорозі;
- витрати на установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- витрати на одержання ліцензій, допусків, інші фінансові витрати, що пов'язані з введенням в експлуатацію об'єктів основних засобів, інших необоротних активів і підлягають капіталізації

Виключення складає придбання за товарообмінними (бартерними) контрактами, оцінка таких придбаних об'єктів проводиться за справедливою вартістю переданих в замін придбаним активів. Безкоштовно одержанні необоротні активи оцінюються за справедливою вартістю аналогічних активів

Капіталізація фінансових витрат згідно з НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»

Витрати на сплату відсотків за кредит до капітальних витрат і первісної вартості не входять (якщо фінансування капітальних інвестицій здійснюється за рахунок банківських позик і такий не визначений як кваліфікаційний), а покриваються за рахунок поточної операційної діяльності

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» і 8 «Нематеріальні активи» передбачають визнання та облік незавершених капітальних інвестицій

Незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні та нематеріальні активи – це капітальні інвестиції у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання об'єктів необоротних матеріальних та нематеріальних активів, уведення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося, а також авансові платежі для фінансування будівництва

Згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцією про його застосування для обліку незавершених капітальних інвестицій передбачений рахунок 15 «Капітальні інвестиції»

Облік затрат на придбання і створення необоротних активів ведеться за окремими видами таких активів, яким відповідають окремі субрахунки:

- ✖ 15.1. Капітальне будівництво;
- ✖ 15.2. Придбання (виготовлення) основних засобів;
- ✖ 15.3. Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів;
- ✖ 15.4. Придбання (створення) нематеріальних активів;
- ✖ 155. Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів

Розкриття в звітності: визнання та облік незавершених капітальних інвестицій

У формі 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» інформація про капітальні інвестиції відображається у першому розділі активу за статтею 1005 «Незавершені капітальні інвестиції». У Примітках до річної фінансової звітності дані про капітальні інвестиції узагальнюються у третьому розділі за їх видами (капітальне будівництво, придбання (виготовлення) основних засобів, придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів, придбання (виготовлення) нематеріальних активів, формування довгострокових біологічних активів)

Система оцінки та обліку капітального будівництва об’єктів (субрахунок 15.1) для власних потреб залежить від способів ведення будівельно-монтажних робіт

В залежності від того, підрядним чи господарським способом здійснюється будівництво, визначається й первісна оцінка, за якою об’єкти вводяться в експлуатацію

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» та НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» оцінка капітальних інвестицій, яка після введення об'єктів трансформується у їх первісну вартість включає:

- суми витрат, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт;
- реєстраційних зборів, державного мита та аналогічних платежів, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкти основних засобів, чи інших необоротних активів;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів, якщо вони не відшкодовуються підприємству;
- витрат на доставку об'єктів і страхування ризиків у зв'язку з нею;
- витрат на установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- інших витрат, безпосередньо пов'язаних з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою

За дебетом рахунка 15.1 «Капітальне будівництво» формується собівартість капітальних інвестицій:

- при підрядному способі – це договірна ціна з підрядником та інші витрати замовника на конкретний об’єкт;
- при господарському способі – фактично понесені витрати забудовником за окремими елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, амортизація, інші витрати) та статтями витрат (матеріали, основна заробітна плата виробничих працівників, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати, адміністративні та інші витрати (за умови їх віднесення до собівартості згідно з прийнятою обліковою політикою підприємства)

При зведенні об'єктів підрядним способом до складу капітальних інвестицій включаються суми, сплачені підрядним (субпідрядним) організаціям за виконані будівельно-монтажні роботи згідно з актами приймання таких робіт

Основними учасниками інвестиційного процесу при підрядному способі виступають:

- **замовник (забудовник)** – суб'єкт господарювання, для якого зводиться об'єкт будівництва і який здійснює фінансування. В окремих випадках фінансування може здійснювати інша особа (інвестор);
- **підрядник (генеральний підрядник і субпідрядник)** – будівельне підприємство, яке на підставі договору підряду та одержаної від замовника проектно-кошторисної документації виконує будівельно-монтажні роботи та передає їх за актом (форми № КБ-2 або довідки форми №3) замовнику

Оплата за виконані роботи підряднику може здійснюватися:

- **за окремі конструктивні елементи** (кубічні метри укладеного бетону, цегляної кладки, квадрі метри штукатурних та оздоблювальних робіт та інші);
- **за окремі етапи виконаних будівельно-монтажних робіт** (фундамент; зведення стін і перекриття; штукатурні і оздоблювальні роботи; сантехнічні і електротехнічні роботи; благоустрій території);
- **за об'єкт в цілому (зданий «під ключ»)** – стимулює виконання усіх робіт і своєчасну здачу об'єкта в експлуатацію. До завершення робіт їх фінансування підрядник здійснює за рахунок кредитних ресурсів, одержаних від замовника авансових платежів

Основою формування собівартості будівництва, а отже, й капітальних інвестицій, при підрядному способі служить договірна ціна між замовником і підрядником, визначена відповідно до договору підряду та проектно-кошторисною документацією. Окремо виділяються витрати на здійснення будівельних робіт і витрати на монтаж обладнання

Крім цього, до вартості об’єктів повинні бути віднесені всі інші витрати, безпосередньо пов’язані з будівництвом об’єкта або доведенням його до робочого стану. До таких витрат відносяться: виготовлення проектно-кошторисної документації, одержання необхідних дозволів і ліцензій, консультаційні та інші послуги, пов’язані з будівництвом та введенням в дію об’єктів, підготовка і утримання будівельних майданчиків, тимчасових нетитульних споруд та інші

Особливість господарського способу

- В аналітичному обліку капітального будівництва **господарським способом** необхідно формувати інформацію за статтями витрат, аналогічно до тієї, що використовується у підрядних будівельних організаціях, з виділенням в окремі облікові позиції використаних для здійснення будівництва будівельних матеріалів і конструкцій, нарахованої основної і додаткової заробітної плати будівельникам, відрахувань на соціальні заходи, загальновиробничих витрат з експлуатації будівельних машин і механізмів, утриманню цехового та лінійного персоналу тощо.
- При господарському способі виконання будівельно-монтажних робіт облік затрат забудовником ведеться на рахунку обліку капітальних інвестицій у кореспонденції з рахунками обліку виробничих запасів, послуг допоміжних виробництв, зносу основних засобів і розрахунків з кредиторами (по заробітній платі, відрахуваннях на соціальні заходи, за послуги машин і механізмів тощо). У такому ж порядку відображаються витрати на утримання підрозділів підприємства, що займаються організацією будівництва (п. 9 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів № 561)

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку для відображення будівництва об'єктів основних засобів

№ г/о	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Дебет	Кредит
Будівництво об'єктів основних засобів підрядним способом			
1	Відображення затрат на проектні, будівельно-монтажні роботи за рахунками підрядників, проектних організацій	15.1	63
2	Відображення суми ПДВ у рахунках підрядників і проектних організацій	64.1	63
3	Зарахування збудованого об'єкта до складу основних засобів	10	15.1
Будівництво об'єктів основних засобів господарським способом			
4	Відображення фактичних затрат на спорудження і виготовлення основних засобів за елементами: - будівельні матеріали - оплата праці - відрахування за єдиним соціальним внеском - послуги сторонніх організацій з оренди чи роботи будівельної техніки та інші	15.1	 20.5 66 65 68.5
5	Якщо будівництво здійснюється допоміжним підрозділом (будівельною дільницею, цехом) підприємства	15.1	23
6	Зарахування збудованого об'єкта до складу основних засобів	10	15.1

Для обліку придбання необоротних активів призначені наступні субрахунки:

15.2 «Придбання (виготовлення) основних засобів»;

15.3 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів»;

15.4 «Придбання (виготовлення) нематеріальних активів»

За дебетом цих рахунків накопичуються витрати (капітальні інвестиції) та формується фактична собівартість придбаних об'єктів, яка служить підставою для встановлення первісної вартості основних засобів після введення їх в експлуатацію на основі акта типової форми № ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» або акта № НА-1 «Акт введення в дію нематеріальних активів»

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» до фактичної собівартості капітальних інвестицій у придбання основних засобів інших необоротних матеріальних активів входять:

- суми витрат, що сплачуються постачальникам машин, обладнання, транспортних засобів, інструментів, господарського інвентаря та інших активів капітального характеру;
- реєстраційних зборів, державного мита та аналогічних платежів, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкти основних засобів чи інших необоротних активів;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів, якщо вони не відшкодовуються підприємству;
- витрат на доставку об'єктів і страхування ризиків у зв'язку з нею;
- витрат на установку, монтаж, налагодження основних засобів (у випадку, якщо придбані об'єкти вимагають монтажу);
- інших витрат, безпосередньо пов'язаних з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання з запланованою метою

Уведення в дію об’єктів основних засобів оформляється «Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (форма №ОЗ-1), який використовується для:

- зарахування до складу основних засобів окремих об’єктів;

- обліку введення об’єктів основних засобів в експлуатацію;

- оформлення внутрішнього переміщення основних засобів з одного підрозділу (цеху, відділу, дільниці) до іншого;

- вилучення об’єктів зі складу основних засобів при передачі іншому підприємству (організації) – у разі продажу (обміну) і безоплатної передачі

Кореспонденція рахунків для відображення операцій придбання об’єктів основних засобів з наступною оплатою

№ г/о	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Дебет	Кредит
1	Відображення суми за договором постачання	15.3	63
2	Відшкодування ПДВ	64.1	63
3	Відображення сум за консультаційні, інформаційні, посередницькі, реєстраційні, транспортні послуги та інші витрати, пов’язані з придбанням основних засобів	15.3	68.5
4	Відображення сум ПДВ з наданих послуг	64.1	68.5
5	Зарахування об’єктів до складу основних засобів	10	15.3

Кореспонденція рахунків з відображення придбання основних засобів з попередньою оплатою

№ г/о	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Здійснення попередньої оплати (авансу)	37.1	31	60 000
2	Відображення податкового кредиту з ПДВ	64.1	64.4	10 000
3	Оприбуткування обладнання від постачальника	15	63	50 000
4	Зарахування податкового кредиту з ПДВ	64.4	63	10 000
5	Зарахування в оплату постачальнику раніше перерахованого авансу	63	37.1	60 000
6	Відображення сум за консультаційні, інформаційні, посередницькі, реєстраційні, транспортні послуги та інші витрати пов’язані з придбанням основних засобів (без ПДВ)	15	68.5	6 000
7	Відображення сум ПДВ з наданих послуг	64.1	68.5	1 200
8	Зарахування об’єктів до складу основних засобів	10	15	56 000

Фактична собівартість нематеріальних активів згідно з НП(С)БО 8 складається з ціни (вартості) їх придбання (крім отриманих торговельних знижок), мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням об'єктів, з доведенням їх до стану, придатного для використання за призначенням

При дослідженні та розробці нематеріальних активів (ноу-хау, інновацій інтелектуального характеру) необхідно враховувати умови визнання та оцінки відповідно до НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»

Згідно з НП(С)БО 8 нематеріальні активи, отримані в результаті розробки, слід відображати в балансі за умов, якщо підприємство має:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення інноваційного продукту до стану, у якому він придатний для реалізації чи використання;
- можливість отримання економічних вигод від її збуту чи використання;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою інновацій

Уведення в дію нематеріальних активів (НА):

Для підтвердження права на включення суми амортизації за НА до складу витрат як у бухгалтерському, так і в податковому обліку важливо правильно оформити первинні документи. Порядок застосування типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів затверджено наказом Мінфіну від 22.11.2004 р. № 732

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text

«Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» - при введенні в господарський оборот права інтелектуальної власності акт складається в одному примірнику та заповнюється на підставі технічної, науково-технічної та іншої документації (ліцензійний та авторський договори, патент тощо)

Облік створених (придбаних) нематеріальних активів

- Для відображення створених (придбаних) об’єктів нематеріальної форми, що відповідають критеріям визнання та оцінки згідно з НП(С)БО 8, відповідно до діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку призначено рахунок 12 «Нематеріальні активи»;
- За дебетом рахунку 12 «Нематеріальні активи» відображається придбання або отримання в результаті розробки (від інших фізичних або юридичних осіб) нематеріальних активів, які обліковуються за первісною вартістю, та сума дооцінки таких активів, за кредитом - вибуття внаслідок продажу, безоплатної передачі або неможливості отримання підприємством надалі економічних вигод від його використання та сума уцінки нематеріальних активів (Інструкція № 291)

Поліпшення основних засобів

Згідно з Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів, вартість робіт, що приводить до збільшення очікуваних майбутніх вигод від об'єкта основних засобів, включається до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів. Підставою для визнання капітальними інвестиціями витрат, пов'язаних з поліпшенням основних засобів, є зростання внаслідок цих витрат очікуваного терміну корисного використання об'єкта, кількості та (або якості продукції (робіт, послуг), яка виробляється (надається) цим об'єктом

Прикладом поліпшення (капітального ремонту) є:

- модифікація, модернізація об'єкта основних засобів з метою продовження терміну його корисної експлуатації або збільшення його виробничої потужності;
- заміна окремих частин устаткування для підвищення якості продукції (робіт, послуг);
- впровадження ефективнішого технологічного процесу, що дозволить зменшити первісно оцінені виробничі витрати;
- добудова (надбудова) будівлі, що збільшить кількість місць (площу) будівлі, обсяги та /або якість виконуваних робіт (послуг) чи умови їх виконання

Облік ремонту основних засобів регламентують НП(С)БО 7 «Основні засоби» і Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Мінфіну від 30.09.2003 р. № 561

Ремонти ОЗ розподіляють на <u>дві основні категорії:</u>

- **Поліпшення (п. 14 НП(С)БО 7);**
- **Підтримання в робочому стані (п. 15 НП(С)БО 7)**

Витрати на поліпшення основних засобів (добудова, дообладнання, реконструкція, модернізація, модифікація тощо), що приведе у майбутньому до збільшення економічних вигод, чи здійснюються вони для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, збільшують первісну вартість об’єкта, відображаються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції» з подальшим їх включення до вартості об’єкта на рахунок 10 «Основні засоби»

За дебетом рахунку 15 відображаються понесені витрати. Після закінчення всіх робіт на загальну суму поліпшення збільшується первісна вартість основних засобів

ВАЖЛИВО!

Ремонт для підтримання об’єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання (технічний огляд, нагляд, обслуговування, заміна деталей, фарбування, інші роботи поточного ремонту) включають до складу витрат звітного періоду (рахунки 23, 91, 92,93,94) виходячи із приналежності об’єктів до певної категорії витрат відповідно до принципу бухгалтерського обліку - нарахування

Дані операції відображаються наступними бухгалтерськими записами:

№ г/о	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Дебет	Кредит
1	Витрати на поліпшення основних засобів, що здійснені працівниками підрозділів, де експлуатуються об’єкти	15	20,66,65
2	Витрати на поліпшення, проведені спеціальним допоміжним підрозділом підприємства (ремонтним цехом, дільницею)	15	23
3	На вартість поліпшень (без ПДВ) згідно рахунка, пред’явленого сторонніми виконавцями	15	685
4	На суму включеного в рахунок ПДВ	641	685
5	Збільшення первісної вартості основних засобів на суму поліпшень після повторного введення об’єкта в дію (Акт №ОЗ-1)	10	15

Податкові розрахунки в процесі придбання (створення) засобів праці

При здійсненні капітального інвестування платник ПДВ має право на податковий кредит, якщо придбані матеріали, обладнання, роботи будуть використовуватися в процесі основної виробничої діяльності. На підставі податкової накладної, одержаної від підрядників після прийняття виконаних будівельно-монтажних робіт чи від постачальників обладнання, основних засобів, нематеріальних активів в обліку проводиться запис податкового кредиту з дебетом субрахунку 64.1 «Розрахунки за податками» або дебетом субрахунку 64. «Податковий кредит». У кінці звітного періоду зазначені відшкодування вписуються у Декларацію з податку на додану вартість і зменшують податкові зобов'язання платника податку

Амортизація засобів праці, їх знос та оновлення

Засоби праці є ключовим елементом в управлінні виробничим процесом та джерелом формування собівартості продукції шляхом перенесення їх вартості через амортизацію

Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) (п.4 НП(С)БО 7);

Вартість, яка амортизується, - первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості (п.4 НП(С)БО 7);

Ліквідаційна вартість - сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією);

Залишкова вартість - різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу);

Нарахування амортизації проводиться щомісячно

Нарахування амортизації починається з моменту введення об'єктів в експлуатацію (при зарахуванні на баланс) з місяця наступного за місяцем, у якому об’єкт став придатним до використання

Нарахування амортизації призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації та зупиняється в момент його вибуття (реалізації, ліквідації), починаючи з наступного місяця

Для нарахування амортизації основних засобів можуть застосовуватися такі методи:

1. Прямолінійний

річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів:

$$\text{Річна сума амортизації} = \frac{\text{Вартість, що амортизується}}{\text{Строк корисного використання}}$$

2. Зменшення залишкової вартості

річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації

$$\text{Річна норма амортизації} = \left(1 - \sqrt[\text{Кількість років}]{\frac{\text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Первісна вартість}}}\right) \times 100\%$$

$$\text{Річна сума амортизації} = \text{Залишкова вартість ОЗ} \times \text{Річна норма амортизації}$$

3. Прискореного зменшення залишкової вартості

за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється

$$\text{Річна норма амортизації} = \frac{\mathbf{100\%}}{\text{Строк корисного використання}} \times \mathbf{2}$$

$$\text{Річна сума амортизації} = \text{Залишкова вартість} \times \text{Річна норма амортизації}$$

4. Кумулятивний

за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання

$$\text{Кумулятивний коефіцієнт} = \frac{\text{Кількість років, що залишаються до кінця строку експлуатації}}{\text{Сума числа років корисного використання ОЗ}}$$

$$\text{Річна сума амортизації} = \text{Вартість, що амортизується} \times \text{Кумулятивний коефіцієнт}$$

5. Виробничий метод

місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації

$$\text{Виробнича ставка амортизації} = \frac{\text{Вартість, що амортизується}}{\text{Загальний обсяг продукції, який підприємство планує виробити з використанням ОЗ}}$$

$$\text{Річна сума амортизації} = \text{Вартість, що амортизується} \times \text{Виробничу ставку амортизації}$$

ВАЖЛИВО!

Виробничий метод амортизації в Податковому кодексі України прямо заборонено (пп. 138.3.3 п. 138.3 ст. 138ПКУ)

Амортизація нематеріальних активів

Метод амортизації нематеріального активу обирається підприємством самостійно, виходячи з умов отримання майбутніх економічних вигод. Якщо такі умови визначити неможливо, то амортизація нараховується із застосуванням прямолінійного методу. Розрахунок амортизації при застосуванні відповідних методів нарахування здійснюється згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» (п. 27 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»)

Згідно з п. 26 НП(С)БО 7 «Основні засоби» та п. 26 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» нарахування амортизації може здійснюватися з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів та нематеріальних активів, встановлених податковим законодавством (крім випадку застосування виробничого методу).

Відповідно до п. 138.3 ст. 138.3 за мінімально допустимими строками амортизації виділено 16 груп основних засобів та інших необоротних активів та 6 груп нематеріальних активів

Для узагальнення накопиченої амортизації передбачено рахунок **13 «Знос (амортизація) необоротних активів»**. При нарахуванні амортизації складаються наступні бухгалтерські записи: Дт 23,91,92,93,94 і Кт 13

Процес постачання або придбання засобів праці пов'язаний з їх подальшим використанням, вибуттям, фізичним і моральним старінням наступним чином:

Експлуатація

Постачання (придбання) засобів праці

Моральний знос - виникає внаслідок застарілості технології, втрати конкурентоспроможності або зміни попиту на продукцію, яку ці засоби виробляють

Фізичний знос - зношування або псування засобу праці в результаті його використання.

Коефіцієнт зносу - це відсоткова частка вартості основних засобів (ІНМА, нематеріальних активів), яка втрачається кожен рік через перенесену вартість на витрати шляхом амортизації (фізичний знос).

Вибуття (продаж, ліквідація)

Підприємство придбає нове обладнання, устаткування, автомобілі або інші засоби праці для виробничих або інших потреб

Оновлення та поліпшення засобів праці

Засоби праці з часом зношуються або морально старіють. Втрачаючи свою вартість або ефективність, вони можуть бути вилучені або ліквідовані з активів підприємства.

Щоб відслідковувати процес та оновлення засобів праці, підприємство може використовувати систему обліку таких активів, включаючи інвентаризацію, облік амортизації, аналіз витрат і прогнозування потреб у заміні обладнання. Крім того, підприємство може розробити стратегію оновлення засобів праці на основі їх технічного стану, ефективності, а також стратегічних цілей і потреб бізнесу

Отже, облік засобів праці є інформаційною базою ефективного управління засобами праці та важливою складовою успішної економічної діяльності підприємства

8.3.2. Облік постачання предметів праці

У контексті обліку, предмети праці можуть розглядатися як складові оборотних матеріальних об'єктів, які використовуються у виробничому процесі чи для управління підприємством, або ж утримуються з метою подальшого продажу

Таким чином, в обліковій практиці предмети праці можуть включати різноманітні ***матеріальні запаси*** *– сировина, матеріали, напівфабрикати, товари, готова продукція та інші види запасів*

Методологічні засади обліку матеріальних запасів регламентується НП(С)БО 9 «Запаси»

Запаси - активи, які:

- **утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності**
- **перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва**
- **утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством (п. 4 НП(С)БО 9)**

Відповідно до п. 5 НП(С)БО 9 **запаси** визнаються активами, якщо існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, а вартість таких записів може бути достовірно визначена

ЗАПАСИ ЗА СКЛАДОМ І СТРУКТУРОЮ

- Матеріальні запаси
  - Виробничі запаси
    - Сировина і матеріали
    - Купівельні напівфабри-кати та комплекту-ючі вироби
    - Паливо
    - Тара і тарні матеріал
    - Будівельні матеріали
    - Запасні частин и
    - Інші ма-теріали
  - Незавер-шене виробництво
  - Готова продукція
  - МШП
  - ТЗВ
- Товари
- Молодняк тварин і тварини на відгодівлі
- Продукція сільського і лісового господарства

Матеріальні ресурси

ГРУПУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА РАХУНКАХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

РАХУНОК 20 «ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ»

1. Сировина і матеріали (субрах. 201)
2. Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби (субрах. 202)
3. Паливо (субрах. 203)
4. Тара і тарні матеріали (субрах. 204)
5. Будівельні матеріали (субрах. 205)
6. Матеріали, передані в переробку (субрах. 206)
7. Запасні частини (субрах. 207)
8. Матеріали сільськогосподарського призначення (субрах. 208)
9. Інші матеріали (субрах. 209)

Порядок формування первісної вартості запасів

Придбаних за плату	Ціна придбання - знижки (згідно з договором поставки) - непрямі податки + сума ввізного мита + транспортно-заготівельні витрати + інші витрати, пов'язані з придбанням запасів і приведенням їх до придатного для використання стану
Придбаних за плату за іноземну валюту	Запаси оцінюються у валюті звітності із застосуванням валютного курсу на дату операції (дата визнання активів). Якщо оплата передує надходженню запасів, то оцінка запасів на дату їх оприбуткування здійснюється у валюті звітності по валютному курсу на дату авансу
Виготовлених власними силами	Собівартість їх виробництва
Внесених до статутного капіталу	Погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість
Одержаних безоплатно	Справедлива вартість запасів з урахуванням витрат, що включаються до первісної вартості запасів, придбаних у постачальника
Придбані в результаті обміну на подібні запаси	Балансова вартість переданих запасів. Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість (із включенням різниці до витрат звітного періоду)
Придбані в результаті обміну на неподібні запаси	Справедлива вартість переданих запасів, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що були передані (отримані) в процесі обміну

Запаси, які придбані за плату, оцінюються за первісною вартістю, яка включає:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків та знижок, наданих постачальником (продавцем);
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів);
- інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях (п. 9 НП(С)БО 9)

ВАЖЛИВО!

У разі, якщо на момент оприбуткування запасів неможливо достовірно визначити їх первісну вартість, такі запаси можуть оцінюватися та відображатися за справедливою вартістю з наступним коригуванням до первісної вартості

Запаси, виготовлені власними силами, підприємство оцінює **за собівартістю їх виробництва** відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати»

Запаси, які внесені в статутний капітал, або отримані безкоштовно оцінюються **за справедливою вартістю** з урахуванням витрат, передбачених п. 9 НП(С)БО 9

Види оцінки запасів (на момент списання) відповідно до п. 16 НП(С)БО 9

МЕТОДИ ОЦІНКИ ПРИ ВИБУТТІ ЗАПАСІВ

Ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів. За даними методами оцінюються запаси, які відпускаються, для спеціальних замовлень і проектів, а також запаси, що не замінюють одне одного

Середньозваженої собівартості = (вартість залишку запасів на початок місяця + вартість запасів, що надійшли протягом місяця) / (кількість запасів на початок місяця + кількість запасів, одержаних за місяць)

Собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО). Запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили (відображені в обліку), тобто, перше поступлення – перше витрачання

Нормативних затрат. Цей метод полягає в застосуванні норм витрат на одиницю продукції , які встановлюються підприємством з урахуванням нормативних рівнів використання запасів

Ціни продажу. Цей метод використовується торгівельними підприємствами, які мають значну і зміну номенклатуру товарів, шляхом застосування середнього проценту торговельної націнки

Згідно з п. 24 НП(С)БО 9 запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок:
1) первісною вартістю;
2) чистою вартістю реалізації

Визначення чистої вартості реалізації запасів (на дату балансу):

Очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності

Очікувані витрати на завершення виробництва запасів та їх реалізацію

Чиста вартість реалізації запасів

Застосовується, якщо:

-ціна на запаси знизилася;

-запаси втратили первісно очікувану економічну вигоду (зіпсовані, пошкоджені, застарілі)

Облік постачання предметів праці

Для систематизації та відображення інформації про наявність та рух різних видів запасів на підприємстві в обліку передбачено використання рахунків 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та інші аналогічні рахунки

Рахунок 20 "Виробничі запаси»

Цей рахунок використовується для обліку запасів сировини, матеріалів, палива, комплектуючих та інших ресурсів, які використовуються в процесі виробництва товарів або надання послуг. Це можуть бути також тара, купівельні напівфабрикати, запасні частини, деталі, інші комплектуючі, які знаходяться на складі та очікують використання у виробничих процесах;

Рахунок 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети»

Цей рахунок використовується для обліку невеликих за вартістю предметів (вартісний критерій визначається Наказом про облікову політику, але на суму не більше, ніж 20 000 грн, оскільки це вартісна межа МНМА/ОЗ для податкових цілей), які мають короткий термін служби або швидко витрачаються у процесі виробництва. Сюди включаються такі предмети, як інструменти, малоцінне обладнання, спецодяг та спецвзуття тощо

Ці рахунки дозволяють ефективно відстежувати наявність різних видів запасів на складах та їх рух в процесі виробництва або надання послуг. Вони допомагають підприємствам контролювати обсяги запасів, визначати їх вартість та впливати на ефективність управління запасами

Типова кореспонденція рахунків з бухгалтерського обліку операцій з надходження виробничих запасів за передоплатою та за іншими джерелами відображено схематично

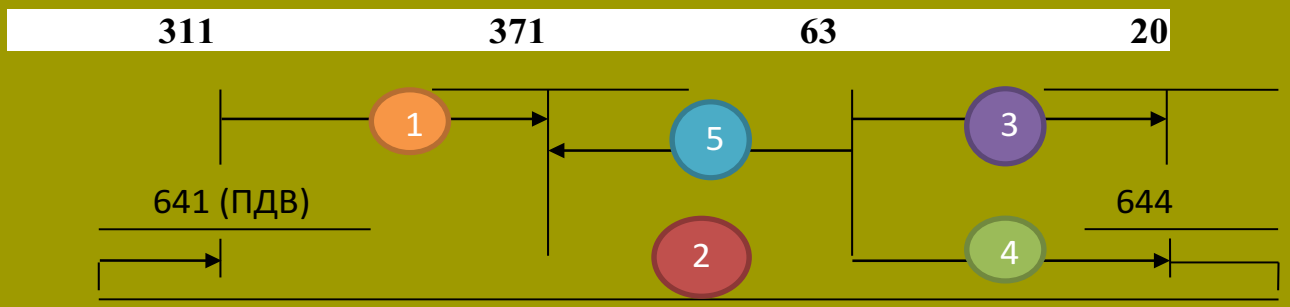

Облік надходження виробничих запасів з передоплатою

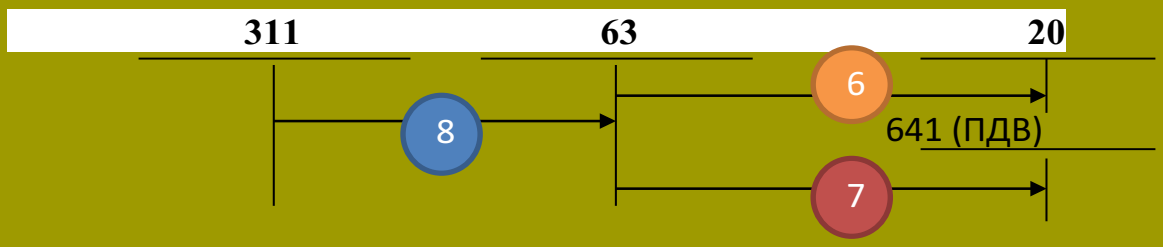

Облік надходження виробничих запасів без передоплати

1. Відображення в бухгалтерському обліку передоплати виробничих запасів (авансові платежі) постачальникам і підрядникам за договірними купівельними цінами з податком на додану вартість.
2. Відображено податковий кредит щодо ПДВ.
3. Надходження виробничих запасів за договірними купівельними цінами (без ПДВ) після їх передоплати постачальникам.
4. Одночасне списання при надходженні виробничих запасів податкового кредиту при їх передоплаті.
5. Відображено взаємне зарахування заборгованості.
6. Надходження виробничих запасів за купівельними (без ПДВ) договірними цінами без їх передоплати.
7. Відображення в обліку податкового кредиту з ПДВ на виробничі запаси, одержані в рахунок наступної оплати.
8. Оплата одержаних виробничих запасів постачальникам та підрядникам, включаючи ПДВ

Кореспонденція рахунків з обліку операцій за іншими джерелами надходження виробничих запасів

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1	2	3	4
Одержання запасів від підзвітної особи			
1	Оприбуткування матеріальних цінностей на суму без ПДВ	20	372
2	ПДВ у вартості оприбуткованих запасів на суму, підтверджену податковою накладною від постачальника	641	372
Безоплатне одержання активів			
1	Безоплатне одержання матеріальних цінностей	20	718
Одержання запасів як внеску до статутного капіталу			
1	Внесення до статутного капіталу матеріальних цінностей	20	46

Модель обліку руху МШП

Важливою частиною первісної собівартості постачання запасів є транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ)

Існує два методи розподілу і списання ТЗВ між залишком і вибуттям матеріальних цінностей:

1. **метод прямого підрахунку**
2. **метод середнього відсотка**

Метод прямого підрахунку – безпосереднє включення ТЗВ до складу собівартості придбаних за плату запасів. Цей метод може бути застосований у випадках, якщо можна точно визначити витрати, пов'язані з транспортуванням тих чи інших одиниць запасів у вартісному або натуральному виразі

Приклад розрахунку ТЗВ за методом прямого підрахунку:
Вартість стальної труби d 57 мм – 5750 грн.
Вартість транспортних послуг – 800 грн.
Собівартість 2,5 т стальної труби d 57 мм – 6550 (5750+800) грн.
Собівартість 1 т стальної труби d 57 мм – 6550 : 2,5 = 2620 грн.

Метод середнього відсотка. Метод розподілу ТЗВ за середнім відсотком на відміну від методу прямого підрахунку не застосовується безпосередньо при одержанні запасів. Сума ТЗВ щомісяця розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані тощо)

Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, **щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули** (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць

Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток *середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат* і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів

Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат визначається діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітного місяця і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць

Методика розрахунку регулюється абз. 6 п. 9 НП(С)БО 9, а приклади розподілу транспортно-заготівельних витрат наведені в додатку до НП(С)БО 9

Приклад розрахунку ТЗВ за методом середнього відсотка:

Підприємство в одного постачальника за однією накладною придбало:

1) сокири садові 50 шт. за ціною 800 грн. без ПДВ на суму без ПДВ грн;

2) перфоратори 5 шт. за ціною 9000 грн. без ПДВ на суму без ПДВ грн.

- ✖ Усього сума придбання без ПДВ за накладною становить 85000 грн (40000 + 45000), крім того ПДВ – 17000 грн, разом із ПДВ – грн.
- ✖ На склад підприємства зазначені запаси доставлені автотранспортом сторонньої організації, за що виставлено рахунок на суму грн, у т. ч. ПДВ – 4000 грн (без ПДВ – 20000 грн).

Розв'язок:

Сума ТЗВ розподіляється пропорційно до вартості запасів таким чином:

– на вартість сокир садових:

20000 : 102000 х 40000 = 7843,1 грн

При цьому ціна однієї сокири з урахуванням ТЗВ становитиме:

(40000 + 7843,1) : 50 = 956,9 грн

Перемноживши ціну на кількість, знайдемо вартість сокир разом із ТЗВ:

83,3 х 50 = 4165 грн;

– на вартість перфораторів:

20000 : 102000 х 45000 = 8823,5грн

Ціна одного перфоратора з урахуванням ТЗВ:

(4500 + 8823,5) : 5 = 10764,7 грн

Вартість перфораторів разом із ТЗВ :

10764,7 х 5 = 53823,5 грн

Облік транспортно-заготівельних витрат

- *Облік ТЗВ, що стосується придбаних виробничих запасів, рекомендовано здійснювати на окремому субрахунку **20.9 «Транспортно-заготівельні витрати»**. У дебет цього субрахунку заносяться усі витрати, пов'язані із заготівлею, транспортуванням матеріальних цінностей з кредиту рахунків 23.2 «Допоміжні виробництва» – на послуги власного транспорту; 68.5 «Розрахунки з іншими кредиторам» – на послуги стороннього транспорту, нараховані суми фрахту, мита та інші; 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»; 65 «Розрахунки за страхуванням» – на суму оплати праці та відрахувань на соціальні заходи працівникам, що здійснюють заготівлю виробничих запасів.*
- *В кінці місяця загальна сума ТЗВ розподіляється між використаними для виробничих потреб запасами та їх залишком на складі.*
- *На суму витрачених матеріальних цінностей складається бухгалтерський запис: Д-т 23 К-т 20.*
- *Списання суми ТЗВ: Д-т 23 К-т 20.9/ТЗВ*

Для бухгалтерського обліку зобов'язань, які виникають перед постачальниками, використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який має такі субрахунки:

«Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;

«Розрахунки з іноземними постачальниками»;

«Розрахунки з учасниками промислово-фінансової групи».

(Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку № 291)

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text

З процесом постачання (придбання товарно-матеріальних цінностей) прямо пов'язані розрахунки з ПДВ, оскільки на загальній системі оподаткування виникає податковий кредит з ПДВ, який зменшує суму до сплати податкового зобов'язання з ПДВ:

Дт 20 Кт 63 – вартість без ПДВ (120%-20%=100%)
Дт 64/ПДВ Кт 63 – податкове зобов'язання з ПДВ (120%/6=20%)
Дт 63 Кт 31 – повна вартість покупки (100%+20%(ПДВ)=120%)

8.3.3. Облік засобів платежу та придбання фінансових інвестицій

Засоби платежу в процесі постачання та організації господарської діяльності відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності та здійсненні ефективних операцій. Сутність цих засобів полягає у їхній здатності виконувати функції засобу обміну вартості та засобу виміру вартості у господарських відносинах між суб'єктами

У процесі постачання, засоби платежу дозволяють сторонам здійснювати розрахунки за товари та послуги, забезпечуючи швидке і безпечне перетворення фінансових зобов'язань у реальні платежі

Організація господарської діяльності також потребує використання засобів платежу для здійснення операцій з оплатою праці, закупівлею обладнання та сировини, оплатою послуг тощо

До засобів платежу відносять готівку, банківські перекази, електронні платіжні системи та інші способи платежу постачальникам та підрядникам, включаючи ПДВ

Популярні способи платежу в України

Готівка

Банк

Картка

Безконтактні платежі

Крипто-валюта

Україна входить до 10 країн, які найбільше залежать від готівки

- 37 % - населення, яке не охоплене банківськими послугами
- 57% - інтернет-банкінг
- 60% - готівкові розрахунки
- 96% - кількість банкоматів (ATM) на 100 000 населення

http://www.

https://merchantmachine.co.uk/most-reliant-on-cash/

Згідно з п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» грошовими коштами (грошима) вважається готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання

Порядок готівкових операцій регулює Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні від 29.12.2017 р. № 148.

- ✖ Готівка – грошові знаки національної валюти України (банкноти і монети, у тому числі розмінні, обігові, пам’ятні банкноти і монети, які є платіжними засобами).

Кошти на рахунках в банках регулює Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків від 29.07.2022 р. № 162. Банки для суб'єктів господарювання мають право відкривати поточні, вкладні (депозитні) рахунки та рахунки умовного зберігання (ескроу).

- ✖ Поточний рахунок - рахунок (включаючи рахунок із спеціальним режимом використання), що відкривається банком клієнту для зберігання коштів і виконання платіжних операцій відповідно до умов договору та вимог законодавства України.
- ✖ Вкладний (депозитний) рахунок - рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання коштів, що передаються клієнтом банку на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) і підлягають поверненню відповідно до умов договору

Основними принципами обліку грошових коштів є:

1. **Вільні грошові кошти підприємства обов'язково зберігати в банку;**

2. **Розрахунки між підприємствами і організаціями здійснюється в основному без участі готівки (в безготівковому порядку через банк, оскільки готівкові розрахунки обмежуються);**

3. **Списання, видача готівки з банку здійснюється тільки за вказівкою їх власника (за виключенням випадків безспірного списання);**

4. **Всі операції з грошовими коштами в первинному обліку відображаються в момент їх здійснення, а в синтетичному (аналітичному) – протягом робочого дня, в якому вони здійснені;**

5. **Не дозволяється робити виправлення в первинних документах, призначених для обліку грошових коштів;**

6. **Систематична перевірка правильності обліку грошових коштів в регістрах обліку**

Отже, облік засобів платежу відіграють ключову роль у забезпеченні управління грошовими потоками підприємства та його взаємодії з іншими суб'єктами господарювання, забезпечуючи ефективне управління фінансами та забезпечення потреб у різних видів ресурсів

Суб’єкти господарювання можуть здійснювати розрахункові операції в готівковій та/або в безготівковій формі:

Готівкові розрахунки/розрахунки готівкою - платежі готівкою суб'єктів господарювання і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна (пп. 5 п. 3 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні від 29.12.2017 р. № 148);

Безготівкові розрахунки - перерахування коштів із рахунків платників на рахунки отримувачів, а також перерахування надавачами платіжних послуг коштів, унесених платниками готівкою, на рахунки отримувачів (пп. 1 п. 6 Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг від 29.07.2022 р. № 163)

Вимоги щодо обмежень готівкових розрахунків

✖ **Суб'єкти господарювання** мають право здійснювати розрахунки готівкою протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами:

1) між собою - у розмірі до 10000 (десяти тисяч) гривень включно;

2) з фізичними особами - у розмірі до 50000 (п'ятдесяти тисяч) гривень включно (п. 6 Положення № 148)

✖ **Фізичні особи** мають право здійснювати розрахунки готівкою:

1) із суб'єктами господарювання протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами - у розмірі до 50 000 (п'ятдесяти тисяч) гривень включно;

2) між собою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню, у розмірі до 50 000 (п'ятдесяти тисяч) гривень включно (п. 7 Положення № 148)

Вимоги встановлення і розрахунку ліміту каси

Суб'єктам господарювання в процесі здійснення касових операцій слід розробити та затвердити порядок оприбуткування готівки в касі та порядок розрахунку ліміту каси з урахуванням норм Положення про ведення касових операцій № 148

Банкам і фізичним особам-підприємцям ліміт каси та строки здавання готівкової виручки (готівки) не встановлюються

Ліміт залишку готівки в касі - граничний розмір суми готівки, що може залишатися в касі в позаробочий час та забезпечити роботу на початку наступного робочого дня

Документальне оформлення руху готівки

Надходження готівки в касу оприбутковується **прибутковим касовим ордером**, який підписується касиром і головним бухгалтером

Оформлені видаткові та прибуткові касові ордери **реєструються в журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів**

В кінці робочого дня на основі прибуткових та видаткових касових ордерів заповнюється **касова книга**

Облік готівки

- Облік касових операцій ведеться на рахунку 30 «Готівка» з використанням наступних субрахунків:
- **30.1 «Готівка в національній валюті»,**
- **30.2 «Готівка в іноземній валюті».**

В касі підприємства, крім готівки, можуть зберігати грошові документи: путівки в будинки відпочинку, поштові марки, конверти. Для їх обліку використовується рахунок 33 «Інші кошти». Бланки суворої звітності, що зберігаються в касі, обліковуються на позабалансовому рахунку 08 «Бланки суворого обліку»;

Для контролю за здійсненням касових операцій на підприємстві, у строки встановлені керівником, проводиться інвентаризація каси з покупюрним перерахуванням всіх готівкових коштів і перевіркою інших цінностей, що зберігаються в касі

Основні бухгалтерські проводки з обліку касових операцій

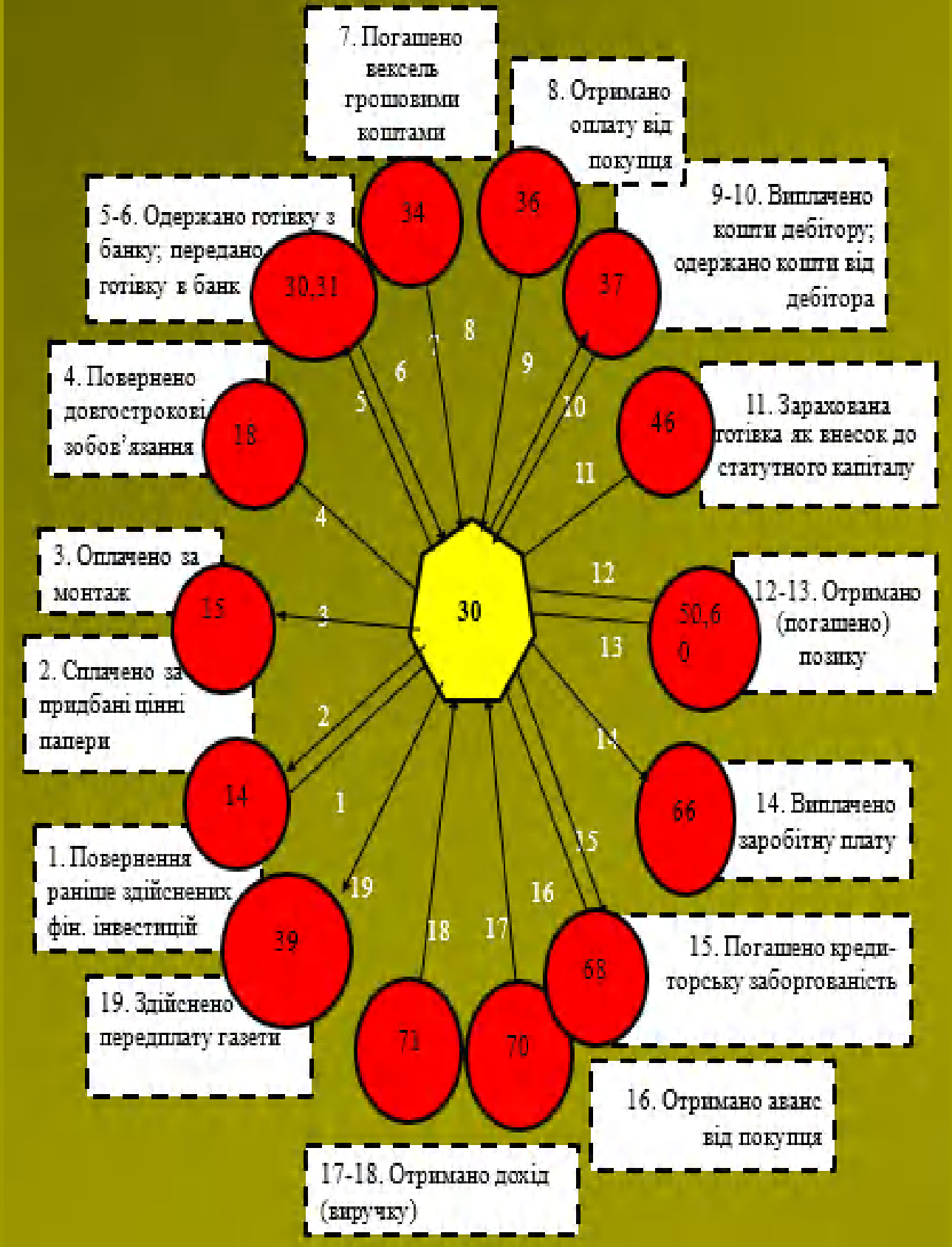

Організація обліку операцій на рахунках в банках

Враховуючи вимоги щодо дотримання готівкових обмежень, згідно з чинним законодавством України всі підприємства зобов'язані зберігати вільні грошові кошти на рахунках в установах банків, які є фінансовими посередниками у здійсненні безготівкових розрахунків між суб'єктами господарювання та фізичними особами

Підприємство чи ФОП може відкривати необмежену кількість рахунків в різних установах банків за згодою сторін. Однак, лише один поточний рахунок може бути для формування статутного/складеного або пайового капіталу/неподільного фонду суб'єкта господарювання - юридичної особи (п. 46 розд. III Інструкції № 162)

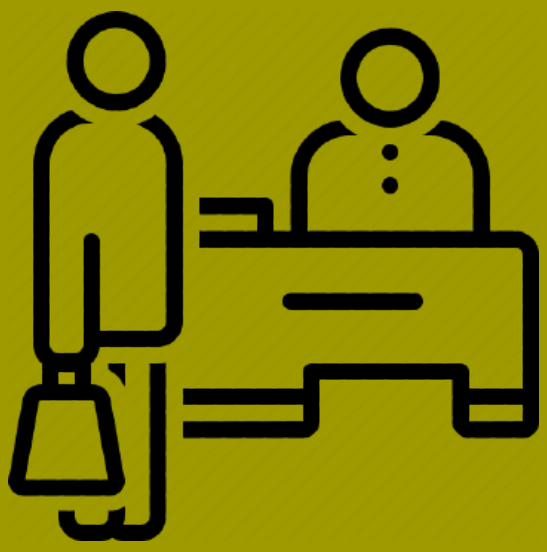

Облік рахунків в банках

- Облік безготівкових розрахунків здійснюється на рахунку 31 «Рахунки в банках» з наступними субрахунками:
  311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
  312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
  313 «Інші рахунки в банку в національні валюті»;
  314 «Інші рахунки в банку в національні валюті»;
  315 «Спеціальні рахунки в національні валюті»;
  316 «Спеціальні рахунки в національні валюті».
- Плата за розрахунково-касове обслуговування відноситься на адміністративні витрати (п. 18 НП(С)БО 16 «Витрати»).
- Облік відсотків за кредитами отриманими та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати») відображають в межах фінансових витрат (п. 27 НП(С)БО 16 «Витрати»

Аналітичний облік операцій на розрахунковому рахунку ведеться у **виписці банку**, яка надається підприємству в кінці кожного місяця. У виписці банку відображається залишок грошей на рахунку на початок місяця, надходження коштів на протязі місяця, списання коштів з розрахункового рахунку, а також залишок коштів на розрахунковому рахунку на кінець місяця

Банківські виписки можуть бути з кількох рахунків одного і того ж банку. Це може означати те, що в банку відкрито кілька рахунків в різних валютах або різного призначення

Особливістю виписки банку є те, що вона є дзеркальним відображенням рахунку 31. Залишок коштів у виписці банку на початок і кінець звітного періоду відобра-жаються за Кт рахунку 31, надходження грошей за Кт рахунку 31, а списання грошей із розрахункового рахунку за Дт рахунку 31

Основні бухгалтерські проводки з обліку операцій на розрахунковому рахунку

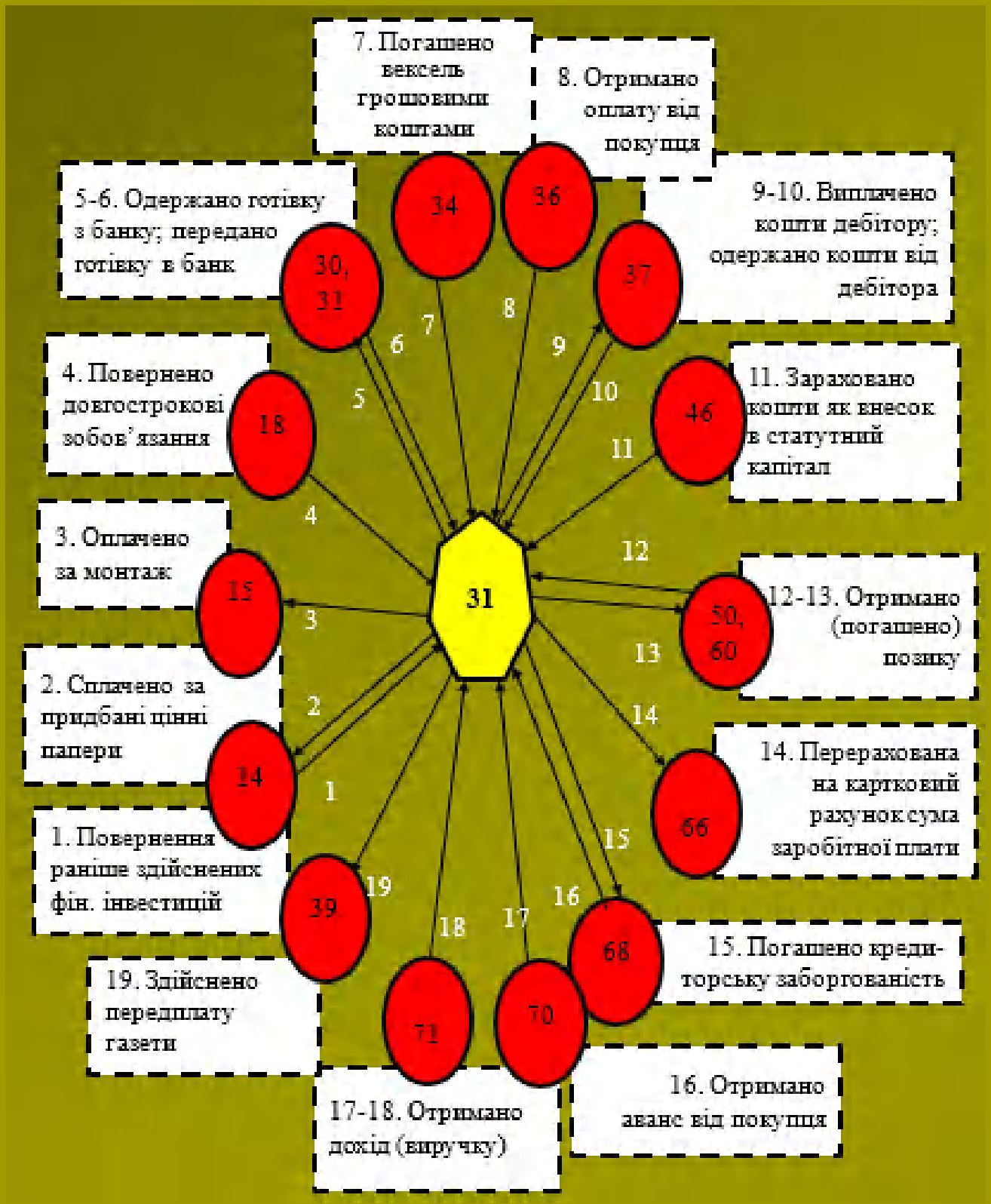

Нормативне регулювання фінансових інвестицій

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інвестиції та її розкриття у фінансовій звітності визначаються Національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»;

Визначення терміну «фінансова інвестиція» наведено у НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти»

- ✖ В обліку цінні папери угруповується за статтею активів «фінансові інвестиції»;
- ✖ Під фінансовими інвестиціями розуміють активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора. Враховуючи те, що відсотки, дивіденди інвестору сплачують з прибутку, одержаного суб'єктами, у які здійснено вкладення, можна вважати, що фінансові інвестиції це вкладення в сторонні об'єкти (підприємства, установи) з метою одержання вигоди в майбутньому

При виборі стратегії інвестування грошових коштів виділяють принципи формування інвестиційного портфеля, який містить кілька типів інвестицій

Інвестиційний портфель повинен мати диверсифікацію, тобто зниження ризику втрат, щоб одні інвестиції суттєво не впливали на розмір портфеля в цілому

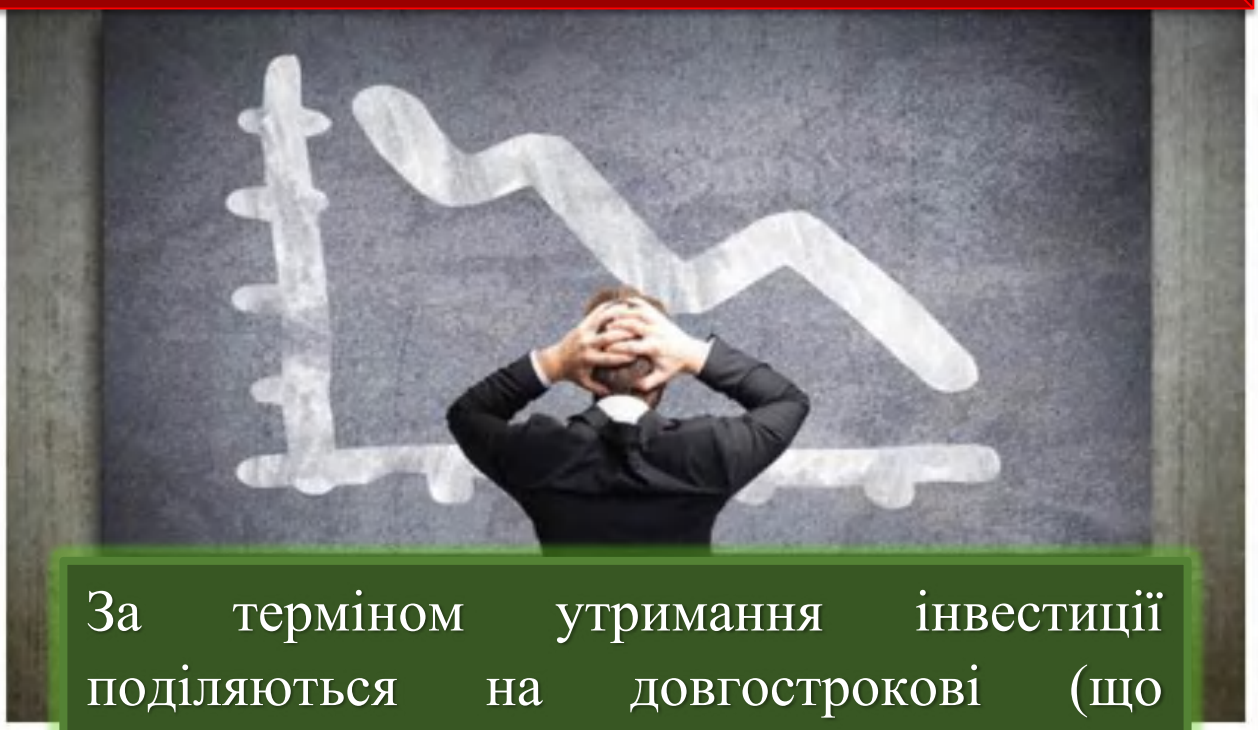

За терміном утримання інвестиції поділяються на довгострокові (що утримуються більше року, а також усі інші інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент), поточні (на строк, що не перевищує один рік, і ті, що можуть бути вільно реалізовані на ринку)

Оцінка фінансових інвестицій

Згідно з НП(С)БО 12 у момент придбання фінансові інвестиції оцінюються за їх фактичною собівартістю. Собівартість фінансових інвестицій складається із ціни їх придбання, комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших зборів, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансових інвестицій

В подальшому інвестиції, що утримуються, можуть оцінюватися на дату складання балансу за іншими видами оцінки. Найбільш розповсюдженим з них є оцінка за справедливою вартістю, амортизованою собівартістю або за методом участі в капіталі

Рахунок 14 призначений для узагальнення інформації про наявність і рух довгострокових інвестицій (вкладень) у цінні папери інших підприємств, облігації державних і місцевих позик, здійснення внесків до статутного капіталу інших підприємств, створених на території України і за кордоном. Виходячи з того, інвестується підприємство пов'язаною стороною чи ні, для обліку мають використовуватися субрахунки 14.1 (14.2) або 14.3

Інвестиції пов'язаним сторонам (а саме в асоційовані, дочірні, спільні підприємства), як правило, обліковуються за методом участі в капіталі. Однак існують й винятки, коли інвестиції у зазначені компанії відображаються за справедливою вартістю (наприклад, інвестиції, придбані для продажу протягом 12 місяців, та ін.)

Виходячи з цього для подальшої класифікації на рахунках бухгалтерського обліку необхідно виділити ті інвестиції пов'язаним сторонам, що обліковуються (будуть обліковуватися) за методом участі в капіталі (субрахунок 14.1), та інші інвестиції (субрахунок 14.2)

- ✖ Зарахування придбаних довгострокових фінансових інвестицій за ціною придбання відображається за дебетом рахунку 14 «Довгострокові фінансові інвестиції».
- ✖ Разом з тим, методика обліку довгострокових фінансових інвестицій залежить від методу їх оцінки на дату балансу

Облік поточних фінансових інвестицій

До короткострокових інвестицій відносяться поточні інвестиції з терміном утримання менше року і які можуть бути вільно реалізовані (акції, облігації, сертифікати, казначейські зобов'язання, а також депозитні вклади на рахунки в установах банку з метою одержання відсотків)

Згідно НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» відображення в обліку і звітності таких інвестицій здійснюється за собівартістю або справедливою вартістю кожної окремої інвестиції або інвестиційного портфеля в цілому. Зниження справедливої вартості інвестиції у порівнянні з її собівартістю (вкладеними коштами) розцінюються як фінансові втрати, зростання – відноситься на зменшення вказаних витрат

Для обліку короткострокових інвестицій використовується рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції», котрий має такі субрахунки:

- **35.1 «Еквіваленти грошових коштів»;**
- **35.2 «Інші поточні фінансові інвестиції»**

Складовою облікової політики підприємства повинен бути критерій віднесення інвестицій до грошових еквівалентів. Як правило, до грошових еквівалентів відносять поточні інвестиції, початковий строк погашення яких не перевищує 3 місяці і відносно яких існує впевненість у тому, що вони не будуть зменшуватися протягом встановленого терміну інвестування

ВАЖЛИВО!

Хоча еквіваленти грошових коштів й увійшли до складу рахунка 35 «Поточні фінансові інвестиції», але їх вартість відображається в Балансі у складі статті «Грошові кошти та їх еквіваленти».

Тому всі інші поточні фінансові інвестиції відображаються в бухгалтерському обліку на субрахунку 35.2 «Інші поточні фінансові інвестиції»

Кореспонденція рахунків з обліку поточних фінансових інвестицій

№	Зміст господарських операцій	Дт	Кт
1	Придбання інвестицій	35.2	30, 31, 68.5
2	Продаж інвестицій	30, 31, 68.5	74.1
3	Списання облікової вартості інвестицій	97.1	35.2
4	Дохід (відсотки) від інвестицій	37.3	73.1

Облік фінансових інвестицій за справедливою вартістю

За справедливою вартістю відображаються фінансові інвестиції у інші суб'єкти господарювання, крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення, або обліковуються за методом участі в капіталі

За справедливою вартістю здійснюється облік інвестицій в асоційовані підприємства, дочірні, спільну діяльність зі створенням юридичної особи за наявності однієї з умов:

- ✖ фінансові інвестиції придбані та утримуються виключно для продажу протягом 12 місяців з дати придбання;
- ✖ асоційоване або дочірнє підприємство ведуть діяльність в умовах, які обмежують його здатність передавати кошти інвестору протягом періоду, що перевищує 12 місяців.

Справедлива вартість інвестицій в обліку визначається шляхом їх дооцінки, уцінки. На суму дооцінки інвестицій (різницю між їх обліковою і справедливою вартістю) створюється відповідний фонд у кредиті субрахунку 41 «Капітал в дооцінках», субрахунки 41.3 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів». Сума уцінки списується на зменшення цього джерела, а за його відсутності – на інші витрати у дебет субрахунку 97.5 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»

Облік фінансових інвестицій за амортизованою собівартістю

Довгострокові фінансові інвестиції у боргові цінні папери, що утримуються інвестором до їх погашення, відображаються на дату балансу за амортизованою собівартістю, тобто за собівартістю, яка збільшена на суму накопиченої амортизації дисконту, або зменшена на суму накопиченої амортизації премії

Амортизація, тобто розподіл дисконту або премії протягом періоду з дати придбання боргових цінних паперів до моменту їх погашення, здійснюється за методом ефективної ставки відсотка. Приклади розрахунку та розподілу дисконту чи премії наведені у додатках до НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»

При придбанні таких інвестицій, суму їх фактичної вартості дебетують за субрахунком 14.2 або 14.3

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text

Оцінка та облік інвестицій за методом участі в капіталі

Метод участі в капіталі – це метод обліку фінансових інвестицій, що засвідчують право на частку у власності (частка інвестора повинна становити **більше 20%** від загальної суми зареєстрованого капіталу), згідно з яким балансова вартість останніх збільшується або зменшується, відповідно, на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування. Зміни в капіталі об'єкта інвестування, що є результатом операцій між інвестором та об'єктом інвестування, в обліку не відображаються

Придбання частки у статутному капіталі асоційованого , дочірнього чи спільного підприємства, крім тих, що обліковуються за справедливоювартістю, відображають за дебетом субрахунку 14.1 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі» до рахунку 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»

8.3.4. Облік трудових ресурсів та оплати праці

Одним з найважливіших етапів підприємництва є найм працівників та використання їх праці в процесі ведення діяльності:

Найм працівників - трудові та цивільно-правові договори

Трудовий договір

Кодекс законів про працю (КЗпП)

Працівник зобов’язується виконувати роботу, а роботодавець зобов’язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін (ст. 21).

Зазначаються посада, розмір зарплати, робочий час, строк договору (за бажанням)

Робочий час – 40 годин на тиждень з обов’язковими щотижневими вихідними

Заробітна плата

Цивільно-правовий договір

Цивільний кодекс України (ЦКУ), Господарський кодекс України (ГКУ)

Виконавець зобов’язується на свій ризик виконати певні роботи (надати послуги), а замовник - прийняти і оплатити роботи (послуги)

Зазначаються роботи або послуги, ціна і строк договору, порядок оплати, час виконання робіт (надання послуг) – за бажанням

Час виконання робіт може визначатись договором або встановлюється на розсуд виконавця

Винагорода

Встановлення та облік часу роботи (Кодекс законів про працю України):

- ✖ нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати **40 годин** на тиждень;
- ✖ скорочена тривалість робочого часу для працівників, зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці встановлюється не більш **як 36 годин** на тиждень;

У разі встановлення нормальної тривалості робочого часу щодо першого та другого пункту понад норму, оплата праці здійснюється у розмірі, збільшеному пропорційно до збільшення норми праці.

- ✖ п'ятиденний або шестиденний робочий тиждень встановлюється роботодавцем спільно з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) з урахуванням специфіки роботи, думки трудового колективу і за погодженням з місцевою радою;

При шестиденному робочому тижні тривалість щоденної роботи не може перевищувати 7 годин при тижневій нормі 40 годин, 6 годин при тижневій нормі 36 годин (для працівників віком від 16 до 18 років, а також працівників, зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці) і 4 годин при тижневій нормі 24 години (для осіб віком від 15 до 16 років).

- ✖ надурочні роботи не повинні перевищувати для кожного працівника чотирьох годин протягом двох днів підряд і 120 годин на рік;
- ✖ при роботі в нічний час встановлена тривалість роботи (зміни) скорочується на одну годину (ст. 54 КЗпПУ);
- ✖ забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці

Встановлення та облік часу роботи (Кодекс законів про працю України):

- ✖ тривалість щотижневого безперервного відпочинку повинна бути не менш як **42 години**;
- ✖ щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менш як **24 календарних дні** за відпрацьований робочий рік, який відлічується з дня укладення трудового договору;
- ✖ напередодні святкових і неробочих днів тривалість роботи працівників скорочується на одну годину як при п'ятиденному, так і при шестиденному робочому тижні;
- ✖ напередодні вихідних днів тривалість роботи при шестиденному робочому тижні не може перевищувати 5 годин;
- ✖ робота у вихідні дні забороняється. *Роботодавець не пізніше ніж за два місяці видає наказ (розпорядження) про перенесення вихідних та робочих днів, погоджений з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником);*
- ✖ на підставі медичного висновку жінкам надається оплачувана відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами тривалістю 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів - 70) календарних днів після пологів, починаючи з дня пологів. *Тривалість відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами обчислюється сумарно і становить 126 календарних днів (140 календарних днів - у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів);*
- ✖ за бажанням матері або батька дитини одному з них надається відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку з виплатою за ці періоди допомоги відповідно до законодавства

Системи та Форми оплати праці

При тарифній системі в основу оплати праці покладено наступне:

- **тарифні сітки;**
- **тарифні ставки;**
- **схеми посадових окладів;**
- **професійні стандарти та, за відсутності, кваліфіковані характеристики**

При тарифній системі оплати праці виділяють наступні **форми**:

Відрядна (за обсяг виконаної роботи);
- Погодинна (за відпрацьований час)

Заробітна плата може бути організована за тарифною та безтарифною системами

В основі безтарифної системи праці встановлюється постійний розмір заробітної плати або відносний розмір заробітної плати

Облік особового складу, використання робочого часу та виробітку

Облік особового складу ведеться у відділі кадрів на основі наступних документів

- Наказ (розпорядження про прийом на роботу)
- Особова картка працівника
- Алфавітна картка (табельний номер) працівника
- Табель обліку робочого часу
- Наказ про надання щорічної відпустки
- Наказ (розпорядження) про припинення трудового договору

Для обліку використання робочого часу при **погодинній формі** оплати праці використовуються наступні документи

- Табель обліку робочого часу (суцільне заповнення або за відхиленням)
- Список обліку осіб, які працювали в надурочний час
- Листок простоїв

При **відрядній формі** оплати праці заробітна плата розраховується на основі виробітку, який відображається в наступних документах

- Наряд на виконану роботу
- Рапорт про виготовлення продукції
- Подорожній лист

Дефініція «виплати працівникам» походить від МСБО 19 «Виплати працівникам» та визначена в розрізі окремих виплат аналогічному НП(С)БО 26 «Виплати працівникам»:

Виплати працівникам -- всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками

Види виплат працівникам згідно з НП(С)БО 26

- Поточні виплати працівнику, *в тому числі* ***заробітна плата***
- Виплати за невідпрацьований час, що не підлягають накопиченню
- Виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню
- Виплати при звільненні
- Виплати інструментами власного капіталу підприємства
- Виплати по закінченні трудової діяльності
- Гарантовані виплати працівнику
- Інші довгострокові виплати працівнику

Закон України «Про оплату праці»

- **заробітна плата** – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу (ст. 1). *Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства*;
- **мінімальна заробітна плата** - це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці (ст. 2). *Мінімальна заробітна плата є державною соціальною гарантією, обов'язковою на всій території України для підприємств усіх форм власності і господарювання та фізичних осіб, які використовують працю найманих працівників, за будь-якою системою оплати праці*

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text

Структура заробітної плати

Основна заробітна плата - винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців

Додаткова заробітна плата - винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати. До них належать виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, виплати в рамках грантів, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми

Мінімальна заробітна плата – орієнтир для роботодавця

Стаття 31. Закону України «Про оплату праці»:

розмір заробітної плати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної заробітної плати

Показник мінімальної зарплати	01.01.-31.03.2024	01.04.-31.12.2024
у місячному розмірі	7 100,00	8 000,00
у погодинному розмірі	42,60	48,00

ВАЖЛИВО!

При обчисленні розміру заробітної плати працівника для забезпечення її мінімального розміру не враховуються доплати за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я, за роботу в нічний та надурочний час, роз'їзний характер робіт, премії до святкових і ювілейних дат

Техніка підрахунку заробітної плати за відпрацьований час

Погодинна система оплати праці :

Проста погодинна

Заробітна плата
= Тарифна ставка годинна
× Кількість відпрацьованих годин

АБО

Заробітна плата
= Посадовий оклад
$$\times \left(\frac{\text{Кількість фактично відпрацьованих робочих днів у звітному місяці}}{\text{Кількість робочих днів у звітному місяці}} \right)$$

Погодинно преміальна

(крім тарифного заробітку працівник одержує премію за досягнення певних корисних або якісних показників)

Заробітна плата
= Тарифна ставка годинна
× Кількість відпрацьованих годин
+ Премія

Техніка підрахунку заробітної плати за виконану роботу

Відрядна система оплати праці

Пряма відрядна оплата праці

Заробітна плата
= Кількість виготовлених виробів × Розцінка за одиницю продукції

Акордна оплата праці

Зарплата = Відрядний заробіток/ Тарифний заробіток бригади * Тарифний заробіток працівника бригади

Відрядно-прогресивна форма оплати праці

Заробітна плата
= Виробіток за нормою
× Розцінка за одиницю праці
+Виробіток фактичний
× Розцінка підвищена

Відрядно преміальна форма оплати праці

Зарплата
= Кількість виготовлених виробів × Розцінка за одиницю + Премія

Облік нарахування заробітної плати основної та додаткової заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат

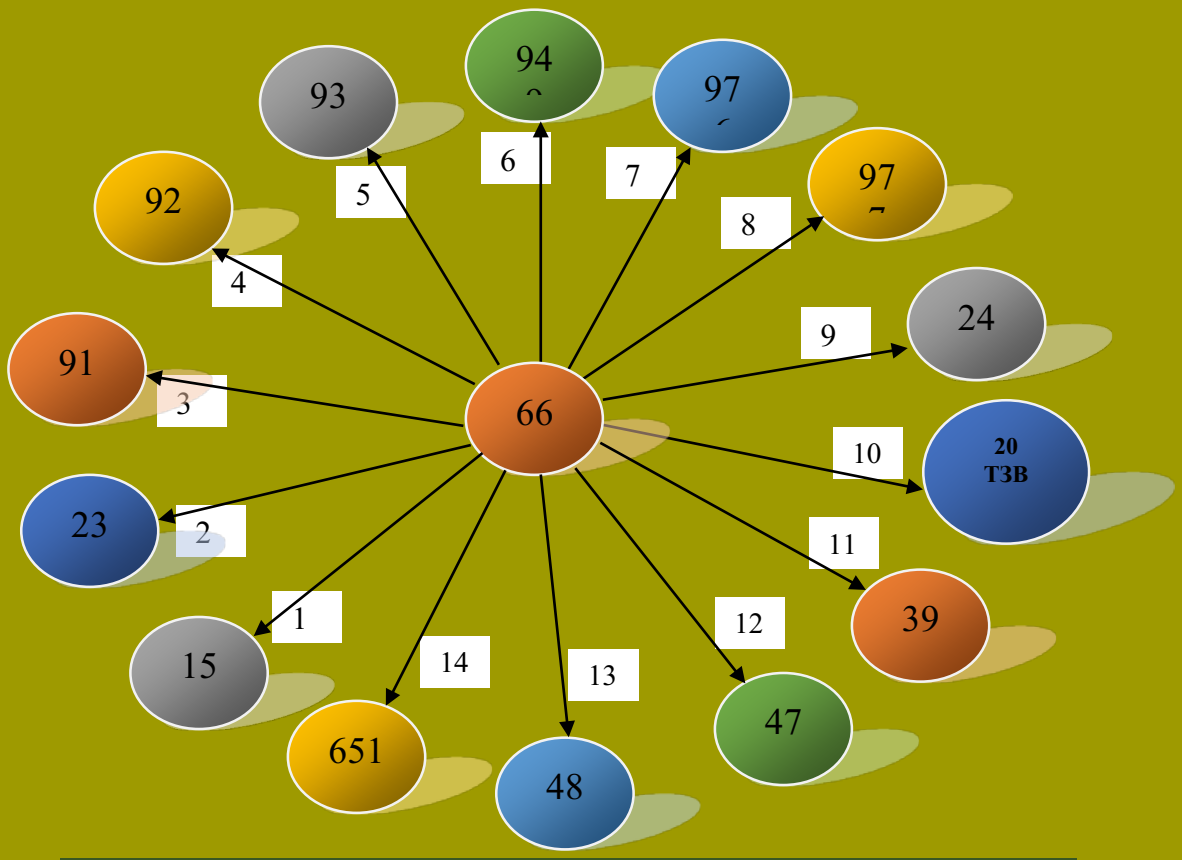

Згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків № 291: **на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»** ведеться узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам, які належать як до облікового, так і до необлікового складу підприємства, - з оплати праці (за всіма видами заробітної плати, премій, допомог тощо), за не одержані в установлений строк з каси підприємства суми з виплат працівникам, за іншими поточними виплатами

1	Нарахована заробітна плата за виконані роботи з будівництва та поліпшення основних засобів.
2	Нарахована заробітна плата виробничому персоналу
3	Нарахована заробітна плата лінійному персоналу та іншим загальновиробничим працівникам
4	Нарахована заробітна плата адміністративному персоналу
5	Нарахована заробітна плата персоналу відділу збуту
6	Нарахована заробітна плата, премії та доплати працівникам, за роботи не пов’язані з виробничою діяльністю
7	Нарахована заробітна плата працівникам зайнятим ліквідацією і списанням необоротних активів
8	Нарахована заробітна плата працівникам за роботи, пов’язані з ліквідацією наслідків стихійного лиха
9	Нарахована заробітна плата працівникам за виправлення браку
10	Нарахована заробітна плата працівникам за завантаження та розвантаження матеріалів
11	Нарахована заробітна плата працівникам за роботи, затрати на які відносяться до витрат майбутніх періодів
12	Нараховані відпустки за рахунок створеного резерву відпусток, або премії, матеріальні допомоги та інші заохочувальні виплати за рахунок створеного резерву на матеріальне забезпечення
13	Нарахована заробітна плата працівникам, винагороди за вислугу років, премії за рахунок коштів цільового фінансування
14	Нараховані пенсії по інвалідності, в разі втрати годувальника, за вислугу років

Згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків № 291:
за дебетом рахунку 66 обліковується виплата основної та додаткової заробітної плати, премій, допомоги по тимчасовій непрацездатності тощо; вартість одержаних матеріалів, продукції та товарів у рахунок зарплати (погашення заборгованості перед працівниками за іншими виплатами); утримання податку з доходів фізичних осіб, утримання військового збору, платежів за виконавчими документами та інші утримання з виплат працівникам

Техніка підрахунку заробітної плати за невідпрацьований час

Оплати праці за час відпустки

Надання та оплата відпусток регулюється ст. 79 КЗпП України, ст. 10 Закону України «Про відпустки», ПОРЯДОКОМ обчислення середньої заробітної плати № 100 та ін.

Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю **не менш як 24 календарних дні** за відпрацьований робочий рік, який відлічується з дня укладення трудового договору. Загальна тривалість основної та додаткових відпусток не повинна перевищувати **59 календарних днів**, за виключенням працівників, які зайняті на підземних гірських роботах – до 69 календарних днів

Обчислення середньої заробітної плати для оплати часу відпусток, матеріальної (грошової) допомоги або виплати компенсації за невикористані відпустки проводиться виходячи з виплат **за останні 12 календарних місяців роботи**, що передують місяцю надання відпустки, матеріальної (грошової) допомоги чи компенсації за невикористані відпустки

ВАЖЛИВО!

Працівникові, який пропрацював менше року, середня заробітна плата обчислюється виходячи з виплат за фактичний час роботи, тобто з першого числа місяця після оформлення на роботу до першого числа місяця, в якому надається відпустка або виплачується компенсація за невикористану відпустку, матеріальна (грошова) допомога

При обчисленні середньої заробітної плати не враховуються (п. 4 Положення № 100):

виплати за виконання окремих доручень (одноразового характеру), що не входять в обов'язки працівника; одноразові виплати (компенсація за невикористану відпустку, матеріальна допомога, допомога працівникам, які виходять на пенсію, вихідна допомога тощо); компенсаційні виплати на відрядження і переведення (витрати на наймання житла, підйомні); премії за результатами щорічного оцінювання службової діяльності, за винаходи та раціоналізаторські пропозиції, за збирання і здавання брухту чорних, кольорових і дорогоцінних металів, і т.п.; грошові і речові винагороди за призові місця на змаганнях, оглядах, конкурсах тощо; пенсії, державна допомога, соціальні та компенсаційні виплати; вартість безплатно виданого спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту та догляду, молока та лікувально-профілактичного харчування;
дотації на обіди, проїзд, вартість путівок до санаторіїв і будинків відпочинку; виплати, пов'язані з святковими та ювілейними датами; вартість безплатно наданих деяким категоріям працівників комунальних послуг, житла, палива та сума коштів на їх відшкодування; заробітна плата на роботі за сумісництвом; суми відшкодування шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; заробітна плата, яка нарахована за час роботи у виборчих комісіях та ін.

$$\text{Відпускні} = \frac{\text{Зарплата за 12 міс.} - \text{Виплати, які не включаються}}{\text{365 днів} - \text{Святкові і неробочі дні (11 днів)} - \text{ДН}} \text{ x}$$

xКількість днів відпустки

де, ДН - дні, не відпрацьовані з поважних причин, за які не зберігався середній заробіток

ВАЖЛИВО!

Дні тимчасової непрацездатності працівника, а також дні відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами до щорічних відпусток не включаються (ст. 78 КЗпП України).

Святкові і неробочі дні, визначені у ст. 73 КЗпП України, при визначенні тривалості щорічних відпусток також не враховуються

Облік заробітної плати за час відпустки

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1.	Створення резерву відпусток (якщо це передбачено Наказом про облікову політику)	23, 91-94	47.1
2.	Нараховано відпускні за рахунок створеного резерву на оплату відпусток (якщо створений резерв відпусток)	47.1	66.1
3.	Нараховано заробітну плату за час відпустки працівникам основного виробництва	23	66.1
4.	Нараховано заробітну плату за час відпустки працівникам загальновиробничого призначення	91	66.1
5.	Нараховано заробітну плату за час відпустки адміністративному персоналу	92	66.1
6.	Нараховано заробітну плату за час відпустки працівникам відділу збуту	93	66.1
7.	Нараховано заробітну плату за час відпустки працівникам невиробничої сфери (працівники їдальні, бібліотекарі тощо)	94	66.1

Техніка підрахунку заробітної плати за невідпрацьований час

Оплати праці за час тимчасової непрацездатності (лікарняні)

Порядок розрахунку оплати праці за час тимчасової непрацездатності (лікарняні) регулюють: Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV, Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення)для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням (Порядок № 1266); Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця (Порядок № 440).

Підставою для нарахування допомоги в разі тимчасової непрацездатності (лікарняні) є **листок непрацездатності**, сформований програмними засобами електронного реєстру листків непрацездатності на підставі медичного висновку про тимчасову непрацездатність або документа, що засвідчує факт усиновлення дитини, і зареєстрований за єдиним реєстраційним номером цього реєстру електронний документ, що є підставою для звільнення від роботи, призначення страхових виплат відповідно до законодавства соціальне страхування (п. 1 ст. 1 . Закону України № 1105-XIV)

За страхуванням у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності надаються такі **види страхових виплат:** 1) допомога по тимчасовій непрацездатності, включаючи догляд за хворою дитиною, догляд за дитиною віком до 14 років або дитиною з інвалідністю віком до 18 років на весь період надання реабілітаційної допомоги, за наявності медичного висновку про необхідність стороннього догляду за дитиною; 2) допомога по вагітності та пологах; 3) допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли внаслідок нещасного випадку на виробництві).

Розрахунок оплати днів тимчасової непрацездатності проводиться **за середньою заробітною платою ,** яка розраховується згідно з Порядком № 1266 у разі настання страхового випадку, а також оплати перших п’яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця

Сума страхових виплат застрахованій особі та оплати перших п’яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця обчислюється шляхом множення суми денної виплати, розмір якої встановлюється у відсотках середньоденної заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) залежно від **страхового стажу**, якщо його наявність передбачена законодавством, на кількість календарних днів, що підлягають оплаті

Розрахувати допомогу по тимчасовій непрацездатності (лікарняні) потрібно так: **лікарняні за перші 5 днів** (за рахунок роботодавця); **лікарняні за решту днів** (за рахунок Пенсійного фонду України)

Отже,

$$Д = \frac{ЗП12 - ВН}{Др12 - ДН} \times Дтн \times С$$

де Д – допомога у разі тимчасової непрацездатності;
ЗП12 – сума заробітної плати за останні 12 календарних місяців;
ВН – сума виплат за дні тимчасової втрати працездатності;
Др12 – кількість календарних днів зайнятості за останні 12 місяців (365 к.д.);
ДН – дні, не відпрацьованих з поважних причин: тимчасова непрацездатність, відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та шестирічного віку за медичним висновком, відпустка без збереження заробітної плати, призупинення дії трудового договору у зв'язку з військовою агресією РФ проти України, період, протягом якого працівник проходив строкову військову службу (п. 3 Порядку № 1266);
Дтн – кількість календарних днів за час тимчасової втрати працездатності, що підлягають оплаті;
С – відсоток, який залежить від страхового (трудового) стажу, який визначений у статтею 17 Закону України № 1105-XIV.

ВАЖЛИВО!

Якщо застрахована особа перебувала у трудових відносинах менше 12 календарних місяців за останнім основним місцем роботи, розрахунковий період визначається за фактично відпрацьовані календарні місяці (з першого до першого числа). У разі коли застрахована особа перебувала у трудових відносинах менше ніж календарний місяць -- розрахунковий період визначається за фактично відпрацьований час (календарні дні) перед настанням страхового випадку

Розрахунок розміру допомоги по тимчасовій непрацездатності залежно від страхового стажу:

- **50 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають страховий стаж до трьох років;**
- **60 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають страховий стаж від трьох до п'яти років;**
- **70 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають страховий стаж від п'яти до восьми років;**
- **100 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, які мають страховий стаж понад вісім років;**
- **100 відсотків середньої заробітної плати (доходу) - застрахованим особам, віднесеним до 1-3 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; ветеранам війни, постраждалим учасникам Революції Гідності та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України; інші окремі категорії (ст. 17 Закону України № № 1105-XIV)**

ВАЖЛИВО!

Допомога по вагітності та пологах надається застрахованій особі ***у розмірі 100 відсотків*** *середньої заробітної плати (доходу), обчисленої у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і не залежить від страхового стажу*

Облік заробітної плати за час тимчасової непрацездатності (лікарняних)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1	Нарахована допомога з тимчасової втрати працездатності за перші 5 днів за рахунок коштів роботодавця	949	663
2	Нарахована допомога з тимчасової втрати працездатності (решта днів) після подачі заяви-розрахунку за рахунок коштів ПФУ	378	663
3	Нарахована допомога по вагітності та пологах	378	663
4	Нарахована допомога з тимчасової втрати працездатності до відновлення працездатності або встановлення інвалідності	378	663
5	Нарахований ЄСВ на загальну суму лікарняних (22%)	949	663
6	Утримано ПДФО з суми лікарняних (18%)	663	641
7	Утримано військовий збір (1,5%)	663	642
8	Надійшли лікарняні на спецрахунок з ПФУ	313	378
9	Виплата лікарняних за рахунок коштів роботодавця	663	311
10	Виплата лікарняних за рахунок коштів ПФУ зі спецрахунку	663	313

Облік розрахунків зі страхування

Відповідно до статті 46 Конституції України, **громадяни мають право на соціальний захист**, суть якого полягає у забезпеченні певними коштами для прожиття у разі повної, часткової чи тимчасової непрацездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від громадян обставин, у старості та в інших випадках, передбачених законами

СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Обов'язкове соціальне страхування

Регулюється Законами України: «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та інші

Добровільне соціальне страхування

Регулюється Цивільним кодексом України (глава 67), а також Законами України: «Про страхування», «Про недержавне пенсійне забезпечення»

Згідно з ст. 1 Закону України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» **під обов'язковим страхуванням слід розуміти**:

- ✖ систему прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом (роботодавець), громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про страхування»:
добровільне страхування – це страхування, яке здійснюється на основі договору між страхувальником і страховиком. Загальні умови і порядок здійснення добровільного страхування визначаються правилами страхування, що встановлюються страховиком самостійно відповідно до вимог цього Закону. Конкретні умови страхування визначаються при укладенні договору страхування відповідно до законодавства

Облік розрахунків зі страхування

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) — це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюють відповідно до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування

У п. 2 ст. 6 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» визначено, що **платник ЄСВ (роботодавець) зобов'язаний**:

- ✖ 1) своєчасно та в повному обсязі нараховувати, обчислювати і сплачувати єдиний внесок до податкового органу за основним місцем обліку платника єдиного внеску;
- ✖ 2) вести облік виплат (доходу) застрахованої особи та нарахування єдиного внеску за кожним календарним місяцем і календарним роком, зберігати такі відомості в порядку, передбаченому законодавством;
- ✖ 3) допускати посадових осіб податкового органу до проведення перевірки правильності нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску та інші

Нарахування ЄСВ для підприємств, установ і організацій визначається на основі суми оплати праці працівників. У базу нарахування ЄСВ входять різні складові оплати праці, які об'єднуються в одну суму для обчислення соціального внеску

Облік розрахунків зі страхування

- Базова ставка ЄСВ – 22 %.
- Інші ставки за певними категоріями осіб:

– 8,41 % від бази нарахування ЄСВ для працюючих осіб з інвалідністю (п. 13 ст. 8);

– 5,3 % на суму нарахованої заробітної плати за видами, якщо кількість осіб з інвалідністю становить не менш як 50% і ФОП осіб з інвалідністю не менш як 25% ;

– 5,5 % визначеної на суму грошового забезпечення (п. 14 ст. 8);

– у розмірі мінімального страхового внеску для платника - резидента Дія Сіті (п. 14-1 ст. 8)

Мінімальна заробітна плата – орієнтир для нарахування ЄСВ

- **мінімальний страховий внесок визначається як добуток розміру мінімальної заробітної плати і розміру ЄСВ;**
- **максимальна база для нарахування ЄСВ дорівнює п’ятнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати**

Період дії	Мінімальний розмір ЄСВ	Максимальна база для нарахування ЄСВ	Максимальний розмір ЄСВ
01.01.-31.03.2024	1 562,00	106 500,00	23 430,00
01.04.-31.12.2024	1 760,00	120 000,00	26 400,00

✖ Для бухгалтерського обліку розрахунків за страхуванням Інструкцією № 291 та Планом рахунків передбачено **рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням»** з наступними субрахунками:

Субрахунок	Назва субрахунку	зміст інформації, яка узагальнюється на субрахунку
1	2	3
651	«За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	Ведеться облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування тощо
652	«За соціальним страхуванням»	Ведеться облік розрахунків з Фондом соціального страхування України за збором на обов'язкове соціальне страхування
654	«За індивідуальним страхуванням»	Ведеться облік розрахунків зі страховими організаціями по індивідуальному страхуванню персоналу підприємства, за їх письмовими дорученнями, у разі добровільного страхування, з нарахованої їм заробітної плати страхових внесків за договорами та по обов'язковому страхуванню, що встановлюється законодавством
655	«За страхуванням майна»	Ведеться облік розрахунків за страхуванням майна підприємства та майна працівників підприємства. Такі страхові платежі підлягають перерахуванню страховим організаціям.

Кореспонденція рахунків з обліку єдиного соціального внеску

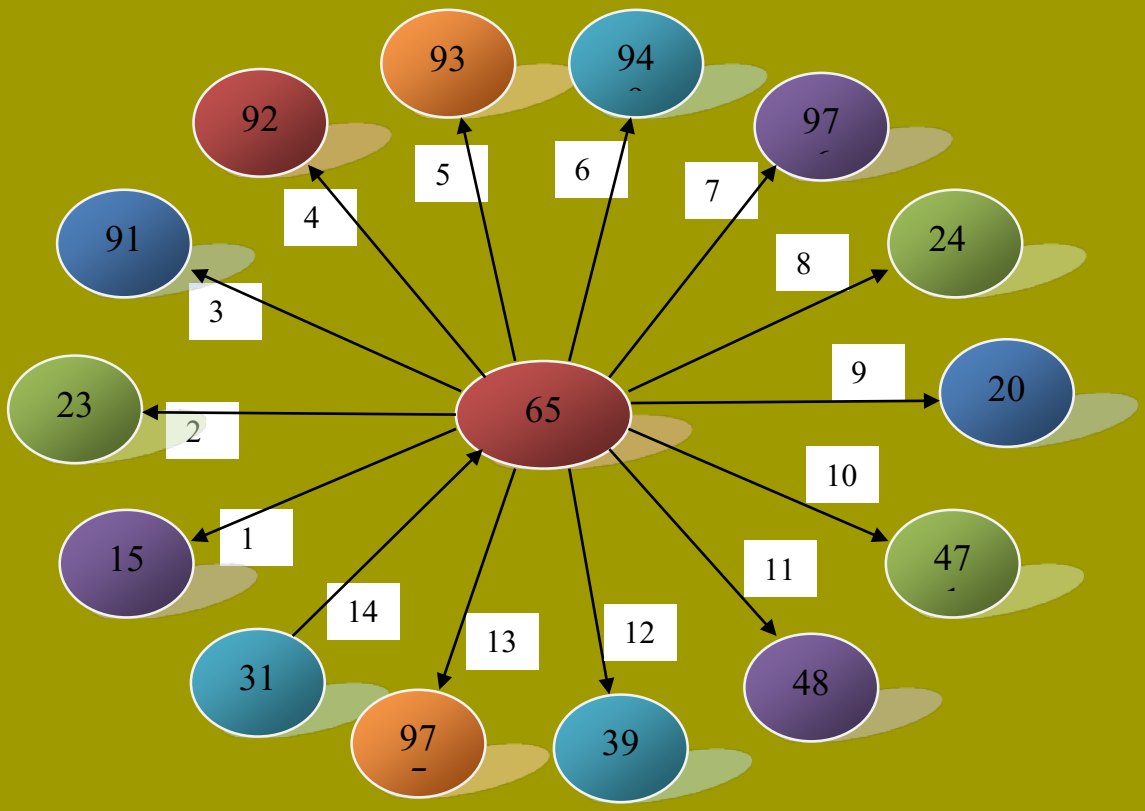

З кредиту рахунка 65 ⟶ в дебет рахунків

В дебет рахунку 65 ⟵ з кредиту рахунків

На рахунку 65 ведеться облік розрахунків за відрахуванням на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, за індивідуальним страхуванням персоналу підприємства, страхуванням майна та за іншими розрахунками за страхуванням. **За кредитом рахунку 65** "Розрахунки за страхуванням" відображаються нараховані зобов'язання за страхуванням, а також одержані від органів страхування кошти, **за дебетом** - погашення заборгованості та витрачання коштів страхування на підприємстві

1	Нараховано ЄСВ на фонд оплати праці персоналу, зайнятого виготовленням (будівництвом) та поліпшення ОЗ
2	Нараховано ЄСВ на заробітну плату виробничого персоналу
3	Нараховано ЄСВ на заробітну плату лінійного персоналу та інших загальновиробничих працівників
4	Нараховано ЄСВ на заробітну плату адміністративного персоналу
5	Нараховано ЄСВ на заробітну плату персоналу відділу збуту
6	Нараховано ЄСВ на заробітну плату, премії та доплати працівникам за роботи, не пов’язані з виробничою діяльністю
7	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівників, зайнятих ліквідацією і списанням необоротних активів
8	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівників, отриману за виправлення браку
9	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівників, отриману за завантаження та розвантаження матеріалів
10	Нараховано ЄСВ на нараховані винагороди працівникам за час відпустки за рахунок попередньо створеного резерву
11	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівників, винагороди за вислугу років, премії за рахунок коштів цільового фінансування
12	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівників, отриману за роботи, затрати на які відносяться до витрат майбутніх періодів
13	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівників, отриману за роботи, пов’язані з ліквідацією наслідків стихійного лиха
14	Перераховано ЄСВ на рахунки Пенсійного фонду України

Сплату єдиного соціального внеску здійснюють шляхом перерахування відповідних сум єдиного внеску на рахунки територіальних органів Пенсійного фонду України, відкриті в органах Державного казначейства України для його зарахування. Платники єдиного внеску повинні сплачувати єдиний внесок, нарахований за відповідний базовий звітний період, не пізніше 20 числа місяця, що настає за базовим звітним періодом. Базовим звітним періодом є календарний місяць

Облік утримань із заробітної плати

Із сум нарахованої заробітної плати членів трудового колективу, осіб, що працюють на підприємстві за трудовими угодами, договорами підряду, за сумісництвом, виконують разові роботи, здійснюються обов'язкові та необов'язкові утримання

До обов’язкових належать:

- **Військовий збір – 1,5**
- **Податок з доходів фізичних осіб –18%** від оподаткованого доходу.

Необов’язкові утримання проводять за ініціативою підприємства (профспілкові внески), судових органів (аліменти) та інші

Оподатковуваний дохід = Сума нарахованого доходу до оподаткування – Податкова соціальна пільга (ПСП)

Податкова соціальна пільга (ПСП) – це сума, на яку може зменшуватись оподатковуваний дохід. Вона встановлюється у розмірі 50 % до прожиткового мінімуму, який діє на 01.01 поточного року.

Граничний дохід, при якому надається соціальна пільга, розраховується за формулою:
Граничний дохід = Прожитковий мінімум, який діяв на 01.01 поточного року * Коефіцієнт 1,4 заокруглюється до найближчих 10 грн. (абз.1 пп.169.4.1 ст.169 ПКУ)

Право на загальну ПСП має платник податку, дохід якого не перевищує граничного рівня (на 2024 рік **граничний дохід становить** 3 028 грн. х 1,4 = 4 239,2 ≈ **4 240 грн**, а **сума базової ПСП становить** 3 028 х 0,5 = **1 514 грн**

Розмір соціальної пільги для різних категорій працівників	
Право на пільгу	**Розмір пільги (грн)**
Загальна ПСП для всіх платників податку (пп. 169.1.1 ПКУ)	**1 514,00**
Підвищена пільга для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років (100% загальної ПСП), **у розрахунку на кожну таку дитину** (пп. 169.1.2 ПКУ)	**1 514,00*К-сть дітей**
Підвищена пільга для платника податку, який відповідає одній з ознак, названих у пп. 169.1.3 ПКУ, (150% загальної ПСП). При цьому пільгу на дітей згідно з пп.пп. "а" та "б" пп. 169.1.3 ПКУ надають **у розрахунку на кожну дитину**	**2 271,00**
Підвищена пільга для осіб, перелічених у пп. 169.1.4 ПКУ (200% загальної ПСП)	**3 028,00**

Кореспонденція рахунків з обліку утримань із заробітної плати

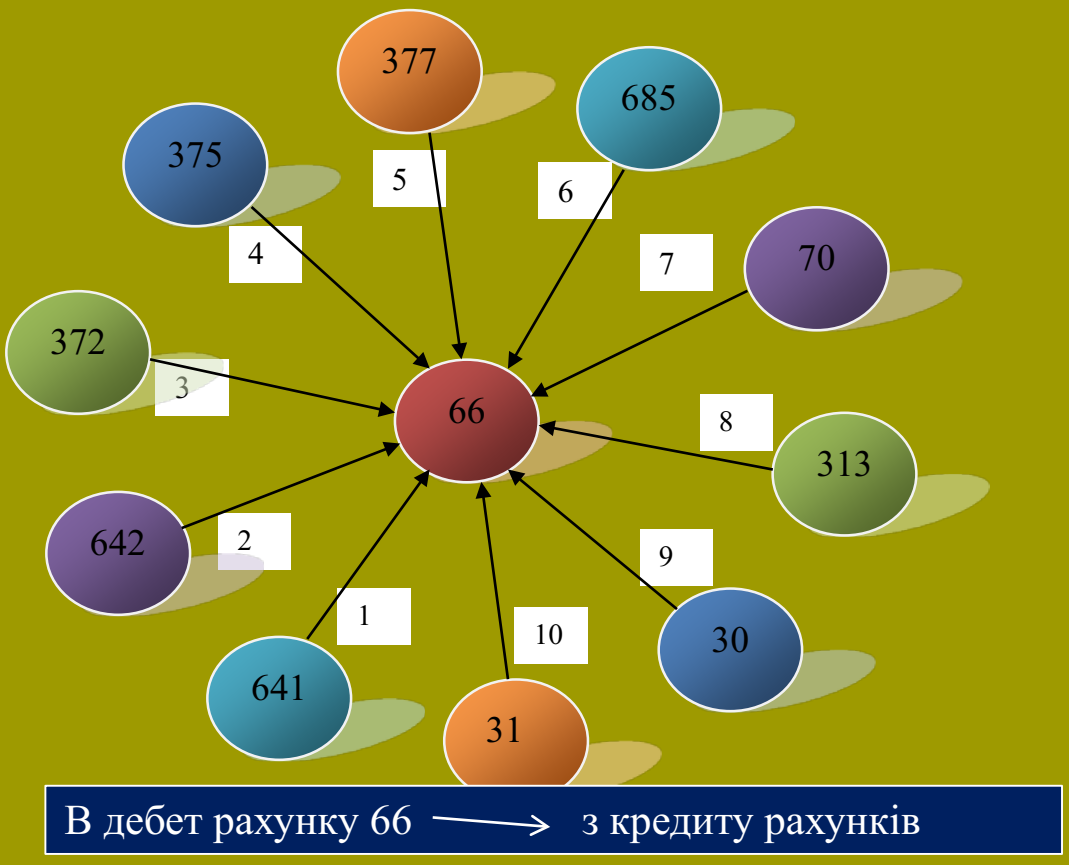

1. Нараховано ЄСВ на фонд оплати праці персоналу, зайнятого виготовленням (будівництвом) та поліпшення ОЗ
2. Утримана з доходу працівників сума військового збору
3. Утриманий із заробітної плати залишок невикористаного працівником авансу з підзвітних сум
4. Утримано із заробітної плати винної особи суму нестач та розкрадання цінностей
5. Утримано із заробітної плати суми позики, наданої працівнику підприємством

6	Утримані із заробітної плати відсотки за банківським кредитом, суми аліментів за виконавчими листами, профспілкові внески тощо
7	Відображена реалізація працівникам підприємства в рахунок заробітної плати готової продукції, товарів, робіт і послуг
8	Виплачена допомога з тимчасової непрацездатності, допомога по вагітності і пологах тощо за рахунок коштів ПФУ
9	Виплачена з каси основна і додаткова заробітна плата, інші компенсаційні виплати
10	Перераховані суми заробітної плати, що підлягають виплаті, на карткові рахунки працівників

ВАЖЛИВО!

Згідно з ст. 26 Закону України «Про оплату праці» діють обмеження розміру утримань із заробітної плати. При кожній виплаті заробітної плати загальний розмір усіх утримань ***не може перевищувати 20%****, а у певних випадках, передбачених законодавством, -* ***50 %*** *заробітної плати, що належить до виплати працівникам. Обмеження, не поширюються на утримання із заробітної плати при відбуванні покарання у вигляді виправних робіт і при стягненні аліментів на неповнолітніх дітей -- у цих випадках розмір відрахувань* ***не може перевищувати 70 %.*** *Не допускаються утримання з вихідної допомоги, компенсаційних та інших виплат, на які стягнення не поширюються*

РОЗДІЛ 8.4.
ОБЛІК ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА

Питання для теоретичної підготовки

8.4.1. Зміст, визнання витрат та їх класифікація
8.4.2. Групування витрат за їх елементами, статтями калькуляції
8.4.3. Облік витрат основного виробництва
8.4.4. Облік прямих виробничих витрат
8.4.5. Облік загальновиробничих витрат
8.4.6. Облік браку

8.4.1. Зміст, визнання витрат та їх класифікація

Методологічні засади обліку витрат регламентуються НП(С)БО №16 «Витрати». Витрати визначаються у відповідному звітному періоді одночасно з визнанням доходів, для якого вони були здійснені

Витрати – це зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення чи розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text

Тобто, витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді скорочення активів або підвищення зобов'язань, що призводять до зниження вартості власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за внаслідок його вилучення або розподілення між власниками)

Витрати класифікуються за такими ознаками:

ЗА ЕКОНОМІЧНИМ ЗМІСТОМ

- Прямі витрати
- Накладні витрати

ЗА СПОСОБОМ ПЕРЕНЕСЕННЯ НА ПРОДУКЦІЮ

- Прямі витрати
- Непрямі витрати

ЗА ФОРМОЮ ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА

- Постійні витрати
- Змінні витрати

ЗА МЕТОДОМ СПИСАННЯ ВИТРАТ

- Витрати певного періоду
- Витрати на виробництво

ЗА СПОСОБОМ ВКЛЮЧЕННЯ В СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

- Прямі витрати
- Непрямі витрати

ЗА СПОСОБОМ ПЕРЕНЕСЕННЯ НА ПРОДУКЦІЮ

- Комплексні витрати
- Однокомпонентні витрати

ЗА СТРОКОМ ВИНИКНЕННЯ

- Минулі витрати
- Кошторисні витрати

З ПОЗИЦІЙ УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ

- Виробничі витрати
- Маркетингові витрати
- Адміністративні витрати

ЗА СУТТЄВІСТЮ ВИТРАТ

- Релевантні витрати
- Нерелевантні витрати

ЗА МІСЦЕМ ВИНИКНЕННЯ

- Центри витрат
- Сфери відповідальності

ЗА РОЗПОДІЛОМ ВИТРАТ

- Маржинальні витрати
- Середні витрати

ЗА МОЖЛИВІСТЮ ВИБОРУ МОЖЛИВОСТЕЙ

- Дійсні витрати
- Альтернативні витрати

ЗА СТУПЕНЕМ ВПЛИВУ НА ВИТРАТИ

- Контрольовані витрати
- Неконтрольовані витрати

8.4.2. Групування витрат за їх елементами, статтями калькуляції

ЗГІДНО НП(С)БО 16 ЗА ЕКОНОМІЧНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ ВИТРАТИ ПОДІЛЯЮТЬСЯ НА:

- **Матеріальні затрати**
- **Витрати на оплату праці**
- **Відрахування на соціальні заходи**
- **Амортизація**
- **Інші операційні витрати**

До складу елемента «**Матеріальні затрати**» включається вартість використаних у виробництві (крім продукту власного виробництва): сировини й основних матеріалів; покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів; палива й енергії; будівельних матеріалів; запасних частин; тари і тарних матеріалів; допоміжних та інших матеріалів

До складу елемента «**Витрати на оплату праці**» включаються: заробітна плата за окладами і тарифами, премії і заохочення, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці

До складу елемента «Відрахування на соціальні заходи» включаються: відрахування єдиного соціального внеску, відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства, відрахування на інші соціальні заходи

До складу елемента «**Амортизація**» включається сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів

До складу елемента «Інші операційні витрати» включаються інші витрати операційної діяльності (витрати на відрядження, на послуги зв'язку, на виплату матеріальної допомоги, плата банку за розрахунково-касове обслуговування та інші)

Перелік статей калькуляцій і склад витрат, що входять у такі калькуляційні статті, кожне підприємство встановлює самостійно та закріплює їх у наказі про облікову політику підприємства

З урахуванням вимог Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості № 373 та НП(С)БО 16 наведемо рекомандеваний перелік статей витрат, з яких може складатися собівартість продукції:

- Сировина і матеріали
- Купівельні напівфабрикати
- Паливо і енергія на технологічні цілі
- Зворотні відходи (вираховується)
- Основна заробітна плата
- Додаткова заробітна плата
- Відрахування на соціальні заходи
- Витрати на утримання машин та устаткування
- Загальновиробничі витрати
- Втрати від браку
- Інші виробничі витрати
- Попутна продукція (вираховується)

https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text

8.4.3. Облік витрат основного виробництва

В системі бухгалтерському обліку виготовлена у виробництві продукція, виконані роботи і послуги оцінюються за виробничою собівартістю

Відповідно до п. 8 НП(С)БО 16 до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються:

- Прямі матеріальні витрати
- Прямі витрати на оплату праці
- Інші прямі витрати
- Змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати

До складу прямих матеріальних витрат включається вартість сировини, основних матеріалів, що створюють основу продукції, яка виготовляється, купованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретних об’єктів витрат (тобто продукції, робіт, послуг або виду діяльності, які потребують визначення пов’язаних з їх виробництвом витрат)

До складу прямих витрат на оплату праці включаються заробітна плата та інші виплати працівникам, які зайняті у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об’єкта витрат

До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які не можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об’єкта витрат, зокрема:

1. Витрати, пов’язані з управлінням виробництвом:
   - відрядження працівників виробництва та апарату управління цехами;
   - участь в семінарах, пов’язаних з виробництвом;
   - придбання посібників для інформаційного забезпечення виробництва;
   - послуги зв’язку для забезпечення виробничого процесу;
   - придбання ліцензій для виробництва продукції;
   - використання та обслуговування технічних засобів управління, пов’язаних з виробництвом.
2. Витрати на перевезення робітників на виробництво;
3. Витрати на страхування ризиків від виробничого процесу;
4. Оплата податків, зборів та інших платежів, які включаються до виробничої собівартості;
5. Витрати на утримання фондів природоохоронного призначення;
6. Витрати на оплату робіт чи послуг сторонніх контрагентів;
7. Витрати на перевірку якості продукції;
8. Витрати на оперативний лізинг;
9. Інші витрати

До складу загальновиробничих витрат належать витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями тощо); витрати на соціальні заходи і медичне страхування апарату управління цехами, дільницями; витрати на службові відрядження персоналу цехів, дільниць тощо

Для обліку витрат виробництва використовується рахунок 23 «Виробництво». За дебетом відображаються всі витрати, а за кредитом відображається списання витрат з основного виробництва, а також фактична собівартість випущеної із виробництва готової продукції

Таким чином, фактична собівартість випущеної з виробництва продукції визначається за наступною формулою:

Незавершене виробництво на початок + витрати за місяць (Дт23) – незавершене виробництво на кінець – собівартість остаточного браку – відходи

Основні бухгалтерські проводки:

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Відпущено для потреб основного виробництва (паливо, МШП, матеріали)	23	201, 203, 22
2.	Нарахована заробітна плата робітникам основного виробництва	23	661
3.	Проведені відрахування єдиного соціального внеску	23	651
4.	Нарахована амортизація	23	13
5.	Списуються змінні загальновиробничі витрати	23	91
6.	Виявлено брак в основному виробництві	23	24
7.	Оприбутковано з основного виробництва відходи на склад	209	23

8.4.4. Облік прямих виробничих витрат

До прямих виробничих витрат належать:

- Витрати сировини і матеріалів на виготовлення продукції
- Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, що задіяні в процесі виробництва продукції
- Витрати на допоміжні матеріали
- Витрати спеціальних інструментів і пристосувань, які використовуються у виробництві продукції
- Витрати палива і енергії, які використані на технологічні цілі, та які можна віднести до конкретних об’єктів вират

Витрачання у виробництві сировини, основних матеріалів, комплектуючих виробів визначається на підставі звітів або рапортів виробничих підрозділів, дані яких звіряють із даними первинних документів на відпуск виробничих запасів зі складу. При цьому робиться запис:

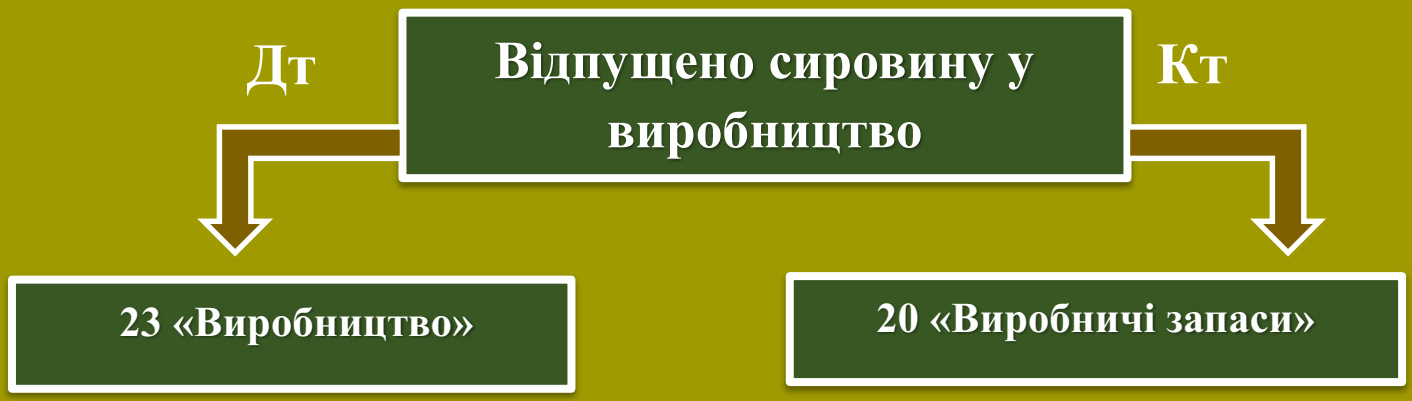

Оцінка використаних у виробництві матеріальних цінностей здійснюється відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» за одним із методів

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці матеріальних цінностей
- середньозваженої собівартості
- нормативних затрат
- собівартості перших за часом надходження матеріальних цінностей (FIFO)
- ціни продажу

Матеріальні витрати зменшуються на вартість відходів. Відходи виробництва поділяються на зворотні і безповоротні Зворотні відходи можна використати для виготовлення продукції на своєму підприємстві або реалізувати покупцям. Облік відходів ведуть на основі накладних, дані з яких переносять у накопичувальну відомість обліку відходів

Зворотні відходи можуть оцінюватися:

- за ціною вихідного матеріалу
- за зниженою ціною вихідного матеріалу
- за ціною можливої реалізації

Безповоротні відходи відображають лише у кількісному виразі. Їх величину визначають розрахунковим шляхом на основі балансу руху сировини (матеріалів) у виробництві. Якщо облік відходів за конкретними видами продукції не можливий, то їх розподіляють між окремими видами продукції пропорційно до нормативної величини

Для обліку правильного витрачання матеріалів використовують наступні методи контролю:

- Сигнального документування
- Інвентарний (інвентаризаційний)
- Партіонного розкрою (розкрою за партіями)

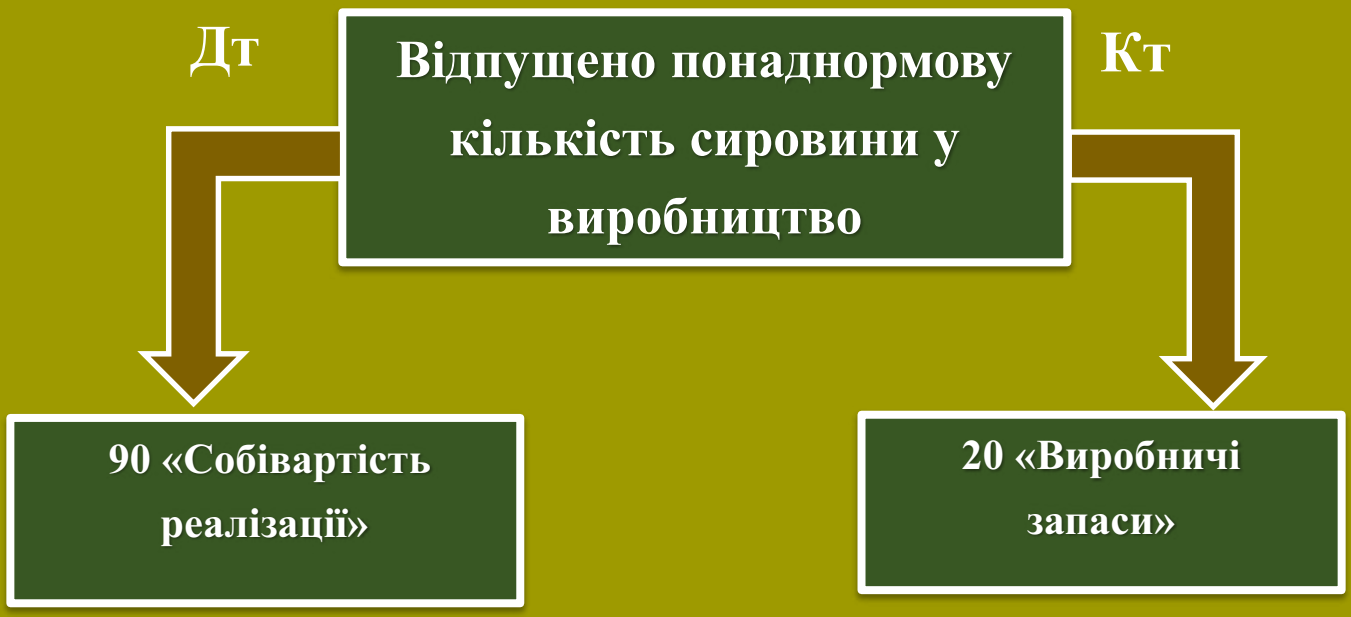

Прямі витрати

Основна заробітна плата виробничих робітників-відрядників включається в склад прямих витрат виробництва на підставі первинних документів про виробіток (рапортів, нарядів, актів, маршрутних листів і т. д.) і безпосередньо відноситься на собівартість відповідної продукції або замовлень. Основна заробітна плата робітників-погодинників, а також заробітна плата робітників підсобників, зайнятих в цехах допоміжними операціями, розподіляється між видами продукції пропорційно:

- відрядній заробітній платі
- попередньо розрахованій кошторисній ставці витрат на оплату праці на одиницю продукції
- кількості переробленої сировини, матеріалів або напівфабрикатів

Прямі витрати

Додаткову заробітну плату робітників, зайнятих виробництвом певного виду продукції (робіт, послуг), безпосередньо включають до собівартості даного виду продукції. Додаткову заробітну плату робітників, пряме відношення якої до окремих видів продукції встановити не можливо, включають до собівартості продукції шляхом розподілу. Розподіл може здійснюватися пропорційно до:

- основної заробітної плати (премії за виконання і перевиконання норм виробітку та ін.)
- кошторисних ставок цих витрат (доплати за роботи в нічний і надурочний час, за бригадирство та ін.)
- суми основної та додаткової заробітної плати (резерв на оплату відпусток, забезпечення на матеріальне заохочення)

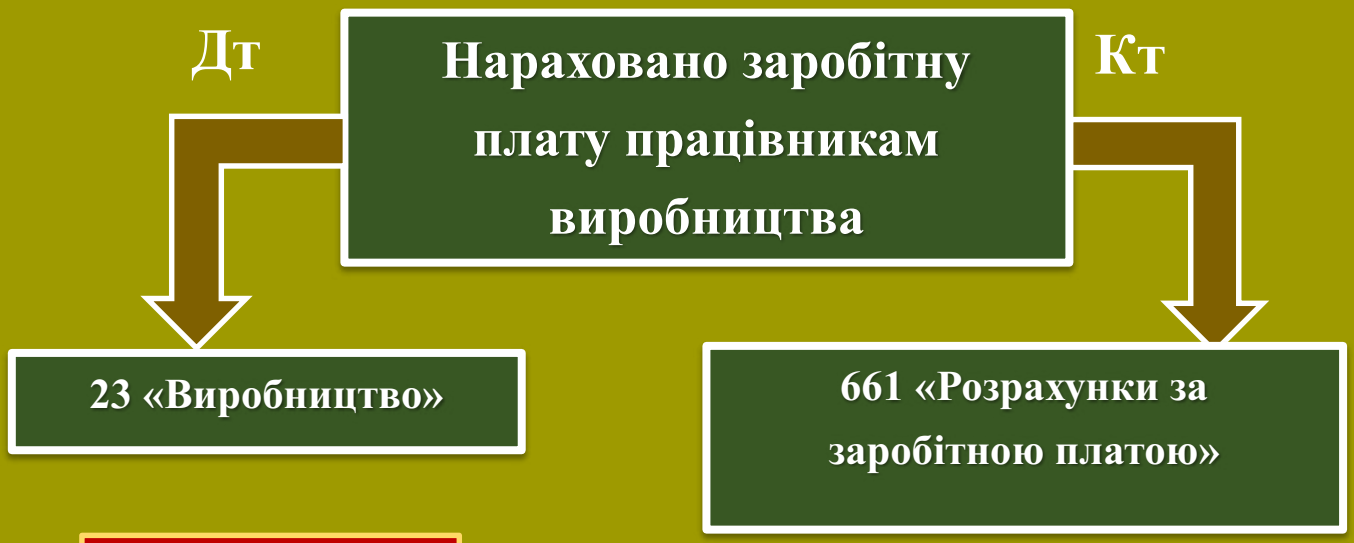

Прямі витрати

До складу інших прямих витрат відносяться відрахування в єдиний соціальний внесок, плата за оренду земельних та майнових паїв, амортизація, втрати від браку, витрати на підготовку і освоєння нових видів продукції. Розмір відрахувань єдиного соціального внеску становить 22% від фонду оплати праці. На суму нарахованого єдиного внеску складається бухгалтерське проведення:

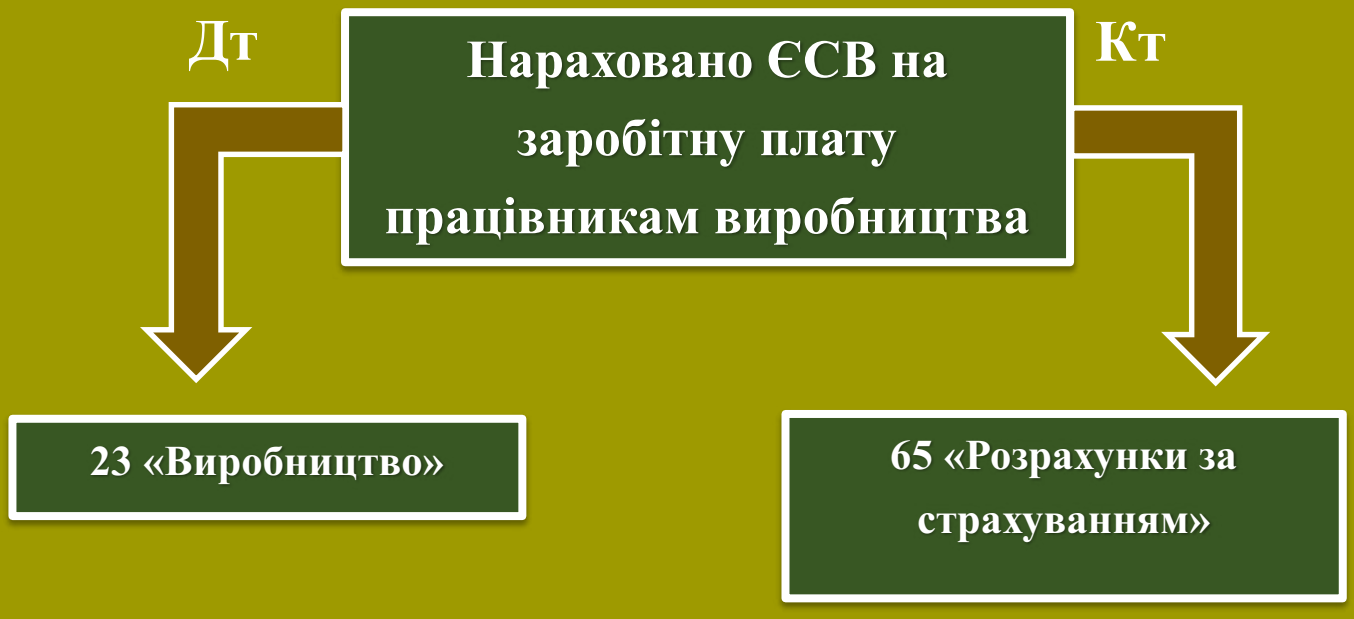

8.4.5. Облік загальновиробничих витрат

Відповідно до п. 15 НП(С)БО 16 «Витрати» до загальновиробничих витрат належать:

а) витрати на управління виробництвом:
- оплата праці апарату управління цехами, ділянками тощо;
- відрахування в єдиний соціальний внесок;
- витрати на оплату службових відряджень персоналу цехів, ділянок тощо

б) амортизація основних засобів загальновиробничого (цехового, дільничного тощо)

в) амортизація нематеріальних активів загальновиробничого (цехового, дільничного тощо)

г) витрати на утримання основних засобів й інших необоротних активів загальновиробничого призначення: експлуатацію; ремонт; страхування; операційну оренду

д) витрати на вдосконалення технології й організації виробництва: оплата праці; відрахування на соціальні заходи відповідних працівників; витрати на поліпшення якості продукції, підвищення її надійності, довговічності й інших експлуатаційних характеристик у виробничому процесі; витрати матеріалів, покупних комплектуючих виробів і напівфабрикатів; оплата послуг сторонніх організацій тощо

е) витрати на утримання виробничих приміщень (оплата комунальних послуг): опалення; освітлення; водопостачання; водовідведення; інші витрати

є) витрати на обслуговування виробничого процесу: оплата праці загальновиробничого персоналу; відрахування в єдиний соціальний внесок; медичне страхування працівників й апарату управління виробництвом; витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю продукції, робіт, послуг

ж) витрати на охорону праці, техніку безпеки й охорону навколишнього природного середовища

з) інші: витрати на внутрішньозаводське переміщення матеріалів, деталей, напівфабрикатів, інструментів зі складів до цеху та готової продукції на склади; нестачі незавершеного виробництва; нестачі та втрати від псування матеріальних цінностей у цехах; оплата простоїв тощо

Класифікація загальновиробничих витрат за їх складом:

Витрати на управління роботою цехів й інших виробничих підрозділів (оплата праці апарату управління, відрахування на соціальне та медичне страхування, витрати на службові відрядження)

Витрати на організацію виробництва у цехах й інших виробничих підрозділах (амортизація і витрати на утримання приміщень, інших необоротних матеріальних та нематеріальних активів загальновиробничого призначення; амортизація і інші витрати на утримання та експлуатацію обладнання; витрати на вдосконалення технології й організації виробництва; витрати на обслуговування виробничого процесу витрати на охорону праці, техніку безпеки; витрати на внутрішньозаводське переміщення вантажів)

Інші витрати загальновиробничого характеру (нестачі товарно-матеріальних цінностей у цехах, оплата простоїв та ін.)

Загальновиробничі витрати поділяються на змінні і постійні. Склад змінних і постійних загальновиробничих витрат встановлюється підприємством самостійно

Змінні витрати

- Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об’єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) виходячи з фактичної потужності звітного періоду

Постійні витрати

- Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожний об’єкт витрат із використанням бази розподілу (годин роботи, заробітної плати, обсягів виробництва, прямих витрат тощо) виходячи з нормальної потужності

Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення

Усі змінні витрати списуються на 23 рахунок в наступній кореспонденції Дт23 Кт91. Розподілу підлягають лише постійні витрати. Даний розподіл базується виходячи з нормальної потужності.

Нормальна потужність – це очікуваний середній обсяг діяльності, який може бути досягнутий за умов звичайної діяльності протягом кількох років або операційних циклів

Розрізняють наступні бази розподілу:

- **Пропорційно основної заробітної плати**
- **Пропорційно обсягу продукції**
- **Пропорційно прямим витратам**

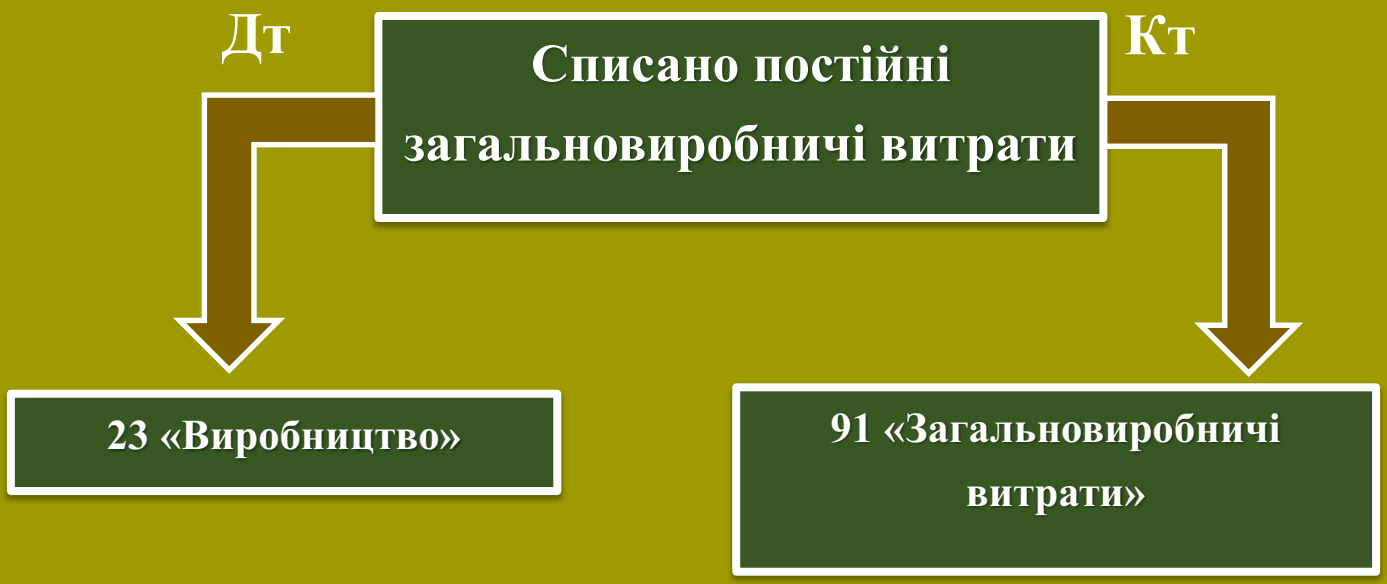

ВАЖЛИВО!

Якщо ж був порушений принцип нормальної потужності, тобто виникли нерозподілені постійні загальновиробничі витрати, то їх сума списується на 90 рахунок в наступній кореспонденції:

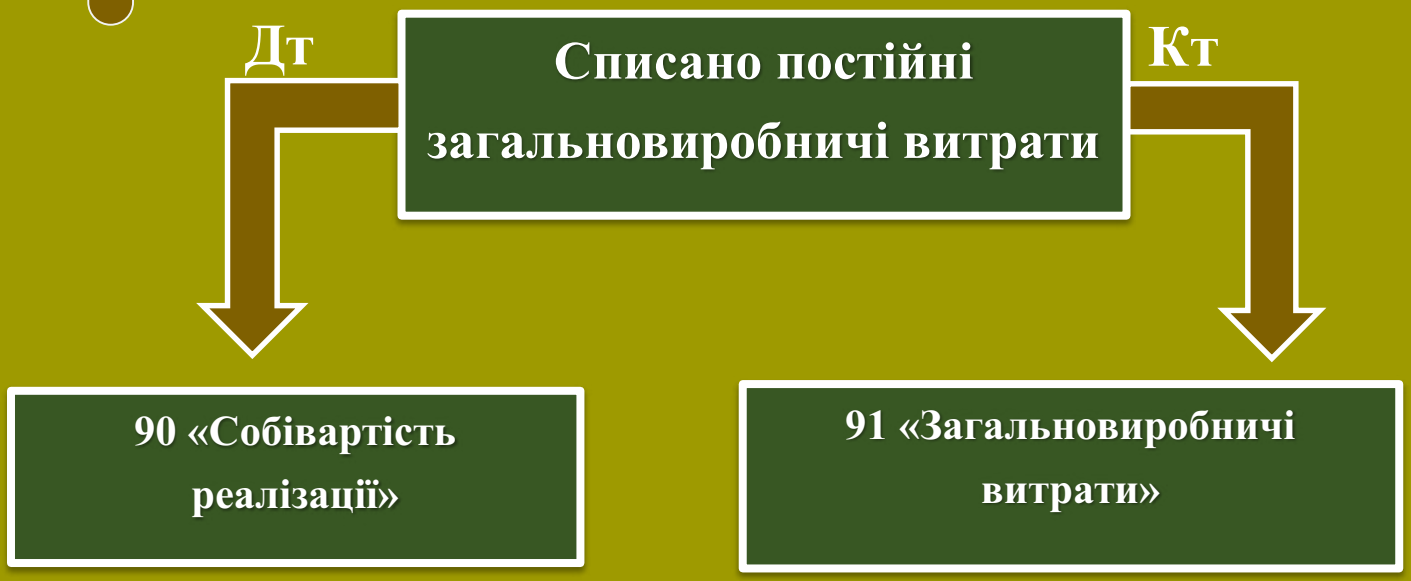

8.4.6. Облік браку

Виробничим браком вважається продукція (деталі, напівфабрикати, готові вироби), які по своїй якості не відповідають встановленим вимогам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть бути використані тільки після додаткових витрат на виправлення. Порядок списання втрат від браку залежить від місця виявлення дефекту (внутрішній або зовнішній брак), виду браку (виправний, невиправний, технічно неминучий) і можливості встановлення особи, яка допустила брак

Для обліку й узагальнення інформації про втрати від браку у виробництві застосовується рахунок 24 «Брак у виробництві». За дебетом даного рахунку відображається вартість зовнішнього і внутрішнього браку, що складається з вартості остаточно забракованих матеріалів, деталей, вузлів, напівфабрикатів, готової продукції і витрат на виправлення браку (якщо брак є виправним), витрат на гарантійний ремонт в обсязі, що перевищує норму, витрат на утримання гарантійних майстерень. За кредитом рахунка – суми, що зменшують втрати від браку (вартість відходів відбракованої продукції; суми, що підлягають відшкодуванню за рахунок осіб, винних у браку продукції, якими можуть бути працівники підприємства і постачальники)

Класифікація браку:

За місцем виявлення

- Зовнішній брак
- Внутрішній брак

За характером дефектів

- Виправний брак
- Невиправний брак

За причинами виникнення

- Технічно неминучий брак
- За іншими причинами

За винуватцями виникнення

- З вини постачальника
- З вини працівників підприємства

За порядком списання

- На виробничу собівартість продукції
- На інші витрати операційної діяльності

Основні бухгалтерські проводки:

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Виявлено забраковану продукцію в основному виробництві	24	23
2.	Нарахована заробітна плата за виправлення браку	24	661
3.	Проведені відрахування єдиного соціального внеску	24	651
4.	Витрачено на виправлення браку матеріали	24	201
5.	Витрачено на виправлення браку МШП	24	22
6.	Витрачено запасні частини на виправлення браку	24	207
7.	Утримано із заробітної плати винуватців за допущений брак	661	24
8.	Оприбутковано відходи від бракованої продукції	209	24
9.	Списання втрат від браку	23	24

В собівартість продукції, зокрема до складу інших прямих витрат, включаються втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів), зменшеної на її справедливу вартість, та витрат на виправлення такого технічно неминучого браку

Розрахунок втрат від браку визначається за наступною формулою:

Вартість невиправного браку + Витрати на виправлення невиправного браку - Витрати оприбуткованих матеріалів - Суми, що підлягають відшкодуванню

ВАЖЛИВО!

В технологічно складних та «делікатних» виробництвах (авіабудування, виробництво електронної техніки, металургійне виробництво, виробництво скляних, керамічних та інших виробів) втрати від технічно неминучого браку нормуються, а у собівартості продукції виділяється окрема стаття калькуляції «Втрати від браку»

РОЗДІЛ 8.5.
ОБЛІК ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ

Питання для теоретичної підготовки

8.5.1. Облік готової продукції та її реалізації
8.5.2. Облік доходів діяльності підприємства
8.5.3. Облік витрат діяльності підприємства
8.5.4. Порядок визначення фінансового результату діяльності підприємства

8.5.1 Облік готової продукції та її реалізації

Готовою вважається продукція, яка повністю закінчена обробкою, відповідає встановленим нормам і технічним нормам, прийнята відділом технічного контролю і здана на склад або передана замовнику. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію визначаються НП(С)БО 9 «Запаси». Згідно з пунктом 6 НП(С)БО 9 «Запаси» готова продукція, виготовлена на підприємстві, згідно методики бухгалтерського обліку, включається в запаси

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text

Первісною вартістю запасів, які виготовляються власними силами підприємства, визнається собівартість їх виробництва, тобто собівартість готової продукції визначається згідно з вимогами НП(С)БО 16 «Витрати»

В балансі готова продукція відображається за фактичною виробничою собівартістю

Облік руху готової продукції ведеться в натуральних, умовно-натуральних і вартісних показниках. Умовно-натуральні показники використовують для узагальнення даних про однорідну продукцію (наприклад: в умовних банках в консервній промисловості). Оприбуткування готової продукції на склад або замовнику оформляють приймально-здавальними накладними, відомостями про здачу, а роботи і послуги – приймально-здавальними актами

Готова продукція на підприємствах обліковується в місцях її зберігання за окремими видами. В складських регістрах, якими є картки, книги складського обліку, готову продукцію обліковують у кількісному виразі. Приймально-здавальні документи, які передаються на склад реєструються у відповідних документах складського обліку готової продукції, а потім передаються в бухгалтерію (аналогічно обліку матеріалів), де ведеться нагромаджувальна відомість «Випуску готової продукції». На основі даних цієї відомості роблять бухгалтерські записи по оприбуткуванню готової продукції

Облік готової продукції ведеться на синтетичному, активному рахунку 26 «Готова продукція», за дебетом відображається збільшення продукції на складі, за кредитом відображається відвантаження готової продукції покупцям за фактичними витратами

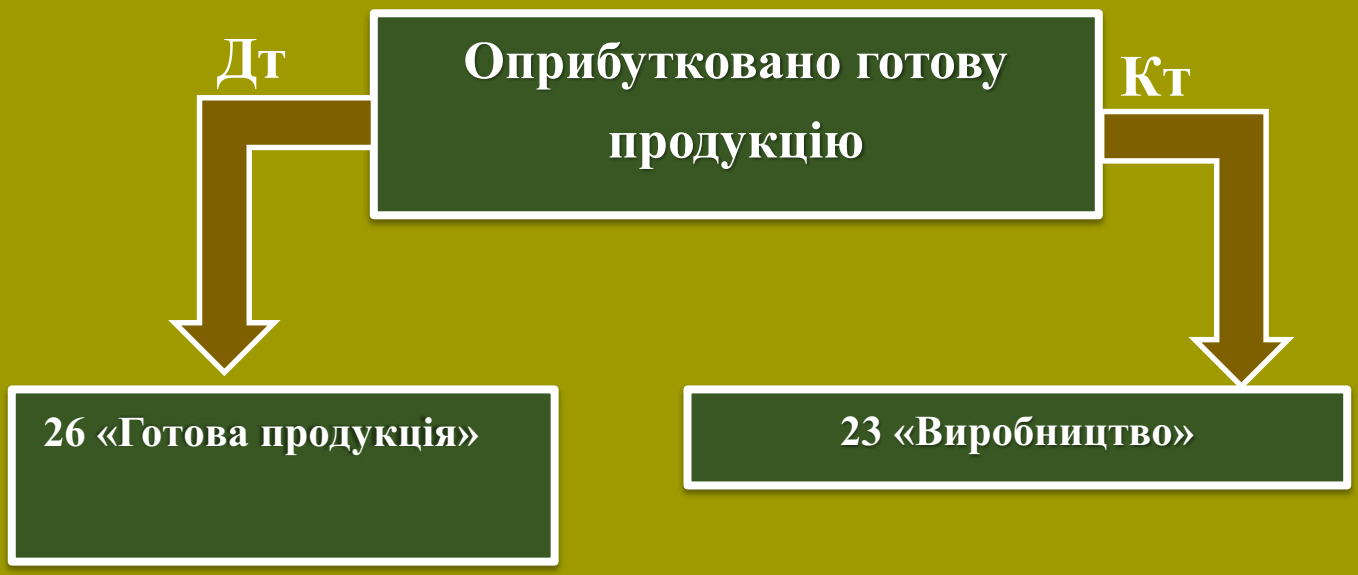

Відхилення фактичної собівартості від облікової ціни відображають записи:

- якщо відхилення із знаком «+»: Д-т 26 К-т 20;
- якщо відхилення із знаком «–»: Дт 26 Кт 23

Відвантаженою вважається продукція, яку відвантажено покупцям або передано компаніям, що займаються перевезенням вантажу для подальшої доставки покупцям. Відвантаження готової продукції або послуг покупцям супроводжується первинними документами (видатковими накладними, актами виконаних робіт тощо).

У первинних документах заповнюються всі обов'язкові реквізити, зокрема: номер замовлення, номенклатуру, дату відвантаження, адресу доставки, упакування та інші дані, які описують продукцію

Відвантажену або здану на місці готову продукцію списують за допомогою такої бухгалтерської операції:

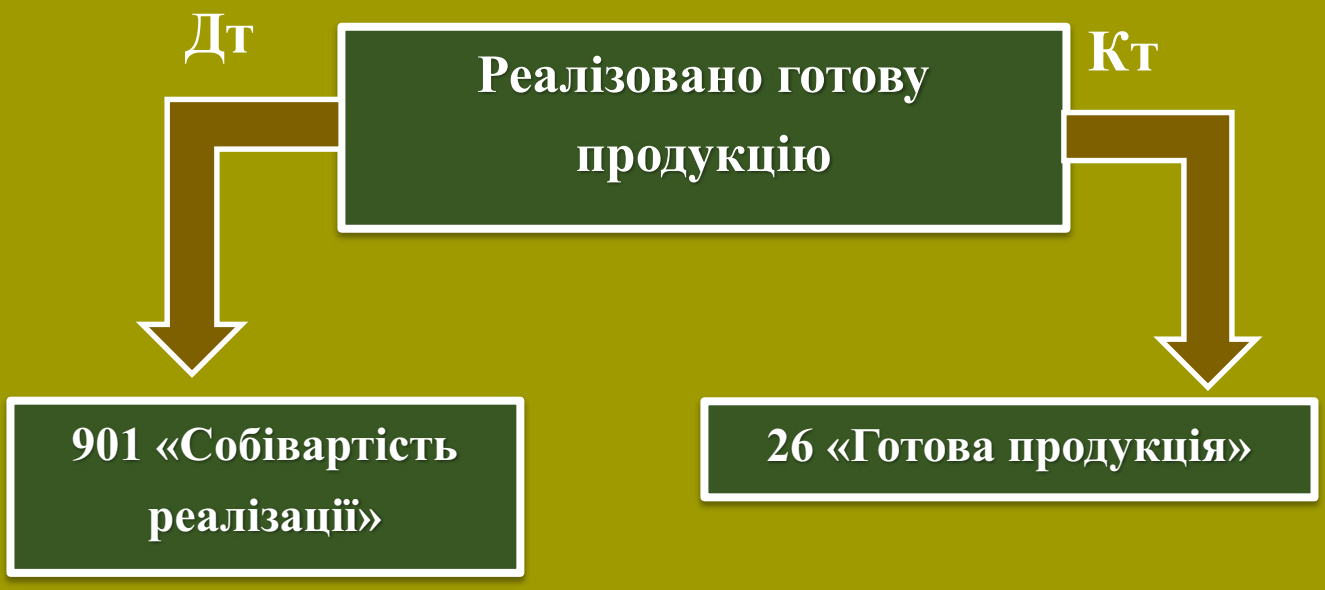

Фактична собівартість реалізованої продукції може здійснюватися за одним із таких методів:

- **Ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів**
- **Середньозваженої собівартості**
- **Собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО)**

На практиці, в основному, розрахунок фактичної собівартості продукції проводиться за допомогою середнього відсотка. В основу розрахунку береться готова продукція

Середній відсоток = (Залишок ГП на складі на початок місяця за фактичною собівартістю + Випущено з виробництва за місяць за фактичною собівартістю) : (Залишок ГП на початок місяця за обліковими цінами + Випущено з виробництва за обліковими цінами)

Фактична собівартість реалізованої продукції = Середній відсоток х Вартість відвантаженої продукції за обліковими цінами

СОБІВАРТІСТЬ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ СКЛАДАЄТЬСЯ З:

- виробничої собівартості продукції, яка була реалізована протягом звітного періоду;
- нерозподілених постійних загальновиробничих витрат;
- наднормативних виробничих витрат

8.5.2. Облік доходів діяльності підприємства

Методологічні засади обліку отриманих доходів визначає НП(С)БО 15 «Доходи». Дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Отже, дохід – це виручка від реалізації продукції, надання робіт і послуг та інші види надходжень активів, зростання прибутку. Не визнаються доходами надходження від інших осіб

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text

Визнані доходи класифікуються за такими групами:

- **Доходи від операційної діяльності**
  - **Дохід від операційної діяльності (основна звичайна діяльність, рах. 70)**
  - **Інші операційні доходи (неосновні доходи, рах. 71)**
- **Неопераційні доходи (фінансові (рах. 72, 73), інвестиційні та інші доходи (рах. 74)**

Дохід не визнається, якщо здійснюється обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), які є подібними за призначенням та мають однакову справедливу вартість. Якщо при наданні послуг дохід не може бути достовірно визначений, то він відображається в обліку в розмірі визначених витрат, що підлягають відшкодуванню

Визнання доходу (виручки) від реалізації продукції пов'язане з виконанням певних умов НП(С)БО 15 «Дохід», зокрема:

- покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив)
- підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами)
- сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена
- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені

Визнання доходу шляхом визначення ступеня завершеності операції називають методом поетапного виконання. Згідно з цим методом дохід визнається в тих облікових періодах, в яких надаються відповідні послуги

Ступінь завершеності операції з надання послуг може бути оцінено такими трьома методами:

- Вивченням виконаної роботи
- Визначенням питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, у загальному обсязі послуг, які мають бути надані
- Визначенням питомої ваги витрат, понесених підприємством у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікуваній сумі таких витрат

Доходами не визнають:

– суми ПДВ, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету та позабюджетних фондів

суми попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг)

суми авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг)

суми завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором

Для узагальнення в бухгалтерському обліку інформації про доходи від реалізації готової продукції, доходи від страхової діяльності, а також про суми знижок, наданих покупцям, та інші вирахування з доходів, у Плані рахунків бухгалтерського обліку передбачено рахунок 70 «Доходи реалізації»

Рахунок 70 «Доходи реалізації» містить в собі наступні субрахунки:

- 701 «Дохід від реалізації готової продукції»
- 702 «Дохід від реалізації товарів»
- 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»
- 704 «Вирахування з доходу»
- 705 «Перестрахування»
- 706 «Дохід процентний від фінансових послуг»

Умови визнання доходу від реалізації товарів і продукції:

Підприємство передало покупцеві суттєвий ризик і вигоди, пов'язані з правом власності на товар

Підприємство не бере подальшої участі у керівництві, пов'язаному з володінням та не здійснює ефективного контролю за реалізованими товарами

Сума доходу може бути достовірно оцінена

Зміни відбуваються як в активі, так і в пасиві балансу в сторону зменшення, валюта балансу також зменшується

Ймовірне отримання підприємством. економічних вигод, пов'язаних з операцією

Основні бухгалтерські проводки (Реалізація готової продукції (перша подія – відвантаження продукції)):

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Відвантажена готова продукція покупцю	361	701
2.	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ	701	641
3.	Відображена собівартість реалізованої продукції	901	26

Основні бухгалтерські проводки (Реалізація готової продукції (перша подія – отримання попередньої оплати)):

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Отримана попередня оплата на поточний рахунок	30/31	681
2.	Відображене в обліку податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
3.	Відвантажена попередньо оплачена продукція	361	701
4.	Відображене в обліку податкове зобов'язання з ПДВ	701	643
5.	Списана собівартість реалізованої продукції	901	26
6.	Зарахована попередня оплата в погашення дебіторської заборгованості	681	361

Доходи, які збираються за К-т 70 рахунку, в кінці місяця списуються збільшення фінансового результату. При цьому складається бухгалтерський запис:

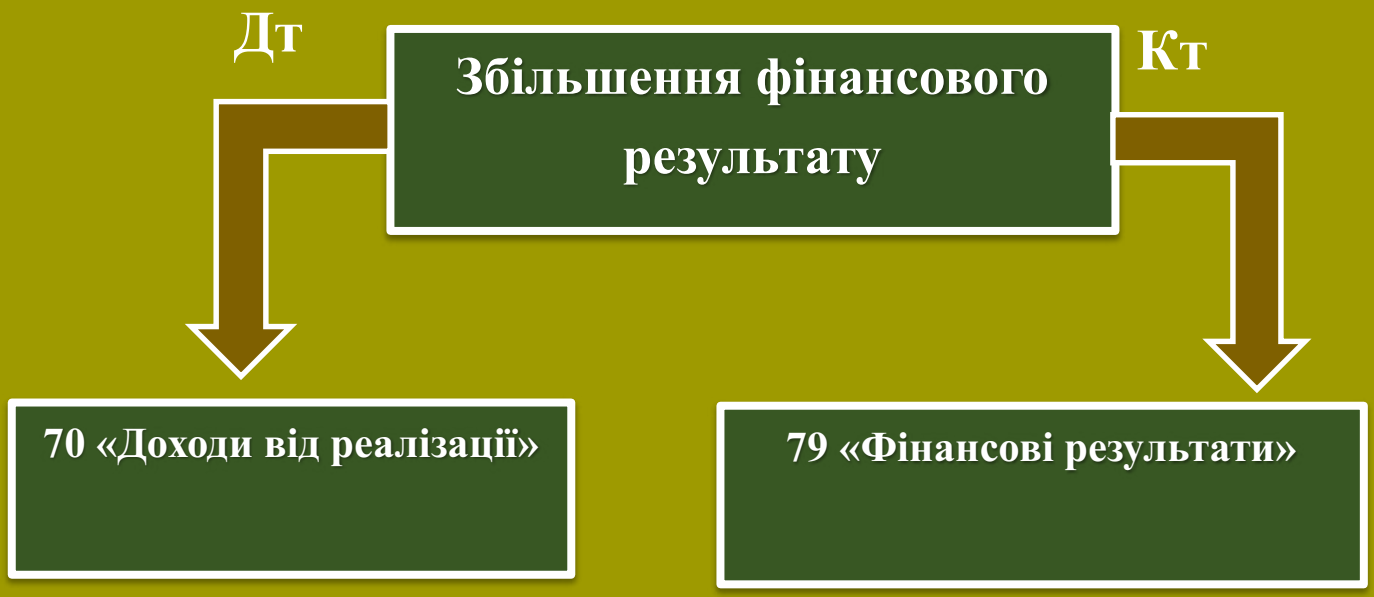

Інша операційна діяльність охоплює широкий спектр господарських операцій підприємства, які не є основними статутними видами діяльності (крім інвестиційної та фінансової), або забезпечують чи виникають в результаті здійснення основної діяльності

У складі інших операційних доходів відображаються всі інші доходи, не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), до яких, зокрема, належать:

- дохід від реалізації іноземної валюти
- від реалізації інших оборотних активів (виробничих запасів, малоцінних і швидкозношуваних предметів тощо)
- дохід від операційної оренди активів
- від операційної курсової різниці
- пеня, штрафи, неустойки, які визнані боржником або щодо яких отримано рішення судових органів про стягнення
- доходи про відшкодування сум раніше списаних активів
- доходи від списання кредиторської заборгованості, що виникла під час операційного циклу, закінчення строку позовної давності; отримані гранти, асигнування і субсидії
- інші доходи від операційної діяльності

Інша операційна діяльність поділяється на:

Неосновна операційна діяльність

- Діяльність щодо проведення досліджень
- Діяльність, пов'язана з реалізацією іноземної валюти
- Діяльність, пов'язана з реалізацією оборотних активів
- Діяльність щодо надання послуг з операційної оренди
- Діяльність щодо виявлення нестач оборотних активів
- Безоплатне отримання активів
- Інша операційна основна діяльність

Операції, що виникають під час здійснення основної та неосновної операційної діяльності

- Первісне визнання та зміна вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю
- Визнані порушення операціної діяльності підприємства
- Фіксація зміни курсу валюти при здійсненні операційної діяльності
- Списання дебіторської та кредиторської заборгованості при здійсненні операційної діяльності, після закінчення строку позовної давності

До доходів іншої операційної діяльності включають всі доходи від операційної діяльності, крім доходів від реалізації продукції товарів, робіт, послуг, відображених на рахунку 70 «Дохід від реалізації». Для обліку таких доходів передбачений рахунок 71 «Інший операційних дохід». За кредитом рахунку відображають суму визнаних доходів, а за дебетом – суми непрямих податків у складі цих доходів та списання чистого доходу на фінансові результати

Кореспонденція рахунків з обліку доходів іншої операційної діяльності

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Відображена курсова різниця між курсом НБУ і МВБ	33	711
2.	Реалізація оборотних активів	36,37	712
3.	Доходи, одержанні від операційної оренди	37	713
4.	Дохід від списання курсових різниць:		
	- при збільшенні курсу	31, 36, 37	714
	- при зменшенні курсу	63, 68, 60	714
5.	Одержанні штрафи, пені, неустойки	36, 31, 37	715
6.	Списується прострочена кредиторська заборгованість	63	717
7.	Безкоштовно одержані запаси	20, 21, 22, 28	718
8.	Оприбутковані лишки під час інвентаризації	20, 22, 23 ,26, 28, 30	719

Доходи, які збираються за К-т 71 рахунку, в кінці місяця списуються збільшення фінансового результату. При цьому складається бухгалтерський запис:

Дт **Збільшення фінансового результату** **Кт**

71 «Інший операційний дохід»

79 «Фінансові результати»

До доходів неопераційної діяльності належать:

- **фінансові доходи**
- **інвестиційні доходи**
- **інші доходи**

Згідно НП(С)БО 1 інвестиційна діяльність – це придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей)

Згідно НП(С)БО 1 фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства

Для обліку доходів від фінансової діяльності призначені синтетичні рахунки:

- **72 «Дохід від участі в капіталі»**
- **73 «Інші фінансові доходи»**

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» призначено для узагальнення інформації про доходи від інвестицій, які здійснені в асоційовані, дочірні або спільні підприємства та облік яких ведеться за методом участі в капіталі

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» має такі субрахунки:

721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства»

722 «Дохід від спільної діяльності»

723 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства»

На субрахунку 721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства» узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання асоційованими підприємствами прибутків.

На субрахунку 722 «Дохід від спільної діяльності» узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання спільними підприємствами прибутків. На субрахунку

723 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства» узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання дочірніми підприємствами прибутків.

Аналітичний облік доходів від участі в капіталі ведеться за кожним об'єктом інвестування та іншими ознаками, визначеними підприємством

Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» призначено для обліку доходів, які виникають у ході фінансової діяльності підприємства, зокрема дивідендів, відсотків та інших доходів від фінансової діяльності, які не обліковуються на рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі»

Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» має такі субрахунки:

731 «Дивіденди одержані»

732 «Відсотки одержані»

733 «Інші доходи від фінансових операцій»

На субрахунку 731 «Дивіденди одержані» узагальнюється інформація про дивіденди, які належать від іншим підприємствам, що не є асоційованими, дочірніми та спільними. На субрахунку 732 «Відсотки одержані» узагальнюється інформація про відсотки за облігаціями чи іншими цінними паперами, за якими не ведеться облік на субрахунку 731 «Дивіденди одержані», зокрема винагороди за здані в фінансову оренду необоротні активи тощо. На субрахунку 733 «Інші доходи від фінансових операцій» узагальнюється інформація про інші доходи від фінансової діяльності, що не знайшли відображення на інших субрахунках рахунку 73 «Інші фінансові доходи», зокрема про доходи від амортизації премії за випущеними облігаціями, а також відсотки, отримані за строковими депозитними вкладами. Аналітичний облік фінансових доходів ведеться за об’єктами інвестування

Інші доходи, в тому числі інвестиційні – це доходи, які виникають в процесі діяльності, але не пов'язані з операційною та фінансовою діяльністю підприємства. Для обліку інших доходів призначений синтетичний рахунок 74 «Інші доходи»

Рахунок 74 «Інші доходи» призначено для обліку доходів, які виникають в процесі діяльності, але не пов'язані з операційною та фінансовою діяльністю підприємства. За кредитом рахунку 74 «Інші доходи» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – належна сума непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку та інших зборів (обов'язкових платежів)) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати»

Рахунок 74 «Інші доходи» має такі субрахунки:

740 «Дохід від зміни вартості фінансових інструментів»

741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій»

742 «Дохід від відновлення корисності активів»

744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»

745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»

746 «Інші доходи»

На субрахунку 740 «Дохід від зміни вартості фінансових інструментів» підприємства, крім тих, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, узагальнюють інформацію про доходи від зміни балансової вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю.

На субрахунку 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій» узагальнюється інформація про доходи від реалізації фінансових інвестицій.

На субрахунку 742 «Дохід від відновлення корисності активів» узагальнюється інформація про визнані відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» доходи відвідновлення корисності активів.

На субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» узагальнюється інформація про курсові різниці за активами та зобов'язаннями в іноземній валюті, які пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства.

На субрахунку 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів» узагальнюється інформація про доходи від безоплатно одержаних необоротних активів, фінансових інвестицій та цільового фінансування капітальних інвестицій.

На субрахунку 746 «Інші доходи» узагальнюється інформація про інші доходи, які не відображені на інших субрахунках рахунку 74 «Інші доходи»

Кореспонденція рахунків з обліку доходів від неопераційної діяльності

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено дохід інвесторів від участі в капіталі	14	72
2.	Нарахована сума дивідендів	37	73
3.	Реалізовано фінансові інвестиції	36	741
4.	Одержано дохід від безоплатно одержаних необоротних активів	10,12	745
5.	Одержані відшкодування витрат від надзвичайних подій:		
	- кошти для відшкодування	30,31	746

Доходи, які збираються за К-т 72, 73, 74 рахунку, в кінці місяця списуються на збільшення фінансового результату. При цьому складається бухгалтерський запис:

Дт

Збільшення фінансового результату

Кт

72 «Дохід від участі в капіталі»;
73 «Інші фінансові доходи»;
74 «Інші доходи»;

79 «Фінансові результати»

8.5.3. Облік витрат діяльності підприємства

Витрати – якісний показник, що відображає результати господарської діяльності підприємства та інструмент оцінки техніко-економічного рівня виробництва, ефективності управління тощо

Витрати діяльності класифікуються:

- **витрати операційної діяльності (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут;**
- **інші операційні витрати;**
- **витрати неопераційної діяльності (фінансові, втрати від участі в капіталі, інші)**

Основні операційні витрати відображаються на рахунку 90 «Собівартість реалізації». За дебетом рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображається виробнича собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактична собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), страхові виплати відповідно до договорів страхування, за кредитом – списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати»

Основні бухгалтерські проведення:

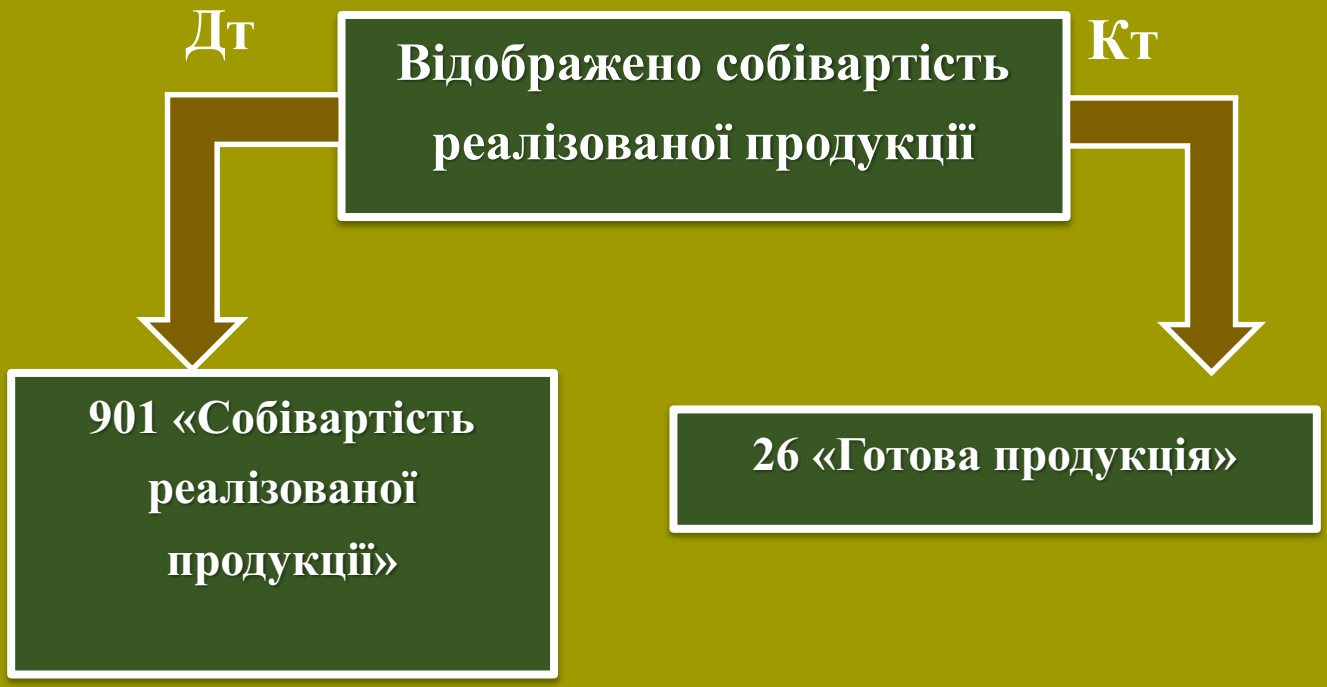

Списано на собівартість нерозподілені загальновиробничі витрати:

Дт → **901 «Собівартість реалізованої продукції»**

Кт → **91 «Загальновиробничі витрати»**

Списано на фінансовий результат собівартість реалізованої продукції

Дт → **79 «Фінансові результати»**

Кт → **901 «Собівартість реалізованої продукції»**

Адміністративні витрати включають витрати на управління підприємством та витрати невиробничого характеру, зокрема:

- загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати та ін.)
- витрати на службові відрядження й утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу
- витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів загальногосподарського використання
- винагороди за професійні послуги
- витрати на зв’язок
- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання
- витрати на урегулювання спорів у судових органах
- податки, збори та інші передбачені законодавством обов’язкові платежі
- плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків
- інші витрати загальногосподарського значення

Облік адміністративних витрат ведеться на рахунку 92 «Адміністративні витрати». Адміністративні витрати, відображені протягом звітного періоду за дебетом рахунка 92, в кінці звітного періоду списуються з кредиту цього рахунка в дебет рахунка 79 «Фінансові результати»

Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку адміністративних витрат:

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Витрати на утримання апарату правління	92	66,65
2.	Витрати на зв'язок водо-, тепло-, газопостачання	92	63
3.	Витрати на амортизацію основних засобів адміністративного призначення	92	13

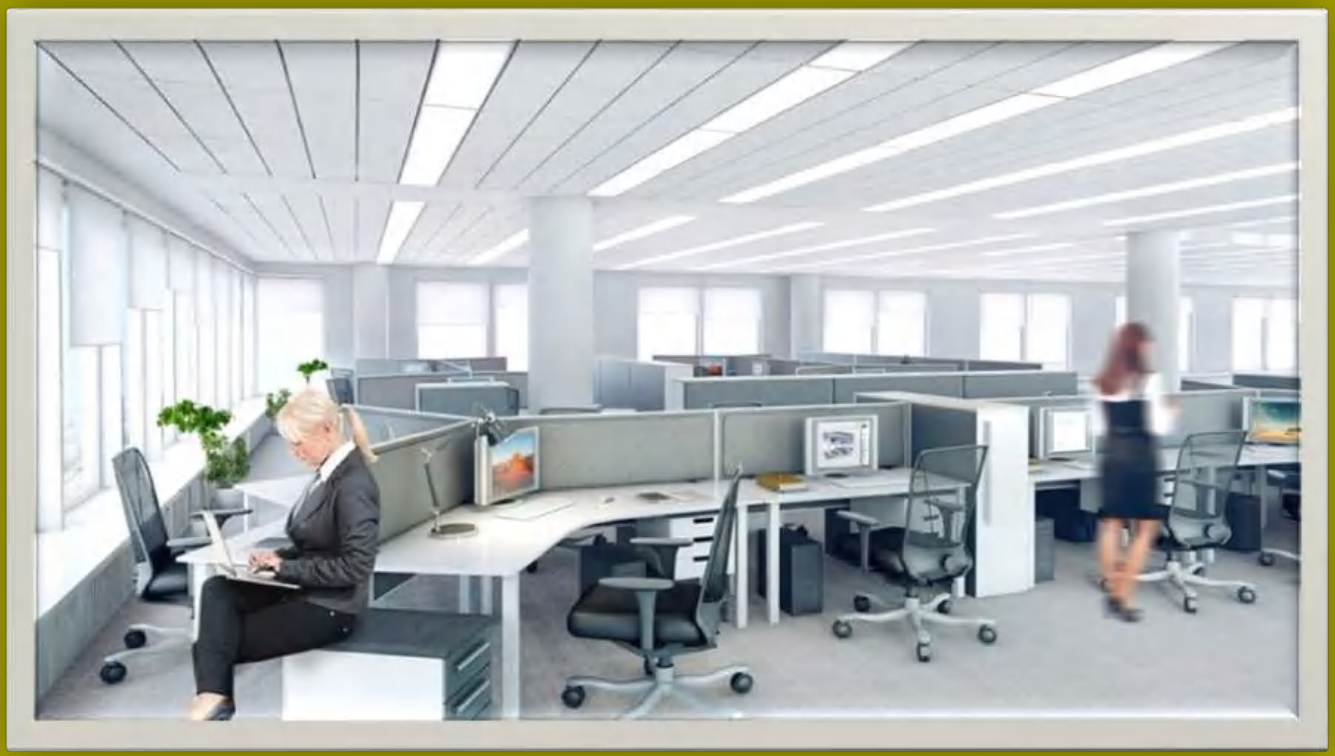

До витрат на збут відносять:

- витрати пакувальних матеріалів для затарення готової продукції на складах готової продукції
- витрати на ремонт тари
- оплата праці і комісійні винагороди продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, які забезпечують збут
- витрати на рекламу і дослідження ринку (маркетинг)
- витрати на передпродажну підготовку товарів
- витрати на відрядження працівників, які зайняті збутом
- витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, пов’язаних із збутом продукції, товарів, робіт, послуг
- витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов’язані з транспортуванням продукції (товарів) згідно з умовами договору (базису) поставки
- витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування
- інші витрати, пов’язані із збутом продукції (товарів, робіт, послуг

Протягом звітного періоду ці витрати обліковуються за дебетом рахунка 93 «Витрати на збут» в розрізі встановлених підприємством статей витрат. Списуються витрати з кредита цього рахунка на дебет рахунка 79 «Фінансові результати»

Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку витрат на збут:

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Витрати на утримання апарату збутової діяльності	93	66,65
2.	Витрати на обслуговування збутової діяльності	93	63
3.	Витрати на маркетинг	93	68

Інша операційна діяльність – це неосновна діяльність, що відбувається в межах одного операційного циклу, пов’язана з реалізацією активів, які не створюються в процесі основної діяльності, тобто, інших оборотних активів, іноземної валюти, а також різного роду витрат на дослідження і розробки, наслідки порушення умов господарювання, операції з операційною орендою тощо, а отже, це діяльність, що не належить до основної, інвестиційної та фінансової. Облік цих витрат ведеться на рахунку 94

До витрат від іншої операційної діяльності належать:

- витрати на дослідницьку роботу та розробки
- собівартість реалізованої іноземної валюти
- собівартість реалізованих виробничих запасів
- сума безнадійної дебіторської заборгованості
- створення резерву сумнівних боргів
- втрати від знецінення запасів
- недостачі і втрати від псування цінностей
- визнані штрафи, пеня, неустойки
- інші витрати операційної діяльності

Витрати від іншої операційної діяльності протягом звітного періоду відображаються за дебетом рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності», які в кінці звітного періоду списуються з кредиту цього рахунку в Д-т рахунку 79 «Фінансові результати»

Основні бухгалтерські проведення з обліку інших операційних витрат:

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти	942	33
2.	Собівартість реалізованих виробничих запасів	943	20, 22, 26
3.	Списується безнадійна дебіторська заборгованість	944	36, 37, 38
4.	Вартість списаних нестач в межах норми	947	26
5.	Визнані штрафи, пені, неустойки	948	63, 65, 66, 68

До витрат від неопераційної діяльності включають:

- Фінансові витрати;
- Інвестиційні витрати;
- Інші неопераційні витрати

Фінансові витрати (відсотки за позики, плата за фінансову оренду, сума премії за придбаними і дисконту за проданими цінними паперами до погашення, витрати на емісію (випуск) цінних паперів. Втрати від участі в капіталі (збитки від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковують за методом участі в капіталі). Інші витрати (витрати, пов'язані із списанням вартості фінансових інвестицій, втрати від зменшення вартості необоротних активів та витрати і втрати, які виникають внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій і інших непередбачуваних, не залежних від підприємства обставин інші витрати звичайної діяльності)

Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку витрат від неопераційної діяльності:

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Нараховано відсотки за кредитом	95	68
2.	Одержаний збиток від участі в капіталі	96	14
3.	Списується собівартість ліквідованих необоротних активів	97.6	10
4.	Відображені витрати, пов'язані з ліквідацією наслідків аварій, катастроф	97.7	20,22,66, 65,63

Зазначені витрати протягом звітного періоду обліковуються за дебетом рахунків 95, 96, 97 в розрізі встановлених підприємством статей витрат. Списуються витрати з кредиту вищезгаданих рахунків на дебет рахунка 79 «Фінансові результати»

8.5.4. Порядок визначення фінансового результату діяльності підприємства

Для узагальнення інформації про фінансові результати Планом рахунків передбачено рахунок 79 «Фінансові результати», який відображається на таких субрахунках:

- 791 «Результат операційної діяльності»
- 792 «Результат фінансових операцій»
- 793 «Результат іншої діяльності»

За кредитом рахунка 79 «Фінансові результати» та його субрахунків відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів діяльності, а за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат діяльності, а також належна сума нарахованого податку на прибуток

За кредитом субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» підприємства відображають суму доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та іншої операційної діяльності в кореспонденції з дебетом рахунків: 70 «Доходи від реалізації» та 71 «Інший операційний доход».

На дебет субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» наприкінці звітного періоду в порядку закриття рахунків списують:

– собівартість реалізованої готової продукції, товарів, послуг (з кредиту рахунка 90 «Собівартість реалізації);

– адміністративні витрати (з кредиту рахунка 92 «Адміністративні витрати»);

– витрати на збут (з кредиту рахунка 93 «Витрати на збут»);

– належну за даними бухгалтерського обліку суму податку на прибуток від операційної діяльності (з кредиту рахунка 981 «Податки на прибуток від операційної діяльності»)

Шляхом порівняння на субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» кредитового обороту (загальна сума одержаних доходів від реалізації та інший операційний дохід) з дебетовим оборотом (загальна сума операційних витрат з урахуванням суми податку на прибуток від операційної діяльності) визначають фінансовий результат (прибуток, збиток) від оперційної діяльності підприємства.

Визначену суму фінансового результату від операційної діяльності списують на фінансово-результатний активно-пасивний рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»

Субрахунок 792 «Результат фінансових операцій» призначений для визначення фінансових результатіввід фінансових операцій. За кредитом субрахунку 792 відображають:

– дохід від участі в капіталі – у кореспонденції з дебетом рахунку 72 «Дохід від участі капіталі»;

– доходи від інших фінансових операцій – у кореспонденції з дебетом рахунку 73 «Інші фінансові доходи».

У дебет субрахунку 79.2 списують:

– фінансові витрати з кредиту рахунка 95 «Фінансові витрати»; – втрати від інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі з кредиту рахунку 96 «Втрати від участі в капіталі».

Шляхом порівняння на субрахунку 79.2 кредитового обороту (загальної суми доходів від фінансових операцій) з дебетовим оборотом (загальної суми фінансових витрат) визначають фінансовий результат (прибуток або збиток) від фінансових операцій підприємства за звітний період

На субрахунку 79.3 «Результат іншої діяльності» відображають:

за кредитом – інші доходи неопераційної діяльності, які списують з рахунку 74 «Інші доходи», за дебетом – інші витрати неопераційної діяльності у кореспонденції з кредитом рахунку 97 «Інші витрати»

Шляхом порівняння на субрахунку 79.3 кредитових і дебетових оборотів визначають фінансовий результат (прибуток або збиток) від іншої неопераційної діяльності.

Сальдо рахунку 79 «Фінансові результати» при його закритті (у кінці звітного періоду – року) списують на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки» (непокриті збитки)

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Визначення чистого доходу від реалізації продукції	• **Виручка від реалізації - сума нарахованого ПДВ (тобто Кт 70 - Дт 70)**
Визначення валового прибутку	• **Чистий дохід від реалізації – собівартість реалізованої продукції**
Визначаємо та списуємо на фінансовий результат доходи та витрати від операційної діяльності	• **Дт 70 Кт 79 - Доходи** • **Дт 79 Кт 90,92,93 -Витрати**
Визначаємо та списуємо на фінансовий результат доходи та витрати від іншої операційної діяльності	• **Д-т 71 К-т79 - Доходи** • **Д-т 79 К-т 94 - Витрати**

Визначаємо та списуємо на фінансовий результат доходи та витрати від неопераційної діяльності:

- **Д-т 72, 73, 74, 76 К-т 79 - Доходи**
- **Д-т 79 К-т 95, 96, 97 - Витрати**

Визначаємо попередній бухгалтерський фінансовий результат за яким розраховується податок на прибуток:

- **ДОХОДИ (К-т 79) мінус ВИТРАТИ (Д-т 79)**

Визначаємо податок на прибуток:

- **(К-т 79 – Д-т 79)×18%**
- **Дт 98 Кт 64**

Визначаємо чистий прибуток:

- **доходи – витрати – податок на прибуток**

✓ **При одержанні прибутку складається бухгалтерський запис:**

Д-т 79 К-т 44

✓ **При одержанні збитку складається бухгалтерський запис:**

Д-т 44 К-т 79

РОЗДІЛ 8.6.
ОБЛІК ПРОЦЕСУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ЙОГО ЛІКВІДАЦІЇ

Питання для теоретичної підготовки

8.6.1. Ліквідація підприємства: нормативно-правове регулювання
8.6.2. Самоліквідація підприємства
8.6.3. **Припинення підприємницької діяльності ФОП**
8.6.4. Ліквідації підприємства при банкрутстві
8.6.5. Державне регулювання підприємницької діяльності з ліквідації та припинення. Законодавчі та нормативно-правові документи з регулювання припинення діяльності підприємств
8.6.6. Банкрутство фізичної особи

ЛІКВІДАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- Господарський кодекс України.
- Цивільний кодекс України.
- Кодекс України з процедур банкрутства.
- Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
- Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018р. № 2275-VIII.
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV.
- Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 р. № 2658-III.
- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15.05.2003 р. № 755-IV.
- Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879.
- Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, затверджена постановою правління Національного банку України від 29.07.2022 № 162.
- Порядок обліку платників податків і зборів, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1588.
- Порядок обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Положення про реєстр страхувальників, затверджений Міністерством фінанасів України від 24.11.2014 р. № 1162.
- Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419.
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 та інші

Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»

Стаття 48. Припинення товариства

1. Товариство припиняється внаслідок передання всього свого майна, всіх прав та обов'язків іншим господарським товариствам - правонаступникам шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення або в результаті ліквідації.
2. Добровільне припинення товариства здійснюється за рішенням загальних зборів учасників у порядку, встановленому цим Законом, з дотриманням вимог, встановлених законодавством. Інші підстави та порядок припинення товариства встановлюються законом.
3. Якщо серед правопопередників товариства є акціонерне товариство, акціонерами якого є особи, права на акції яких обліковуються в депозитарній системі України на рахунках у цінних паперах, відкритих депозитарною установою на підставі договору з таким акціонерним товариством, реорганізація такого товариства не допускається, а рішення про реорганізацію є недійсним.

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text

Цивільний кодекс України

Стаття 110. Ліквідація юридичної особи

Юридична особа ліквідується:

- **за рішенням її учасників**, суб'єкта управління державної або комунальної власності або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, в тому числі у зв'язку із закінченням строку, на який було створено юридичну особу, досягненням мети, для якої її створено, а також в інших випадках, передбачених установчими документами – **самоліквідація**, яка може бути спричинена економічною кризою, надзвичайними обставинами тощо;
- **за рішенням суду** про ліквідацію юридичної особи через допущені при її створенні порушення, які не можна усунути, за позовом учасника юридичної особи або відповідного органу державної влади;
- **за рішенням суду** про ліквідацію юридичної особи в інших випадках, встановлених законом, - за позовом відповідного органу державної влади – **ліквідація при банкрутстві** через втрату платоспроможності за ініціативою кредитора або ж самого власника підприємства

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

Порядок ліквідації юридичної особи

Орган (особа), який прийняв рішення про ліквідацію юридичної особи призначає ліквідаційну комісію (ліквідатора) такої юридичної особи. У справі про банкрутство небанківської фінансової установи за клопотанням органу державної влади ліквідатором може бути призначена особа з числа арбітражних керуючих у такій справі

Якщо вартість майна юридичної особи є недостатньою для задоволення вимог кредиторів, юридична особа здійснює всі необхідні дії, передбачені Кодексом України з процедур банкрутства

Особливості ліквідації банків встановлюються законом про банки і банківську діяльність

8.6.2. Самоліквідація підприємства

Ліквідація юридичної особи – покрокова інструкція

КРОК 1	**Організація загальних зборів учасників (засновників) або інший орган, який визначений статутом.** Прийняття рішень про ліквідацію, обрання комісії з припинення (ліквідаційної комісії), затвердження порядку припинення товариства, порядку розподілу між учасниками товариства у разі його ліквідації майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, затвердження ліквідаційного балансу (ч. 2 ст. 30 Закону України № 2275-VIII)
КРОК 2	**Реєстрація рішення про ліквідацію у державного реєстратора** (центри надання адміністративних послуг при місцевих радах, нотаріуси, акредитовані суб'єкти). Учасники юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, зобов'язані протягом трьох робочих днів з дати прийняття рішення письмово повідомити орган, що здійснює державну реєстрацію (ч. 1 ст. 105 ЦКУ).
КРОК 3	**Інформування контролюючих органів, дебіторів та кредиторів про початок процедури ліквідації**. Сповіщення про ліквідацію юридичної особи проводиться в довільній формі письмово шляхом листування рекомендованим листом або засобами електронного зв'язку в електронній формі (ст. 42). Рекомендується власних кредиторів та бізнес-партнерів повідомити про припинення діяльності (самоліквідацію) підприємства, хоча законодавчого обов'язку їх повідомляти немає. Вжити всіх необхідних заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості юридичної особи, що ліквідується (ч.1 ст. 111 ЦКУ).
КРОК 4	**Перевірка контролюючими органами підприємства чи прийняття рішення про недоцільність проведення перевірок**. Зняття з обліку в контролюючих органах юридичних осіб (їх відокремлених підрозділів) визначено ст. 67 та розд. XI Порядку обліку платників податків і зборів №1588, а проведення податкових перевірок у разі припинення юридичної особи – пп. 78.1.7 п.78.1 ст. 78 ПКУ. Виключення з обліку в Пенсійному фонді здійснюється територіальними органами ПФУ після проведення передбачених законодавством перевірок страхувальника і проведення остаточного розрахунку. Зняття з обліку платників єдиного внеску - юридичних осіб (відокремлених підрозділів) та проведення перевірки платника щодо правильності нарахування та сплати ЄСВ визначено у розділі IV Порядку обліку платників ЄСВ № 1162.
КРОК 5	**Проведення інвентаризації та оцінки майна, затвердження початкового ліквідаційного балансу.** У разі припинення підприємства проведення суцільної інвентаризації є обов'язковою законодавчою вимогою (п. 7 Положення про інвентаризацію № 879). Одночасно здійснюється оцінка майна з метою визначення його вартості. Складання початкового ліквідаційного балансу. Продаж всіх активів компанії, задоволення вимог кредиторів, проведення розрахунків з власниками (учасниками, акціонерами) компанії у відповідності до розмірів їх корпоративних прав, оформлення проміжного ліквідаційного балансу.
КРОК 6	**Розірвання трудового договору з працівниками.** Звільнення працівників при ліквідації підприємства регулюється п. 1 ч. 1 ст. 40 КЗпП (за ініціативи роботодавця) та ст. 49-2 КЗпП (вивільнення працівників).

КРОК 7

Скасування дозвільних документів та реєстрацій. Анулювання ПДВ-реєстрації, ЄП-реєстрації, свідоцтв, дозволів, акредитації на митниці, виключення з інших реєстрів тощо.

КРОК 8

Складання кінцевого ліквідаційного балансу та подання звітності. Після подачі звітності в контролюючі органи та розрахунку з кредиторами складається кінцевий ліквідаційний баланс, який затверджується на зборах учасників (засновників) підприємства, що ліквідується (ч. 7 та ч. 11 ст. 111 ЦКУ).

КРОК 9

Отримання від податкового органу та управління пенсіонного фонду **довідок про відсутність заборгованості** з виплати податків, зборів. **Закриття банківських рахунків,** отримання банківських виписок за останні 3 роки. На рахунках уже мають бути нульові залишки. Передача у державний архів документів, що підлягають тривалому зберіганню, отримання довідки про це. Знищення печаток, штампів за актом (Наказ Міністерства юстиції України від 16.03.2015 р. № 366/5). Скасування кваліфікованих електронних підписів (КЕП) у Акредитованих центрах сертифікації.

КРОК 10

Внесення до Єдиного державного реєстру відомостей про припинення юридичної особи. Для державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті її ліквідації, не пов`язаної з банкрутством, після закінчення процедури припинення, але не раніше закінчення строку заявлення вимог кредиторами, подаються такі документи: 1) заява про державну реєстрацію припинення юридичної особи в результаті її ліквідації; 2) довідка архівної установи про прийняття документів, що відповідно до закону підлягають довгостроковому зберіганню (ч. 13 ст. 17 Закону України № 755). Рішення приймається держреєстратором протягом 24 год. У ЄДР вноситься запис, що діяльність припинена.

8.6.3. Припинення підприємницької діяльності ФОП

Виключення з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань (ЄДР)при припиненні їх діяльності, що не пов'язано з банкрутством, проводиться на підставі поданих документів одним із способів:

1. Паперова форма: документи подаються особисто заявником або поштовим відправленням (рекомендовано цінним листом з описом вкладення та повідомленням про вручення).
2. Електронна форма: документи подаються заявником через портал електронних сервісів. Для того, щоб подати заяву необхідно зареєструватися на Порталі Дія та виконати вказані дії

- Для державної реєстрації припинення підприємницької діяльності ФОП подається один з таких документів:

1. заява про державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця (форма № 1 відповідно до Наказу Міністерства юстиції України від 18.11.2016 № 3268/5;
2. копія свідоцтва про смерть фізичної особи - у разі державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця у зв'язку з її смертю або оголошенням її померлою (крім випадку, якщо відомості про смерть фізичної особи містяться в Державному реєстрі актів цивільного стану громадян) (ч. 4 ст. 18 Закону України № 755-IV)

- За проведення державної реєстрації припинення підприємницької діяльності ФОП **плата не передбачена.**
- Розгляд документів, поданих для державної реєстрації та проведення інших реєстраційних дій, здійснюється **протягом 24 годин після надходження документів**, поданих для державної реєстрації та проведення інших реєстраційних дій, крім вихідних та святкових днів (п. 1 ч. 1 ст. 26 Закону України № 755-IV)

Припинення підприємницької діяльності ФОП (ОНЛАЙН)

Для припинення діяльності ФОП (онлайн) потрібно скористатися Порталом Дія та пройти кілька кроків:

1. Зареєструватися чи авторизуватися (якщо вже зареєстровані) у кабінеті громадянина на **diia.gov.ua** за допомогою кваліфікованого електронного підпису (КЕП).
2. Заповнити онлайн-форму на отримання послуги. Інформація створюється автоматично – її потрібно лише перевірити, чи вона вірна, та підписати заяву за допомогою кваліфікованого електронного підпису.
3. Підписана заява автоматично надсилається до реєстратора, а також до Державної податкової служби.
4. Статус заяви можна перевірити у кабінеті громадянина. Повідомлення про закриття ФОП з’явиться у кабінеті та буде відправлено на адресу електронної пошти

Ліквідація ФОП — Алгоритм дій

ЕТАП 1

- Подача документів для зняття з державної реєстрації в електронній формі з обов'язковим накладенням заявником власного кваліфікованого електронного підпису.
- Повідомлення про закриття ФОП з'явиться у кабінеті та буде відправлено на адресу електронної пошти.
- Реєстратор вносить інформацію про закриття ФОП до ЄДР

.

ЕТАП 2

- Підприємець подає відповідну звітність в ДПС: ФОП на загальній системі оподаткування – Декларацію про майновий стан і доходи, ФОП на спрощеній системі оподаткуввання – Декларацію платника єдиного податку, а також звіт з єдиного внеску та Декларацію з ПДВ (для платників).
- Проведення остаточних розрахунків з бюджетом, в якому подано заяву держреєстратору.

ЕТАП 3

У разі необхідності контролюючі органи відповідно до чинного законодавства проводять перевірки платників щодо правильності нарахування та сплати податків і зборів.

ЕТАП 4

Закриття поточного рахунку в банку.

ЕТАП 5

Зняття з обліку в контролюючих органах. Якщо немає заборгованості за податками і зборами, фізична особа знімається з обліку в контролюючих органах.
Технічний адміністратор в день внесення до ЄДР відомостей про припинення підприємницької діяльності ФОП забезпечує передачу відповідної інформації і в інформаційні системи Державної служби статистики України, Державної податкової служби України і Пенсійного фонду України. Саме такі відомості з ЄДР є підставою для зняття ФОП з обліку в цих органах.

Банкру́тство або банкро́тство

- **(від італ. *Bancarotta* — зламаний банк) — процес, у якому індивід чи організація, нездатна розрахуватися із кредиторами, за рішенням суду майно боржника розподіляється між кредиторами відповідно до встановленої законом черговості виплати боргів кредиторам, таких як податки і заробітна плата працівникам організації-банкрута. Процес може бути ініційований або особою-боржником (добровільне банкрутство), або будь-ким з кредиторів, якому боржник не може виплатити борг (вимушене банкрутство). Справи про банкрутство підвідомчі господарським судам і розглядаються ними за місцезнаходженням боржника. Доти, доки банкрут не розрахується з боргами, його фінансова діяльність жорстко обмежена. При цьому, важливим моментом є діагностика банкрутства**

Банкрутство та неплатоспроможність суб'єктів господарювання: в чому різниця?

- **Банкрутство** - це судовий процес або судовий розпорядження щодо неспроможності боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури (абз. 3 статті 1 Кодексу України з процедур банкрутства)

- **Неплатоспроможність** - це негативний фінансовий стан, при якому не має можливості вчасно погашати зобов’язання перед кредиторами після настання строку їх сплати

- Банкрутство може бути спричинене неплатоспроможності, але є й інші причини

Банкрутство ФОП

- **Банкрутство - це юридична процедура. Проводиться, коли фізична особа більше не може дозволити собі розрахуватися зі своїми боргами. Ви можете подати заяву про банкрутство самостійно, або кредитор може подати заяву про те, щоб ви були банкрутом, якщо у вас є £5000 або більше. Після цього суд ухвалить рішення про визнання вас банкрутом, дозволяючи вимагати звільнення від деяких або всіх своїх боргів.**
- **Банкрутство є одним із способів для фізичних осіб впоратися з боргами. Це знімає тиск з особи, оскільки після того, як вона визнається банкрутом, кредитори більше не можуть вимагати від вас виплати, нараховувати відсотки або вчиняти проти вас додаткові судові заходи. Будь-які активи, які у вас є, будуть спрямовані на погашення ваших боргів, але в кінці періоду банкрутства - будь-який непогашений борг може бути списаний, щоб дати можливість відновити платоспоможність**

8.6.5. Державне регулювання підприємницької діяльності з ліквідації та припинення. Законодавчі та нормативно-правові документи з регулювання припинення діяльності підприємств

15 квітня 2019 року підписаний Кодекс про процедури банкрутства (КзПБ). Завдяки цьому документу процедура банкрутства в Україні зазнала значних змін, які спрямовані на вдосконалення самої процедури та забезпечення балансу інтересів кредиторів з інтересами боржника

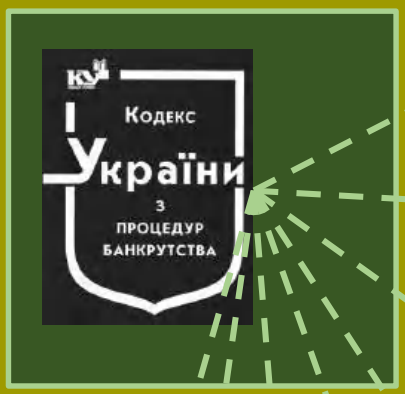

- Запровадження інституту неплатоспроможності фізичної особи
- 2. Оновлені вимоги для відкриття провадження у справі про банкрутство
- 3. Поглиблення принципу концентрації усіх спорів боржника у справі про банкрутство
- 4. Нові правила погашення вимог забезпечених кредиторів
- 5. Вирішення вимог, заявлених після спливу 30-денного строку для їх подання
- 6. Підвищення прозорості процедури продажу майна боржника
- 7. Запровадження можливості притягнення керівника боржника до солідарної відповідальності
- 8. Відсторонення арбітражного керуючого від виконання своїх повноважень

Передумови і необхідність

Серед причин перегляду законодавства про банкрутство в 2015–2018 рр. була необхідність у поліпшенні та прискоренні **процедур банкрутства**, забезпеченні сприятливих **умов для розвитку бізнесу** в Україні в тих сферах, які були обґрунтовано обрані з урахуванням Індексу легкості ведення бізнесу (Doing Business) Світового Банку та Міжнародної фінансової корпорації

Історія – 1 етап

- **До 1992 р. в Україні не існувало інституту банкрутства.**
- **Закон України від 14 травня 1992 р. "Про банкрутство" визначив спеціальнийпорядок розгляду справ фінансово неспроможних підприємств арбітражними судами. Його сутність полягала у ліквідації підприємств. Закон не вирішував проблем фінансового оздоровлення підприємств і був прокредиторським. Його завдання полягало у примушуванні боржника будь-якими шляхами погасити борги кредиторам**

Історія – 2 етап

- Закон України у редакції від 30 червня 1999 р. “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”
- Змінив підстави для порушення справи про банкрутство, фігура – арбітражний керуючий та ін.
- Проте головним у законі є відновлення платоспроможності господарюючого суб’єкта.
- Із прокредиторського цей закон став переважно продебіторським

Історія – 3 етап

- Основні документи, що регулюють порядок банкрутства та ліквідації суб’єктів підприємницької діяльності:
- – Кодекс України з процедур банкрутства
- – Цивільний кодекс України;
- – Господарський кодекс України;
- – Господарський процесуальний кодекс України
- – Закон України “Про господарські товариства”;
- Інші

Кодекс України з процедур банкрутства

Встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника-юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи

Метою Кодексу є підвищення ефективності процедур банкрутства, рівня захищеності прав кредиторів, вдосконалення процедури продажу майна боржника на аукціоні, підвищення рівня виконання контрактів та судових рішень, врегулювання відносин щодо відновлення платоспроможності фізичних осіб, які опинилися в скрутній фінансовій ситуації та потребують допомоги з боку держави

Кодекс складається з чотирьох книг, поділених на розділи і статті. Всього у прийнятому акті 137 статей

Компанії, яка не сплачує рахунки, рано чи пізно загрожує **банкрутство**. Тоді її чекає довгий судовий процес, який у кращому випадку закінчується **санацією**, у гіршому — **ліквідацією**.
При цьому необхідно оплатити послуги арбітражного керуючого

Класифікація банкрутства проводиться по таких критеріях як:

- навмисність дій певних осіб відносно доведення підприємства до процедури банкрутства (навмисне і ненавмисне банкрутство);
- невідповідність стану активів підприємства їх реальному змісту (реальне, фіктивне і приховане банкрутство)

Класифікація

- **Банкрутство може виникнути в результаті навмисних дій керівництва і власників, що пов'язане з отриманням певних вигод – умисне банкрутство.**
- **Ненавмисне банкрутство виникає в результаті неефективної господарської діяльності**

- **Реальне банкрутство – активи підприємства відповідає їх реальному негативному стану. Реальне банкрутство може виникнути в результаті навмисних і ненавмисних дій.**
- **Фіктивне банкрутство – активи підприємства не відповідають їх фактичному стану. Фіктивне банкрутство є наслідком навмисних дій групи осіб, переслідуючи мету банкрутства, за допомогою виведення або приховання активів**

Стаття 166^{-17}. Фіктивне банкрутство

- **Завідомо неправдива офіційна заява громадянина - засновника (учасника) або службової особи суб'єкта господарської діяльності, а так само громадянина - суб'єкта підприємницької діяльності про фінансову неспроможність виконання вимог з боку кредиторів і зобов'язань перед бюджетом, якщо такі дії завдали великої матеріальної шкоди кредиторам або державі,**
- **Тягнуть за собою накладення штрафу від 750 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.**
- ***У випадку завдання великої матеріальної шкоди кредиторам або державі до 17.02.2012 року за фіктивне банкрутство передбачалась кримінальна відповідальність (ст. 218 КК України)***

Примітка. Матеріальна шкода вважається великою, якщо вона у 500 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян

Стаття 164[-15]. Приховування стійкої фінансової неспроможності

- Умисне приховування громадянином - засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності своєї стійкої фінансової неспроможності шляхом подання недостовірних відомостей або неподання в установлений строк до господарського суду заяви про порушення справи про банкрутство юридичної особи у випадках, передбачених законом, якщо це завдало великої матеріальної шкоди кредиторові.
- Тягне за собою накладення штрафу від 2000 до 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

Примітка. Велика матеріальна шкода має місце, коли її розмір у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян

Стаття 166^{-16}. Незаконні дії у разі банкрутства

- **Умисне приховування майна, відомостей про майно, передача майна в інше володіння або його відчуження чи знищення, а також фальсифікація, приховування або знищення документів, які відображають господарську чи фінансову діяльність, у тому числі планів санації чи мирових угод, якщо ці дії вчинені громадянином -засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності в період провадження у справі про банкрутство і завдали великої матеріальної шкоди.**
- **Тягне за собою накладення штрафу від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.**
- **Ті самі дії, вчинені розпорядником майна, керуючим санацією, ліквідатором**
- **Тягнуть за собою накладення штрафу від 750 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян**

Матеріальна шкода вважається великою, якщо вона у 500 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян

Передумови і необхідність

- Якщо погашення заборгованості перед одним кредитором не дозволяє підприємству виконувати фінансові зобов'язання перед іншими, керівник підприємства-боржника зобов'язаний **протягом місяця** звернутися до господарського суду для відкриття справи про банкрутство.
- Якщо він цього не зробить, йому доведеться нести **солідарну відповідальність перед кредиторами**

Власникам збанкрутілих підприємств відповідно до чинного законодавства необхідно акумулювати кошти для погашення боргів навіть у тому випадку, якщо майна підприємства для цього недостатньо

Борги

При банкрутстві існують такі пріоритети погашення боргів

1. Невиплачена заробітна плата звільнених працівників
2. Невиплачена заробітна плата працівникам
3. Борги перед державним бюджетом (податки) та державними фондами
4. Борги перед кредиторами, які про себе заявили в установлені строки

Залишок активів розподіляється між власниками юридичної особи (засновниками чи акціонерами)

Арбітражний керуючий

Ключовим учасником у справі про банкрутство є ***арбітражний керуючий - фізична особа, яка отримала відповідне свідоцтво та інформація про яку внесена до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України***

В залежності від процедури банкрутства арбітражний керуючий може виконувати функції *розпорядника майна, керуючого реалізацією, керуючого реструктуризацією, керуючого санацією, ліквідатора*

Розпорядник майна - арбітражний керуючий, призначений господарським судом для здійснення процедури розпорядження майном

Керуючий реалізацією - арбітражний керуючий, призначений господарським судом у справі про неплатоспроможність фізичної особи для здійснення реалізації майна банкрута та задоволення вимог кредиторів

Керуючий реструктуризацією - арбітражний керуючий, призначений господарським судом у справі про неплатоспроможність фізичної особи для здійснення реструктуризації боргів боржника

Керуючий санацією - арбітражний керуючий, а у випадках, передбачених КУзПБ, - керівник боржника, призначений господарським судом для здійснення процедури санації боржника

Ліквідатор - арбітражний керуючий, призначений господарським судом для здійснення ліквідаційної процедури

Санація боржника

- **Санація боржника до порушення справи про банкрутство** - система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямованих на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом реструктуризації підприємства, боргів і активів та/або зміни організаційно-правової та виробничої структури боржника

Ліквідація

- Під ліквідацією суб'єкта підприємництва розуміється припинення його діяльності з виключенням з державного реєстру. Згідно із Законом про реєстрацію таким реєстром є Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (ЄДР).
- Ліквідація тягне припинення прав і обов'язків суб'єкта підприємництва без правонаступництва (переходу прав та обов'язків іншим особам).
- Суб'єкт підприємництва ліквідується, зокрема, у разі визнання його в установленому порядку банкрутом.
- Таким чином, вказаний вид ліквідації суб'єкта підприємництва є примусовим, тобто таким, що не залежить від його волевиявлення

Відкриття провадження у справах про банкрутство

Господарський суд за місцезнаходженням боржника приймає заяву боржника[2] або кредитора (у т.ч. контролюючий орган) до розгляду у разі відсутності підстав для відмови у прийнятті, залишення без руху або для повернення, про що не пізніше 5 днів з дня її надходження постановляє ухвалу

Заявника, боржника та інших осіб зобов'язують надати суду додаткові відомості, необхідні для вирішення питання про відкриття провадження у справі про банкрутство

Вживаються заходи для забезпечення вимог кредиторів (заборона боржнику приймати рішення про ліквідацію, реорганізацію боржника, а також відчуження основних засобів)

Боржник до підготовчого засідання надає суду та заявнику відзив на заяву про відкриття провадження у справі

Підготовче засідання суду проводиться не пізніше 14 днів з дня постановлення ухвали про прийняття заяви (за наявності поважних причин — не пізніше 20 днів). За результатами розгляду заяви про відкриття провадження у справі та відзиву боржника господарський суд постановляє ухвалу про відкриття провадження у справі чи відмову у відкритті провадження у справі

З моменту відкриття провадження у справі:

- пред'явлення кредиторами вимог до боржника та їх задоволення можуть здійснюватися у випадку та порядку, передбачених КУзПБ;
- арешт майна боржника чи інші обмеження боржника щодо розпорядження належним йому майном можуть застосовуватися виключно господарським судом у межах провадження у справі про банкрутство;
- корпоративні права засновників (учасників, акціонерів) боржника реалізуються з урахуванням обмежень, встановлених КУзПБ;
- рішення про реорганізацію або ліквідацію юридичної особи — боржника приймається в порядку, визначеному КУзПБ

http://www.

https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Процедура_банкрутсва_юридичної_особи

8.6.6. Банкрутство фізичної особи

Визнання банкрутом фізичної особи

- Боржник має право звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність якщо:
- 1) розмір прострочених зобов'язань боржника перед кредитором (кредиторами) становить не менше 30 розмірів мінімальної заробітної плати;
- 2) боржник припинив погашення кредитів чи здійснення інших планових платежів у розмірі більше 50 відсотків місячних платежів за кожним з кредитних та інших зобов'язань упродовж двох місяців;
- 3) ухвалено постанову у виконавчому провадженні про відсутність у фізичної особи майна, на яке може бути звернено стягнення;
- 4) існують інші обставини, які підтверджують, що найближчим часом боржник не зможе виконати грошові зобов'язання чи здійснювати звичайні поточні платежі (загроза неплатоспроможності)

1. *Ініціювати процедуру може лише сама фізична особа*
2. *До складу грошових вимог не включаються неустойка (штраф, пеня) та інші фінансові санкції*
3. *Таку процедуру можна запустити, якщо заборгованість фізособи становить 30 мінімальних зарплат — 125,2 тис. грн.*

Санація боржника

- Відновлення платоспроможності фізичної особи за двома сценаріями: реструктуризація або погашення боргів.
- У першому випадку комітет кредиторів спільно з боржником виробляє графік виплат. У другому — для виконання зобов'язань доводиться вдаватися до продажу майна фізособи.
- При цьому кредитори не можуть претендувати на об'єкти нерухомості, які є єдиним місцем проживання боржника.
- Площа квартири в такій ситуації не повинна перевищувати 60 кв м, приватного будинку — 120 кв м. Крім того, майно не повинно бути предметом забезпечення

Санація боржника

Процес ліквідації відображається в обліковій системі за загальною методикою відповідно до чинного законодавства, НП(С)БО чи МСФЗ.
Особливістю обліку щодо процесу припинення діяльності є типові операції в таких облікових ділянках як нарахування зарплати, продаж майна, розрахунки з дебіторами і кредиторами, взаємозаліки

Таким чином, для даного етапу в обліку виокремлюють операції з:

- *переоцінки майна через використання рахунку 41 «Капітал в дооцінках» або відображення результатів уцінки необоротних активів та фінансових інвестицій в межах інших витрат, з використанням субрахунку 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»;*
- *продажу майна, а саме основних засобів з використанням субрахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» відповідно до НП(С)БО 27;*
- *якщо певний майновий комплекс планується продати разом з зобов'язаннями по ньому, то такі зобов'язання відображають на субрахунку 680 «Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу»;*
- *при заміні кредитора у зобов'язанні (переведення боргу, відступлення права вимоги) – дане право вимоги щодо погашення зобов'язань у бухгалтерському обліку трансформується у фінансовий актив - дебіторська заборгованість. Відтак, важливим етапом є відновлення платоспроможності через погашення дебіторської заборгованості;*
- *списання безнадійної заборгованості;*
- *розрахунки за виплатами працівникам, розрахунки за податками і платежами, за страхуванням, іншими кредиторами;*
- *розрахунки учасниками (засновниками) тощо*

Особливості складання звітності при ліквідації

- враховує результати інвентаризації та оцінки майна;
- усі необоротні активи, які мають бути продані, слід перевести на субрахунок 286 відповідно до вимог НП(С)БО 27

Початковий ліквідаційний баланс

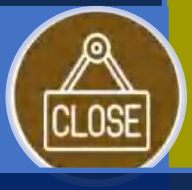

- немає залишків по рахунках зобов’язань 5-го і 6-го класу

Проміжний ліквідаційний баланс

- немає залишків на кінець періоду за всіма статтям активів і пасивів

Кінцевий ліквідаційний баланс

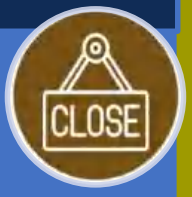

РОЗДІЛ 9.
ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Питання для теоретичної підготовки

9.1. Основні засади оподаткування в Україні
9.2. Фізична особа-підприємець (ФОП) як об’єкт оподаткування
9.3. Оподаткування юридичних осіб в Україні
9.4. Незвичні податки України

9.1. Основні засади оподаткування в Україні

Україна – територіально найбільша країна Європи з населенням близько 48 мільйонів жителів, серед яких більше 100 етнічних груп. В Україні розташований географічний центр Європи (м. Рахів)

Провідні галузі економіки України:

- ✓ сільське господарство
- ✓ енергетика
- ✓ машинобудування
- ✓ металообробна
- ✓ лісова та деревообробна
- ✓ легка промисловість

ПОДАТКИ –
– це обов'язкові платежі, які сплачуються фізичними та юридичними особами до бюджетів різних рівнів відповідно визначених термінів і норм сплати

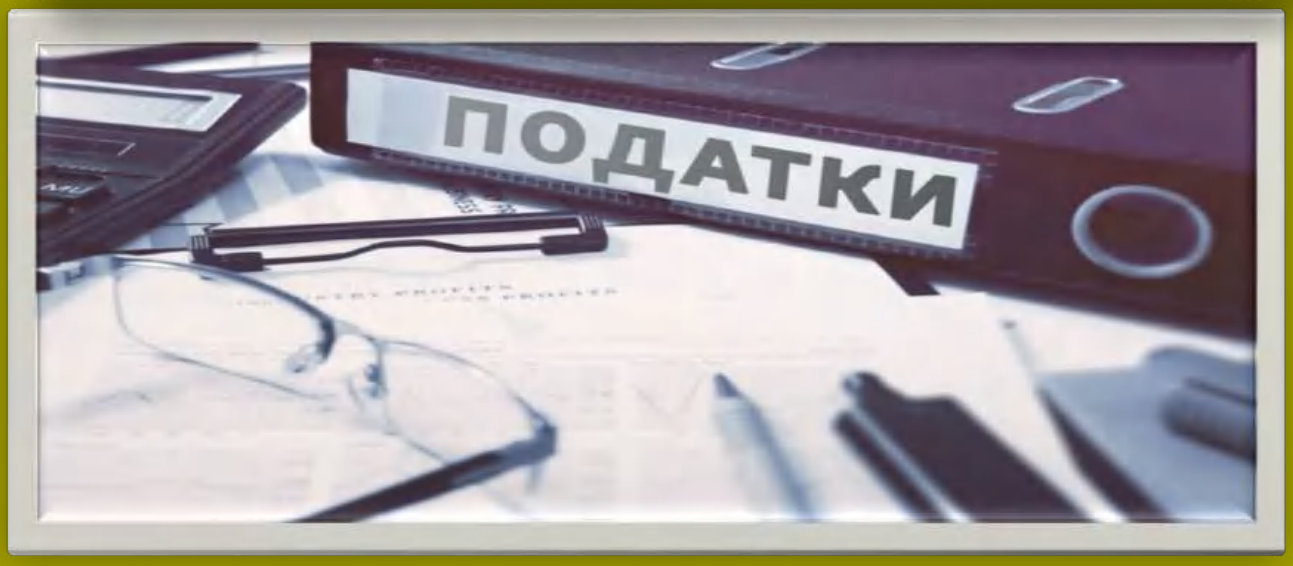

ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ

Фіскальна – передбачає створення державних фондів для забезпечення життєдіяльності держави

Перерозподільча – передбачає розподіл і перерозподіл фінансових ресурсів через інструменти бюджетної системи

Стимулююча – передбачає створення середовища для стабільного розвитку підприємницької діяльності

Податкова політика – це система заходів, які здійснюються урядом країни, та спрямовуються на вирішення визначених короткострокових та довгострокових завдань за допомогою системи оподаткування

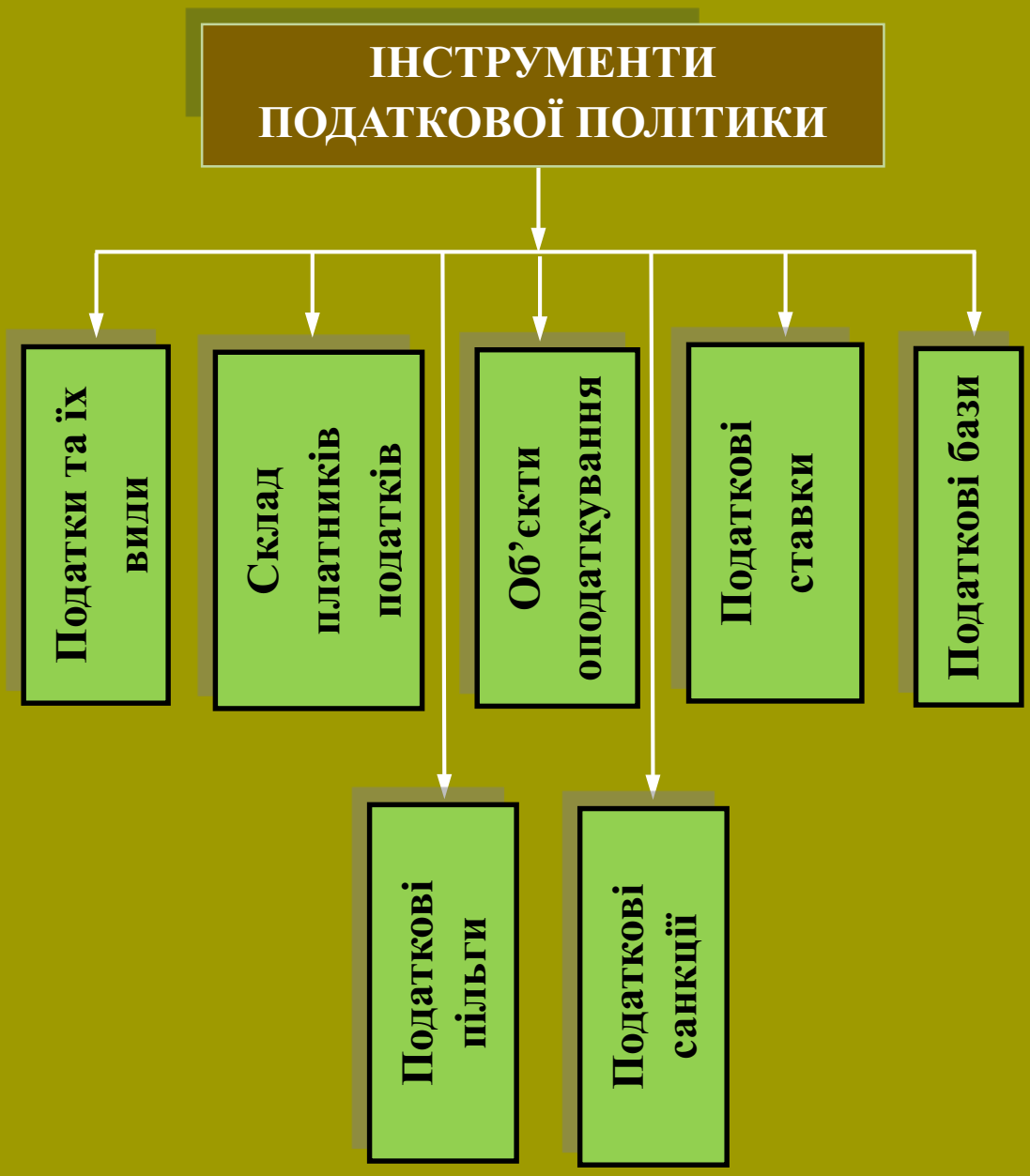

Податкова система – це встановлений порядок збору податків, в межах якого ідентифікуються суб'єкти та об'єкти оподаткування, податкові ставки і механізм сплати податків

Державна податкова служба України — центральний орган виконавчої влади у секторі податків в Україні, заснування якого відбулося у 2019 році в результаті поділу Державної фіскальної служби. Діяльність податкової служби регламентується і координується КМУ за допомогою Міністра фінансів

ЗАВДАННЯ ДПС УКРАЇНИ

- **Ведення обліку платників податків**
- **Контроль за дотриманням податкового законодавства, правильністю обчислення і сплати податків**
- **Контроль за своєчасністю сплати податків**
- **Ухвалення рішення про накладення санкцій та адміністративних штрафів**
- **Контроль за своєчасністю подання суб'єктами господарювання бухгалтерських звітів та податкових декларацій**

Податкова система України

Загальнодержавні податки

- ПДВ - 20%
- ПДФО - 18%
- ЄСВ - 22%
- Військовий збір - 1,5%
- Податок на прибуток - 18%
- Акцизний податок
- Екологічний податок

Місцеві податки та збори

- Податок на майно
- Єдиний податок
- Збір за місця для паркування транспортних засобів
- Туристичний збір

Підприємницькою діяльністю не можуть займатися:

- особи, яким суд заборонив займатися підприємницькою діяльністю
- працівники органів, що контролюють діяльність організацій
- працівники МВС
- працівники органів державної влади
- судді
- працівники СБУ
- працівники прокуратури
- військовослужбовці, які перебувають на дійсній службі

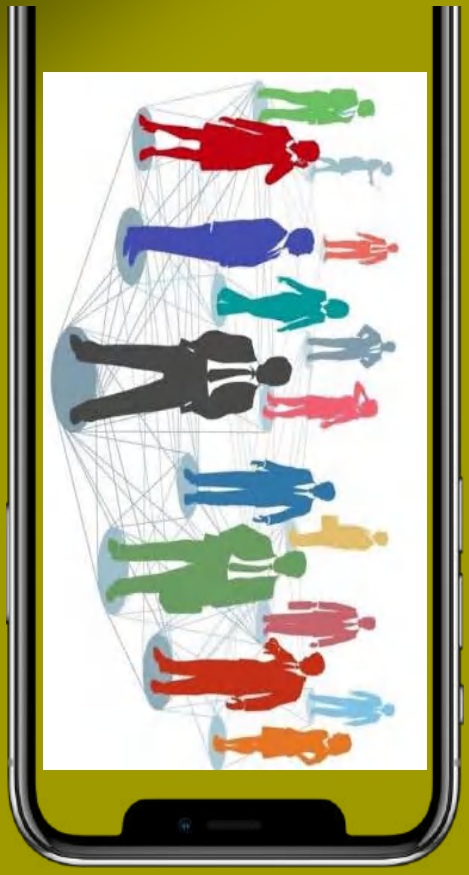

Відповідно до ч. 2 ст. 55 ГК України суб'єктами господарювання є:

- господарські організації (підприємства) – юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;
- громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці

В Україні існує кілька систем оподаткування для юридичних осіб, а саме: загальна система оподаткування, спрощена система оподаткування та спеціальні умови оподаткування для окремих категорій підприємств. Загальна система передбачає оподаткування прибутку підприємств, обсяг якого визначається на основі підсумкового фінансового результату. Спрощена система надає можливість оподаткування на основі виручки або обсягу грошових надходжень. Окрім того, в Україні діють спеціальні умови оподаткування для аграрних підприємств, виробників програмного забезпечення, розважальної та готельно-ресторанної галузей

9.2. Фізична особа-підприємець (ФОП) як об’єкт оподаткування

Фізична особа-підприємець (ФОП) – це фізична особа з повною цивільною дієздатністю, яка зареєстрована як підприємець без статусу юридичної особи для ведення господарської діяльності, здійснює цю діяльність та відповідає усім своїм майном, крім майна, на яке за законом не може бути звернено стягнення

Не можуть бути платниками Єдиного податку підприємці та юридичні особи, які здійснюють:

- виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів
- продаж предметів мистецтва та антикваріату
- організацію, проведення гастрольних заходів
- обмін іноземної валюти
- діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей

ВАЖЛИВО!

Реєстрація фізичної особи-підприємця може відбуватися за допомогою державного реєстратора, юристів-підрядників, або самостійно в додатку «Дія»

Порядок відкриття ФОП передбачений наступними етапами:

Вибір КВЕДів та групи єдиного податку (ЄП) для ведення бізнес-діяльності

Подання заяви на реєстрацію та перехід на єдиний податок (за необхідності)

Одержання виписки в Центрі надання адміністративних послуг (ЦНАП) в Україні чи за допомогою послуг онлайн-сервісу

Подання в державну податкову службу (ДПС) заяви на витяг із реєстру платників ЄП протягом 10 днів після отримання виписки із ЦНАП

Через 10 днів після подання отримати в ДПС готовий витяг

Генерація електронного цифрового підпису (ЕЦП) онлайн або отримання в акредитованому центрі сертифікації ключів

Відкриття банківського рахунку ФОП

Групи платників єдиного податку

1 група:
фізичні особи-підприємці, які здійснюють виключно роздрібний продаж товарів

2 група:
підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг

3 група:
- ✓ фізичні особи
- ✓ юридичні **особи** будь-якої організаційно-правової форми

4 група:
сільсько-господарські товаровиробники:
- ✓ юридичні особи
- ✓ фізичні особи-підприємці

Спрощена система оподаткування приваблює багатьох платників простішими правилами податкового обліку та меншим ризиком різних перевірок і санкцій, ніж на загальній системі

1 група платника єдиного податку

Річний дохід: 1185700 грн.	Кількість працівників: Без найманих працівників	Ставка податку: 10% від прожиткового мінімуму

Фізична особа-підприємець на 1 групі оподаткування може надавати послуги споживачам та проводити реалізацію товарів без найманих працівників. Слід звернути увагу на те, що підприємці, які сплачують єдиний податок, не мають права здійснювати оптову торгівлю

ВАЖЛИВО!

Правильний вибір КВЕДів — одна з найважливіших умов для ефективної роботи ФОП. Але для ФОП доступна можливість змінювати чи додавати КВЕД. У випадку змін видів діяльності, ФОП зобов'язаний повідомити про це контролюючі органи особисто, або онлайн (за допомогою сервісу «Дія»)

Доступні КВЕДи (дозволені види діяльності за кодами) для платника єдиного податку ПЕРШОЇ групи:

Торгівля

Код	Назва
47.8	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках
47.81	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами (крім продажу підакцизних товарів, пально-мастильних, лікеро-горілчаних та тютюнових виробів, разом з цим, дозволено здійснювати роздрібний продаж пально-мастильних матеріалів в ємностях до 20 л. та діяльність фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива та столових вин)
47.82	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках текстильними виробами, одягом і взуттям
47.89	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках іншими товарами

Послуги та виробництво

02.40	Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві
13.9	Виробництво інших текстильних виробів
13.91	Виробництво трикотажного полотна
13.92	Виробництво готових текстильних виробів, крім одягу
13.93	Виробництво килимів і килимових виробів
13.94	Виробництво канатів, мотузок, шпагату та сіток
13.95	Виробництво нетканих текстильних матеріалів і виробів із них, крім одягу
14	Виробництво одягу
14.1	Виробництво одягу, крім хутряного
14.11	Виробництво одягу зі шкіри
14.12	Виробництво робочого одягу
14.13	Виробництво іншого верхнього одягу
14.14	Виробництво спіднього одягу
14.19	Виробництво іншого одягу й аксесуарів
14.2	Виготовлення виробів із хутра
14.20	Виготовлення виробів із хутра

14.3	Виробництво трикотажного та в'язаного одягу
14.31	Виробництво панчішно-шкарпеткових виробів
14.39	Виробництво іншого трикотажного та в'язаного одягу
15	Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів
15.1	Дублення шкур і оздоблення шкіри; виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів; вичинка та фарбування хутра
15.11	Дублення шкур і оздоблення шкіри; вичинка та фарбування хутра
15.12	Виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів зі шкіри та інших матеріалів
15.20	Виробництво взуття
16.23	Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів
16.24	Виробництво дерев'яної тари
16.29	Виробництво інших виробів з деревини; виготовлення виробів з корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння
33.11	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів
45.2	Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів
45.20	Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів
74.2	Діяльність у сфері фотографії
74.20	Діяльність у сфері фотографії
77.2	Прокат побутових виробів і предметів особистого вжитку
77.21	Прокат товарів для спорту та відпочинку
77.22	Прокат відеозаписів і дисків
77.29	Прокат інших побутових виробів і предметів особистого вжитку
81.2	Діяльність із прибирання
81.21	Загальне прибирання будинків
81.22	Інша діяльність із прибирання будинків і промислових об'єктів
95.2	Ремонт побутових виробів і предметів особистого вжитку
95.21	Ремонт електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування, відтворення звуку й зображення
95.22	Ремонт побутових приладів, домашнього та садового обладнання
95.23	Ремонт взуття та шкіряних виробів
95.24	Ремонт меблів і домашнього начиння
95.25	Ремонт годинників і ювелірних виробів
95.29	Ремонт інших побутових виробів і предметів особистого вжитку
96	Надання інших індивідуальних послуг

96.0	Надання інших індивідуальних послуг
96.01	Прання та хімічне чищення текстильних і хутряних виробів
96.02	Надання послуг перукарнями та салонами краси (крім салонів краси)
96.03	Організування поховань і надання суміжних послуг
96.04	Діяльність із забезпечення фізичного комфорту
96.09	Надання інших індивідуальних послуг, н. в. і. у.* (послуги домашньої прислуги та послуги, пов'язані з очищенням та прибиранням приміщень за індивідуальним замовленням)

Перелік податків для ФОП першої групи

ЄДИНИЙ ПОДАТОК

- Сума податку до сплати: 302,80 грн.
- Сплачується до 20 числа кожного місяця.
- Є обов'язковим.
- Сплата податку проводиться з власної карти або з рахунку ФОП

ЄСВ ФОП

- Сума податку до сплати: 1 760 грн.
- Сплачується до 20 числа кожного місяця.
- Є добровільним.
- Сплата податку проводиться з власної карти або з рахунку ФОП

ВАЖЛИВО!

ФОП не має права отримувати оплату за товар на власну банківську карту

ФОП першої групи оподаткування має можливість приймати оплату за товар в наступних формах:

- Готівковий розрахунок
- Безготівковий розрахунок (безпосередньо на рахунок ФОП або через термінал)

ФОП першої групи оподаткування не зобов'язаний встановлювати програмний чи стаціонарний реєстратор розрахункових операцій (РРО), навіть при наявності терміналу

Перелік звітності для ФОП першої групи

РІЧНА ЗВІТНІСТЬ

- Податкова декларація платника єдиного податку - фізичної особи-підприємця.
- Є обов'язковим звітом.
- Мета звіту - показати загальний дохід за рік готівкою та по рахунку ФОП.

Декларація про майновий стан

- Подається з річною звітністю.
- Є додатковим звітом.

2 група платника єдиного податку

Річний дохід: 5921400 грн.	Кількість працівників: до 10 працівників	Ставка податку: 20% від мінімальної зарплати

Для ФОП на 2 групі оподаткування доступні майже всі види підприємницької діяльності. Підприємець має можливість торгувати у спеціалізованих магазинах, займатися фрилансом та надавати різноманітні послуги

ВАЖЛИВО!

ФОП другої групи забороняється наступне:

- ✓ **Надавати послуги резидентам інших країн;**
- ✓ **Приймати оплату іноземну валюту за надані послуги;**
- ✓ **Надавати послуги національним та міжнародним компаніям (які працюють з ПДВ та знаходяться на загальній системі оподаткування)**

Доступні КВЕДи (дозволені види діяльності за кодами) для платника єдиного податку ДРУГОЇ групи:

Код	Назва
1	Сільське господарство, мисливство та надання пов’язаних із ними послуг
01.01	Вирощування однорічних і дворічних культур
01.11	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
01.12	Вирощування рису
01.13	Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів
01.14	Вирощування цукрової тростини
01.16	Вирощування прядивних культур
01.19	Вирощування інших однорічних і дворічних культур
01.02	Вирощування багаторічних культур
01.21	Вирощування винограду
01.22	Вирощування тропічних і субтропічних фруктів
01.23	Вирощування цитрусових
01.24	Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів
01.25	Вирощування ягід, горіхів, інших фруктів
01.26	Вирощування олійних плодів
01.27	Вирощування культур для виробництва напоїв
01.28	Вирощування пряних, ароматичних і лікарських культур
01.29	Вирощування інших багаторічних культур
01.03	Відтворення рослин
01.30	Відтворення рослин
01.04	Тваринництво
01.41	Розведення великої рогатої худоби молочних порід
01.42	Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів
01.43	Розведення коней та інших тварин родини конячих
01.44	Розведення верблюдів та інших тварин родини верблюдових
01.45	Розведення овець і кіз
01.46	Розведення свиней
01.47	Розведення свійської птиці
01.49	Розведення інших тварин

01.05	Змішане сільське господарство
01.50	Змішане сільське господарство
01.06	Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність
01.61	Допоміжна діяльність у рослинництві
01.62	Допоміжна діяльність у тваринництві
01.63	Післяурожайна діяльність
01.64	Оброблення насіння для відтворення
01.07	Мисливство, відловлювання тварин і надання пов’язаних із ними послуг
01.70	Мисливство, відловлювання тварин і надання пов’язаних із ними послуг
2	Лісове господарство та лісозаготівлі
02.01	Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві
02.10	Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві
02.02	Лісозаготівлі
02.20	Лісозаготівлі
02.03	Збирання дикорослих недеревних продуктів
02.30	Збирання дикорослих недеревних продуктів
02.04	Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві
02.40	Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві
3	Рибне господарство
03.01	Рибальство
03.11	Морське рибальство
03.12	Прісноводне рибальство
03.02	Рибництво (аквакультура)
03.21	Морське рибництво (аквакультура)
03.22	Прісноводне рибництво (аквакультура)
10	Виробництво харчових продуктів
10.1	Виробництво м’яса та м’ясних продуктів
10.11	Виробництво м’яса
10.12	Виробництво м’яса свійської птиці
10.13	Виробництво м’ясних продуктів
10.2	Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків
10.20	Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків
10.3	Перероблення та консервування фруктів і овочів
10.31	Перероблення та консервування картоплі
10.32	Виробництво фруктових і овочевих соків
10.39	Інші види перероблення та консервування фруктів і овочів

10.4	Виробництво олії та тваринних жирів
10.41	Виробництво олії та тваринних жирів
10.42	Виробництво маргарину і подібних харчових жирів
10.5	Виробництво молочних продуктів
10.51	Перероблення молока, виробництво масла та сиру
10.52	Виробництво морозива
10.6	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів
10.61	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
10.62	Виробництво крохмалів і крохмальних продуктів
10.7	Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів
10.71	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання
10.72	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання
10.73	Виробництво макаронних виробів і подібних борошняних виробів
10.8	Виробництво інших харчових продуктів
10.81	Виробництво цукру
10.82	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів
10.83	Виробництво чаю та кави
10.84	Виробництво прянощів і приправ
10.85	Виробництво готової їжі та страв
10.86	Виробництво дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів
10.89	Виробництво інших харчових продуктів, н. в. і. у.
10.9	Виробництво готових кормів для тварин
10.91	Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах
10.92	Виробництво готових кормів для домашніх тварин
13	Текстильне виробництво
13.1	Підготування та прядіння текстильних волокон
13.10	Підготування та прядіння текстильних волокон
13.2	Ткацьке виробництво
13.20	Ткацьке виробництво
13.3	Оздоблення текстильних виробів
13.30	Оздоблення текстильних виробів
13.9	Виробництво інших текстильних виробів
13.91	Виробництво трикотажного полотна
13.92	Виробництво готових текстильних виробів, крім одягу

13.93	Виробництво килимів і килимових виробів
13.94	Виробництво канатів, мотузок, шпагату та сіток
13.95	Виробництво нетканих текстильних матеріалів і виробів із них, крім одягу
13.96	Виробництво інших текстильних виробів технічного та промислового призначення
13.99	Виробництво інших текстильних виробів, н. в. і. у.
14	Виробництво одягу
14.1	Виробництво одягу, крім хутряного
14.11	Виробництво одягу зі шкіри
14.12	Виробництво робочого одягу
14.13	Виробництво іншого верхнього одягу
14.14	Виробництво спіднього одягу
14.19	Виробництво іншого одягу й аксесуарів
14.2	Виготовлення виробів із хутра
14.20	Виготовлення виробів із хутра
14.3	Виробництво трикотажного та в’язаного одягу
14.31	Виробництво панчішно-шкарпеткових виробів
14.39	Виробництво іншого трикотажного та в’язаного одягу
15	Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів
15.1	Дублення шкур і оздоблення шкіри; виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів; вичинка та фарбування хутра
15.11	Дублення шкур і оздоблення шкіри; вичинка та фарбування хутра
15.12	Виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів зі шкіри та інших матеріалів
15.2	Виробництво взуття
15.20	Виробництво взуття
16	Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння
16.1	Лісопильне та стругальне виробництво
16.10	Лісопильне та стругальне виробництво
16.2	Виготовлення виробів з деревини, корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння
16.21	Виробництво фанери, дерев’яних плит і панелей, шпону
16.22	Виробництво щитового паркету
16.23	Виробництво інших дерев’яних будівельних конструкцій і столярних виробів

16.24	Виробництво дерев’яної тари
16.29	Виробництво інших виробів з деревини; виготовлення виробів з корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння
17	Виробництво паперу та паперових виробів
17.1	Виробництво паперової маси, паперу та картону
17.11	Виробництво паперової маси
17.12	Виробництво паперу та картону
17.2	Виготовлення виробів з паперу та картону
17.21	Виробництво гофрованого паперу та картону, паперової та картонної тари
17.22	Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення
17.23	Виробництво паперових канцелярських виробів
17.24	Виробництво шпалер
17.29	Виробництво інших виробів з паперу та картону
18	Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації
18.1	Поліграфічна діяльність і надання пов’язаних із нею послуг
18.11	Друкування газет
18.12	Друкування іншої продукції
18.13	Виготовлення друкарських форм і надання інших поліграфічних послуг
18.14	Брошурувально-палітурна діяльність і надання пов’язаних із нею послуг
18.2	Тиражування звуко-, відеозаписів і програмного забезпечення
18.20	Тиражування звуко-, відеозаписів і програмного забезпечення
20	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції
20.1	Виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах
20.12	Виробництво барвників і пігментів
20.13	Виробництво інших основних неорганічних хімічних речовин
20.14	Виробництво інших основних органічних хімічних речовин
20.15	Виробництво добрив і азотних сполук
20.2	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції
20.20	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції
20.3	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик
20.30	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик
20.4	Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів

20.41	Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування
20.42	Виробництво парфумних і косметичних засобів
20.5	Виробництво іншої хімічної продукції
20.52	Виробництво клеїв
20.53	Виробництво ефірних олій
20.59	Виробництво іншої хімічної продукції, н. в. і. у.
20.6	Виробництво штучних і синтетичних волокон
20.60	Виробництво штучних і синтетичних волокон
22	Виробництво гумових і пластмасових виробів
22.1	Виробництво гумових виробів
22.19	Виробництво інших гумових виробів
22.2	Виробництво пластмасових виробів
22.21	Виробництво плит, листів, труб і профілів із пластмас
22.22	Виробництво тари з пластмас
22.23	Виробництво будівельних виробів із пластмас
22.29	Виробництво інших виробів із пластмас
23	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції
23.1	Виробництво скла та виробів зі скла
23.11	Виробництво листового скла
23.12	Формування й оброблення листового скла
23.13	Виробництво порожнистого скла
23.14	Виробництво скловолокна
23.19	Виробництво й оброблення інших скляних виробів, у тому числі технічних
23.3	Виробництво будівельних матеріалів із глини
23.31	Виробництво керамічних плиток і плит
23.32	Виробництво цегли, черепиці та інших будівельних виробів із випаленої глини
23.4	Виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки
23.41	Виробництво господарських і декоративних керамічних виробів
23.42	Виробництво керамічних санітарно-технічних виробів
23.43	Виробництво керамічних електроізоляторів та ізоляційної арматури
23.44	Виробництво інших керамічних виробів технічного призначення
23.49	Виробництво інших керамічних виробів
23.5	Виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей
23.51	Виробництво цементу
23.52	Виробництво вапна та гіпсових сумішей

23.6	Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу
23.61	Виготовлення виробів із бетону для будівництва
23.62	Виготовлення виробів із гіпсу для будівництва
23.63	Виробництво бетонних розчинів, готових для використання
23.64	Виробництво сухих будівельних сумішей
23.65	Виготовлення виробів із волокнистого цементу
23.69	Виробництво інших виробів із бетону гіпсу та цементу
23.7	Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю
23.70	Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю
24.2	Виробництво труб, порожнистих профілів і фітингів зі сталі
24.20	Виробництво труб, порожнистих профілів і фітингів зі сталі
25	Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування
25.1	Виробництво будівельних металевих конструкцій і виробів
25.11	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій
25.12	Виробництво металевих дверей і вікон
25.2	Виробництво металевих баків, резервуарів і контейнерів
25.21	Виробництво радіаторів і котлів центрального опалення
25.29	Виробництво інших металевих баків, резервуарів і контейнерів
25.3	Виробництво парових котлів, крім котлів центрального опалення
25.30	Виробництво парових котлів, крім котлів центрального опалення
25.6	Оброблення металів та нанесення покриття на метали; механічне оброблення металевих виробів
25.61	Оброблення металів та нанесення покриття на метали
25.62	Механічне оброблення металевих виробів
25.7	Виробництво столових приборів, інструментів і металевих виробів загального призначення
25.71	Виробництво столових приборів
25.72	Виробництво замків і дверних петель
25.73	Виробництво інструментів
25.9	Виробництво інших готових металевих виробів
25.91	Виробництво сталевих бочок і подібних контейнерів
25.92	Виробництво легких металевих паковань
25.93	Виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин
25.94	Виробництво кріпильних і гвинторізних виробів
25.99	Виробництво інших готових металевих виробів, н. в. і. у.
26	Виробництво комп’ютерів, електронної та оптичної продукції
26.1	Виробництво електронних компонентів і плат

26.11	Виробництво електронних компонентів
26.12	Виробництво змонтованих електронних плат
26.2	Виробництво комп’ютерів і периферійного устаткування
26.20	Виробництво комп’ютерів і периферійного устаткування
26.3	Виробництво обладнання зв’язку
26.30	Виробництво обладнання зв’язку
26.4	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворювання звуку й зображення
26.40	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворювання звуку й зображення
26.52	Виробництво годинників
26.6	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування
26.60	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування
26.7	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування
26.70	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування
26.8	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних
26.80	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних
27	Виробництво електричного устаткування
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури
27.11	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів
27.12	Виробництво електророзподільної та контрольної апаратури
27.2	Виробництво батарей і акумуляторів
27.20	Виробництво батарей і акумуляторів
27.3	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв
27.31	Виробництво волоконно-оптичних кабелів
27.32	Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів
27.33	Виробництво електромонтажних пристроїв
27.4	Виробництво електричного освітлювального устаткування
27.40	Виробництво електричного освітлювального устаткування
27.5	Виробництво побутових приладів
27.51	Виробництво електричних побутових приладів
27.52	Виробництво неелектричних побутових приладів
27.9	Виробництво іншого електричного устаткування
27.90	Виробництво іншого електричного устаткування

28	Виробництво машин і устаткування, н. в. і. у.
28.1	Виробництво машин і устаткування загального призначення
28.11	Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів
28.12	Виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування
28.13	Виробництво інших помп і компресорів
28.14	Виробництво інших кранів і клапанів
28.15	Виробництво підшипників, зубчастих передач, елементів механічних передач і приводів
28.2	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення
28.21	Виробництво печей і пічних пальників
28.22	Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування
28.23	Виробництво офісних машин і устаткування, крім комп’ютерів і периферійного устаткування
28.24	Виробництво ручних електромеханічних і пневматичних інструментів
28.25	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування
28.29	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.
28.3	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства
28.30	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства
28.4	Виробництво металообробних машин і верстатів
28.41	Виробництво металообробних машин
28.49	Виробництво інших верстатів
28.9	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення
28.91	Виробництво машин і устаткування для металургії
28.92	Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва
28.93	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну
28.94	Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів
28.95	Виробництво машин і устаткування для виготовлення паперу та картону
28.96	Виробництво машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми

28.99	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н. в. і. у.
30	Виробництво інших транспортних засобів
30.1	Будування суден і човнів
30.11	Будування суден і плавучих конструкцій
30.12	Будування прогулянкових і спортивних човнів
30.2	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу
30.20	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу
30.9	Виробництво транспортних засобів, н. в. і. у.
30.92	Виробництво велосипедів, дитячих та інвалідних колясок
30.99	Виробництво інших транспортних засобів і обладнання, н. в. і. у.
31	Виробництво меблів
31.0	Виробництво меблів
31.01	Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі
31.02	Виробництво кухонних меблів
31.03	Виробництво матраців
31.09	Виробництво інших меблів
32	Виробництво іншої продукції
32.12	Виробництво ювелірних і подібних виробів
32.13	Виробництво біжутерії та подібних виробів
32.2	Виробництво музичних інструментів
32.20	Виробництво музичних інструментів
32.3	Виробництво спортивних товарів
32.30	Виробництво спортивних товарів
32.4	Виробництво ігор та іграшок
32.40	Виробництво ігор та іграшок
32.5	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів
32.50	Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів
32.9	Виробництво продукції, н. в. і. у.
32.91	Виробництво мітел і щіток
32.99	Виробництво іншої продукції, н. в. і. у.
33	Ремонт і монтаж машин і устаткування
33.1	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування
33.11	Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів
33.12	Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення

33.13	Ремонт і технічне обслуговування електронного й оптичного устаткування
33.14	Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування
33.15	Ремонт і технічне обслуговування суден і човнів
33.16	Ремонт і технічне обслуговування повітряних і космічних літальних апаратів
33.17	Ремонт і технічне обслуговування інших транспортних засобів
33.19	Ремонт і технічне обслуговування інших машин і устаткування
33.2	Установлення та монтаж машин і устаткування
33.20	Установлення та монтаж машин і устаткування
35.1	Виробництво, передача та розподілення електроенергії
35.11	Виробництво електроенергії
35.12	Передача електроенергії
35.13	Розподілення електроенергії
35.14	Торгівля електроенергією
35.3	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря
35.30	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря
37	Каналізація, відведення й очищення стічних вод
37.0	Каналізація, відведення й очищення стічних вод
37.00	Каналізація, відведення й очищення стічних вод
38	Збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів
38.1	Збирання відходів
38.11	Збирання безпечних відходів
38.12	Збирання небезпечних відходів
38.2	Оброблення та видалення відходів
38.21	Оброблення та видалення безпечних відходів
38.22	Оброблення та видалення небезпечних відходів
38.3	Відновлення матеріалів
38.31	Демонтаж (розбирання) машин і устаткування
38.32	Відновлення відсортованих відходів
39	Інша діяльність щодо поводження з відходами
39.0	Інша діяльність щодо поводження з відходами
39.00	Інша діяльність щодо поводження з відходами
41	Будівництво будівель
41.1	Організація будівництва будівель
41.10	Організація будівництва будівель
41.2	Будівництво житлових і нежитлових будівель
41.20	Будівництво житлових і нежитлових будівель

42	Будівництво споруд
42.1	Будівництво доріг і залізниць
42.11	Будівництво доріг і автострад
42.12	Будівництво залізниць і метрополітену
42.13	Будівництво мостів і тунелів
42.2	Будівництво комунікацій
42.21	Будівництво трубопроводів
42.22	Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій
42.9	Будівництво інших споруд
42.91	Будівництво водних споруд
42.99	Будівництво інших споруд, н. в. і. у.
43	Спеціалізовані будівельні роботи
43.1	Знесення та підготовчі роботи на будівельному майданчику
43.11	Знесення
43.12	Підготовчі роботи на будівельному майданчику
43.13	Розвідувальне буріння
43.2	Електромонтажні, водопровідні та інші будівельно-монтажні роботи
43.21	Електромонтажні роботи
43.22	Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування
43.29	Інші будівельно-монтажні роботи
43.3	Роботи із завершення будівництва
43.31	Штукатурні роботи
43.32	Установлення столярних виробів
43.33	Покриття підлоги й облицювання стін
43.34	Малярні роботи та скління
43.39	Інші роботи із завершення будівництва
43.9	Інші спеціалізовані будівельні роботи
43.91	Покрівельні роботи
43.99	Інші спеціалізовані будівельні роботи, н. в. і. у.
45	Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт
45.19	Торгівля іншими автотранспортними засобами
45.2	Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів
45.20	Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів
45.3	Торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів
45.31	Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів
45.32	Роздрібна торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів

46	Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами
46.1	Оптова торгівля за винагороду чи на основі контракту
46.11	Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами
46.13	Діяльність посередників у торгівлі деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами
46.14	Діяльність посередників у торгівлі машинами, промисловим устаткованням, суднами та літаками
46.15	Діяльність посередників у торгівлі меблями, господарськими товарами, залізними та іншими металевими виробами
46.16	Діяльність посередників у торгівлі текстильними виробами, одягом, хутром, взуттям і шкіряними виробами
46.18	Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами
46.19	Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту
46.2	Оптова торгівля сільськогосподарською сировиною та живими тваринами
46.22	Оптова торгівля квітами та рослинами
46.23	Оптова торгівля живими тваринами
46.24	Оптова торгівля шкірсировиною, шкурами та шкірою
46.31	Оптова торгівля фруктами та овочами
46.32	Оптова торгівля м’ясом і м’ясними продуктами
46.33	Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами
46.34	Оптова торгівля напоями (крім лікеро горілчаних виробів)
46.36	Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами
46.37	Оптова торгівля кавою, чаєм, какао та прянощами
46.38	Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та молюсками
46.4	Оптова торгівля товарами господарського призначення
46.41	Оптова торгівля текстильними товарами
46.42	Оптова торгівля одягом і взуттям
46.43	Оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення
46.44	Оптова торгівля фарфором, скляним посудом і засобами для чищення
46.45	Оптова торгівля парфумними та косметичними товарами
46.46	Оптова торгівля фармацевтичними товарами

46.47	Оптова торгівля меблями, килимами й освітлювальним приладдям
46.49	Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення
46.5	Оптова торгівля інформаційним і комунікаційним устаткованням
46.51	Оптова торгівля комп’ютерами, периферійним устаткованням і програмним забезпеченням
46.52	Оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткованням, деталями до нього
46.6	Оптова торгівля іншими машинами й устаткованням
46.61	Оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткованням
46.62	Оптова торгівля верстатами
46.63	Оптова торгівля машинами й устаткованням для добувної промисловості та будівництва
46.64	Оптова торгівля машинами й устаткованням для текстильного, швейного та трикотажного виробництва
46.65	Оптова торгівля офісними меблями
46.66	Оптова торгівля іншими офісними машинами й устаткованням
46.69	Оптова торгівля іншими машинами й устаткованням
46.7	Інші види спеціалізованої оптової торгівлі
46.73	Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням
46.74	Оптова торгівля залізними виробами, водопровідним і опалювальним устаткованням і приладдям до нього
46.75	Оптова торгівля хімічними продуктами
46.76	Оптова торгівля іншими проміжними продуктами
46.77	Оптова торгівля відходами та брухтом
46.9	Неспеціалізована оптова торгівля
46.90	Неспеціалізована оптова торгівля
47	Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами
47.1	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах
47.19	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах
47.21	Роздрібна торгівля фруктами й овочами в спеціалізованих магазинах
47.22	Роздрібна торгівля м’ясом і м’ясними продуктами в спеціалізованих магазинах
47.23	Роздрібна торгівля рибою, ракоподібними та молюсками в спеціалізованих магазинах

47.24	Роздрібна торгівля хлібобулочними виробами, борошняними та цукровими кондитерськими виробами в спеціалізованих магазинах
47.29	Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах
47.4	Роздрібна торгівля інформаційним і комунікаційним устаткованням у спеціалізованих магазинах
47.41	Роздрібна торгівля комп'ютерами, периферійним устаткованням і програмним забезпеченням у спеціалізованих магазинах
47.42	Роздрібна торгівля телекомунікаційним устаткованням у спеціалізованих магазинах
47.43	Роздрібна торгівля в спеціалізованих магазинах електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворення звуку й зображення
47.5	Роздрібна торгівля іншими товарами господарського призначення в спеціалізованих магазинах
47.51	Роздрібна торгівля текстильними товарами в спеціалізованих магазинах
47.52	Роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах
47.53	Роздрібна торгівля килимами, килимовими виробами, покриттям для стін і підлоги в спеціалізованих магазинах
47.54	Роздрібна торгівля побутовими електротоварами в спеціалізованих магазинах
47.59	Роздрібна торгівля меблями, освітлювальним приладдям та іншими товарами для дому в спеціалізованих магазинах
47.6	Роздрібна торгівля товарами культурного призначення та товарами для відпочинку в спеціалізованих магазинах
47.61	Роздрібна торгівля книгами в спеціалізованих магазинах
47.62	Роздрібна торгівля газетами та канцелярськими товарами в спеціалізованих магазинах
47.63	Роздрібна торгівля аудіо — та відеозаписами в спеціалізованих магазинах
47.64	Роздрібна торгівля спортивним інвентарем у спеціалізованих магазинах
47.65	Роздрібна торгівля іграми та іграшками в спеціалізованих магазинах
47.7	Роздрібна торгівля іншими товарами в спеціалізованих магазинах
47.71	Роздрібна торгівля одягом у спеціалізованих магазинах
47.72	Роздрібна торгівля взуттям і шкіряними виробами в спеціалізованих магазинах
47.73	Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах

47.74	Роздрібна торгівля медичними й ортопедичними товарами в спеціалізованих магазинах
47.75	Роздрібна торгівля косметичними товарами та туалетними приналежностями в спеціалізованих магазинах
47.76	Роздрібна торгівля квітами, рослинами, насінням, добривами, домашніми тваринами та кормами для них у спеціалізованих магазинах
47.78	Роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах
47.79	Роздрібна торгівля уживаними товарами в магазинах
47.8	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках
47.81	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами (крім продажу підакцизних товарів, пально-мастильних, лікеро-горілчаних та тютюнових виробів, разом з цим, дозволено здійснювати роздрібний продаж пально-мастильних матеріалів в ємностях до 20 л та діяльність фізичних осіб,
47.82	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках текстильними виробами, одягом і взуттям
47.89	Роздрібна торгівля з лотків і на ринках іншими товарами
47.9	Роздрібна торгівля поза магазинами
47.91	Роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу Інтернет
47.99	Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами
49	Наземний і трубопровідний транспорт
49.1	Пасажирський залізничний транспорт міжміського сполучення
49.10	Пасажирський залізничний транспорт міжміського сполучення
49.2	Вантажний залізничний транспорт
49.20	Вантажний залізничний транспорт
49.3	Інший пасажирський наземний транспорт
49.31	Пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення
49.32	Надання послуг таксі
49.39	Інший пасажирський наземний транспорт, н. в. і. у.
49.4	Вантажний автомобільний транспорт, надання послуг перевезення речей
49.41	Вантажний автомобільний транспорт
49.42	Надання послуг перевезення речей (переїзду)
49.5	Трубопровідний транспорт
49.50	Трубопровідний транспорт
50	Водний транспорт

50.1	Пасажирський морський транспорт
50.10	Пасажирський морський транспорт
50.2	Вантажний морський транспорт
50.20	Вантажний морський транспорт
50.3	Пасажирський річковий транспорт
50.30	Пасажирський річковий транспорт
50.4	Вантажний річковий транспорт
50.40	Вантажний річковий транспорт
51	Авіаційний транспорт
51.1	Пасажирський авіаційний транспорт
51.10	Пасажирський авіаційний транспорт
51.2	Вантажний авіаційний транспорт і космічний транспорт
51.21	Вантажний авіаційний транспорт
52	Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту
52.1	Складське господарство
52.10	Складське господарство
52.2	Допоміжна діяльність у сфері транспорту
52.21	Допоміжне обслуговування наземного транспорту
52.22	Допоміжне обслуговування водного транспорту
52.23	Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту
52.24	Транспортне оброблення вантажів
52.29	Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту
53	Поштова та кур’єрська діяльність (крім пошти)
53.2	Інша поштова та кур’єрська діяльність
53.20	Інша поштова та кур’єрська діяльність
55	Тимчасове розміщування
55.1	Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування
55.10	Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування
55.2	Діяльність засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання
55.20	Діяльність засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання
55.3	Надання місць кемпінгами та стоянками для житлових автофургонів і причепів
55.30	Надання місць кемпінгами та стоянками для житлових автофургонів і причепів
55.9	Діяльність інших засобів тимчасового розміщування

55.90	Діяльність інших засобів тимчасового розміщування
56	Діяльність із забезпечення стравами та напоями
56.1	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування
56.10	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування
56.2	Постачання готових страв
56.21	Постачання готових страв для подій
56.29	Постачання інших готових страв
58	Видавнича діяльність
58.1	Видання книг, періодичних видань та інша видавнича діяльність
58.11	Видання книг
58.12	Видання довідників і каталогів
58.13	Видання газет
58.14	Видання журналів і періодичних видань
58.19	Інші види видавничої діяльності
58.2	Видання програмного забезпечення
58.21	Видання комп’ютерних ігор
58.29	Видання іншого програмного забезпечення
59	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів
59.1	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм
59.11	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм
59.12	Компонування кіно- та відеофільмів, телевізійних програм
59.13	Розповсюдження кіно- та відеофільмів, телевізійних програм
59.14	Демонстрація кінофільмів
59.2	Видання звукозаписів
59.20	Видання звукозаписів
62	Комп’ютерне програмування, консультування та пов’язана з ними діяльність
62.0	Комп’ютерне програмування, консультування та пов’язана з ними діяльність
62.01	Комп’ютерне програмування
62.02	Консультування з питань інформатизації
62.03	Діяльність із керування комп’ютерним устаткованням
62.09	Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп’ютерних систем
63	Надання інформаційних послуг
63.1	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов’язана з ними діяльність; веб-портали

63.11	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов’язана з ними діяльність
63.9	Надання інших інформаційних послуг
63.91	Діяльність інформаційних агентств
63.99	Надання інших інформаційних послуг, н. в. і. у.
66.22	Діяльність страхових агентів і брокерів
68	Операції з нерухомим майном
68.2	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна (земельні ділянки, загальна площа яких не перевищує 0,2 га, житлові приміщення та/або їх частини, загальна площа, яких не перевищує 100 м2, нежитлові приміщення (споруди, будівлі) та/або їх частини, загальна площа яких не перевищує 300 м2)
68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна (земельні ділянки, загальна площа яких не перевищує 0,2 га, житлові приміщення та/або їх частини, загальна площа, яких не перевищує 100 м2, нежитлові приміщення (споруди, будівлі) та/або їх частини, загальна площа яких не перевищує 300 м2)
69	Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку
69.1	Діяльність у сфері права
69.10	Діяльність у сфері права
69.2	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування
69.20	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування (крім аудиту)
70.21	Діяльність у сфері зв’язків із громадськістю
71.1	Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування
71.11	Діяльність у сфері архітектури
72	Наукові дослідження та розробки
73.1	Рекламна діяльність
73.11	Рекламні агентства
73.12	Посередництво в розміщенні реклами в засобах масової інформації
74	Інша професійна, наукова та технічна діяльність
74.1	Спеціалізована діяльність із дизайну
74.10	Спеціалізована діяльність із дизайну
74.2	Діяльність у сфері фотографії
74.20	Діяльність у сфері фотографії

74.3	Надання послуг перекладу
74.30	Надання послуг перекладу
74.9	Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н. в. і. у.
74.90	Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н. в. і. у.
75	Ветеринарна діяльність
75.0	Ветеринарна діяльність
75.00	Ветеринарна діяльність
77.1	Надання в оренду автотранспортних засобів
77.11	Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів
77.12	Надання в оренду вантажних автомобілів
77.2	Прокат побутових виробів і предметів особистого вжитку
77.21	Прокат товарів для спорту та відпочинку
77.22	Прокат відеозаписів і дисків
77.29	Прокат інших побутових виробів і предметів особистого вжитку
77.3	Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів
77.31	Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування
77.32	Надання в оренду будівельних машин і устаткування
77.33	Надання в оренду офісних машин і устаткування, у тому числі комп’ютерів
77.34	Надання в оренду водних транспортних засобів
77.35	Надання в оренду повітряних транспортних засобів
77.39	Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів. н. в. і. у.
78	Діяльність із працевлаштування
78.1	Діяльність агентств працевлаштування
78.10	Діяльність агентств працевлаштування
78.2	Діяльність агентств тимчасового працевлаштування
78.20	Діяльність агентств тимчасового працевлаштування
78.3	Інша діяльність із забезпечення трудовими ресурсами
78.30	Інша діяльність із забезпечення трудовими ресурсами
79	Діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг бронювання та пов’язана з цим діяльність
79.11	Діяльність туристичних агентств
79.9	Надання інших послуг бронювання та пов’язана з цим діяльність
79.90	Надання інших послуг бронювання та пов’язана з цим діяльність
80	Діяльність охоронних служб та проведення розслідувань
80.1	Діяльність приватних охоронних служб
80.10	Діяльність приватних охоронних служб

80.2	Обслуговування систем безпеки
80.20	Обслуговування систем безпеки
80.3	Проведення розслідувань
80.30	Проведення розслідувань
81	Обслуговування будинків і територій
81.1	Комплексне обслуговування об’єктів
81.10	Комплексне обслуговування об’єктів
81.2	Діяльність із прибирання
81.21	Загальне прибирання будинків
81.22	Інша діяльність із прибирання будинків і промислових об’єктів
81.29	Інші види діяльності із прибирання
81.3	Надання ландшафтних послуг
81.30	Надання ландшафтних послуг
82	Адміністративна та допоміжна офісна діяльність, інші допоміжні комерційні послуги
82.1	Адміністративна та допоміжна офісна діяльність
82.11	Надання комбінованих офісних адміністративних послуг
82.19	Фотокопіювання, підготування документів та інша спеціалізована допоміжна офісна діяльність
82.2	Діяльність телефонних центрів
82.20	Діяльність телефонних центрів
82.3	Організування конгресів і торговельних виставок
82.30	Організування конгресів і торговельних виставок
85	Освіта
85.1	Дошкільна освіта
85.10	Дошкільна освіта
85.2	Початкова освіта
85.20	Початкова освіта
85.3	Середня освіта
85.31	Загальна середня освіта
85.32	Професійно-технічна освіта
85.5	Інші види освіти
85.51	Освіта у сфері спорту та відпочинку
85.52	Освіта у сфері культури
85.53	Діяльність шкіл підготування водіїв транспортних засобів
85.59	Інші види освіти, н. в. і. у.
85.6	Допоміжна діяльність у сфері освіти

85.60	Допоміжна діяльність у сфері освіти
86	Охорона здоров’я
86.2	Медична та стоматологічна практика
86.21	Загальна медична практика
86.22	Спеціалізована медична практика
86.23	Стоматологічна практика
86.9	Інша діяльність у сфері охорони здоров’я
86.90	Інша діяльність у сфері охорони здоров’я
87	Надання послуг догляду із забезпеченням проживання
87.1	Діяльність із догляду за хворими із забезпеченням проживання
87.10	Діяльність із догляду за хворими із забезпеченням проживання
87.2	Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб з розумовими вадами та хворих на наркоманію
87.20	Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб з розумовими вадами та хворих на наркоманію
87.3	Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів
87.30	Надання послуг щодо догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів
87.9	Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання
87.90	Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання
88	Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання
88.1	Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання для осіб похилого віку та інвалідів
88.10	Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання для осіб похилого віку та інвалідів
88.9	Надання іншої соціальної допомоги без забезпечення проживання
88.91	Денний догляд за дітьми
90.0	Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг
90.03	Індивідуальна мистецька діяльність
90.01	Театральна та концертна діяльність
90.04	Функціювання театральних і концертних залів
91	Функціювання бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури
91.0	Функціювання бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури
91.01	Функціювання бібліотек і архівів
91.02	Функціювання музеїв

91.03	Діяльність із охорони та використання пам’яток історії, будівель та інших пам’яток культури
91.04	Функціювання ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників
93	Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг
93.1	Діяльність у сфері спорту
93.11	Функціювання спортивних споруд
93.12	Діяльність спортивних клубів
93.13	Діяльність фітнес-центрів
93.19	Інша діяльність у сфері спорту
93.2	Організування відпочинку та розваг
93.21	Функціювання атракціонів і тематичних парків
93.29	Організування інших видів відпочинку та розваг
95	Ремонт комп’ютерів, побутових виробів і предметів особистого вжитку
95.1	Ремонт комп’ютерів і обладнання зв’язку
95.11	Ремонт комп’ютерів і периферійного устаткування
95.12	Ремонт обладнання зв’язку
95.2	Ремонт побутових виробів і предметів особистого вжитку
95.21	Ремонт електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування, відтворення звуку й зображення
95.22	Ремонт побутових приладів, домашнього та садового обладнання
95.23	Ремонт взуття та шкіряних виробів
95.24	Ремонт меблів і домашнього начиння
95.25	Ремонт годинників і ювелірних виробів
95.29	Ремонт інших побутових виробів і предметів особистого вжитку
96	Надання інших індивідуальних послуг
96.0	Надання інших індивідуальних послуг
96.01	Прання та хімічне чищення текстильних і хутряних виробів
96.02	Надання послуг перукарнями та салонами краси
96.03	Організування поховань і надання суміжних послуг
96.04	Діяльність із забезпечення фізичного комфорту
96.09	Надання інших індивідуальних послуг, н. в. і. у.

Перелік податків для ФОП другої групи

ЄДИНИЙ ПОДАТОК

- Сума податку до сплати: 1 600 грн.
- Сплачується до 20 числа кожного місяця.
- Є обов'язковим.
- Сплата податку проводиться з власної карти або з рахунку ФОП.

ЄСВ ФОП

- Сума податку до сплати: 1 760 грн.
- Сплачується до 20 числа кожного місяця.
- Є добровільним.
- Сплата податку проводиться з власної карти або з рахунку ФОП.

ФОП другої групи оподаткування має можливість приймати оплату за товар:

На офіційний рахунок ФОП

Готівкою (проводится з РРО/ПРРО)

Через платіжні системи (проводится з РРО/ПРРО)

Через термінал (проводится з РРО/ПРРО)

ФОП другої групи оподаткування зобов’язаний встановлювати програмний чи стаціонарний реєстратор розрахункових операцій (РРО), якщо отримує оплату:

- ✓ Готівкою
- ✓ Через термінал
- ✓ Через платіжну систему
- ✓ На карту-ключ до рахунку

ВАЖЛИВО!

ФОП другої групи дозволено не ставити РРО/ПРРО в наступних випадках:

- ✓ **Приймається оплата виключно на IBAN**
- ✓ **ФОП працює без додаткових платіжних систем**
- ✓ **ФОП надає лише онлайн послуги**

Перелік звітності для ФОП другої групи

РІЧНА ЗВІТНІСТЬ

- Податкова декларація платника єдиного податку - фізичної особи-підприємця.
- Є обов'язковим звітом.
- Мета звіту - показати загальний дохід за рік готівкою та по рахунку ФОП

Декларація про майновий стан

- Подається з річною звітністю.
- Є додатковим звітом

ВАЖЛИВО!

ФОП другої групи може наймати до 10 працівників. При цьому кожен восьмий працівник повинен бути особою з інвалідністю.

Якщо восьмий працівник не буде особою з інвалідністю, тоді на ФОП буде накладено штраф у розмірі 80 000 грн. на рік

ФОП другої групи не може здійснювати взаємозалік (бартер, подарункові сертифікати тощо).

ФОП другої групи має право здавати в оренду:

- ✓ Житлову нерухомість – до 400 кв. м.
- ✓ Комерційну нерухомість – до 900 кв. м.

ФОП другої групи не має права надавати послуги інтернет-провайдера та займатися ювелірним бізнесом

3 група платника єдиного податку

Річний дохід: 8285700 грн.	Кількість працівників: необмежена	Ставка податку: 3% від доходу+ ПДВ 5% від доходу

Вибір виду діяльності на 3 групі не обмежений. ФОП третьої групи має право здійснювати будь-яку законну діяльність. Під час реєстрації ФОП обмежень на використання КВЕДів немає

ВАЖЛИВО!

Щоб добавити новий КВЕД або видалити непотрібний у порталі «Дія», потрібно зробити наступні кроки:

- ✓ **Вхід в особистий кабінет**
- ✓ **Зайти в розділ «Послуги»**
- ✓ **Обрати «Зміни для ФОП»**
- ✓ **Перейти до зміни виду діяльності**
- ✓ **Видалити чи додати КВЕД**
- ✓ **Ідентифікувати дані про ФОП**
- ✓ **Завірити заяву електронним підписом**

ФОП третьої групи має право наймати необмежену кількість працівників

Перелік податків для ФОП третьої групи

ЄДИНИЙ ПОДАТОК + ПДВ

- Ставка податку до сплати: 3% від доходу + ПДВ.
- Сплачується на щоквартальній основі.
- Є обов'язковим.
- Сплата податку проводиться з власної карти або з рахунку ФОП.

ЄДИНИЙ ПОДАТОК

- Ставка податку до сплати: 5% від розміру доходу
- Сплачується до 20 числа кожного місяця.
- Є обов'язковим.
- Сплата податку проводиться з власної карти або з рахунку ФОП.

ЄСВ ФОП

- Сума податку до сплати: 1 760 грн.
- Сплачується до 20 числа кожного місяця.
- Є добровільним.
- Сплата податку проводиться з власної карти або з рахунку ФОП.

Перелік звітності для ФОП третьої групи

Квартальна звітність

- Податкова декларація платника єдиного податку - фізичної особи-підприємця.
- Є обов'язковим звітом.
- Мета звіту - показати загальний дохід за рік готівкою та по рахунку ФОП.
- Термін подаття: до 40 календарних днів після закінчення звітного періоду.

Річна звітність

- Звіт ЄСВ.
- Звіт подається раз на рік як додаток до декларації ЄП за IV квартал.

4 група платника єдиного податку

Умови перебування на ЄП: площа сільськогосподарських угідь / земель водного фонду, що перебувають у власності та/або користуванні членів фермерського господарства, повинна бути не менше 2 га. і не більше 20 га.

Кількість працівників: для юридичних осіб - не обмежено
для фізичних осіб-підприємців - не використовують працю найманих осіб

Розмір ставок податку з 1 га. с/г угідь або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель. Наприклад: для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на
п
о

«Спрощенцями» 4 групи можуть бути виключно виробники с/г продукції (ФОПи або юрособи, наприклад, фермерські господарства). Розмір податку визначається нормативною грошовою оцінкою землі й загальної площі ділянок. Тобто, ані дохід, ані прибуток у цьому сенсі не мають значення

ФОП 4 групи не має права наймати працівників, проте надається можливість оформляти трудові відносини з членами сім'ї, оскільки мова йде про фермерське господарство

Реалізовувати продукцію ФОП 4 групи має право в роздріб (кінцевим споживачам) та оптом юридичним особам). Також підприємець має право здійснювати доставку продукції споживачу

Вид діяльності для ФОП 4 групи залежить насамперед від типу активу (ділянки) у власності. Наприклад, якщо підприємець орендував ставок, він автоматично отримує право займатися виловом та реалізацією риби. Якщо ФОП володіє лісосмугою, він має право збирати дикі ягоди тощо

ФОПи 4 групи сплачують лише єдиний податок. Сума розраховується від вартості активу, що перебуває у власності або в оренді у підприємця. Варто зазначити, що ставка єдиного податку може змінюватися в залежності від типу та призначення активу

Розмір єдиного податку розраховується як відсоток від кожного гектару землі наступним чином:

0,95% — сіножать, пасовища

0,57% — багаторічні насадження

6,33% — землі, що використовуються для вирощування сільгоспкультур на закритому ґрунті

2,43% — для водойми

0,57% — якщо сіножаття чи пасовища розташовані у гірських районах

0,19% — якщо багаторічні насадження розташовані у гірських районах

ФОП 4 групи повинен працювати з РРО/ПРРО.

Примітка. *Можуть працювати без РРО/ПРРО тільки ФОП, які отримують оплату лише на рахунок IBAN*

ВАЖЛИВО!

За порушення закону про використання РРО застосовуються наступні штрафні санкції:

- **на перший раз — це 100% від суми, що була отримана за продаж без РРО/ПРРО**
- **повторне порушення — 150% від суми проведеної без фіскалізації платежів**

Перелік звітності для ФОП четвертої групи

Річна звітність

- Декларація ЄП. ФОП четвертої групи повинні подавати декларацію ЄП в місцеву фіскальну службу (де зареєстровано ФОП та розміщені активи).
- Є обов'язковим звітом.
- Мета звіту - показати загальний дохід за рік готівкою та по рахунку ФОП
- Термін подання: до 20 лютого року наступного за звітним періодом

ВАЖЛИВО!

Для ФОП 4 групи не передбачені ліміти по прибутках, тобто за виконанням всіх інших умов обсяг доходів не регламентується

Цікаві факти про Єдиний податок

- ✓ Підприємець має сплачувати ПДВ під час імпорту послуг;
- ✓ Роялті та інші пасивні доходи не включаються до складу доходу єдиноподатника;
- ✓ Підприємець не може систематично надавати позику;
- ✓ Підприємець, який є посередником, не може утримувати свою винагороду

Загальна система оподаткування для фізичних осіб

Ця система існує з моменту виникнення приватного підприємства. Приватні підприємці, які отримали такий спосіб оподаткування своїх доходів, не мають пільг, повного або часткового звільнення від сплати певних видів податків і зборів

Умови роботи на загальній системі оподаткування встановленні ст.177 Податкового Кодексу України. Податок з доходів підприємця сплачується за ставкою 18%, окрім того вони сплачують єдиний соціальний внесок у розмірі 22% від чистого доходу.

- Незаперечна перевага загальної системи оподаткування полягає в тому, що розмір оплачуваних доходів в основному залежить від розміру одержуваних доходів і понесених витрат. Тобто, якщо підприємець за звітний період не отримав доходу від своєї діяльності, то відповідні податки він не платить.
- На цій системі на відміну від єдиного податку,немає обмежень щодо обсягів реалізації, виду здійснюваної діяльності та кількості найманих працівників.
- Основним недоліком даного способу оподаткування доходів приватного підприємця є його складність. Вони зобов’язані вести облік і документально підтверджувати свої доходи і витрати. Така система оподаткування доходів для підприємців, які здійснюють діяльність не систематично. Її переваги незаперечні при невисокій рентабельності продажів, так як об’єктом оподаткування є чистий дохід

Порядок ліквідації ФОП проходить наступним чином:

- подача державному реєстратору за місцем реєстрації про припинення підприємницької діяльності
- оплата податків і подача ліквідаційних звітів
- закриття всіх рахунків ФОП та отримання банківських виписок
- проведення аудиторської перевірки підприємницької діяльності
- здійснення остаточних розрахунків з бюджетом
- внесення даних про зняття з обліку ФОП

9.3. Оподаткування юридичних осіб в Україні

Юридична особа — організація, суб'єкт права, здатний від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав і нести обов'язки та самостійно брати участь у правовідносинах, бути позивачем та відповідачем у суді

Юридичні особи:

✓ 18% - податок на прибуток

✓ 20% - ПДВ (якщо дохід підприємства за 12 місяців перевищує 1 млн. грн.)

✓ Акцизний збір (підакцизні товари: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво (крім квасу "живого" бродіння); тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну; пальне;
автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше.

✓ 22% - Єдиний соцальний внесок (ЄСВ)

✓ Інші податки в залежності від виду господарської діяльності, що здійснюється (плата за землю; на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний; екологічний; мито; рентна плата; туристичний збір; за місця для паркування транспортних засобів тощо)

Утримання із заробітної плати найманих працівників:

✓ 18% – ПДФО

✓ 1,5% – військовий збір

Можна стверджувати, що загальна система оподаткування враховує майже всі економічні показники діяльності підприємства. Переважно у платника податків з невисокими показниками доходу не виникає значних податкових зобов’язань.

Підприємства, що понесли збитки у звітному періоді, взагалі можуть не сплачувати основні податки. Порівнюючи з спрощеною системою оподаткування, такі підприємства мали б зобов’язання сплатити податок незалежно від наявності чи відсутності збитків

Дану систему оподаткування обирають усі юридичні особи, які добровільно не обрали іншу систему оподаткування, або для яких встановлені обмеження щодо вибору системи оподаткування. Загальна система оподаткування найскладніша у веденні бухгалтерського і податкового обліку

ВАЖЛИВО!

Юридичній особі на загальній системі оподаткування ОБОВ'ЯЗКОВО потрібно реєструватися платником ПДВ при умові, якщо загальний обсяг оподаткованих операцій за 12 місяців перевищив 1 млн. грн

Етапи реєстрації платником ПДВ:

Розрахунок обсягу операцій, які підлягають оподаткуванню ПДВ

Складання та подання заяви про реєстрацію платником ПДВ

Одержання витягу із реєстру платників ПДВ

Подання першої декларації з ПДВ

Для юридичних осіб на загальній системі оподаткування обов'язково потрібно реєструвати РРО/ПРРО, якщо проводяться готівкові розрахунки

Перелік основних податків для юридичної особи на загальній системі оподаткування

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК

- Ставка податку: 18% від суми чистого прибутку підприємства за звітний період.
- Сплачується до 10 днів після подачі звітності.
- Є обов'язковим.

ПДВ

- Ставка податку: 20%.
- Сплачується до 10 днів після подачі звітності.
- Є обов'язковим.

ВАЖЛИВО!

Витрати, які можна включити для зменшення податку на прибуток, повинні бути підтвердженими документально та пов’язаними з доходом. Перелік таких витрат визначається розділом ІІІ ПКУ

Для юридичних осіб на загальній системі оподаткування дозволено наймати необмежену кількість працівників

Перелік основних податків для юридичної особи за працівників на загальній системі оподаткування

ЄСВ

- Ставка податку: 22% від розміру нарахувань.
- Сплачується не пізніше 20 числа наступного місяця.
- Є обов'язковим

ПДФО

- Ставка податку: 18% від розміру нарахувань.
- Сплачується не пізніше 20 числа наступного місяця.
- Вираховується із зарплати працівника

ВЗ

- Ставка податку: 1,5% від розміру нарахувань.
- Сплачується не пізніше 20 числа наступного місяця.
- Вираховується із зарплати працівника

Перелік звітності для юридичної особи на загальній системі оподаткування

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ПРИБУТОК

- Подається щокварталу або протягом 40 календарних днів по закінченню року.
- Підприємства з доходом менше 10 млн. грн та новостворені підприємства подають звіт 1 раз на рік (60 днів по закінченню року).
- Є обов'язковим

ДЕКЛАРАЦІЯ ПДВ

- Податкова декларація з ПДВ подається за звітний період, який дорівнює одному календарному місяцю, протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця.
- Є обов'язковим

В Україні діяли дивні податки та збори, які можна назвати цікавими

Збір за право на використання місцевої символіки

Органи місцевої влади запровадили даний збір з юридичних осіб і громадян, які використовували місцеву символіку в комерційних цілях. Ставка даного збору: юридичні особи - 0,1% від вартості виробленої продукції, виконаних робіт, наданих послуг; громадяни, що займаються підприємницькою діяльністю – 5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

Збір на виграш на бігах

Під час видачі виграшу, з осіб, що стали переможцями у грі на тоталізаторі на іподромі, адміністрація іподрому утримувала збір за виграш на бігах. Розмір збору не перевищував 6% від суми виграшу

Збір за видачу ордера на квартиру

Він сплачувався за послуги, які пов'язані з видачою документа, котрий надавав право поселитися в квартирі. Ставка збору не перевищувала 30% неоподатковуваного мінімуму доходів громадян

Збір з власників собак

Платниками збору були власники собак, які проживали в приватизованих квартирах та в будинках державного і громадського житлового фонду. Розмір збору не перевищував 10% неоподатковуваного мінімуму доходів громадян

Збір на право проведення кіно- та телезйомок

Комерційні кіно- і телеорганізації сплачували за проведення зйомок, котрі вимагали від місцевих органів державної виконавчої влади додаткових допоміжних заходів. Розмір внеску не перевищував фактичних витрат на проведення даного заходу

Курортний збір

Туристи, які приїжджали на курортну місцевість сплачували 10% неоподатковуваного мінімуму доходів громадян. Отримані кошти витрачалися на розвиток туристичної сфери в Україні

Подимний (поральний) податок

Один із видів феодального податку в Київській Русі та на українських землях. Податок стягувався з кожного вогнища. Назва походить від одиниці оподаткування — *диму* (будинку, двору з комином).

У 9–18 ст. *подимне* платили князівські та приватні піддані на українських землях у вигляді данини в грошовій та натуральній формах.

Княгиня Ольга запровадила податок у вигляді трьох голубів та трьох горобців з кожного будинку

ПРОФЕСІЙНИЙ ГЛОСАРІЙ
термінів і понять та їх трактування за нормативно-правовими документами «ОСНОВИ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ»

Поняття	Визначення	Джерело
1	*2*	*3*
Аваль	вексельне поручительство, згідно з яким банк бере на себе відповідальність перед векселедержателем за виконання векселедавцем оплати податкового векселя, яке оформляється шляхом проставляння гарантійного напису банку на кожному примірнику податкового векселя	пп. 14.1.1 п. 14.1 ст.14 ПКУ[1]
Адміністративна відповідальність за податкові правопорушення	відповідальність керівництва перед державою за порядок оподаткування та сплату податків несвоєчасне подання аудиторських висновків, подання яких передбачено законами України. Порушення законів з питань оподаткування передбачає наступні види юридичної відповідальності: *1. Порушення порядку ведення податкового обліку, надання аудиторських висновків:* а) або повна відсутність податкового обліку на підприємстві, б) або порушення законодавчо встановленого порядку, неподання або несвоєчасне подання аудиторських висновків, подання яких передбачено законами України, – накладається **штраф в розмірі від 5 до 10** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – нмдг), тобто 85 до 170 грн, а при повторному порушенні протягом одного календарного року, сума штрафу зросте від 10 до 15 нмдг, тобто в межах від 170 до 255 грн. *2. Неподання або несвоєчасне подання платіжних доручень на перерахування належних до сплати податків та зборів (обов'язкових платежів):* ненадання (надання з запізненням) платіжних доручень на перерахування податкових зобов’язань – **штраф від 5 до 10** нмдг, тобто в межах від 85 до 170 грн, повторне порушення протягом одного календарного року призведе до збільшення розміру штрафу від 10 до 15 нмдг, тобто в межах від 170 до 255 грн. *3. Невиконання законних вимог посадових осіб податкових органів:* конкретні вимоги фіскальної служби, які не були виконані – **попередження або накладення штрафу від 5 до 10** нмдг, тобто від 85 до 170 грн, за повторне порушення протягом року – штраф від 10 до 15 нмдг, тобто в межах від 170 до 255 грн.	ст.163-1 КУпАП[2] ст.163-2 КУпАП ст.163-3 КУпАП

[1] ПКУ – скорочена назва Податкового кодексу України № 2755-VI [6]).
[2] КУпАП – скорочена назва Кодексу України про адміністративні правопорушення № 8073-X [3]).

1	*2*	*3*
	4. Порушення порядку утримання та перерахування податку на доходи фізичних осіб і подання відомостей про виплачені доходи: при виплаті доходу фізичній особі неутримання ПДФО або не перераховано суми податку до бюджету, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення державним податковим інспекціям за встановленою формою відомостей про доходи громадян – **попередження або накладення штрафу у розмірі від 2 до 3** нмдг, тобто від 34 до 51 грн, а при повторному такому порушенні сума штрафу зростає і знаходиться в межах від 3 до 5 нмдг, тобто від 51 до 85 грн. *5. Невиконання законних вимог посадових осіб Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України*: ненадання інформації на запит посадових осіб перелічених служб і відомств, надання завідомо недостовірної інформації чи не в повному обсязі, порушення встановлених законом строків її надання, повідомлення третіх осіб стосовно того, що про них збирається така інформація, або невиконання інших законних вимог посадових осіб зазначених органів – накладення **штрафу від 250 до 400** нмдг, тобто 4250-6800 грн, а за повторне порушення протягом року – від 400 до 600 нмдг, тобто в межах 6800-10200 грн	ст.163-4 КУпАП ст. 185-13 КУпАП
Адміністрування податків, зборів, митних платежів, ЄСВ та інших платежів	це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організовують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об’єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом	пп.14.1.1[1] п.14.1 ст. 14 ПКУ
Активи	ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1, п. 8 МСБО 38
Активний ринок	ринок, якому притаманні такі умови: - предмети, що продаються та купуються на цьому ринку є однорідними; - у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців; - інформація про ринкові ціни є загальнодоступною	п.4 НП(С)БО 8
	ринок, на якому операції для активів або зобов’язань відбуваються з достатньою частотою та у достатньому обсязі, щоб надавати інформацію про ціноутворення на безперервній основі.	МСФЗ 13
Актуарні прибутки (збитки)	прибутки (збитки), які є різницею між попередніми актуарними припущеннями і тим, що фактично відбулося, з урахуванням зміни актуарних припущень	п. 3 НП(С)БО 26

1	*2*	*3*
АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК	непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених податковим законодавством як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції), а також особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами.	пп. 14.1.4 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	До підакцизних товарів належать: 1) спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво (крім квасу «живого» бродіння); 2) тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну; 3) рідини, що використовуються в електронних сигаретах; 4) пальне, у тому числі товари (продукція), що використовуються як пальне для заправлення транспортних засобів, обладнання або пристроїв з двигунами внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення, з іскровим запалюванням, з кривошипно-шатунним механізмом та коди яких згідно з УКТ ЗЕД не зазначені у пп. 215.3.4 п. 215.3 ст. 215 ПКУ; 5) автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів; 6) електрична енергія.	пп. 215.1 ст. 215 ПКУ
	Ставки податку та перелік товарів, з яких справляється податок: – ставки податку встановлюються ст. 215 ПКУ і є **єдиними на всій території України**; – ставки податку встановлюються відповідно до визначень розділу I Податкового кодексу: адвалорні, специфічні, адвалорні та специфічні одночасно; ставки акцизного податку на бензин моторний, що містить тетраетилсвинець, збільшуються в 1,5 раза.	п.215.2 ст. 215 ПКУ
	Складення та подання декларації з акцизного податку Базовий податковий період для сплати податку відповідає календарному місяцю. Платники податку подають **щомісяця не пізніше 20 числа** наступного звітного (податкового) періоду контролюючому органу за місцем реєстрації декларацію з акцизного податку за формою, затвердженою у порядку, встановленому ст. 46 Податкового кодексу.	ст. 223 ПКУ
	Порядок і строки сплати податку Суми податку перераховуються до бюджету платниками акцизного податку **протягом 10 календарних днів**, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого цим Кодексом для подання податкової декларації за місячний податковий період. Суми податку з алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий неденатурований, **сплачуються при придбанні марок акцизного податку**.	ст. 222 ПКУ

1	*2*	*3*
	Суми податку з рідин, що використовуються в електронних сигаретах, сплачуються виробниками таких рідин до бюджету **протягом 15 робочих днів** з дня отримання марок акцизного податку. Податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) сплачується платниками податку **до або в день подання митної декларації**.	
Акцизний склад	а) спеціально обладнані приміщення на обмеженій території, розташовані на митній території України, де під контролем постійних представників контролюючого органу розпорядник акцизного складу провадить свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення (перероблення), змішування, розливу, пакування, фасування, зберігання, одержання чи видачі, а також реалізації спирту етилового, горілки та лікеро-горілчаних виробів; б) приміщення або територія на митній території України, де розпорядник акцизного складу провадить свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення (перероблення), змішування, розливу, навантаження-розвантаження, зберігання, реалізації пального (див. визначення *неакцизний склад*)	пп. 14.1.6 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Акцизний склад пересувний	транспортний засіб (автомобільний, залізничний, морський, річковий, повітряний, магістральний трубопровід), на якому переміщується та/або зберігається пальне або спирт етиловий на митній території України	пп. 14.1.6 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Акціонерне товариство	це господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями. Акціонерні товариства за типом поділяються на публічні акціонерні товариства та приватні акціонерні товариства. Тип акціонерного товариства визначається у статуті акціонерного товариства. Публічну пропозицію власних акцій може здійснювати виключно публічне акціонерне товариство (див. визначення *державне акціонерне товариство, публічне акціонерне товариство*)	ст. 3 Закону № 2465-IX ст. 5 Закону № 2465-IX
Амортизація	систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) (див. визначення *методи нарахування амортизації основних засобів, методи нарахування амортизації нематеріальних активів*)	п. 4 НП(С)БО 7
	систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисного використання[3]	МСБО 16, МСБО 38
	систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації)	пп. 14.1.3 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[3] Для нематеріальних активів замість терміна «depreciation» здебільшого вживається термін «amortization». Обидва терміни мають однакове значення.

1	*2*	*3*
Амортизована собівартість фінансового активу або фінансового зобов'язання	сума, за якою фінансовий актив чи фінансове зобов'язання оцінюється під час первісного визнання з вирахуванням погашення основної суми, і з додаванням або вирахуванням накопиченої амортизації будь-якої різниці між первісною вартістю та вартістю при погашенні (відкоригованої, у випадку фінансових активів, із урахуванням резерву під збитки), визначена за методом ефективного відсотка (див. визначення *метод ефективного відсотка*)	МСФЗ 9
Амортизована собівартість фінансової інвестиції	собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії)	п.3 НП(С)БО 12
Асоційоване підприємство	це суб'єкт господарювання, на який інвестор має суттєвий вплив[4] (див. визначення *суттєвий вплив*)	п. 3 МСБО 28
Аудит фінансової звітності	аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено порядок оприлюднення річної фінансової звітності (річної консолідованої фінансової звітності) **разом з аудиторським висновком** на своїй веб-сторінці (у повному обсязі) та в інший спосіб у випадках, визначених законодавством: – **зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року**, що настає за звітним періодом: 1) підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів) (див. визначення *підприємства, що становлять суспільний інтерес*); 2) публічні акціонерні товариства (див. визначення *публічне акціонерне товариство*); 3) суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях; – **зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року**, що настає за звітним періодом: 4) великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів (див. визначення *велике підприємство*);	п. 1 ст. 1 Закону № 2258-VIII ст. 14 Закону № 996-XIV

[4] В Україні під асоційованим підприємством розуміють таке, в якому інвестору має суттєвий вплив (п. 3 НПСБО 12), зокрема йому належить пакет акцій (голосів) у розмірі **більше 20 відсотків**, і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

1	2	3
	5) середні підприємства (див. визначення *середнє підприємство*); – **зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року**, що настає за звітним періодом: 6) інші фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств; 7) малі підприємства, що є суб'єктами господарювання державного сектору економіки. За несвоєчасне оприлюднення проаудованої фінансової звітності передбачені штрафні санкції у розмірі від: **1 000 до 2 000** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 17 000 до 34 000 грн за перше порушення; **2 000 до 3 000** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 34 000 до 51 000 грн. за повторне порушення. При цьому сплата штрафу не звільняє підприємство від обов'язку проведення аудиту	ст. 16316 КУАП[5]
Аукціон (публічні торги)	публічний спосіб продажу активів з метою отримання максимальної виручки від продажу активів у визначений час і в установленому місці	пп. 14.1.8 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату[6] його активи, зобов'язання і власний капітал	п. 3 НП(С)БО 1
Балансова вартість	сума, за якою актив визнають після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності	МСБО 16, МСБО 38
	сума, за якою актив визнається у звіті про фінансовий стан	п. 5 МСБО 40
Балансова вартість активу	вартість активу, за якою він включається до підсумку балансу	п. 4 НП(С)БО 32
Бартерна (товарообмінна) операція	господарська операція, яка передбачає проведення розрахунків за товари (роботи, послуги) у негрошовій формі в рамках одного договору	пп. 14.1.10 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Безнадійна дебіторська заборгованість	поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності	п. 4 НП(С)БО 10
Безнадійна заборгованість[7]	заборгованість, що відповідає одній з таких ознак:	пп. 14.1.11 п. 14.1 ПКУ

[5] КУАП – скорочена назва Кодекс України про адміністративні правопорушення [3].

[6] Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

[7] З 24.02.2022 р. згідно з Законом України «Про правовий режим воєнного стану» в Україні введено режим воєнного стану, відповідно – внесені зміни до податкового законодавства [14] та доповнено п. 18 і 19 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Цивільного кодексу України (ЦКУ) [34], в яких зазначено, що «..У період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування у разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику було надано кредит (позику) банком або іншим кредитодавцем (позикодавцем), **позичальник звільняється від відповідальності**, визначеної ст. 625 ЦКУ, а також від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення. Установити, що неустойка (штраф, пеня) та інші платежі, сплата яких передбачена відповідними договорами, нараховані включно з 24.02.2022 р. за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) за такими договорами, підлягають списанню кредитодавцем (позикодавцем)».

1	2	3
	а) заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув **строк позовної давності**[8]; б) прострочена заборгованість померлої фізичної особи, за відсутності у неї спадкового майна, на яке може бути звернено стягнення; в) прострочена заборгованість осіб, які у судовому порядку визнані безвісно відсутніми, оголошені померлими; ґ) прострочена **понад 180 днів** заборгованість особи, розмір сукупних вимог кредитора за якою не перевищує мінімально встановленого законодавством розміру безспірних вимог кредитора для порушення провадження у справі про банкрутство, а *для фізичних осіб* – заборгованість, що не перевищує **25 % мінімальної заробітної плати** (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного податкового року (у разі відсутності законодавчо затвердженої процедури банкрутства фізичних осіб); д) актив у вигляді корпоративних прав або не боргових цінних паперів, емітента яких визнано банкрутом або припинено як юридичну особу у зв'язку з його ліквідацією; е) сума залишкового призового фонду лотереї станом на 31 грудня кожного року; є) прострочена заборгованість фізичної або юридичної особи, не погашена внаслідок недостатності майна зазначеної особи, за умови, що дії щодо примусового стягнення майна боржника не призвели до повного погашення заборгованості; ж) заборгованість, стягнення якої стало неможливим у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійного лиха (форс-мажорних обставин), підтверджених у порядку, передбаченому законодавством; з) заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією; и) заборгованість фізичної особи, яка залишилася непогашеною перед іпотекодержателем після здійснення згідно із ст. 36 Закону України «Про іпотеку» звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом позасудового врегулювання на підставі договору, якщо законом або договором передбачено, що після завершення такого позасудового врегулювання будь-які наступні вимоги іпотекодержателя щодо виконання боржником - фізичною особою основного зобов'язання є недійсними.	

[8] Загальна позовна давність встановлюється тривалістю у **три роки** (с. 257 Цивільного кодексу України – ЦКУ [34]). Для окремих видів вимог законом може встановлюватися спеціальна позовна давність, умови і термін якої встановлений ст. 258 ЦКУ. Позовна давність, встановлена законом, може бути збільшена за домовленістю сторін.

1	*2*	*3*
Безоплатно надані товари, роботи, послуги	це: 1) товари, що надаються згідно з договорами дарування, іншими договорами, за якими не передбачається грошова або інша компенсація вартості таких товарів чи їх повернення, або без укладення таких договорів; 2) роботи (послуги), що виконуються (надаються) без висування вимоги щодо компенсації їх вартості; 3) товари, передані юридичній чи фізичній особі на відповідальне зберігання і використані нею	пп. 14.1.13 п.14.1 ст. 14 ПКУ
Безповоротні позики	позики, які позикодавець надає, відмовляючись від права на їх погашення за певними попередньо визначеними умовами	п. 3 МСБО 20
Бізнес	цілісна сукупність видів діяльності та активів, що їх можна вести та якими можна управляти з метою надання товарів або послуг клієнтам, отримання інвестиційного доходу (такого як дивіденди або проценти) або отримання іншого доходу від звичайної діяльності	МСФЗ 3
Біологічний актив	жива тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи	п. 4 НП(С)БО 30,
	жива тварина або рослина	п. 5 МСБО 41
Близькі члени родини	чоловік або дружина і родичі (визнані такими згідно із законодавством) фізичної особи, що є пов’язаною стороною, які можуть впливати або перебувають під впливом такої фізичної особи щодо прийняття рішень з фінансової, господарської та комерційної політики підприємства	п. 4 НП(С)БО 23
Будівельний контракт	договір про будівництво	п.2 НП(С)БО 18
Будівництво	спорудження нового об’єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об’єктів, виконання монтажних робіт	п.2 НП(С)БО 18
Бухгалтерська звітність	звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів	п. 3 НП(С)БО 1
Бухгалтерський облік	процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Бухгалтерський облік **є обов’язковим** видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1 п.2 ст. 3 Закону № 996-XIV
Бюджетне відшкодування (ПДВ)	відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами перевірки платника	пп. 14.1.18 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Бюджетний грант	цільова допомога у вигляді коштів або майна, що надаються на безоплатній і безповоротній основі за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів	пп. 14.1.277[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	2	3
	міжнародної технічної допомоги для реалізації проекту або програми у сферах культури, туризму та у секторі креативних індустрій, спорту та інших гуманітарних сферах у порядку, встановленому законом[9]	
Бюджетні установи	органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими (див. визначення *неприбуткові підприємства, установи та організації)*	ст.2 БКУ[10]
Валюта звітності	грошова одиниця України	п. 4 НП(С)БО 21
Валюта подання	валюта, у якій подається фінансова звітність	п. 8 МСБО 21
Валютний курс	установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни	п. 4 НП(С)БО 21
	коефіцієнт обміну двох валют	п. 8 МСБО 21
Валютний ризик	імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін валютного курсу	п. 4 НП(С)БО 13
	ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін валютних курсів	МСФЗ 7
Вартість, яка амортизується	первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості	п. 4 НП(С)БО 7
Вартість, визначена суб'єктом господарювання	теперішня вартість грошових потоків, які, за очікуванням суб'єкта господарювання, виникнуть упродовж використання активу і від його вибуття після закінчення строку його корисного використання або які, за очікуванням, виникнуть при погашенні зобов'язання	МСБО 16, МСБО 38
Ввезення товарів на митну територію України, вивезення товарів за межі митної території України	сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів через митний кордон України у будь-який спосіб у відповідному напрямку, відповідно до Митного кодексу України	пп. 14.1.211 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Велике підприємство	є підприємства, які не відповідають критеріям для середніх підприємств (див. визначення *середнє підприємство*) та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: 1) балансова вартість активів – **понад 20 мільйонів євро**; 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – **понад 40 мільйонів євро**; 3) середня кількість працівників – **понад 250 осіб**	п. 2 ст. 2 Закону № 996-XIV

[9] Перелік надавачів бюджетних грантів визначає Кабінет Міністрів України.
[10] БКУ – скорочена назва Бюджетного кодексу України № 2456-VI [1].

1	*2*	*3*
Великий платник податків	юридична особа або постійне представництво нерезидента на території України, у якої обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує еквівалент **50 млн євро**, визначений за середньозваженим офіційним курсом Національного банку України за той самий період, або загальна сума податків, зборів, платежів, сплачених до Державного бюджету України, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, крім митних платежів, за такий самий період перевищує еквівалент **1,5 млн євро**, визначений за середньозваженим офіційним курсом Національного банку України за той самий період	пп. 14.1.24 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Взяття на облік платників податків	**взяття на облік платників податків - юридичних осіб** та їх відокремлених підрозділів здійснюється після їх державної реєстрації чи включення відомостей про них до відповідних державних реєстрів на умовах, що визначаються законодавчими актами України, крім випадків, визначених Податковим кодексом, коли органами реєстрації є контролюючі органи або коли проведення державної реєстрації платника податків у відповідному статусі законодавством не передбачається. **взяття на облік платників податків - фізичних осіб** – платники податків та зборів реєструються у контролюючих органах шляхом включення відомостей про них до Державного реєстру фізичних осіб - платників податків у порядку, визначеному Податковим кодексом. Фізичні особи - підприємці та особи, які мають намір провадити незалежну професійну діяльність, підлягають взяттю на облік як **самозайняті особи** у контролюючих органах згідно з Податковим кодексом. **взяття на облік фізичних осіб - підприємців** у контролюючих органах здійснюється за податковою адресою на підставі відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, наданих державним реєстратором згідно із Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»	п. 63.4 ст. 63 ПКУ п. 63.5 ст. 63 ПКУ п. 65.1 ст. 65 ПКУ
Вигоди від відновлення корисності	величина, на яку сума очікуваного відшкодування активу (у межах балансової (залишкової) вартості цього активу, визначеної на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності) перевищує його балансову (залишкову) вартість (див. визначення *втрати від зменшення корисності*)	п. 4 НП(С)БО 28
Види перевірок (податкових)	*Контролюючі органи мають право проводити* камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки (див. визначення *камеральна перевірка, документальна перевірка, фактична перевірка*).	п. 75.1 ст. 75 ПКУ

1	2	3
	Акт перевірки – документ, який складається у передбачених Податковим кодексом випадках, підтверджує факт проведення перевірки та відображає її результати. Акт (довідка), складений за результатами перевірки та підписаний посадовими особами, які проводили перевірку, або особами, уповноваженими на це у встановленому порядку, у строки, визначені Податковим кодексом, надається платнику податків або його законному представнику, який зобов'язаний його підписати. Акт перевірки не може розглядатися як заява або повідомлення про вчинення кримінального правопорушення щодо ухилення від сплати податків. **Довідка перевірки** – документ, який складається у передбачених Податковим кодексом випадках, підтверджує факт проведення перевірки та відображає її результати і є носієм доказової інформації про невстановлення фактів порушень вимог податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи	ст. 86 ПКУ ст. 86 ПКУ
Види податків та зборів	законодавчо встановлена система податків і зборів в країні. В Україні встановлюються **загальнодержавні** та **місцеві податки та збори**	ст. 8 ПКУ
Виплати працівникам	це: 1) поточні виплати – включають: заробітну плату за окладами та тарифами, інші нарахування з оплати праці; виплати за невідпрацьований час (щорічні відпустки та інший оплачуваний невідпрацьований час); премії та інші заохочувальні виплати, що підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців по закінченні періоду, у якому працівники виконують відповідну роботу тощо (п. 5 НП(С)БО 26); 2) виплати при звільненні (див. визначення); 3) виплати по закінченні трудової діяльності (див. визначення); 4) виплати інструментами власного капіталу підприємства (див. визначення); 5) інші довгострокові виплати (див. визначення).	п. 4 НП(С)БО 26
	всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками, або при звільненні	п. 8 МСБО 19
Виплати за невідпрацьований час, що не підлягають накопиченню	виплати за невідпрацьований час, право на які не поширюється на майбутні періоди	п. 3 НП(С)БО 26
Виплати інструментами власного капіталу підприємства	виплати працівнику, за якими йому надається право на отримання фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством (або його материнським підприємством), або сума зобов'язань підприємства працівнику залежить від майбутньої ціни фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством	п. 3 НП(С)БО 26

1	*2*	*3*
Виплати після закінчення трудової діяльності	виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті по закінченні трудової діяльності працівника	п. 3 НП(С)БО 26,
	це виплати працівникам (окрім виплат при звільненні працівників та короткострокових виплат працівникам), які підлягають сплаті після закінчення трудової діяльності	п.8 МСБО 19
Виплати при звільненні	виплати працівнику, які підлягають сплаті за рішенням підприємства про звільнення працівника до досягнення ним пенсійного віку або за рішенням працівника про звільнення за власним бажанням до досягнення ним пенсійного віку	п. 3 НП(С)БО 26, п. 8 МСБО 19
Виробнича дотація з бюджету	фінансова допомога з боку держави, що надається суб'єкту господарювання на безповоротній основі з метою зміцнення його фінансово-економічного становища та/або для забезпечення виробництва товарів, виконання робіт, надання послуг	пп. 14.1.16 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Витрати	зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)[11]	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1
Витрати за будівельним контрактом	собівартість робіт за будівельним контрактом[12]	п.2 НП(С)БО 18
	Витрати за будівельним контрактом включають: 1) **витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням даного контракту** – прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати (включаючи вартість виконаних субпідрядниками робіт) згідно з НП(С)БО 16; 2) **загальновиробничі витрати** – затрати на управління, організацію та обслуговування будівельного виробництва з розподілом між об'єктами будівництва з використанням бази розподілу при нормальній потужності (пропорційно прямим витратам; обсягам доходів; прямим витратам на оплату праці; відпрацьованому будівельними машинами і механізмами часу тощо). **Не включаються** до складу витрат за будівельним контрактом (не включається до собівартості), а відображаються у складі витрат того звітного періоду (тобто, є витратами періоду, що зменшують фінансовий результат), в якому вони були здійснені: адміністративні витрати[13]; витрати на збут; інші операційні витрати; витрати на утримання.	п.12-14 НП(С)БО 18 п.15 НП(С)БО 18

[11] Відповідно до НП(С)БО 16 витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені, а витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

[12] В Україні методологічні засади формування підрядниками у бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, та її розкриття у фінансовій звітності визначає НП(С)БО 18 «Будівельні контракти».

[13] Адміністративні витрати можуть включатись у собівартість, якщо: а) ці витрати безпосередньо пов'язані з виконанням будівельного контракту; б) окреме відшкодування цих витрат за умовами контракту покладено на замовника (п. 15 НП(С)БО 18 «Будівельні контракти»).

1	*2*	*3*
Витрати на операції	додаткові витрати, що можуть бути безпосередньо віднесені на придбання, створення або вибуття фінансового активу або фінансового зобов'язання. Додаткові витрати – це витрати, які не було б понесено, якби не відбулося придбання чи створення суб'єктом господарювання фінансового інструмента, або його вибуття.	МСФЗ 9
Витрати за позиками	витрати на сплату процентів та інші витрати, понесені суб'єктом господарювання у зв'язку із запозиченням коштів (див. визначення *фінансові витрати*)	п. 5 МСБО 23
Витрати на продаж	припустимі (додаткові) витрати, які можна прямо віднести до вибуття активу (або ліквідаційної групи), за винятком фінансових витрат і витрат на податки на прибуток	МСФЗ 5, МСБО 41
Витрати (дохід) з податку на прибуток	загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу	п. 3 НП(С)БО 17
Відсотковий ризик	імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін відсоткових ставок	п. 4 НП(С)БО 13
	ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових відсоткових ставок	МСФЗ 7
Відповідальне зберігання	господарська операція, що здійснюється платником податків і передбачає передачу згідно з договорами схову матеріальних цінностей на зберігання іншій фізичній чи юридичній особі без права використання у господарському обороті такої особи з подальшим поверненням таких матеріальних цінностей платнику податків без зміни якісних або кількісних характеристик	пп. 14.1.32 п. 14.1 ст. 14ПКУ
Відповідальність перед державою	це взяті керівництвом зобов'язання організовувати систему обліку і оподаткування згідно з чинним законодавством, не порушуючи встановлений порядок сплати податку, ведення облікових даних та представлення інформації. Відповідальність перед державою за законодавчими сферами можна поділити на блоки: 1. Відповідальність за порушення податкового законодавства. 2. Відповідальність за порушення трудового законодавства. 3. Відповідальність за порушення дозвільного законодавства. 4. Відповідальність за порушення Закону України «Про публічні закупівлі». *Порушення законодавства за окремими напрямками поділяють на:* військове, авторських прав. щодо протидії корупції, антимонопольне. екологічне та земельне. Відповідальність за правопорушення в економічній сфері розділяють на: *дисциплінарну, матеріальну, адміністративну* та *кримінальну* (див. визначення).	–

1	*2*	*3*
Відстрочене податкове зобов'язання	сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню	п. 3 НП(С)БО 17, МСБО 12
Відстрочений податковий актив	сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок: - тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню; - перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді; - перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо	п. 3 НП(С)БО 17, МСБО 12
Відстрочений податок на прибуток	сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом	п. 3 НП(С)БО 17
Відхилення від ціни за будівельним контрактом	зміна ціни будівельного контракту внаслідок змін попередньо погодженого обсягу робіт, конструктивно-якісних характеристик і строків виконання будівельного контракту	п. 2 НП(С)БО 18
Відчуження майна	будь-які дії платника податків, унаслідок вчинення яких такий платник податків у порядку, передбаченому законом, втрачає право власності на майно, що належить такому платнику податків, або право користування, зокрема, природними ресурсами, що у визначеному законодавством порядку надані йому в користування	пп. 14.1.31 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР (ВЗ)	податок з доходів фізичних осіб на території України, який було введено в 2014 році для фінансування Збройних сил України. Стягується військовий збір на основі п. 161 підрозд. 10 Перехідних положень ПКУ. *Ставка військового збору* складає **1,5% від доходу фізичних осіб** (заробітної плати, доходів за цивільно-правовими договорами, доходів від продажу рухомого і нерухомого майна за правилами ст. 172-173 ПКУ та ін.), а для фізичних осіб-підприємців на загальній системі – від чистого оподатковуваного доходу, що є різницею між доходами та дозволеними витратами. На період дії воєнного стану **не підлягають оподатковуванню військовим збором** доходи у вигляді грошового забезпечення військовослужбовців та працівників[14]: ЗСУ; Нацгвардії України; працівників правоохоронних органів; СБУ; Служби зовнішньої розвідки України; Державної прикордонної служби України; осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців, працівників МВС, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань; інших осіб на період їх безпосередньої участі в здійсненні заходів із забезпечення нацбезпеки і оборони, відсічі і стримуванні збройної агресії РФ	Закон № 2308-IX

[14] Відповідно до Закону № 2308-IX [17] звільнення від військового збору на період воєнного стану стосується виключно грошового забезпечення таких працівників, а не їхньої заробітної плати.

1	*2*	*3*
Власна сільськогосподар-ська продукція	сільськогосподарська продукція (товари), що підпадає під визначення груп 1-24 УКТ ЗЕД, якщо така продукція вирощується, відгодовується, виловлюється, збирається, виготовляється, виробляється, переробляється безпосередньо виробником цієї продукції – власником, орендарем або користувачем на інших умовах (в тому числі на умовах емфітевзису) земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь, або на давальницьких умовах	14.1.33[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Власний капітал	різниця між активами і зобов'язаннями підприємства	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1
Власники	держателі інструментів, класифікованих як власний капітал	п. 7 МСБО 1
Власники земельних ділянок	юридичні та фізичні особи (резиденти і нерезиденти), які відповідно до закону набули права власності на землю в Україні, а також територіальні громади та держава щодо земель комунальної та державної власності відповідно	14.1.34 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Внутрішньо-господарський (управлінський) облік	система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством	ст. 1 Закону № 996-XIV п. 3 НП(С)БО 1
Внутрішньо-господарські розрахунки	розрахунки, що виникають у результаті господарських операцій між підрозділами підприємства, виділеними як сегменти[15] з метою розкриття їх доходів, витрат, фінансових результатів, активів та зобов'язань	п. 4 НП(С)БО 29
Внутрішньо-групове сальдо	сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, яке утворилося внаслідок внутрішньогрупових операцій	п. 4 НП(С)БО 2
Внутрішньо-групові операції	операції між материнським та дочірніми підприємствами або між дочірніми підприємствами однієї групи	п. 4 НП(С)БО 2
Втрати від зменшення корисності	сума, на яку балансова (залишкова) вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування (див. визначення *вигоди від відновлення корисності*)	п. 4 НП(С)БО 28
Гарантована ліквідаційна вартість	1) для орендаря – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або пов'язаною з ним стороною; 2) для орендодавця – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або незалежною третьою стороною, здатною за своїм фінансовим станом відповідати за гарантією (див. визначення *негарантована ліквідаційна вартість*)	п. 4 НП(С)БО 14
Гарантовані виплати працівнику	виплати працівнику, які не залежать від майбутньої трудової діяльності	п. 3 НП(С)БО 26
Географічний сегмент	відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва певного виду (або групи) продукції (робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших отриманням доходу, економічними і політичними умовами, взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах, віддаленістю операцій, характерними ризиками діяльності, правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах	п. 4 НП(С)БО 29

[15] Методологічні засади формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності визначає НП(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами».

1	*2*	*3*
Господарська діяльність	діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами	пп. 14.1.36 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Господарська одиниця за межами України	дочірнє, асоційоване, спільне підприємство, філія, представництво або інший підрозділ підприємства, які перебувають або ведуть господарську діяльність за межами України	п. 4 НП(С)БО 21
Господарська операція	дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства	ст. 1 Закону № 996-XIV
Господарський сегмент	відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва певного виду (або групи) продукції (робіт, послуг), яка відрізняється від інших видом продукції (робіт, послуг), отриманням доходу, характером виробничого процесу, притаманними їй ризиками, категорією споживачів	п. 4 НП(С)БО 29
Гранти, пов'язані з активами	державні гранти, основною умовою надання яких є те, що суб'єкт господарювання, який відповідає критеріям надання грантів, придбає, збудує або іншим чином набуде довгострокові активи	п. 3 МСБО 20
Гранти, пов'язані з доходом	інші державні гранти, крім грантів, пов'язаних з активами	п. 3 МСБО 20
Громадські об'єднання осіб з інвалідністю України	підприємства та організації, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю та спілками громадських об'єднань осіб з інвалідністю і є їх повною власністю, де протягом попереднього календарного місяця кількість осіб з інвалідністю, які мають там основне місце роботи, становить не менш як **50 відсотків** середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить протягом звітного періоду не менш як **25 відсотків** суми загальних витрат на оплату праці[16].	п. 142.1 ст. 142 ПКУ п. 197.6 ст. 197 ПКУ п. 282.1 ст. 282 ПКУ п. 8 підрозд. 2 розд. XX ПКУ

[16] Відповідно до п. 2 Порядку **надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій осіб з інвалідністю** [23] дозвіл таким підприємствам та організаціям надається за умови їх відповідності таким критеріям: 1) кількість осіб з інвалідністю, які мають на підприємствах, в організаціях основне місце роботи, становить протягом попереднього звітного (податкового) періоду не менш як 50 % середньооблікової кількості штатних працівників облікового складу; 2) фонд оплати праці осіб з інвалідністю, які мають на підприємствах, в організаціях основне місце роботи, становить протягом звітного періоду не менш як 25 % суми загальних витрат на оплату праці, що належать до складу витрат згідно з правилами оподаткування податком на прибуток підприємств; 3) сума витрат з переробки (обробки, інших видів перетворення) сировини, комплектувальних виробів, складових частин, інших покупних товарів (послуг), які використовуються для виготовлення товарів (надання послуг) безпосередньо цими підприємствами становить не менш як 8 % ціни постачання таких виготовлених товарів (надання послуг) – застосовується для надання дозволу згідно з п. 197.6 ст. 196 ПКУ та абз. 1 п. 8 підрозд. 2 розд. XX ПКУ; 4) розмір середньомісячної заробітної плати в еквіваленті повної зайнятості осіб з інвалідністю за основним місцем роботи повинен бути не менше законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати; 5) виконання рішень Нацсоцслужби та обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, органу виконавчої влади АР Крим з питань соціального захисту населення (крім підприємств, організацій, які звернулися вперше).

1	2	3
	Зазначені підприємства та організації громадських об'єднань осіб з інвалідністю мають право застосовувати цю пільгу за наявності дозволу на право користування такою пільгою, який видається уповноваженим органом відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Центральні і місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування повинні подавати допомогу і сприяти громадським об'єднанням осіб з інвалідністю в їх діяльності. Підприємства та організації *громадських об'єднань осіб з інвалідністю мають право на пільги із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів)* відповідно до законів України з питань оподаткування. Відтак, *громадські об'єднання осіб з інвалідністю, які мають дозвіл на право застосування податкових пільг, звільняються:* 1) від оподаткування прибутку (п. 142.1 ст. 142 ПКУ) – з метою нарахування та сплати податку на прибуток; 2) на період до 1 січня 2025 року за нульовою ставкою оподатковується податком на додану вартість операції з постачання товарів (крім підакцизних товарів) та послуг (крім послуг, що надаються під час проведення лотерей і розважальних ігор та послуг з постачання товарів, отриманих у межах договорів комісії (консигнації), поруки, доручення, довірчого управління, інших цивільно-правових договорів), що безпосередньо виготовляються громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю (п. 197.6 ст. 197 ПКУ та п. 8 підрозд. 2 розд. XX ПКУ); 3) від сплати земельного податку (пп. 282.1.2. п. 282.1 ст. 282 ПКУ) тощо. *Для отримання дозволу* підприємство, організація подає до обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань соціального захисту населення: 1) заяву громадської організації осіб з інвалідністю про надання підприємству, організації дозволу за формою, затвердженою Мінсоцполітики (https://cutt.ly/ek5GiuH); 2) копії установчих документів підприємства, організації, а також засновника, крім випадків, коли засновником є всеукраїнська громадська організація осіб з інвалідністю або громадська організація осіб з інвалідністю, яка підтвердила свій всеукраїнський статус, що самостійно подає копії своїх установчих документів; 3) довідку про чисельність працюючих осіб з інвалідністю на підприємстві, в організації, видану територіальним відділенням Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, за попередній рік та за попередній звітний (податковий) період;	Закон № 875-XII ст 13 Закону № 875-XII ст 14^1 Закону № 875-XII п. 3 Порядку № 1010

1	*2*	*3*
	4) копію державного акта на право постійного користування землею або копію довідки про нормативну грошову оцінку земельної ділянки у разі звернення за отриманням дозволу на право користування пільгами щодо земельного податку; 5) бізнес-план діяльності підприємства; 6) розрахунок суми витрат підприємства, організації, пов'язаних з переробкою (обробкою, іншими видами перетворення) сировини, комплектувальних виробів, складових частин, інших покупних товарів, для визначення товарів, які безпосередньо виготовляються підприємством, організацією; 7) довідку про розмір середньомісячної заробітної плати в еквіваленті повної зайнятості працівників та осіб з інвалідністю, які мають на підприємстві, в організації основне місце роботи, за попередній звітний (податковий) період; 8) копії податкових та фінансових звітів (податкову декларацію з податку на прибуток підприємства, інформацію про суми податкових пільг, баланс підприємства, організації (форма 1) та звіт про фінансові результати (форма 2) за попередній звітний (податковий) період). *Строк подання документів підприємством, організацією*: а) які мали дозвіл, – не пізніше ніж за один місяць до закінчення строку дії дозволу; б) які не мали дозволу, – не пізніше ніж за один місяць до початку кварталу, з якого підприємство, організація планує отримати дозвіл	п. 7 Порядку № 1010
Грошове зобов'язання в міжнародних правовідносинах	зобов'язання платника податків сплатити до бюджету іноземної держави відповідну суму коштів у порядку та строки, визначені законодавством такої іноземної держави	пп. 14.1.38 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Грошове зобов'язання платника податків	сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету або на єдиний рахунок як податкове зобов'язання та/або інше зобов'язання, контроль за сплатою якого покладено на контролюючі органи, та/або штрафну (фінансову) санкцію, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також санкції за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності та пеня	14.1.39 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Грошові кошти	це: 1) готівка; 2) кошти на рахунках у банках; 3) депозити до запитання	п. 3 НП(С)БО 1
	це: 1) готівка в касі; 2) депозити до запитання	п. 6 МСБО 7
	кошти – гривня або іноземна валюта	пп. 14.1.93 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Грошові потоки	надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів	п. 6 МСБО 7
Група	група юридичних осіб, що складається з підприємства, яке контролює інші підприємства (материнське підприємство), та всіх підприємств, які ним контролюються (дочірніх підприємств)	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1, п. 4 НП(С)БО 2
	материнське підприємство та його дочірні підприємства	МСФЗ 10
Група активів, яка генерує грошові потоки	мінімальна група активів, використання якої приводить до збільшення грошових коштів окремо від інших активів (груп активів)	п. 4 НП(С)БО 28
Група вибуття	сукупність активів, які плануються до продажу або відчуження в інший спосіб однією операцією, та зобов'язання, які прямо пов'язані з такими активами, що будуть передані (погашені) в результаті такої операції	п. 4 розд. I НП(С)БО 27
Група основних засобів	сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.	п. 4 НП(С)БО 7
	Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за такими групами: 1. Основні засоби 1.1. Земельні ділянки. 1.2. Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом. 1.3. Будівлі, споруди та передавальні пристрої. 1.4. Машини та обладнання. 1.5. Транспортні засоби. 1.6. Інструменти, прилади, інвентар (меблі). 1.7. Тварини, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю. 1.8. Багаторічні насадження, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, а також плодоносні рослини. 1.9. Інші основні засоби. 2. Інші необоротні матеріальні активи 2.1. Бібліотечні фонди. 2.2. Малоцінні необоротні матеріальні активи. 2.3. Тимчасові (нетитульні) споруди. 2.4. Природні ресурси. 2.5. Інвентарна тара. 2.6. Предмети прокату. 2.7. Інші необоротні матеріальні активи.	п. 5 НП(С)БО 7
	На рахунках бухгалтерського обліку основні засоби узагальнюються за наступними групами (рахунками, субрахунками): 10 «Основні засоби» 100 «Інвестиційна нерухомість» 101 «Земельні ділянки» 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель» 103 «Будинки та споруди» 104 «Машини та обладнання» 105 «Транспортні засоби» 106 «Інструменти, прилади та інвентар» 107 «Тварини» 108 «Багаторічні насадження та плодоносні рослини» 109 «Інші основні засоби» 11 «Інші необоротні матеріальні активи»	Інструкція № 291

1	*2*	*3*
Група нематеріальних активів	сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів	п. 4 НП(С)БО 8
	Бухгалтерський облік нематеріальних активів ведеться щодо кожного об'єкта за такими групами: 1. Права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище тощо); 2. Права користування майном (право користування земельною ділянкою відповідно до земельного законодавства, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо); 3. Права на комерційні позначення (права на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні (фірмові) найменування тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті; 4. Права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, у тому числі ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо), крім роялті; 5. Авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для електронно-обчислювальних машин, компіляції даних (бази даних), виконання, фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті; 6. Інші нематеріальні активи (право на провадження діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо).	п. 5 НП(С)БО 8
	На рахунках бухгалтерського обліку нематеріальні активи узагальнюються за наступними групами (рахунками, субрахунками): 12 «Нематеріальні активи» 121 «Права користування природними ресурсами» 122 «Права користування майном» 123 «Права на комерційні позначення» 124 «Права на об'єкти промислової власності» 125 «Авторське право та суміжні з ним права» 127 «Інші нематеріальні активи»	Інструкція № 291
Група запасів	Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування або однорідна група (вид). Для цілей бухгалтерського обліку до запаси включається: 1. Сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, розподілу, передачі, обслуговування виробництва й адміністративних потреб; 2. Незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Незавершене виробництво на підприємствах, що виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу;	п. 6 НП(С)БО 9

1	*2*	*3*
	3. Готова продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом; 4. Товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу; 5. Малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року; 6. Поточні біологічні активи, якщо вони оцінюються за НП(С)БО 9, а також сільськогосподарська продукція і продукція лісового господарства після її первісного визнання.	
	На рахунках бухгалтерського обліку запаси узагальнюються за наступними групами (рахунками, субрахунками): 20 «Виробничі запаси» 201 «Сировина й матеріали» 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» 203 «Паливо» 204 «Тара й тарні матеріали» 205 «Будівельні матеріали» 206 «Матеріали, передані в переробку» 207 «Запасні частини» 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» 209 «Інші матеріали» 21 «Поточні біологічні активи» 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю»; 212 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю»; 213 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю». 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» 23 «Виробництво» 24 «Брак у виробництві» 25 «Напівфабрикати» 26 «Готова продукція» 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» 28 «Товари»	Інструкція № 291
Група біологічних активів	сукупність подібних (за характеристиками та/або призначенням та/або умовами вирощування) тварин або рослин	п. 4 НП(С)БО 30
Гудвіл	перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання	п. 4 НП(С)БО 19
	актив, який втілює у собі майбутні економічні вигоди, що виникають від інших активів, придбаних в об'єднанні бізнесу, які неможливо індивідуально ідентифікувати та окремо визнати	МСФЗ 3

1	*2*	*3*
Гудвіл (вартість ділової репутації)	нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає в результаті використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо. Вартість гудвілу не підлягає амортизації і не враховується під час визначення витрат платника податку, щодо активів якого виник такий гудвіл	пп. 14.1.40 п. 14. 1 ст. 14 ПКУ
Давальницька сировина	сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим переданням або поверненням такої продукції або її частини їх власникові або за його дорученням іншій особі	14.1.41 п. 14. 1 ст. 14 ПКУ
Дата балансу	дата, на яку складений баланс підприємства. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду	п. 3 НП(С)БО 6
Дата обміну	дата придбання, якщо об’єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності досягається в одній операції обміну. Якщо таке об’єднання здійснюється більш ніж за однією операцією обміну (зокрема, коли об’єднання здійснюється поетапно шляхом послідовного придбання пакетів акцій), датою обміну вважається дата, на яку кожна окрема фінансова інвестиція відображена покупцем у бухгалтерському обліку	п. 4 НП(С)БО 19
Дата переходу на МСФЗ	початок першого періоду, за який суб’єкт господарювання подає повну порівняльну інформацію згідно з МСФЗ у своїй першій фінансовій звітності за МСФЗ	МСФЗ 1
Дата придбання	дата, на яку контроль за чистими активами і діяльністю підприємства, що купується, переходить до покупця	п. 4 НП(С)БО 19
	дата, на яку покупець отримує контроль за об’єктом придбання	МСФЗ 3
Дебітор	особа, у якої внаслідок минулих подій утворилася заборгованість перед іншою особою у формі певної суми коштів, їх еквіваленту або інших активів	пп. 14.1.43 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Дебітори	юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів	п. 4 НП(С)БО 10
Дебіторська заборгованість	сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату[17]	п. 4 НП(С)БО 10
Дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу	дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу	п. 4 НП(С)БО 13

[17] Заборгованість з метою відображення на рахунках бухгалтерського обліку і для представлення в Балансі (Звіті про фінансовий стан) поділяють на довгострокову і поточну (див. визначення *довгострокова заборгованість, поточна заборгованість*).

1	*2*	*3*
Депозит (вклад)	кошти, які надаються фізичними чи юридичними особами в управління резиденту, визначеному фінансовою організацією згідно із законодавством України, або нерезиденту на строк або на вимогу та під процент на умовах видачі на першу вимогу або повернення в зв'язку із закінченням встановленого договором строку. Залучення депозитів може здійснюватися у формі випуску (емісії) ощадних (депозитних) сертифікатів. Правила здійснення депозитних операцій встановлюються: для банківських депозитів - Національним банком України відповідно до законодавства; для депозитів (внесків) до інших фінансових установ – державним органом, визначеним законом	14.1.44 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Державна допомога	захід уряду, призначений для надання економічних пільг, визначених конкретно для одного суб'єкта господарювання або групи суб'єктів господарювання, які відповідають певним критеріям	п. 3 МСБО 20
Державне акціонерне товариство	акціонерне товариство, 100 відсотків акцій у статутному капіталі якого перебувають у державній власності	п. 3 ст. 3 Закону № 2465-IX
Державні гранти	допомога держави у формі передачі ресурсів суб'єктові господарювання в обмін на минуле або майбутнє дотримання певних умов, які пов'язані з операційною діяльністю суб'єкта господарювання. Вони не включають такі форми державної допомоги, вартість яких неможливо визначити обґрунтовано, а також на операції з державою, які не можна відрізнити від звичайних торговельних операцій суб'єкта господарювання.	п. 3 МСБО 20
Державні податкові інспекції	структурні підрозділи територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, та діють на підставі положень про такі територіальні органи, затверджених центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, в межах функцій, визначених статтею 19^3 Податкового кодексу.	п. 41.3 ст. 41 ПКУ
Державні цінні папери	облігації внутрішніх і зовнішніх державних позик та казначейські зобов'язання України, розміщені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику та/або реалізує державну бюджетну політику у сфері управління державним боргом та гарантованим державою боргом;	14.1.441 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Деривати	документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи продати у майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах. До деривативів належать: своп, опціон, форвардний контракт, ф'ючерсний контракт (ф'ючерс) (див. визначення *своп, опціон, форвардний контракт, ф'ючерсний контракт (ф'ючерс)*)	пп. 14.1.45 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Дивіденди	частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства	п. 4 НП(С)БО 15, МСФЗ 9
	платіж, що здійснюється юридичною особою, в тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів, на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку	пп. 14.1.49 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	Для цілей оподаткування до дивідендів прирівнюються також: - платіж у грошовій чи негрошовій формі, що здійснюється юридичною особою на користь її засновника та/або учасника (учасників) у зв'язку з розподілом чистого прибутку (його частини); - суми доходів у вигляді платежів за цінні папери (корпоративні права), що виплачуються на користь нерезидента, зазначеного в пп. «а», «в», «г» 39.2.1.1 п. 39.2 ст. 39 ПКУ, у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витягнутої руки»; - вартість товарів (робіт, послуг), крім цінних паперів та деривативів), що придбаваються у нерезидента, зазначеного в пп. «а», «в», «г» 39.2.1.1 п. 39.2 ст. 39 ПКУ, у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витягнутої руки»; - сума заниження вартості товарів (робіт, послуг), які продаються нерезиденту, зазначеному в пп. «а», «в», «г» 39.2.1.1 п. 39.2 ст. 39 ПКУ, у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витягнутої руки»; - виплата в грошовій або негрошовій формі, що здійснюється юридичною особою на користь її засновника та/або учасника - нерезидента України у зв'язку зі зменшенням статутного капіталу, викупом юридичною особою корпоративних прав у власному статутному капіталі, виходом учасника зі складу господарського товариства або іншої аналогічної операції між юридичною особою та її учасником, у розмірі, що призводить до зменшення нерозподіленого прибутку юридичної особи	пп. 14.1.49 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Ділова мета (розумна економічна причина)	причина, яка може бути наявна лише за умови, що платник податків має намір одержати економічний ефект у результаті господарської діяльності (див. визначення *економічний ефект*)	пп. 14.1.231 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Діяльність у сфері розваг	господарська діяльність юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, що полягає у проведенні лотерей, а також розважальних ігор, участь в яких не передбачає одержання її учасниками грошових або майнових призів (виграшів), зокрема більярд, кегельбан, боулінг, настільні ігри, дитячі відеоігри тощо	пп. 14.1.46 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Довгострокова дебіторська заборгованість	сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу	п. 4 НП(С)БО 10
Довгострокові біологічні активи	усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами	п. 4 НП(С)БО 30
Довгострокові зобов'язання	всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями (див. визначення *поточні зобов'язання*)	п. 4 НП(С)БО 11
Договір добровільного медичного страхування	договір страхування, який передбачає страхову виплату, що здійснюється закладам охорони здоров'я у разі настання страхового випадку, пов'язаного із хворобою застрахованої особи або нещасним випадком. Такий договір має також передбачати мінімальний строк його дії **1 рік** та повернення страхових платежів виключно страхувальнику при достроковому розірванні договору	пп. 14.1.521 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Договір довгострокового страхування життя	договір страхування життя строком на **5 років і більше**, який передбачає страхову виплату одноразово або у вигляді ануїтету, якщо застрахована особа дожила до закінчення терміну дії договору страхування чи події, передбаченої у договорі страхування, або досягла віку, визначеного договором. Такий договір не може передбачати часткових виплат протягом перших п'яти років його дії, крім тих, що здійснюються у разі настання страхових випадків, пов'язаних із смертю чи хворобою застрахованої особи або нещасним випадком, що призвело до встановлення застрахованій особі інвалідності I або II групи чи встановлення інвалідності особі, яка не досягла вісімнадцятирічного віку. При цьому платник податку - роботодавець не може бути вигодонабувачем за такими договорами страхування життя	пп. 14.1.52 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Договір страхування додаткової пенсії	договір страхування, який передбачає обов'язок страховика щодо здійснення страхової виплати (виплат) та/або виплат у вигляді ануїтету в разі досягнення застрахованою особою пенсійного віку, визначеного за заявою застрахованої особи у договорі страхування відповідно до законодавства з урахуванням того, що такий пенсійний вік не може бути меншим більше ніж на 10 років від пенсійного віку, який надає право на пенсію за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням. Дострокове припинення договору до досягнення застрахованою особою зазначеного в договорі пенсійного віку неможливе, крім випадків: наявності медично підтвердженого критичного стану здоров'я (онкозахворювання, інсульт тощо) або встановлення застрахованій особі інвалідності I або II групи; виїзду страхувальника та/або застрахованої особи на постійне проживання за межі України; смерті застрахованої особи. Вигодонабувачем за таким договором може бути лише застрахована особа або спадкоємці відповідно до законодавства	пп. 14.1.52^2 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Додаткові біологічні активи	біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень	п. 4 НП(С)БО 30

1	*2*	*3*
Додаткові блага	кошти, матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги, інші види доходу, що виплачуються (надаються) платнику податку податковим агентом, якщо такий дохід не є заробітною платою та не пов'язаний з виконанням обов'язків трудового найму або не є винагородою за цивільно-правовими договорами (угодами), укладеними з таким платником податку (крім випадків, прямо передбачених нормами розд. IV ПКУ);	пп. 14.1.47 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Документ	документ, створений у паперовій або електронній формі з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги», складення та/або подання, та/або надіслання якого передбачається Податковим кодексом (ПКУ), іншими нормативно-правовими актами, прийнятими на підставі та на виконання ПКУ, та/або пов’язане з реалізацією прав та обов’язків платника податків, та/або контролюючих органів згідно із нормами ПКУ (див. визначення *первинний документ*)	пп. 14.1.144[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі	ст. 1 Закону № 2657-XII
Документальна перевірка	це перевірка, предметом якої є своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати усіх передбачених Податковим кодексом податків та зборів, а також дотримання валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами) та яка проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, регістрів податкового та бухгалтерського обліку, ведення яких передбачено законом, первинних документів, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням і сплатою податків та зборів, виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також отриманих в установленому законодавством порядку контролюючим органом документів та податкової інформації, у тому числі за результатами перевірок інших платників податків. Виділяють такі *види документальних перевірок:* – планові або позапланові; – виїзні або невиїзні. **Документальною виїзною** перевіркою вважається перевірка, яка проводиться за місцезнаходженням платника податків чи місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така перевірка. **Документальною невиїзною** перевіркою вважається перевірка, яка проводиться в приміщенні контролюючого органу.	пп. 75.1.2 п. 75. 1 ст. 75 ПКУ пп. 75.1.2 п. 75. 1 ст. 75 ПКУ

1	2	3
	Документальна планова перевірка проводиться відповідно до плану-графіка перевірок (див. визначення *план-графік перевірок*). *План-графік документальних планових перевірок на поточний рік оприлюднюється* на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, **до 25 грудня року**, що передує року, в якому будуть проводитися такі документальні планові перевірки.	п. 77.1 ст. 77 ПКУ
	Документальна позапланова перевірка не передбачається у плані роботи контролюючого органу і проводиться за наявності хоча б однієї з підстав: 1) отримано податкову інформацію, що свідчить про порушення платником податків валютного, податкового законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та іншого не врегульованого цим Кодексом законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит контролюючого органу, в якому зазначаються порушення цим платником податків відповідно валютного, податкового та іншого не врегульованого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, протягом 15 робочих днів з дня, наступного за днем отримання запиту; 2) платником податків не подано в установлений законом строк податкову декларацію, розрахунки, звітність для податкового контролю за трансфертним ціноутворенням; 3) платником податків подано контролюючому органу уточнюючий розрахунок з відповідного податку за період, який перевірявся контролюючим органом; 4) виявлено недостовірність даних, що містяться у податкових деклараціях, поданих платником податків, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на письмовий запит контролюючого органу, в якому зазначено виявлену недостовірність даних та відповідну декларацію протягом 15 робочих днів з дня, наступного за днем отримання запиту; 5) платником податків подано в установленому порядку контролюючому органу заперечення до акта перевірки або скаргу на прийняте за її результатами податкове повідомлення-рішення, в яких вимагається повний або частковий перегляд результатів відповідної перевірки або скасування прийнятого за її результатами податкового повідомлення-рішення у разі якщо платник податків у своїй скарзі (запереченнях) посилається на обставини, що не були досліджені під час перевірки, та об'єктивний їх розгляд неможливий без проведення перевірки. Така перевірка проводиться виключно з питань, що стали предметом оскарження.	п. 78.1 ст. 78 ПКУ

1	*2*	*3*
	Строки проведення документальних виїзних перевірок **Тривалість документальних планових перевірок** не повинна перевищувати 30 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – 10 робочих днів, інших платників податків – 20 робочих днів. Продовження строків проведення документальних планових перевірок можливе за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу не більш як на 15 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – не більш як на 5 робочих днів, інших платників податків – не більш як на 10 робочих днів. **Тривалість документальних позапланових перевірок** не повинна перевищувати 15 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – 5 робочих днів, для фізичних осіб – підприємців, які не мають найманих працівників, за наявності умов, визначених в абзацах третьому - восьмому цього пункту, – 3 робочі дні, інших платників податків – 10 робочих днів. Продовження строків проведення документальних позапланових перевірок можливе за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу не більш як на 10 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – не більш як на 2 робочих дні, інших платників податків – не більш як на 5 робочих днів.	ст. 82 ПКУ
Документооборот	рух первинних документів з моменту їх складання підприємством або одержання від інших підприємств до передавання на зберігання в архів після прийняття до обліку	ст. 1 Закону № 996-XIV
Дослідження	заплановані підприємствами дослідження, які проводяться ними уперше з метою отримання і розуміння нових наукових та технічних знань	п. 4 НП(С)БО 8, п. 8 МСБО 38
Дохід з джерелом їх походження з України	**будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами**, у тому числі від будь-яких видів їх діяльності **на території України** (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземними роботодавцями), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні, *у тому числі, але не виключно, доходи у вигляді:* 1) процентів, дивідендів, роялті та будь-яких інших пасивних (інвестиційних) доходів, сплачених резидентами України або постійними представництвами нерезидентів в Україні; 2) доходів від надання резидентам або нерезидентам в оренду (користування) майна, розташованого в Україні, включаючи рухомий склад транспорту, приписаного до розташованих в Україні портів; 3) доходів від продажу рухомого та нерухомого майна, доходів від відчуження корпоративних прав, цінних паперів, у тому числі акцій українських емітентів;	пп. 14.1.54 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	2	3
	4) доходів, отриманих у вигляді внесків та премій на страхування і перестрахування ризиків на території України; 5) доходів страховиків - резидентів від страхування ризиків страхувальників - резидентів за межами України; 6) інших доходів від діяльності, у тому числі пов'язаних з повною або частковою переуступкою прав та обов'язків за угодами про розподіл продукції на митній території України або на територіях, що перебувають під контролем контролюючих органів (у зонах митного контролю, на спеціалізованих ліцензійних митних складах тощо); 7) спадщини, подарунків, виграшів, призів; 8) заробітної плати, інших виплат та винагород, виплачених відповідно до умов трудового та цивільно-правового договору; 9) доходів від зайняття підприємницькою та незалежною професійною діяльністю; 10) доходів від відчуження прав на видобуток та розробку родовищ корисних копалин, мінеральних джерел та інших природних ресурсів; 11) прибутків від відчуження акцій, часток, корпоративних або інших аналогічних прав в іноземних компаніях, організаціях, утворених відповідно до законодавства інших держав[18]; 12) прибутків нерезидентів від відчуження акцій, корпоративних прав у статутному капіталі юридичної особи - резидента України, за умови що у будь-який час впродовж 365 днів, що передують продажу або іншому відчуженню, вартість таких акцій, корпоративних прав на 50 і більше відсотків утворювалася за рахунок нерухомого майна, що розташовано в Україні та належить такій юридичній особі - резиденту України або використовується такою юридичною особою - резидентом України на підставі договору операційної або фінансової оренди (лізінгу) чи аналогічного договору, і таке використання має відображатися в обліку такої юридичної особи як актив, у тому числі актив з права користування, згідно з вимогами НП(С)БО або МСФЗ	

[18] Цей абзац стосується іноземних компаній, які відповідають таким умовам: а) у будь-який момент часу впродовж 365 днів, що передують продажу або іншому відчуженню, вартість акцій, часток, корпоративних або інших аналогічних прав іноземної юридичної особи на 50 і більше відсотків утворюється за рахунок акцій, часток в українській юридичній особі, які належать зазначеній іноземній юридичній особі прямо або опосередковано, та б) у будь-який момент часу впродовж 365 днів, що передують продажу або іншому відчуженню, вартість акцій, часток в українській юридичній особі на 50 і більше відсотків утворюється за рахунок нерухомого майна, яке розташовано в Україні та належить такій українській юридичній особі або використовується такою українською юридичною особою на підставі договору операційної або фінансової оренди (лізінгу) чи аналогічного договору, і таке використання має відображатися в обліку такої юридичної особи як актив, у тому числі актив з права користування, згідно з вимогами НП(С)БО або МСФЗ.

1	*2*	*3*
Дохід, отриманий з джерел за межами України	**будь-який дохід, отриманий резидентами**, у тому числі від будь-яких видів їх діяльності **за межами митної території України**, включаючи проценти, дивіденди, роялті та будь-які інші види пасивних доходів, спадщину, подарунки, виграші, призи, доходи від виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими та трудовими договорами, від надання резидентам в оренду (користування) майна, розташованого за межами України, включаючи рухомий склад транспорту, приписаного до розташованих за межами України портів, доходи від продажу майна, розташованого за межами України, дохід від відчуження інвестиційних активів, у тому числі корпоративних прав, цінних паперів тощо; інші доходи від будь-яких видів діяльності за межами митної території України або територій, непідконтрольних контролюючим органам	пп. 14.1.55 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Доходи	збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1
	збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у формі надходжень або покращення активів або зменшення зобов'язань, що веде до збільшення власного капіталу, окрім збільшення власного капіталу, пов'язаного з отриманням внесків від учасників власного капіталу.	МСФЗ 15
Доходи	Доходи класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами: 1) **дохід (виручка) від реалізації продукції** (товарів, робіт, послуг) – загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів; 2) **чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)** визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів; 3) **інші операційні доходи** – суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, зокрема: дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття тощо; 4) **фінансові доходи** – дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі); 5) **інші доходи** – дохід від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства	п. 7 НП(С)БО 15

1	*2*	*3*
Дочірнє підприємство	підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства (див. визначення *материнське підприємство*)	п. 4 НП(С)БО 19
	суб'єкт господарювання, зокрема некорпоративний суб'єкт господарювання, наприклад, партнерство, що його контролює інший суб'єкт господарювання (відомий як материнське підприємство).	п. 3 МСБО28
	суб'єкт господарювання, який контролюється іншим суб'єктом господарювання	МСФЗ 10
Еквіваленти грошових коштів	короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошей і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості	п. 3 НП(С)БО 1, п. 6 МСБО 7
ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК	загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року *До об'єктів оподаткування екологічним податком відносять:* 1) обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами; 2) обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти; 3) обсяги та види (класи) розміщених відходів, крім обсягів та видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання; 4) обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання та/або тимчасово зберігаються їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк; 5) обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій). У випадку наявності технологічного процесу з різними видами забруднення навколишнього природного середовища та/або забруднення різними видами забруднюючих речовин, суб'єкт господарювання зобов'язаний визначати суму податку окремо за кожним видом забруднення та/або за кожним видом забруднюючої речовини.	пп. 14.1.57 п. 14.1 ст. 14 ПКУ п. 242.1 ст. 242 ПКУ

1	2	3
	Ставки екологічного податку[19]*:*визначаються статтями 243, 245-248 ПКУ залежно від напряму забруднення, найменування забруднюючої речовини та її впливу на навколишнє середовище[20]: 1. Ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення. 2. Ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти. 3. Ставки податку за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах. 4. Ставки податку за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені). 5. Ставки податку за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк	ст. 243 ПКУ ст. 245 ПКУ ст. 246 ПКУ ст. 247 ПКУ ст. 248 ПКУ
Економічна вигода	потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів	ст. 1 Закону № 996-XIV
Економічний ефект	зокрема, але не виключно, передбачає приріст (збереження) активів платника податків та/або їх вартості, а так само створення умов для такого приросту (збереження) в майбутньому. Для цілей оподаткування вважається, що операція, здійснена з нерезидентами, *не має розумної економічної причини (ділової мети), якщо:* головною ціллю або однією з головних цілей операції є несплата (неповна сплата) суми податків та/або зменшення обсягу оподатковуваного прибутку платника податків; у зіставних умовах особа не була б готова придбати (продати) такі товари, роботи (послуги), нематеріальні активи, інші предмети господарських операцій, відмінні від товарів, у непов'язаних осіб	пп. 14.1.231 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Електронна адреса	адреса електронної пошти платника податків, що складається з ідентифікатора, позначки @ та доменного імені, що використовується платником податків для листування з державними, у тому числі контролюючими, органами та повідомляється шляхом внесення адреси електронної пошти до облікових даних платника податків, зокрема в електронному кабінеті	пп. 14.1.56 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[19] Відповідно до Закону № 1914-IX [12], який набрав чинності з 01.01.2022 р., внесено зміни до ст. ст. 243, 245–248 ПКУ та збільшено ставки екологічного податку. Ставка податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення збільшилися на 5 відсотків (п. 243.1-243.3 ст. 243 ПКУ). Ставка податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти збільшилася на 30 відсотків та поступово підвищуватиметься до 800 відсотків до 2025 року (п. 245.1-245.2, ст. 245 ПКУ та п. 37 підрозділ 5 розділ XX «Перехідні положення» ПКУ).

[20] Законом України № 2142-IX [15] від 24 березня 2022 року до пп. 69.16 п. 69 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ внесені зміни, а саме: тимчасово, з 1 січня 2022 року по 31 грудня року, в якому припинено чи скасовано воєнний стан, введений Указом Президента України № 64/2022 [10] та затверджений Законом № 2102-IX [24], не нараховується та не сплачується екологічний податок платниками цього податку, зареєстрованими (взятими на облік) за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення, за утворення радіоактивних відходів та тимчасове зберігання радіоактивних відходів на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації. Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, та територій, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, визначається Кабінетом Міністрів України.

1	*2*	*3*
Електронна ідентифікація	процедура використання ідентифікаційних даних особи в електронній формі, які однозначно визначають фізичну особу, юридичну особу або представника фізичної чи юридичної особи. Дозволені для використання технології для ідентифікації платників податків в електронному кабінеті платника податків визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику	пп. 14.1.561 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Електронний кабінет	сукупність інформаційно-телекомунікаційних систем центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, призначених для взаємодії між платниками податків та державними, у тому числі контролюючими, органами з питань реалізації прав та обов'язків, визначених цим Кодексом та іншими законами, контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи, та нормативно-правовими актами, прийнятими на підставі та на виконання цього Кодексу та інших законів, контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи. *Взаємодія реалізується через:* 1) **портальне рішення для користувачів - платників податків**, робота в якому здійснюється он-лайн (через мережу Інтернет у режимі реального часу) та не вимагає обов'язкового використання спеціалізованого клієнтського застосування; 2) **портальне рішення для користувачів - державних органів**, у тому числі контролюючих; програмний інтерфейс (API), що дає змогу реалізувати повноту функціоналу електронного кабінету; 3) **інші засоби**, бази даних, реєстри, що ведуться в електронному вигляді, інформаційні, телекомунікаційні, інформаційно-телекомунікаційні системи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику. *Електронний кабінет працює постійно* (**24 години на дату кожного календарного дня**), крім часу, необхідного для його технічного обслуговування. Проведення технічного обслуговування електронного кабінету у день, на який припадає граничний строк подання податкових декларацій, та з 8 до 20 год будь-якого іншого календарного дня забороняється. Технічне обслуговування електронного кабінету проводиться у порядку, що визначається методологом електронного кабінету (див. визначення *методолог електронного кабінету*) *У разі виявлення платником податків технічної та/або методологічної помилки* у роботі електронного кабінету він має право надіслати через електронний кабінет або в інший спосіб **повідомлення про виявлену технічну та/або методологічну помилку**. Повідомлення про методологічну помилку надсилається методологу електронного кабінету. Повідомлення про технічну помилку надсилається одночасно методологу електронного кабінету та технічному адміністратору	пп. 14.1.56[2] п. 14.1 ст. 14 ПКУ п. 42[1].6 ст. 42[1] ПКУ п. 42[1].7 ст. 42[1] ПКУ

1	2	3
Елемент витрат	сукупність економічно однорідних витрат	п. 4 НП(С)БО 16
Ефективна ставка відсотка	ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення	п. 3 НП(С)БО 12
Емісійний дохід	сума перевищення надходжень, отриманих емітентом від емісії (випуску) власних акцій (інших корпоративних прав) та інвестиційних сертифікатів, над номінальною вартістю таких акцій (інших корпоративних прав) та інвестиційних сертифікатів (під час їх первинного розміщення), або над ціною зворотного викупу під час наступних розміщень інвестиційних сертифікатів та акцій інвестиційних фондів	пп. 14.1.58 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Єдиний реєстр податкових накладних	реєстр відомостей щодо податкових накладних та розрахунків коригування, який ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, в електронному вигляді згідно з наданими платниками податку на додану вартість електронними документами	пп. 14.1.60 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Єдиний реєстр акцизних накладних	реєстр відомостей щодо акцизних накладних, який ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, в електронному вигляді згідно з наданими платниками акцизного податку електронними документами	пп. 14.1.60[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
ЄДИНИЙ ПОДАТОК (ЄП)	місцевий податок, що сплачують суб'єкти господарської діяльності на спрощеній системі оподаткування згідно з визначеними у Податковому кодексі ставками по групам платників податку в залежності від обсягу доходів[21], кількості найманих працівників[22] і виду діяльності (див. визначення *спрощена система оподаткування, обліку та звітності*)	–
Житлово-комунальні підприємства	суб'єкти господарювання, які безпосередньо виробляють, створюють та/або надають житлово-комунальні послуги	пп. 14.1.59 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Забезпечення	зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу	п. 4 НП(С)БО 11, п. 10 МСБО 37
Загально-обов'язкове державне соціальне страхування (соціальне страхування)[23]	система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством	ст.1 Закону № 1105-XIV

[21] З 01.01.2024 р. ліміт доходу для застосування спрощеної системи оподаткування по групам залежно від обсягу доходу, який визначений в граничному розмірі мінімальних заробітних плат (МЗП) становить: для I групи – 167 МЗП (1185700 грн), для II групи – 834 МЗП (5921400 грн), для III групи – 1167 МЗП (8285700 грн).

[22] Для I групи ФОП не дозволяється використовувати працю найманих осіб, для II групи ФОП дозволено не використовувати або використовувати працю найманих осіб, але не більше 10 осіб, що перебувають одночасно у трудових відносинах з таким платником, для III і IV груп – кількість найманих працівників не обмежена.

[23] Із 1 січня 2023 року Фонд соцстраху припинить своє існування, а Пенсійний фонд України (ПФУ) поглине цей Фонд. Це відбудеться внаслідок набрання чинності 1 січня 2023 року Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 21.09.2022 р. № 2620-IX [11].

1	*2*	*3*
	система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України[24]	ст.1 Закону № 1058-IV
ЗАГАЛЬНО-ДЕРЖАВНІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ	встановлені Податковим кодексом податки та збори і є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених Податковим кодексом. До загальнодержавних податків належать: 1) податок на прибуток підприємств (див. визначення *податок на прибуток підприємств*); 2) податок на доходи фізичних осіб (див. визначення *податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)*); 3) податок на додану вартість (див. визначення *податок на додану вартість (ПДВ)*); 4) акцизний податок (див. визначення *акцизний податок*); 5) екологічний податок (див. визначення *екологічний податок*); 6) рентна плата (див. визначення *рентна плата*); 7) мито (див. визначення *мито*)	ст. 9 ПКУ
Закордонна господарська одиниця	це суб'єкт господарювання, який є дочірнім, асоційованим, спільним підприємством або філією суб'єкта господарювання, що звітує, діяльність якого базується або здійснюється в іншій країні або валюті, ніж країна або валюта суб'єкта господарювання, що звітує	п. 8 МСБО 21
Залишкова вартість[25]	різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу)	п. 4 НП(С)БО 7
Залишкова (балансова) вартість[26]	сума залишкової вартості таких засобів та активів, яка визначається як різниця між первісною вартістю і сумою розрахованої амортизації	пп. 14.1.9 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Заохочувальні виплати за будівельним контрактом	додаткові суми, що сплачуються підряднику за виконання (перевиконання) умов контракту	п. 2 НП(С)БО 18
Запаси	активи, які: а) утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; б) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; в) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством	п. 4 НП(С)БО 9, п. 6 МСБО 2

[24] З 1 січня 2023 року набула чинності оновлена редакція Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування", відповідно до якої страхові виплати у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві здійснюватиме Пенсійний фонд України. Таким чином, Пенсійний фонд України виплачує: допомогу по тимчасовій втраті працездатності («лікарняні»); допомогу по вагітності і пологах («декретні»); допомогу на поховання застрахованим особам, в т. ч. потерпілим на виробництві; одноразові та щомісячні страхові виплати потерпілим на виробництві, членам їх сімей.

[25] Залишкова вартість визначає підсумкову вартість основних засобів, ІНМА та нематеріальних активів і за цією сумою включається до загального підсумку активів в Балансі (Звіті про фінансовий стан), тому часто її ще називають **балансовою**.

[26] В значенні – залишкова (балансова) вартість основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів.

1	*2*	*3*
Запозичення	позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки	п. 3 НП(С)БО 31
Заробітна плата	основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, які виплачуються (надаються) платнику податку у зв'язку з відносинами трудового найму згідно із законом (див. визначення *виплати працівникам*)	пп. 14.1.48 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Застрахована особа	фізична особа, яка відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню і сплачує (сплачувала) та/або за яку сплачуються чи сплачувалися у встановленому законом порядку страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. **Державний реєстр застрахованих осіб** – це автоматизований банк відомостей, створений для ведення єдиного обліку фізичних осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню відповідно до чинного законодавства, який формує та веде Пенсійний фонд України (ПФУ), органи якого надають індивідуальні відомості про застраховану особу (в т. ч. дані про страховий стаж) у вигляді форми ОК-7 (ОК-5). *Індивідуальні відомості про застраховану особу* з Державного реєстру[27] надаються на запит роботодавця лише про застрахованих осіб, які перебувають з ним у трудових відносинах, і виключно за період перебування особи у трудових відносинах із страхувальником-запитувачем. Застрахованій особі такі відомості надаються органами ПФУ за весь період трудової діяльності, включаючи роботу на інших підприємствах	ст.1 Закону № 1058-IV
Збиток	перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати	п. 3 НП(С)БО 1
Збиток від зменшення корисності	сума, на яку балансова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування	п.6 МСБО 16 п. 8 МСБО 38
ЗБІР ЗА МІСЦЯ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ транспортних засобів	місцевих збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету. *Платниками збору є* юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи - підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради організовують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.	пп. 268[1].1.1 п. 268[1].1 ст. 268[1] ПКУ

[27] В особистому кабінеті на вебпорталі електронних послуг Пенсійного фонду України portal.pfu.gov.ua можна отримати витяг з Реєстру з перевірочним QR-кодом. Для отримання витягу з Реєстру необхідно увійти в особистий кабінет на вебпорталі Пенсійного фонду за допомогою Дія за ідентифікацією електронного підпису та у меню ліворуч «Комунікації з ПФУ» обрати пункт «Запит на отримання електронних документів».

1	2	3
	Перелік спеціальних земельних ділянок, відведених для організації та провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів, в якому зазначаються їх місцезнаходження, загальна площа, технічне облаштування, кількість місць для паркування транспортних засобів, затверджується рішенням сільської, селищної, міської ради про встановлення збору. *Об'єктом оподаткування* є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, за винятком площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених ст. 30 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». *Базою оподаткування* є площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету. *Ставки збору* встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, **у розмірі до 0,075 відсотка мінімальної заробітної плати**, установленої законом на 1 січня податкового (звітного) року[28]. *Порядок обчислення та строки сплати збору* Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу. Сума збору за місця для паркування транспортних засобів, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, сплачується щоквартально, у визначений для квартального звітного (податкового) періоду строк, за місцезнаходженням об'єкта оподаткування	пп. 268[1].1.2 п. 268[1].1 ст. 268[1] ПКУ пп. 268[1].2.1 п. 268[1].2 ст. 268[1] ПКУ пп. 268[1].2.2 п. 268[1].2 ст. 268[1] ПКУ пп. 268[1].3.1 п. 268[1].3 ст. 268[1] ПКУ пп. 268[1].5.1 п. 268[1].5 ст. 268[1] ПКУ
Звичайна діяльність	будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення	п. 3 НП(С)БО 1
Звичайна ціна	ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору, якщо інше не встановлено Податковим кодексом. Якщо не доведено зворотне, вважається, що така звичайна ціна відповідає рівню ринкових цін. Це визначення не поширюється на операції, що визнаються контрольованими відповідно до ст. 39 ПКУ	пп. 14.1.71 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[28] У 2024 році максимальна ставка збору буде становити 7100 грн * 0,075%, що дорівнює 5,33 грн/день.

1	*2*	*3*
Звіт про власний капітал	звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду	п. 3 НП(С)БО 1
Звіт про рух грошових коштів	звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності	п. 3 НП(С)БО 1
Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)	звіт про доходи, витрати і фінансові результати та сукупний дохід	п. 3 НП(С)БО 1
Звіт про управління	документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності	ст. 1 Закону № 996-XIV
Звітний (базовий) податковий період[29]	період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) та сплачувати до бюджету суми податків та зборів, крім випадків, передбачених Податковим кодексом, коли контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму податкового зобов'язання платника податку	п. 33.3 ст. 33 ПКУ
Звітний сегмент	господарський або географічний сегмент, який визначений підприємством за критеріями, наведеними у п. 6-9 НП(С)БО) 29, щодо якого має розкриватися у річній фінансовій звітності інформація (див. визначення *господарський сегмент, географічний сегмент*)	п. 4 НП(С)БО 29
Зворотний лізинг	операція, що здійснюється фізичною чи юридичною особою і передбачає продаж основних засобів фінансовій установі (лізингодавцю) з одночасним зворотним отриманням таких основних засобів такою фізичною чи юридичною особою (лізингоодержувачем) в оперативний лізинг (оренду) або фінансовий лізинг (див. визначення *лізингова операція*)	пп. 14.1.97 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК[30] **(плата за землю)**	**Плата за землю** – обов'язковий платіж у складі податку на майно, що справляється у формі земельного податку або орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності.	пп. 14.1.147 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[29] Звітним податковим періодом може бути: календарний рік; календарне півріччя; календарні три квартали; календарний квартал; календарний місяць; календарний день (п. 34.1 ст. 34 ПКУ).

[30] З 01.01.2023 р. почали діяти зміни до Податкового кодексу, які передбачають введення нового збору – **мінімального податкового зобов'язання (МПЗ)** (див. визначення *мінімальне податкове зобов'язання*) щодо для платників податків – **фізичних осіб**, у яких у власності та/або користуванні (оренді, суборенді, емфітевзисі, постійному користуванні) є земельні ділянки, які віднесені до сільськогосподарських угідь. Відповідні зміни були ухвалені Законом № 1914 від 30.11.2021 р. [12].У 2023 році МПЗ сплачуватиметься за 2022 рік. МПЗ розраховується за формулою, прив'язаною до нормативно-грошової оцінки ділянки або нормативно-грошової оцінки 1 га в області, де вона розташована, з урахуванням індексацій. Платниками податку до бюджету сплачується лише позитивне значення різниці між сумою МПЗ та загальною сумою сплачених протягом податкового (звітного) року податків, зборів, платежів, тобто ПДФО та військовий збір з доходів від продажу власної сільськогосподарської продукції, земельний податок за земельні ділянки, віднесені до сільськогосподарських угідь тощо. Не встановлюється і не підлягає сплаті МПЗ з земельних ділянок: дачних та садівничих кооперативів, набуті у власність чи користування їх членами за результатами приватизації, землі запасу, ділянки фіз. осіб на праві власності чи користування в межах населених пунктів, ділянки, які зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи. Від сплати МПЗ за 2022-2023 рр. звільнили ділянки на територіях, де йшли або йдуть бої, ділянки, засмічені вибухонебезпечними предметами або на яких розміщені фортифікаційні споруди, а також ділянки на тимчасово окупованих територіях, які визначені Кабінетом Міністрів України.

1	2	3
	Земельний податок – обов'язковий платіж, що справляється з власників земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів (див. визначення *податок на майно*).	пп. 14.1.72 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	Об'єктами оподаткування платою за землю є: 1) об'єкти оподаткування земельним податком: - земельні ділянки, які перебувають у власності; - земельні частки (паї), які перебувають у власності; - земельні ділянки державної та комунальної власності, які перебувають у володінні на праві постійного користування; 2) об'єкти оподаткування орендною платою - земельні ділянки державної та комунальної власності, надані в користування на умовах оренди.	ст. 270 ПКУ
	Базою оподаткування є: 1) нормативна грошова оцінка земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку, встановленого у розд. XII ПКУ; 2) площа земельної ділянки, нормативну грошову оцінку якої не проведено.	ст. 271 ПКУ
	Ставка земельного податку (для сплати податку на майно) – законодавчо визначений річний розмір плати за одиницю площі оподатковуваної земельної ділянки[31]. (див. визначення *одиниця площі оподатковуваної земельної ділянки*)	пп. 14.1.240 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	Розмір ставки податку за землю: 1. Ставка податку за земельні ділянки, у тому числі право на які фізичні особи мають як власники земельних часток (паїв), нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі **не більше 3 відсотків** від їх нормативної грошової оцінки, для земель загального користування – **не більше 1 відсотка** від їх нормативної грошової оцінки, для сільськогосподарських угідь – **не менше 0,3 відсотка та не більше 1 відсотка** від їх нормативної грошової оцінки, а для лісових земель - **не більше 0,1 відсотка** від їх нормативної грошової оцінки. 2. Ставка податку встановлюється у розмірі **не більше 12 відсотків** від їх нормативної грошової оцінки за земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім державної та комунальної форм власності).	п. 274.1 ст. 274 ПКУ п. 274.2 ст. 274 ПКУ

[31] У зв'язку з введеним від 24.02.2022 р. воєнним станом в Україні та з набранням чинності Закону України № 2120-IX [14], яким внесено нові пункти 69.14 - 69.15 до розд. XX «Перехідні положення» ПКУ, відбулись зміни у порядку нарахування і сплати земельного податку (податку на землю), а саме: з 01.03.2022 р. по 31 грудня року, наступного за роком в якому припинено воєнний стан, не сплачується земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності за землі та паї, що розташовані на територіях: на яких ведуться (велися) бойові дії; на тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, та/або за земельні ділянки, які визначені як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди. До перерахованих земельних ділянок на означених територіях, тимчасово, за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки, не нараховується та не сплачується загальне мінімальне податкове зобов'язання за земельні ділянки. Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, визначається Кабінетом Міністрів України.

1	2	3
	Від сплати земельного податку звільняються зазначені **фізичні особи**[32]: 1) особи з інвалідністю першої і другої групи; 2) фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років; 3) пенсіонери (за віком); 4) ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; 5) фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; 6) власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі за умови передачі земельних ділянок та земельних часток (паїв) в оренду платнику єдиного податку четвертої групи – на період дії єдиного податку четвертої групи. *Від сплати земельного податку звільняються* зазначені **юридичні особи**: 1) санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських об'єднань осіб з інвалідністю, реабілітаційні установи громадських об'єднань осіб з інвалідністю; 2) підприємства та організації, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю та спілками громадських об'єднань осіб з інвалідністю і є їх повною власністю, де протягом попереднього календарного місяця кількість осіб з інвалідністю, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці[33]; 3) бази олімпійської та паралімпійської підготовки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України; 4) дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форми власності і джерел фінансування, заклади культури, науки (крім національних та державних дендрологічних парків) (за умови використання за цільовим призначенням), освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;	ст. 281 ПКУ п. 281.1 ст. 281 ПКУ п. 281.3 ст. 281 ПКУ ст. 282 ПКУ

[32] Звільнення від сплати земельного податку для відповідної категорії фізичних осіб поширюється на земельні ділянки за кожним видом використання у межах граничних норм: для ведення особистого селянського господарства - у розмірі не більш як 2 гектари; для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка): у селах - не більш як 0,25 гектара, в селищах - не більш як 0,15 гектара, в містах - не більш як 0,10 гектара; для індивідуального дачного будівництва - не більш як 0,10 гектара; для будівництва індивідуальних гаражів - не більш як 0,01 гектара; для ведення садівництва - не більш як 0,12 гектара (п. 281.2 ст. 281 ПКУ). Якщо звільнена від сплати податку фізична особа станом на 1 січня поточного року має у власності декілька земельних ділянок одного виду використання, площа яких перевищує межі граничних норм, тоді така особа до 1 травня поточного року подає письмову заяву у довільній формі до контролюючого органу за місцем знаходження будь-якої земельної ділянки про самостійне обрання/зміну земельних ділянок для застосування пільги (п. 281.4 ст. 281 ПКУ).

[33] Зазначені підприємства та організації громадських об'єднань осіб з інвалідністю мають право застосовувати цю пільгу за наявності дозволу на право користування такою пільгою, який надається уповноваженим органом відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

1	2	3
	5) державні та комунальні дитячі санаторно-курортні заклади та заклади оздоровлення і відпочинку, а також дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими і внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій; 6) державні та комунальні центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, центри фізичного здоров'я населення, центри з розвитку фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, дитячо-юнацькі спортивні школи, а також центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацькі спортивні школи і спортивні споруди всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими та включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, за земельні ділянки, на яких розміщені їх спортивні споруди. *Земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню земельним податком:* 1) сільськогосподарські угіддя зон радіоактивно забруднених територій, визначених відповідно до закону такими, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, і хімічно забруднених сільськогосподарських угідь, на які запроваджено обмеження щодо ведення сільського господарства; 2) землі сільськогосподарських угідь, що перебувають у тимчасовій консервації або у стадії сільськогосподарського освоєння; 3) земельні ділянки державних сортовипробувальних станцій і сортодільниць, які використовуються для випробування сортів сільськогосподарських культур; 4) землі дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування; 5) земельні ділянки сільськогосподарських підприємств усіх форм власності та фермерських (селянських) господарств, зайняті молодими садами, ягідниками та виноградниками до вступу їх у пору плодоношення, а також гібридними насадженнями, генофондовими колекціями та розсадниками багаторічних плодових насаджень; 6) земельні ділянки кладовищ, крематоріїв та колумбаріїв; 7) земельні ділянки, на яких розташовані дипломатичні представництва, які відповідно до міжнародних договорів (угод), згода на обов'язковість яких надана ВРУ, користуються приміщеннями та прилеглими до них земельними ділянками на безоплатній основі.	ст. 283 ПКУ

1	2	3
	Термін декларування та порядок сплати податку: Базовий податковий (звітний) рік починається 1 січня і закінчується 31 грудня того ж року (для новостворених підприємств та організацій, а також у зв'язку із набуттям права власності та/або користування на нові земельні ділянки може бути меншим 12 місяців). «Річна» декларація. Платники плати за землю (крім фізичних осіб) самостійно обчислюють суму плати за землю щороку станом **на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року** подають до відповідного контролюючого органу за місцезнаходженням земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому ст. 46 ПКУ, з розбивкою річної суми рівними частками за місяцями. Подання такої декларації звільняє від обов'язку подання щомісячних декларацій. Податкове зобов'язання щодо плати за землю, визначене у податковій декларації на поточний рік, сплачується рівними частками **протягом 30 календарних днів**, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця. «Місячна» декларація. Платник плати за землю має право подавати щомісяця звітну податкову декларацію, що звільняє його від обов'язку подання податкової декларації **не пізніше 20 лютого поточного року, протягом 20 календарних днів місяця**, що настає за звітним. У цьому випадку земельний податок сплачується щомісячно **протягом 30 календарних днів,** що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця. Нарахування фізичним особам сум плати за землю проводиться контролюючими органами (за місцем знаходження земельної ділянки), які до 1 липня поточного року надсилають платнику податку податкове повідомлення-рішення про внесення податку, разом із детальним розрахунком суми податку, який, зокрема, але не виключно, має містити кадастровий номер та площу земельної ділянки, розмір ставки податку та розмір пільги зі сплати податку. Податок **фізичними особами сплачується протягом 60 днів** з дня вручення податкового повідомлення-рішення	ст. 285 ПКУ п. 286.2 ст. 286 ПКУ п. 287.3 ст 287 ПКУ п. 286.3 ст. 286 ПКУ п. 287.4. ст 287 ПКУ п. 286.5 ст. 286 ПКУ п. 287.5 ст. 287 ПКУ
Зменшення корисності	втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування	п. 4 НП(С)БО 7
Знос основних засобів	сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання	п. 4 НП(С)БО 7
Зобов'язання	заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1, п. 10 МСБО 37

1	*2*	*3*
Золотовалютний резерв	резерви України, відображені у балансі Національного банку України, що включають в себе активи, визнані світовим співтовариством як міжнародні і призначені для міжнародних розрахунків	ст. 1 Закону № 679-XIV
Ідентифіковані активи та зобов'язання	придбані активи та зобов'язання, які на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу	п. 4 НП(С)БО 19
Ідентичні товари (роботи, послуги)	товари (роботи, послуги), що мають однакові характерні для них основні ознаки. При цьому під ідентичними розуміються товари, що мають однакові ознаки з оцінюваними товарами, у тому числі такі, як: фізичні характеристики; якість та репутація на ринку; країна виробництва (походження); виробник	пп. 14.1.80 п. 14.1 ст 14 ПКУ
Інвестиції	господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно. Інвестиції *в Податковому кодексі* поділяються на: капітальні, фінансові інвестиції та реінвестиції (див. визначення *капітальні інвестиції, фінансові інвестиції, реінвестиції*)	пп. 14.1.81 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект	Закон № 1560-XII
	Інвестиції *в цілях обліку та відображення в фінансовій звітності* поділяються на: 1. **Капітальні інвестиції** – рахунок 15 «Капітальні інвестиції»; 2. **Фінансові інвестиції**, в тому числі: 2.1) довгострокові – рахунок 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»; 2.2) поточні – рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції»	Інструкція № 291
Інвестиційна діяльність	придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей)	п. 3 НП(С)БО 1, п. 6 МСБО 7
	сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій	Закон № 1560-XII
Інвестиційна нерухомість	власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності (див. визначення *операційна нерухомість*)	п. 4 НП(С)БО 32
	нерухомість (земля чи будівля, або частина будівлі, або те й інше), утримувана (власником або орендарем як актив з права користування) з метою отримання орендних платежів або збільшення вартості капіталу чи для досягнення обох цілей, а не для: а) використання у виробництві або при постачанні товарів чи наданні послуг або для адміністративних цілей; або б) продажу у ході звичайного ведення бізнесу.	п. 5 МСБО 40

1	*2*	*3*
Інвестиційна складова	кошти, передбачені в тарифі на виробництво, передачу та постачання електричної енергії, виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, а також транспортування, зберігання та постачання природного газу ліцензіата як частина прибутку, що залишається в розпорядженні суб'єкта господарювання для цільового фінансування видатків, пов'язаних із відновленням, реконструкцією, модернізацією основних засобів (у тому числі заходів з підвищення безпеки та дотримання екологічних норм) та будівництвом нових об'єктів підприємств паливно-енергетичного комплексу, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України	пп. 14.1.82 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Інвестиційне золото	для цілей оподаткування ПДВ[34] – золото у вигляді: а) зливків або пластин масою, прийнятою на ринках зливкового золота 995-ї або вищої проби, незалежно від того, чи воно представлене в цінних паперах; б) золотих монет 900-ї або вищої проби, викарбуваних після 1800 року, які є або були законним платіжним засобом у країні походження та продаються за ціною, яка не перевищує ринкову вартість золота, що міститься в монетах, більше ніж на 80 відсотків. Ринковою вартістю золота є вартість золота за обліковою ціною банківських металів, що оприлюднюється Національним банком України на сторінці офіційного Інтернет-представництва НБУ	пп. 14.1.279 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Інвестиційний прибуток	*з метою оподаткування податком на доходи фізичних осіб*, – це дохід у вигляді позитивної різниці між доходом, отриманим платником податку від проведення операцій з цінними паперами з урахуванням курсової різниці, деривативами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах, та витратами на придбання таких інвестиційних активів	пп. 14.1.81[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Індекс інфляції	індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади у галузі статистики	п. 3 НП(С)БО 22
Інжиніринг	надання послуг (виконання робіт) із складення технічних завдань, проектних пропозицій, проведення наукових досліджень і техніко-економічних обстежень, виконання інженерно-розвідувальних робіт з будівництва об'єктів, розроблення технічної документації, проектування та конструкторського опрацювання об'єктів техніки і технології, надання консультації та авторського нагляду під час монтажних та пусконалагоджувальних робіт, а також надання консультацій, пов'язаних із такими послугами (роботами)	пп. 14.1.85 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[34] З 01.01.2022 р. згідно з Законом України від 30.11.2021 № 1914-IX звільняються від оподаткування операції платників податку, які здійснюють: а) постачання на митній території України та/або ввезення на митну територію України інвестиційного золота, включаючи інвестиційне золото у вигляді сертифікатів розподіленого чи нерозподіленого золота, або золота, яким торгують на золотих рахунках, зокрема, позик золота та свопів, що передбачають право власності або право вимоги стосовно інвестиційного золота, а також операції з інвестиційним золотом, що передбачають ф'ючерсні та форвардні угоди, що призводять до передачі права власності або права вимоги стосовно інвестиційного золота; б) постачання послуг агентів, які діють від імені та за дорученням іншої особи у випадках, коли вони беруть участь у постачанні інвестиційного золота своєму принципалові/довірителю; в) постачання послуг, пов'язаних з виробництвом інвестиційного золота та/або послуг з перетворення золота на інвестиційне золото.

1	*2*	*3*
Іноземна валюта	валюта інша, ніж валюта звітності	п. 4 НП(С)БО 21, п. 8 МСБО 21
Інститути спільного інвестування (ІСІ)	інвестиційні фонди та взаємні фонди інвестиційних компаній, корпоративні інвестиційні фонди та пайові інвестиційні фонди, створені відповідно до законодавства	пп. 14.1.86 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Інструмент власного капіталу	контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями	п. 4 НП(С)БО 13, п. 11 МСБО 32, МСФЗ 2
Інструмент хеджування	похідний фінансовий інструмент, фінансовий актив або фінансове зобов'язання, справедлива вартість яких і грошові потоки від яких, як очікується, компенсуватимуть зміни справедливої вартості або потоку грошових коштів об'єкта хеджування	п. 4 НП(С)БО 13, п. 9 МСБО 39
Інформація	будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді	ст. 1 Закону № 2657-XII
Інформація, яка наводиться у фінансовій звітності (якісні характеристики)	Інформація, яка наводиться у фінансовій звітності: 1) повинна бути **дохідлива** і **зрозуміла** її користувачам за умови, що вони мають достатні знання та заінтересовані у сприйнятті цієї інформації; 2) повинна містити лише **доречну** інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому; 3) повинна бути **достовірною (правдивою)**. Інформація, наведена у фінансовій звітності, є достовірною (правдивою), якщо вона не містить помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності; 4) повинна **надавати можливість користувачам порівнювати** фінансові звіти різних підприємств за різні періоди; 5) **зіставною**. Передумовою зіставності є наведення відповідної інформації попереднього періоду та розкриття інформації про облікову політику і її зміни	п.1-5 розд. III НП(С)БО 1
Інший сукупний дохід	доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства	п. 3 НП(С)БО 1
Інші довгострокові виплати працівнику	виплати працівнику (окрім виплат по закінченні трудової діяльності, виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які не підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу	п. 3 НП(С)БО 26,
	це виплати працівникам, окрім короткострокових виплат працівникам, виплат після закінчення трудової діяльності та виплат при звільненні	п. 8 МСБО 19

1	*2*	*3*
Іпотечний житловий кредит	фінансовий кредит, що надається фізичній особі банківською чи іншою фінансовою установою відповідно до закону строком не менш як на п'ять повних календарних років для фінансування витрат, пов'язаних з придбанням квартири (кімнати) чи житлового будинку (його частини) або будівництвом житлового будинку (його частини), що надаються у власність позичальника, з прийняттям кредитором такого житла (землі, що знаходиться під таким житловим будинком, у тому числі присадибної ділянки) у заставу	пп. 14.1.87 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Казначейські зобов'язання	боргові цінні папери, що емітуються державою в особі її уповноважених органів, розміщуються виключно на добровільних засадах серед фізичних та юридичних осіб і засвідчують внесення їх власниками грошових коштів до бюджету та дають право на отримання фінансового доходу або інші майнові права, відповідно до умов їх випуску	ст. 1 Закону № 679-XIV
Камеральна перевірка	це перевірка, яка проводиться у приміщенні контролюючого органу виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків та даних системи електронного адміністрування податку на додану вартість (даних центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, в якому відкриваються рахунки платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, даних Єдиного реєстру податкових накладних та даних митних декларацій), а також даних Єдиного реєстру акцизних накладних та даних системи електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, даних СОД РРО (див. визначення *види перевірок(податкових)*)	пп. 75.1.1 п. 75.1 ст. 75 ПКУ
Капіталізація фінансових витрат	включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу[35] (див. визначення *кваліфікаційний актив*)	п. 3 НП(С)БО 31
Капітальні інвестиції	господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації відповідно до норм Податкового Кодексу	пп. 14.1.81 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	інвестиції, що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів, очікуваний строк корисної експлуатації яких перевищує один рік	ст 1 Закону № 1560-XII

[35] Приклади визначення суми фінансових витрат, що підлягають включенню до собівартості кваліфікаційного активу наведені у Додатку 2 НП(С)БО 31 «Фінансові витрати».

1	*2*	*3*
Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи[36]	витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об’єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством.	п. 4 НП(С)БО 7
Касовий метод для цілей оподаткування ПДВ	метод податкового обліку, за яким дата виникнення податкових зобов'язань визначається як дата зарахування (отримання) коштів на рахунки платника податку, відкриті в установах банків та/або в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, у касу платника податків або дата отримання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) ним товарів (послуг), а дата віднесення сум податку до податкового кредиту визначається як дата списання коштів з рахунків платника податку, відкритих в установах банків, та/або в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, дата видачі з каси платника податків або дата надання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) йому товарів (послуг)	пп. 14.1.266 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Кваліфікаційний актив	актив, який обов’язково потребує суттєвого часу для його створення [37]	п. 3 НП(С)БО 31
	актив, який обов’язково потребує суттєвого періоду часу для підготовки його до передбачуваного використання або реалізації	п. 5 МСБО 23
Кінцевий бенефіціарний власник (контролер)	фізична особа, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов’язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління, або яка має можливість здійснювати вплив шляхом прямого або опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самостійно або спільно з пов’язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у розмірі **25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі**.	пп. 14.1.146[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ, ст. 1 розд. 1 Закону № 1702-VII

[36] Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта.

[37] Приклади кваліфікаційних та некваліфікаційних активів наведено в Додатку 1 НП(С)БО 31 «Фінансові витрати».

1	*2*	*3*
	Кінцевим бенефіціарним власником (контролером) не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є агентом, номінальним утримувачем (номінальним власником) або є тільки посередником щодо такого права	
Коефіцієнт коригування	відношення індексу інфляції на дату балансу (кінець звітного року) та індексу інфляції на дату визнання (переоцінки) відповідної статті звітності	п. 3 НП(С)БО 22
Консолідована фінансова звітність	фінансова звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці.	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1
	Консолідовану фінансову звітність подає материнське підприємство згідно з вимог НП(С)БО 2	п. 5-6 НП(С)БО 2
	це фінансова звітність групи, у якій активи, зобов'язання, власний капітал, дохід, витрати та грошові потоки материнського підприємства та його дочірніх підприємств подаються як активи, зобов'язання, власний капітал, дохід, витрати та грошові потоки єдиного економічного суб'єкта господарювання	МСФЗ 10, п. 3 МСБО 28
Контракт з фіксованою ціною	договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції будівництва (кв. м, кількість місць тощо)	п. 2 НП(С)БО 18
Контракт за ціною «витрати плюс»	договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді процента від витрат або фіксованої величини)	п. 2 НП(С)БО 18
Контролюючі органи	органи виконавчої влади, що реалізують державну податкову та митну політику, та забезпечують виконання наступних функцій: організовують та здійснюють ведення обліку і адміністрування мита, акцизного податку, податку на додану вартість, інших податків, які відповідно до податкового, митного та іншого законодавства справляються у зв'язку із ввезенням (пересиланням) товарів на митну територію України або територію вільної митної зони або вивезенням (пересиланням) товарів з митної території України або території вільної митної зони, забезпечують контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою їх нарахування та сплати у повному обсязі платниками податків до відповідного бюджету під час переміщення товарів через митний кордон України та після завершення операцій з митного контролю та митного оформлення; формують та ведуть Єдиний державний реєстр авторизованих економічних операторів; здійснюють інші функції, визначені законом. *До контролюючих органів згідно з ст. 41 ПКУ відносять*: податкові і митні органи (див. визначення *податкові органи, митні органи*).	п. 19^{1}.2. ст. 19 ПКУ

1	*2*	*3*
Контроль	вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства або підприємництва з метою одержання вигод від його діяльності	п. 4 НП(С)БО 19
Контрольні учасники	учасники спільної діяльності зі створенням юридичної особи (спільного підприємства), які здійснюють контроль за її діяльністю	п.3 НП(С)БО 12
Контрольована іноземна компанія (КІК)	будь-яка юридична особа, зареєстрована в іноземній державі або території, яка визнається такою, що знаходиться під контролем фізичної особи - резидента України або юридичної особи - резидента України відповідно до правил, визначених цим Податковим кодексом України[38]	ст. 39[2] ПКУ
Користувачі звітності	фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень	ст. 1 Закону № 996-XIV п. 3 НП(С)БО 1
Корпоративні права	права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами	пп. 14.1.90 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Котирувальні ціни	ціни на сировинний товар у відповідний період, отримані на міжнародному ринку товарів, які включають, зокрема, результати біржових торгів, ціни, отримані з визнаних агентств із прозорою звітністю щодо цін, статистичних агентств або від урядових агентств із ціноутворення, де такі індекси використовуються в якості орієнтира (еталона) непов'язаними особами для визначення цін в операціях між ними. Котирувальна ціна визначається як ціна (середня ціна) та/або діапазон цін на певну дату або період часу	пп. 14.1.94[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Кредитний ризик	імовірність втрат однієї зі сторін-укладачів контракту про придбання фінансового інструмента внаслідок невиконання зобов'язання іншою стороною	п. 4 НП(С)БО 13,
	ризик того, що одна сторона фінансового інструменту спричинить фінансові втрати для іншої сторони, не виконавши зобов'язання	МСФЗ 7
Кредитор	юридична або фізична особа, яка має підтверджені у встановленому порядку вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника, у тому числі щодо виплати заборгованості із заробітної плати працівникам боржника, а також контролюючі органи – щодо податків та зборів	пп. 14.1.95 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[38] Іноземна компанія визнається контрольованою іноземною компанією (КІК), якщо контролююча особа – резидент України (фізична або юридична особа): володіє часткою в іноземній юридичній особі у розмірі більше ніж 50 відсотків, або більше ніж 10 відсотків, за умови що декілька резидентів України (фізичних осіб та/або юридичних осіб) мають сукупний розмір частки 50 і більше відсотків, або окремо або разом з іншими резидентами України - пов'язаними особами здійснює фактичний контроль над іноземною юридичною особою.

1	2	3
Кримінальна відповідальність за податкові правопорушення	санкції кримінальні статей, що накладають на відповідальних осіб за порушення податкового законодавства, які призвели до несплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Юридичні норми кримінальної відповідальності: *1. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів:* ухилення від сплати податків, зборів, якщо ці діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах,[39] – карається **штрафом у розмірі від 5 000 до 10 000** НМДГ, тобто в межах 85000-425000 грн, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого. За такі ж діяння вчиненні за попередньою змовою групою осіб або призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у великих розмірах[40] – карається **штрафом від 10 000 до 15 000** НМДГ з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Додаткове покарання передбачено для посадових осіб, раніше судимою за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), або якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів в особливо великих розмірах[41] – **штраф від 15 000 до 25 000** НМДГ з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна. *2. Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування[42] :* ухилення від сплати ЄСВ якщо ці діяння призвели до фактичного ненадходження до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування коштів у значних розмірах[43] – карається	ст. 212 КК України[44]

[39] Під значним розміром коштів слід розуміти суми податків, зборів і інших обов'язкових платежів, які в три тисячі і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян, тобто від 4 542 000 до 7 570 000 грн.

[40] Під великим розміром коштів слід розуміти суми податків, зборів і інших обов'язкових платежів, які в п'ять тисяч і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян, тобто від 7 570 000 до 10 598 000 грн.

[41] Під особливо великим розміром коштів слід розуміти суми податків, зборів, інших обов'язкових платежів, які в сім тисяч і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян, тобто від 10 598 000 грн.

[42] Особа, яка вчинила діяння, передбачені частинами першою, другою або третьою ст. 212 КК України, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо до притягнення її до кримінальної відповідальності сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування чи страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, а також відшкодовано шкоду, завдану фондам загальнообов'язкового державного соціального страхування їх несвоєчасною сплатою (штрафні санкції, пеня).

[43] Під значним розміром коштів слід розуміти суми ЄСВ, які в тисячу і більше разів перевищують установлений законом неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

[44] КК України – скорочена назва Кримінального кодексу України № 2341-III [4]).

1	*2*	*3*
	штрафом від 1 000 до 4 000 НМДГ або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. За ті ж діяння, вчиненні групою осіб, або в розмірі, що призвели до фактичного ненадходження у великих розмірах[45] – **штраф від 3 000 до 5 000** НМДГ з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. За такі діяння вчинені особою, раніше судимою за ухилення від сплати ЄСВ або в розмірі, що призвели до фактичного ненадходження у в особливо великих розмірах[46] – **штраф від 15 000 до 20 000** НМДГ з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна	
Кумулятивний приріст інфляції	добуток індексів інфляції за період, що складається з трьох останніх років, включаючи звітний	п. 3 НП(С)БО 22
Курс «спот»	валютний курс у разі негайної купівлі-продажу валюти	п. 8 МСБО 21
Курс при закритті	курс «спот» на кінець звітного періоду	п. 8 МСБО 21
Курсова різниця	позитивна різниця між офіційним обмінним курсом іноземної валюти до гривні, установленим Національним банком України на день придбання та на день продажу (погашення, іншого відчуження) цінного паперу, у разі якщо такий цінний папір номінований в іноземній валюті	пп. 14.1.96[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах	п. 4 НП(С)БО 21
	різниця, яка є наслідком переведення визначеної кількості одиниць однієї валюти в іншу валюту за різними валютними курсами	п. 8 МСБО 21
Листок непрацездатності	сформований програмними засобами електронного реєстру листків непрацездатності на підставі медичного висновку про тимчасову непрацездатність або документа, що засвідчує факт усиновлення дитини, і зареєстрований за єдиним реєстраційним номером цього реєстру електронний документ, що є підставою для звільнення від роботи, призначення страхових виплат відповідно до законодавства про соціальне страхування.	п. 16 ст. 1 Закону № 1105-XIV
	Електронний реєстр листків непрацездатності – система накопичення, зберігання та використання інформації про видані, продовжені та облікові листки непрацездатності, що створюється як складова частина реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування	п. 2 ст. 1 Закону № 1105-XIV

[45] Під великим розміром коштів слід розуміти суми ЄСВ, які в три тисячі і більше разів перевищують установлений законом неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

[46] Під особливо великим розміром коштів слід розуміти суми ЄСВ, які в п'ять тисяч і більше разів перевищують установлений законом неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

1	*2*	*3*
Лізингова операція	*крім операцій з фрахтування (чартеру) морських суден та інших транспортних засобів,* – це передача основних засобів у володіння та користування фізичним та/або юридичним особам (лізингоодержувачам) за плату та на визначений строк. (див. визначення *оренда*) Лізингові операції здійснюються у вигляді оперативного лізингу (оренди), фінансового лізингу, операцій із зворотного лізингу (див. визначення *оперативний лізинг (оренда), фінансовий лізинг, зворотний лізинг*)	пп. 14.1.97 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Ліквідаційна вартість	сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)	п. 4 НП(С)БО 7
	попередньо оцінена сума, що її суб'єкт господарювання отримав би на поточний час від вибуття активу після вирахування всіх попередньо оцінених витрат на вибуття, якби актив був би такого ж віку та стану, в якому він був би на кінець строку його корисного використання	МСБО 16, МСБО 38
Ліцензія	право суб'єкта господарювання на провадження виду господарської діяльності або частини виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню	п. 5 ст. 1 Закону № 222-VIII
Ліцензування	засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів	ст. 14 ГКУ, п. 6 ст. 1 Закону № 222-VIII
Ломбардна операція	операція, що здійснюється фізичною чи юридичною особою, з отримання коштів від юридичної особи, що є фінансовою установою, згідно із законодавством України, під заставу товарів або валютних цінностей. Ломбардні операції є різновидом кредиту під заставу	пп. 14.1.100 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Лотерея	масова гра незалежно від її назви, умовами проведення якої передбачається розіграш призового (виграшного) фонду між її гравцями, приз (виграш) в якій має випадковий характер і територія проведення якої не обмежується одним приміщенням (будівлею). *Не вважаються лотереєю* ігри, що проводяться на безоплатних засадах юридичними особами та фізичними особами - підприємцями і мають на меті рекламування їх товару (платної послуги), сприяння їх продажу (наданню) за умови, що організатори цих ігор витрачають на їх проведення свій прибуток (дохід). Діяльність з проведення лотерей регулюється спеціальним законом – Закон № 5204-VI [19]. Ліцензування діяльності з випуску та проведення лотерей здійснюється в порядку, передбаченому Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про державні лотереї в Україні»[47]	пп. 14.1.101 п. 14.1 ст. 14 ПКУ п. 1 ст. 2 Закону № 5204-VI

[47] Стаття 3651 Господарського кодексу України визначає, що в Україні діє державна монополія на організацію та проведення лотерей, а проведення в Україні будь-яких інших лотерей, крім державних, заборонено. Відповідно до п. 1 ст. 4 Закону № 5204-VI [19] в Україні забороняються: організація, реклама, розповсюдження лотерей, які не

1	*2*	*3*
Мале підприємство	підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств (див. визначення *мікропідприємство*) та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік[48], що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: 1) балансова вартість активів – до 4 мільйонів євро включно; 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 мільйонів євро включно; 3) середня кількість працівників – до 50 осіб включно	п. 2 ст. 2 Закону № 996-XIV
Марка акцизного податку	спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах, віднесений до документів суворого обліку, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів (див. визначення *акцизний податок*) **Маркування алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах** – наклеювання марки акцизного податку на пляшку (упаковку) алкогольного напою, пачку (упаковку) тютюнового виробу чи ємність (упаковку) з рідиною, що використовується в електронних сигаретах, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України щодо виробництва, зберігання та продажу марок акцизного податку	пп. 14.1.107 п. 14.1 ст. 14 ПКУ пп. 14.1.109 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Маркетингові послуги (маркетинг)	послуги, що забезпечують функціонування діяльності платника податків у сфері вивчання ринку, стимулювання збуту продукції (робіт, послуг), політики цін, організації та управлінні руху продукції (робіт, послуг) до споживача та післяпродажного обслуговування споживача в межах господарської діяльності такого платника податків. *До маркетингових послуг належать*, у тому числі: послуги з розміщення продукції платника податку в місцях продажу, послуги з вивчення, дослідження та аналізу споживчого попиту, внесення продукції (робіт, послуг) платника податку до інформаційних баз продажу, послуги зі збору та розповсюдження інформації про продукцію (роботи, послуги)	пп. 14.1.108 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

мають статусу державних; розповсюдження лотерей, організованих за межами України, включно з їхньою рекламою, а також участь у них. Зазначене правило не поширюється на міждержавні лотереї; організація та проведення ігор, участь в яких беруть особи, які знаходяться поза межами приміщення, де проводиться гра, якщо така гра не має статусу державної лотереї; організація і проведення ігор з накопичувальним (спільним) головним призом, якщо місця приймання плати за участь у грі розташовані поза межами одного приміщення і така гра не має статусу державної лотереї.

[48] Для малих підприємств встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу (форма № 1-м) і звіту про фінансові результати (форма № 2-м), форми і порядок складання яких визначаються НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Показники цих звітів наводяться у тисячах гривень з одним десятковим знаком.

1	*2*	*3*
Материнське (холдингове) підприємство	юридичні особи, які є власниками інших юридичних осіб або здійснюють контроль над такими юридичними особами, як пов'язані особи	пп. 14.1.103[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств (див. визначення *дочірнє підприємство*)	п. 4 НП(С)БО 19, МСФЗ 10
Мета ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності	надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.	ст. 3 Закону № 996-XIV
Металеві рахунки	рахунки, які відкриваються уповноваженими банками України для обліку операцій, що здійснюються з банківськими металами	ст. 1 Закону № 679-XIV
Метод ефективної ставки відсотка	метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток[49] (див. визначення *ефективна ставка відсотка*)	п. 3 НП(С)БО 12
	метод, що використовується для розрахунку амортизованої собівартості фінансового активу або фінансового зобов'язання та для розподілу й визнання процентного доходу чи процентних витрат у прибутку або збитку за відповідній період.	МСФЗ 9
Метод участі в капіталі	метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування	п. 3 НП(С)БО 12
	метод обліку, за яким інвестицію первісно визнають за собівартістю, а потім коригують відповідно до зміни частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування після придбання. Прибуток чи збиток інвестора включає частку інвестора в прибутку чи збитку об'єкта інвестування, а інший сукупний дохід інвестора включає його частку в іншому сукупному доході об'єкта інвестування.	п. 3 МСБО 28
Методи нарахування амортизації нематеріальних активів	Метод амортизації нематеріального активу обирається підприємством самостійно, виходячи з умов отримання майбутніх економічних вигод. Якщо такі умови визначити неможливо, то амортизація нараховується із застосуванням прямолінійного методу. Розрахунок амортизації при застосуванні відповідних методів нарахування здійснюється згідно з НП(С)БО 7 (див. визначення *методи нарахування амортизації основних засобів*)	п. 27 НП(С)БО 8

[49] В Додатку 1 до НП(С)БО 12 наведені приклади визначення суми амортизації дисконту, премії та амортизованої собівартості фінансових інвестицій за методом ефективної ставки відсотка.

1	*2*	*3*
Методи нарахування амортизації основних засобів	Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням таких методів: 1) **прямолінійний**, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів; 2) **зменшення залишкової вартості**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість; 3) **прискореного зменшення залишкової вартості**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється; 4) **кумулятивний**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання; 5) **виробничий**, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів. Нарахування амортизації може здійснюватися з урахуванням **мінімально допустимих строків корисного використання** основних засобів, встановлених податковим законодавством[50] (крім випадку застосування виробничого методу).	п. 26 НП(С)БО 7

[50] Відповідно до ст. 138 ПКУ розрахунок амортизації основних засобів та нематеріальних активів здійснюється відповідно до НП(С)БО або МСФЗ з врахуванням мінімально допустимих строків амортизації основних засобів та інших необоротних активів (крім випадку застосування виробничого методу нарахування амортизації), визначених у пп. 138.3.3 ПКУ.

1	*2*	*3*
Методи оцінки запасів при вибутті	При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів: 1) **ідентифікованої собівартості** відповідної одиниці запасів – для запасів, які відпускаються, та послуги, що виконуються для спеціальних замовлень і проектів, а також запаси, які не замінюють одне одного; 2) **середньозваженої собівартості** – щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів; 3) собівартості перших за часом надходження запасів (**ФІФО**[51]) – запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили до підприємства (відображені у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів; 4) **нормативних затрат** – полягає в застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін; 5) **ціни продажу** – базується на застосуванні підприємствами роздрібної торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Цей метод можуть застосовувати (якщо інші методи оцінки вибуття запасів не виправдані) підприємства, що мають значну і змінну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торговельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на ці товари[52].	п. 16-22 НП(С)БО 9
Методолог електронного кабінету	центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику (див. визначення *електронний кабінет*)	пп. 14.1.110 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Методологічна помилка електронного кабінету	невідповідність методології та/або алгоритмів роботи електронного кабінету положенням податкового законодавства, яка призводить до помилки, в тому числі в розрахунку об’єкта оподаткування, суми податку, суми надмірної сплати податку, суми пені, штрафних санкцій, показників формули обрахунку, які використовуються в електронних системах адміністрування, інших показників, що впливають на права та обов’язки платників податків	пп. 14.1.111 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[51] Метод оцінки вибуття запасів ФІФО походить від англ. First In, First Out, та спрощення розуміння використовується український переклад FIFO — принцип «чотирьох П» (Першим Прийшло – Першим Пішло).

[52] **Сума торговельної націнки на реалізовані товари** визначається як добуток продажної (роздрібної) вартості реалізованих товарів і середнього відсотку торговельної націнки. **Середній відсоток торговельної націнки** визначається діленням суми залишку торговельних націнок на початок звітного місяця і торговельних націнок у продажній вартості одержаних у звітному місяці товарів на суму продажної (роздрібної) вартості залишку товарів на початок звітного місяця та продажної (роздрібної) вартості одержаних у звітному місяці товарів (п. 22 НП(С)БО 9).

1	*2*	*3*
Митні органи	центральний орган виконавчої влади, його територіальні органи, що реалізує державну митну політику щодо дотримання законодавства з питань митної справи та оподаткування митом, акцизним податком, податком на додану вартість, іншими податками та зборами, які відповідно до податкового, митного та іншого законодавства справляються у зв'язку із ввезенням (пересиланням) товарів на митну територію України або територію вільної митної зони або вивезенням (пересиланням) товарів з митної території України або території вільної митної зони	пп. 41.1.2. п. 41.1 ст. 41 ПКУ
Митні платежі	податки, що відповідно до Податкового Кодексу або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи (див. визначення *контролюючі органи*) Митні платежі включають: 1) мито; 2) акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції); 3) податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції)	пп. 14.1.113 п. 14.1 ст. 14 ПКУ п. 27 ст. 4 МКУ[53]
Митний режим	комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення[54]	п. 25 ст. 4 МКУ, пп. 14.1.1131 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Міжнародна група компаній	дві або більше юридичні особи або утворення без статусу юридичної особи, які є податковими резидентами різних країн та пов'язані між собою за критеріями володіння або контролю таким чином, що згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності або іншими міжнародно визнаними стандартами фінансової звітності обов'язковою є підготовка консолідованої фінансової звітності або підготовка консолідованої фінансової звітності була б обов'язковою у разі, якщо акції (корпоративні права) однієї з таких юридичних осіб перебували б в обігу на фондовій біржі	пп. 14.1.113[2] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Міжнародні стандарти аудиту – МСА	прийняті Міжнародною федерацією бухгалтерів документи, що визначають стандарти аудиту	ст. 1 Закону № 679-XIV

[53] МКУ – скорочена назва Митного кодексу України [5].

[54] 1. За умови дотримання вимог та обмежень, встановлених розд. V ПКУ «Податок на додану вартість», звільняються від оподаткування: 1) ввізним митом, додатковим імпортним збором – товари, поміщені у митні режими реімпорту та відмови на користь держави; 2) вивізним митом – товари, поміщені у митний режим реекспорту (ст. 283 МКУ). 2. За умови дотримання вимог та обмежень, встановлених розділом V ПКУ «Податок на додану вартість», застосовується умовне повне звільнення від оподаткування: 1) ввізним митом – до товарів, поміщених у митні режими транзиту, тимчасового ввезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території, знищення або руйнування; 2) вивізним митом – до товарів, поміщених у митні режими транзиту, тимчасового вивезення (ст. 284 МКУ).

1	*2*	*3*
	сукупність професійних стандартів, що встановлюють правила надання аудиторських послуг і розкривають питання етики та контролю якості (управління якістю), які визначені міжнародними стандартами контролю якості (управління якістю), аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, прийнятими Радою з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості, а також Міжнародним кодексом етики, прийнятим Радою з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів, які оприлюднені Міжнародною федерацією бухгалтерів (див. визначення *аудит фінансової звітності*) Згідно зі Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності провадять аудиторську діяльність відповідно до міжнародних стандартів аудиту	п. 1 ст. 1 Закону № 2258-VIII ст. 13 Закону № 2258-VIII
Міжнародні стандарти фінансової звітності – МСФЗ	прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності[55]	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1
	Стандарти та тлумачення, прийняті Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО). Вони охоплюють: 1) Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ); 2) Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО); 3) Тлумачення, розроблені Комітетом із тлумачень міжнародної фінансової звітності (КТМФЗ) або колишнім Постійним комітетом із тлумачень (ПКТ)	МСФЗ 1, МСБО 1, МСБО 8
	Підприємства, які для складання фінансової звітності застосовують міжнародні стандарти, складають і подають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність органам державної влади та іншим користувачам на їх вимогу в порядку, визначеному цим Законом, на основі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами в єдиному електронному форматі, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту	ст. 5 Закону № 996-XIV
Мікро-підприємство	підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік[56], що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: 1) балансова вартість активів – до 350 тисяч євро включно; 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тисяч євро включно; 3) середня кількість працівників – до 10 осіб включно	п. 2 ст. 2 Закону № 996-XIV

[55] Відповідно до п. 2 ст. 12[1] Закону № 996-XIV [9] фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність **за міжнародними стандартами** (МСФЗ, МСБО) складають: підприємства, що становлять суспільний інтерес (див. визначення *підприємства, що становлять суспільний інтерес*), публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, материнські підприємства груп, у складі яких є підприємства, що становлять суспільний інтерес, материнські підприємства великої групи, які не належать до категорії великих підприємств, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

[56] Для мікропідприємств встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу (форма № 1-мс) і звіту про фінансові результати (форма № 2-мс), форми і порядок складання яких визначаються НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Показники цих звітів наводяться у тисячах гривень з одним десятковим знаком.

1	*2*	*3*
Мінімальне податкове зобов'язання	мінімальна величина податкового зобов'язання із сплати податків, зборів, платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, пов'язаних з виробництвом та реалізацією власної сільськогосподарської продукції та/або з власністю та/або користуванням (орендою, суборендою, емфітевзисом, постійним користуванням) земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь, розрахована відповідно до Податкового Кодексу[57]	пп. 14.1.114[2] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	Сума мінімальних податкових зобов'язань, визначених щодо кожної із земельних ділянок, право користування якими належить одній юридичній або фізичній особі, у тому числі фізичній особі - підприємцю, є загальним мінімальним податковим зобов'язанням (див. визначення *земельний податок (плата за землю)*)	пп. 14.1.114[2] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	Платниками податку до бюджету **сплачується лише позитивне значення різниці між сумою загального МПЗ та загальною сумою сплачених протягом податкового (звітного) року податків**, зборів, платежів, пов'язаних з виробництвом та реалізацією власної сільськогосподарської продукції та/або з власністю та/або користуванням (орендою, суборендою, емфітевзисом, постійним користуванням) земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь.	п. 177.17 ст. 177 ПКУ
	До загальної суми сплачених протягом податкового (звітного) року податків, зборів, платежів для платника податку – фізичної особи включаються: податок на доходи фізичних осіб та військовий збір з доходів від продажу власної сільськогосподарської продукції; земельний податок за земельні ділянки, віднесені до сільськогосподарських угідь	пп. 170.14.5 п. 170.14 ст. 170 ПКУ
Мінімальний страховий внесок	сума коштів, що визначається розрахунково як добуток розміру мінімальної заробітної плати і розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ), встановлених законом, на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід)[58]	ст.1 Закону № 1058-IV
Мінімальні орендні платежі	платежі, що підлягають сплаті орендарем протягом строку оренди (за вирахуванням вартості послуг та податків, що підлягають сплаті орендодавцю, і непередбаченої орендної плати), збільшені: 1) для орендаря – на суму його гарантованої ліквідаційної вартості (див. визначення *гарантована ліквідаційна вартість*);	п. 4 НП(С)БО 14

[57] Законом України № 1914 [12] введено поняття мінімального податкового зобов'язання (далі – МПЗ), яке стосується платників податків – фізичних осіб, у яких у власності та/або користуванні (оренді, суборенді, емфітевзисі, постійному користуванні) є земельні ділянки, віднесені до сільськогосподарських угідь. Відповідно до п. 64 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ першим роком, за який визначається МПЗ, є 2022 рік. МПЗ розраховується за формулою, прив'язаною до нормативно-грошової оцінки ділянки або нормативно-грошової оцінки 1 га в області, де вона розташована, з урахуванням індексацій. Наразі за 2022 та 2023 рр. МПЗ не сплачуватиметься лише за земельні ділянки, що розташовані на окупованих територіях та територіях, де ведуться або велися бойові дії, а також за ділянки, що засмічені вибухонебезпечними предметами або на яких розміщені фортифікаційні споруди.

[58] На 2024 рік мінімальний страховий внесок становитиме 7100*22%, тобто 1562 грн. Максимальна база для нарахування ЄСВ – 106 500 грн, відповідно, максимальна сума ЄСВ – 23430 грн.

1	*2*	*3*
	2) для орендодавця – на суму його гарантованої ліквідаційної вартості. У разі можливості та наміру орендаря придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливу вартість на дату придбання, мінімальні орендні платежі складаються з мінімальної орендної плати за весь строк оренди та суми, яку слід сплатити згідно з угодою на придбання об'єкта оренди	
МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ	встановлені податки та збори відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених Податковим кодексом, рішеннями сільських, селищних, міських рад у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад. **До місцевих податків належать:** 1) податок на майно (див. визначення *податок на майно, земельний податок, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (для сплати податку на майно), транспортний податок (для сплати податку на майно)*); 2) єдиний податок (див. визначення *єдиний податок, спрощена система оподаткування*). **До місцевих зборів належать:** 1) збір за місця для паркування транспортних засобів (див. визначення *збір за місця для паркування транспортних засобів*); 2) туристичний збір (див. визначення *туристичний збір*)	ст. 10 ПКУ
Монетарні активи	утримувані гроші та активи, які мають бути отримані у фіксованій або визначеній сумі грошей (див. визначення *немонетарні активи*)	п. 8 МСБО 38
Монетарні статті	статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів (див. визначення *немонетарні статті*)	п. 4 НП(С)БО 21
	утримувані одиниці валюти, а також активи та зобов'язання, що їх мають отримати або сплатити у фіксованій або визначеній кількості одиниць валюти	п. 8 МСБО 21
Надміру сплачені грошові зобов'язання	суми коштів, які на певну дату зараховані до відповідного бюджету або на єдиний рахунок понад нараховані суми грошових зобов'язань, граничний строк сплати яких настав на таку дату	пп. 14.1.115 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Накопичена амортизація нематеріальних активів	сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання	п. 4 НП(С)БО 8
Накопичувальний пенсійний рахунок	частина персональної облікової картки в системі персоніфікованого обліку, яка відображає стан пенсійних активів застрахованої особи в накопичувальній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування	ст.1 Закону № 1058-IV

1	*2*	*3*
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – НП(С)БО	нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту	ст. 1 Закону № 996-XIV п. 3 НП(С)БО 1
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі – НП(С)БО ДС	нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності для розпорядників бюджетних коштів, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, та фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, розроблений на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту	ст. 1 Закону № 996-XIV
Неакцизний склад	Не є акцизним складом: 1) приміщення відокремлених підрозділів розпорядника акцизного складу, які використовуються ним виключно для пакування, фасування, зберігання, одержання чи видачі маркованих марками акцизного податку горілки та лікеро-горілчаних виробів, відвантажених з акцизного складу, а також для здійснення оптової та/або роздрібної торгівлі відповідно до отриманої розпорядником акцизного складу ліцензії; 2) приміщення або територія, на кожній з яких загальна місткість розташованих ємностей для навантаження-розвантаження та зберігання пального не перевищує 200 м^3, а суб'єкт господарювання (крім платника єдиного податку четвертої групи) – власник або користувач такого приміщення або території отримує протягом календарного року пальне в обсягах, що не перевищують 1000 м^3 (без урахування обсягу пального, отриманого через паливороздавальні колонки в місцях роздрібної торгівлі пальним, на які отримано відповідні ліцензії), та використовує пальне виключно для потреб власного споживання чи промислової переробки і не здійснює операцій з реалізації та зберігання пального іншим особам; 3) приміщення або територія незалежно від загальної місткості розташованих ємностей для навантаження-розвантаження та зберігання пального, власником або користувачем яких є суб'єкт господарювання - платник єдиного податку четвертої групи, який отримує протягом	пп. 14.1.6 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
	календарного року пальне в обсягах, що не перевищують 10000 м^3 (без урахування обсягу пального, отриманого через паливороздавальні колонки в місцях роздрібної торгівлі пальним, на які отримано відповідні ліцензії), та використовує пальне виключно для потреб власного споживання і не здійснює операцій з реалізації та зберігання пального іншим особам; 4) паливний бак як ємність для зберігання пального безпосередньо в транспортному засобі або обладнанні чи пристрої; 5) приміщення або територія, у тому числі платника податку, де зберігається або реалізується виключно пальне у споживчій тарі ємністю до 5 л включно, отримане від виробника або особи, яка здійснила його розлив у таку тару (див. визначення *акцизний склад*)	
Невідмовна орендна угода	орендна угода, за якою орендарем на початок строку оренди сплачено таку суму орендної плати, яка дає змогу орендодавцю бути впевненим у продовженні строку оренди, або яка може бути розірвана тільки: 1) з дозволу орендодавця; 2) якщо відбулася певна непередбачена подія; 3) у разі укладання орендарем нової угоди про оренду цього самого активу або замість нього іншого аналогічного за призначенням активу з тим самим орендодавцем	п. 4 НП(С)БО 14
Негарантована ліквідаційна вартість	частина ліквідаційної вартості об’єкта оренди, отримання якої орендодавцем не забезпечується або гарантується лише пов’язаною з ним стороною (див. визначення *гарантована ліквідаційна вартість*)	п. 4 НП(С)БО 14
Негрошові операції	операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів	п. 3 НП(С)БО 1
Недержавне пенсійне забезпечення	пенсійне забезпечення, яке здійснюється недержавними пенсійними фондами, страховими організаціями та банками відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та/або страховими організаціями за договорами страхування довічної пенсії відповідно до Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» та/або страховиками за договорами страхування додаткової пенсії (див. визначення *договір страхування додаткової пенсії*)	пп. 14.1.116 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи	капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося	п. 4 НП(С)БО 8
Незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи	капітальні інвестиції на будівництво, в тому числі також авансові платежі для фінансування будівництва, реконструкцію, модернізацію, інші поліпшення, а також виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством, однак їх введення в експлуатацію на дату балансу не відбулося	–

1	*2*	*3*
Незалежна професійна діяльність	участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, приватних виконавців, адвокатів, арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою - підприємцем (за виключенням випадку, передбаченого п. 65.9 ст. 65 ПКУ) та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб (див. визначення *самозайнята особа*)	пп. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Неконтрольована частка	частина чистого прибутку (збитку), сукупного доходу та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства)	п. 4 НП(С)БО 2
	власний капітал в дочірньому підприємстві, який не належить прямо чи опосередковано материнському підприємству	МСФЗ 3, МСФЗ 10
Нематеріальний актив	немонетарний актив (див. визначення), який не має матеріальної (фізичної) форми та може бути ідентифікований	п. 4 НП(С)БО 8, п. 8 МСБО 38
	Не визнаються нематеріальним активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені: - витрати на дослідження; - витрати на підготовку і перепідготовку кадрів; - витрати на рекламу та просування продукції на ринку; - витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємств або їх частини; - витрати на підвищення ділової репутації підприємства, вартість видань і витрати на створення торгових марок (товарних знаків).	п. 9 НП(С)БО 8
	Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю (див визначення *первісна вартість, собівартість придбаних нематеріальних активів*)	п. 10 НП(С)БО 8
Немонетарні активи	активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей (див. визначення *монетарні активи*)	п. 4 НП(С)БО 12, п. 4 НП(С)БО 19
Немонетарні статті	статті інші, ніж монетарні статті балансу (див. визначення *монетарні статті*)	п. 4 НП(С)БО 21
Необоротні активи	всі активи, що не є оборотними (див. визначення)	п. 3 НП(С)БО 1

1	*2*	*3*
Необоротний актив та група вибуття[59]	необоротний актив та група вибуття (див визначення *група активів*) визнаються утримуваними для продажу у разі, якщо: а) економічні вигоди очікується отримати від їх продажу, а не від їх використання за призначенням; б) вони готові до продажу у їх теперішньому стані; в) їх продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання їх такими, що утримуються для продажу; г) умови їх продажу відповідають звичайним умовам продажу для подібних активів; д) здійснення їх продажу має високу ймовірність, зокрема якщо керівництвом підприємства підготовлено відповідний план або укладено твердий контракт про продаж, здійснюється їх активна пропозиція на ринку за ціною, що відповідає справедливій вартості	п. 1 розд. II НП(С)БО 27
Непередбачена орендна плата	частина орендної плати, яка не зафіксована конкретною сумою та розраховується із застосуванням показників інших, ніж строк оренди (обсяг продажу, рівень використання, індекс інфляції та цін, ринкові ставки відсотка тощо)	п. 4 НП(С)БО 14
Непередбачене зобов'язання	це: 1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; або 2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити	п. 4 НП(С)БО 11
Непоточний актив	актив, що не відповідає визначенню поточного активу (див. визначення *поточний актив*)	МСФЗ 5
Непрацездатні громадяни	особи, які досягли віку, що дає право на призначення пенсії за віком, у тому числі на пільгових умовах, та дострокової пенсії, або особи з інвалідністю, у тому числі діти з інвалідністю, а також особи, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»	ст.1 Закону № 1058-IV
Неприбуткові підприємства, установи та організації	неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств відповідно до п. 133.4 ст. 133 Податкового кодексу	пп. 14.1.121 п. 14.1 с. 14 ПКУ
Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньо-групових операцій	прибутки та збитки, які виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій (продажу товарів, продукції, виконання робіт, послуг тощо) і включаються до балансової вартості активів підприємства	п. 4 НП(С)БО 2

[59] Необоротні активи, група вибуття, які визнані утримуваними для продажу, припиняють визнаватися у складі необоротних активів (п. 6 розд. II НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»).

1	*2*	*3*
Нерезиденти	це: а) іноземні компанії, організації, утворені відповідно до законодавства інших держав, їх зареєстровані (акредитовані або легалізовані) відповідно до законодавства України філії, представництва та інші відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України; б) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва інших держав і міжнародних організацій в Україні; в) фізичні особи, які не є резидентами України	пп. 14.1.122 п. 14.1 с. 14 ПКУ
Нерезиденти, що мають офшорний статус	нерезиденти, розташовані на території офшорних зон, крім нерезидентів, які надали платнику податку виписку з правоустановчих документів, легалізовану у встановленому законодавством порядку, що свідчить про звичайний (неофшорний) статус такого нерезидента	пп. 14.1.122[1] п. 14.1 с. 14 ПКУ
Нещасний випадок	обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактору чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю працівника або настала його смерть	п. 5 ст. 1 Закону № 1105-XIV
Норма капіталізації фінансових витрат	частка від ділення середньозваженої величини фінансових витрат та суми всіх непогашених запозичень (крім тих, що безпосередньо пов'язані з кваліфікаційним активом або мають цільове призначення) підприємства протягом звітного періоду	п. 3 НП(С)БО 31
Нормальна потужність	очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва	п. 4 НП(С)БО 16
Об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності	поєднання окремих підприємств та/або видів їх діяльності в одне підприємство з метою одержання доходів, зниження витрат або отримання економічних вигод у інший спосіб. Поєднання може відбуватися шляхом приєднання одного підприємства (його компонента) до іншого, придбання всіх чистих активів (деяких чистих активів), прийняття зобов'язань або придбання капіталу іншого підприємства з метою одержання контролю одним підприємством над чистими активами та діяльністю іншого підприємства. Якщо об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності контролюється тією самою стороною (сторонами) до і після поєднання і цей контроль не є тимчасовим, то це **не є об'єднанням підприємств та/або видів їх господарської діяльності**.	п. 4 НП(С)БО 19
Об'єкт будівництва	сукупність будівель і споруд або окремі будівлі і споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом	п. 2 НП(С)БО 18
Об'єкт витрат	продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат	п. 4 НП(С)БО 16

1	*2*	*3*
Об’єкт основних засобів	це: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством. Якщо один об’єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання, то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об’єкт основних засобів	п. 4 НП(С)БО 7
Об'єкт оподаткування	майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку	п. 22.1 ст. 22 ПКУ
Об’єкт хеджування	актив, зобов’язання або майбутня операція, що створюють для підприємства ризик зміни справедливої вартості цих активів і зобов’язань або зміни грошових потоків, пов’язаних з майбутньою операцією	п. 4 НП(С)БО 13
Об’єкти житлової нерухомості	будівлі, віднесені відповідно до законодавства до житлового фонду, дачні та садові будинки	пп. 14.1.129 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Об’єкти нежитлової нерухомості	будівлі, приміщення, що не віднесені відповідно до законодавства до житлового фонду. *У нежитловій нерухомості виділяють*: 1) будівлі готельні – готелі, мотелі, кемпінги, пансіонати, ресторани та бари, туристичні бази, гірські притулки, табори для відпочинку, будинки відпочинку; 2) будівлі офісні – будівлі фінансового обслуговування, адміністративно-побутові будівлі, будівлі для конторських та адміністративних цілей; 3) будівлі торговельні – торгові центри, універмаги, магазини, криті ринки, павільйони та зали для ярмарків, станції технічного обслуговування автомобілів, їдальні, кафе, закусочні, бази та склади підприємств торгівлі й громадського харчування, будівлі підприємств побутового обслуговування; 4) гаражі – гаражі (наземні й підземні) та криті автомобільні стоянки; г) будівлі промислові та склади; 5) будівлі для публічних виступів (казино, ігорні будинки); 6) господарські (присадибні) будівлі – допоміжні (нежитлові) приміщення, до яких належать сараї, хліви, гаражі, літні кухні, майстерні, вбиральні, погреби, навіси, котельні, бойлерні, трансформаторні підстанції тощо; 7) інші будівлі	пп. 14.1.129[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Облікова оцінка	попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами	п. 3 НП(С)БО 6
Облікова політика	сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності	ст. 1 Закону № 996-XIV п. 3 НП(С)БО 1, п. 5 МСБО 8
Обліковий прибуток (збиток)	сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період (див. визначення *податковий прибуток (збиток)*)	п. 3 НП(С)БО 17
	прибуток або збиток за період до вирахування податкових витрат	МСБО 12
Оборотні активи	гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу	п. 3 НП(С)БО 1
Обтяжливий контракт	контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту	п. 4 НП(С)БО 11
Одиниця площі оподатковуваної земельної ділянки	площа, на яку законодавчо визначається річний розмір плати за землю (земельний податок): 1) у межах населеного пункту – 1 (один) метр квадратний (кв. метр); 2) за межами населеного пункту – 1 (один) гектар (га) (див. визначення *земельний податок (плата за землю)*)	пп. 14.1.130 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Одноразове (спеціальне) добровільне декларування	це особливий порядок добровільного декларування фізичною особою, належних їй активів, розміщених на території України та/або за її межами, якщо такі активи фізичної особи були одержані (набуті) такою фізичною особою за рахунок доходів, що підлягали в момент їх нарахування (отримання) оподаткуванню в Україні та з яких не були сплачені або сплачені не в повному обсязі податки і збори відповідно до вимог законодавства з питань оподаткування та/або міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та/або які не були задекларовані в порушення податкового та валютного законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, протягом будь-якого з податкових періодів, що мали місце до 1 січня 2021 року[60]. **Активи фізичної особи для одноразового (спеціального) добровільного декларування** – грошові активи фізичної особи, майно, майнові права. **Грошові активи фізичної особи для одноразового (спеціального) добровільного декларування** – кошти в національній та іноземній валютах, розміщені на рахунках в українських та іноземних банках, грошові внески до кредитних спілок та інших небанківських	підрозділ 9^4 розділу XX ПКУ пп. 14.1.280 п. 14.1 ст. 14 ПКУ пп. 14.1.281 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[60] Одноразове (спеціальне) добровільне декларування проводиться з 1 вересня 2021 року до 1 березня 2023 року та передбачає сплату збору в порядку, строках і розмірах, встановлених у підрозділі 9^4 розділу XX ПКУ.

1	2	3
	фінансових установ, права грошової вимоги (у тому числі кошти, позичені третім особам за договором позики), оформлені у письмовій формі з юридичною особою або нотаріально посвідчені у разі виникнення права вимоги декларанта до фізичної особи, а також активи у банківських металах, пам'ятні банкноти та монети, електронні гроші. **Збір з одноразового (спеціального) добровільного декларування** – це одноразовий обов'язковий платіж, розмір якого самостійно розраховується декларантом з вартості належних йому активів з урахуванням ставок такого збору[61], визначених підрозділ 9^4 розділу XX ПКУ, та відображається ним в одноразовій (спеціальній) добровільній декларації. Сплачений одноразовий збір у рамках податкової амністії надходить до державного бюджету, з якого фінансується обороноздатність України. *Позитиви для платників податків запровадження одноразового (спеціального) добровільного декларування активів фізичних осіб:* 1. Одноразове (спеціальне) добровільне декларування – це право на цивілізовану легалізацію активів, які були приховані від оподаткування. 2. Держава дає можливість повернути гроші та інші активи у прозорий легальний обіг	
Однорідні (подібні) товари (роботи, послуги)	товари (роботи, послуги), що не є ідентичними, але мають схожі характеристики і складаються із схожих компонентів, у результаті чого виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та вважаються комерційно взаємозамінними. *Для визначення товарів однорідними (подібними) враховуються такі ознаки*: - якість та ділова репутація на ринку; - наявність торговельної марки; - країна виробництва (походження); - виробник; - рік виробництва; - новий чи вживаний; - термін придатності	пп. 14.1.131 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[61] Сума збору з одноразового (спеціального) добровільного декларування щодо задекларованих об'єктів визначається шляхом застосування до бази для нарахування збору з одноразового (спеціального) добровільного декларування таких ставок:
- **5 %** (щодо валютних цінностей, розміщених на рахунках у банках в Україні та щодо об'єктів декларування, що знаходяться (зареєстровані) в Україні). Як альтернативу платник податків може обрати ставку 6 % із сплатою податкового зобов'язання трьома рівними частинами.
- **9 %** (щодо валютних цінностей, розміщених на рахунках в іноземних банках або які зберігаються в іноземних фінансових установах, щодо права грошової вимоги до нерезидентів України, та щодо об'єктів декларування, що знаходяться (зареєстровані) за кордоном). Як альтернативу платник податків може обрати ставку 11,5 % із сплатою податкового зобов'язання трьома рівними частинами.
- **2,5 %** (щодо номінальної вартості державних облігацій України з терміном обігу більше ніж 365 днів без права дострокового погашення, придбаних декларантом у період з 1 вересня 2021 року до 28 лютого 2023 року до подання одноразової (спеціальної) добровільної декларації). Як альтернативу платник податків може обрати ставку 3 % із сплатою податкового зобов'язання трьома рівними частинами.

1	*2*	*3*
Оперативний лізинг (оренда)	операція юридичної чи фізичної особи (лізингодавця/орендодавця), за якою лізингодавець/орендодавець передає іншій особі (лізингоодержувачу/орендарю) основні засоби, придбані або виготовлені лізингодавцем/орендодавцем, на умовах інших, ніж ті, що передбачаються фінансовим лізингом (див. визначення *фінансовий лізинг, операційна оренда*)	пп. 14.1.97 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Оператор спільної діяльності	учасник спільної діяльності без створення юридичної особи, якому згідно з договором доручено вести справи спільної діяльності, зокрема її бухгалтерський облік.	п. 3 НП(С)БО 12
Операції пов'язаних сторін	передача активів або зобов'язань однією пов'язаною стороною іншим пов'язаним сторонам	п. 4 НП(С)БО 23
Операційна діяльність	основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю	п. 3 НП(С)БО 1, п. 6 МСБО 7
Операційна нерухомість	власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою використання для виробництва, або постачання товарів чи надання послуг, або ж в адміністративних цілях	п. 4 НП(С)БО 32
Операційна оренда	оренда інша, ніж фінансова (див. визначення *фінансова оренда*)	п. 4 НП(С)БО 14
	оренда, яка не передає в основному всі ризики та вигоди щодо права власності на базовий актив	МСФЗ 16
Операційний (банківський) день	частина робочого дня, протягом якої приймаються документи на переказ та на їх відкликання і, за наявності технічної можливості, здійснюється їх обробка, передача та виконання	пп. 14.1.133 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Операційний цикл	проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності і отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг	п. 3 НП(С)БО 1
Операція в іноземній валюті	господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті	п. 4 НП(С)БО 21
Операція з давальницькою сировиною	операція з переробки (обробки, збагачення чи використання) давальницької сировини (незалежно від кількості замовників і виконавців, а також етапів (операцій)) з метою одержання готової продукції за відповідну плату. *До операцій з давальницькою сировиною належать* операції, в яких сировина замовника на конкретному етапі її переробки становить **не менш як 20 відсотків** загальної вартості готової продукції	пп. 14.1.134 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Операція РЕПО	операція купівлі (продажу) цінних паперів із зобов'язанням зворотного їх продажу (купівлі) через визначений строк за заздалегідь обумовленою ціною, що здійснюється на основі єдиного договору РЕПО. В цілях ПКУ строк між датами виконання першої та другої частин операції РЕПО не може перевищувати одного року	пп. 14.1.167 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій	операція, за якою заборгованість за придбані (отримані) товари (роботи, послуги) підприємство погашає інструментами власного капіталу (в тому числі акціями або опціонами на акції) та/або коштами (іншими активами) в сумі, яка визначається на основі вартості акцій або інших інструментів власного капіталу	пп. 1.4 НП(С)БО 34
Оподаткований прибуток (податковий збиток)	прибуток (збиток) за період, визначений відповідно до правил, установлених податковими органами, згідно з якими податки на прибуток підлягають сплаті (відшкодуванню)	МСБО 12
Опціон	цивільно-правовий договір, згідно з яким одна сторона контракту одержує право на придбання (продаж) базового активу, а інша сторона бере на себе безумовне зобов'язання продати (придбати) базовий актив у майбутньому протягом строку дії опціону чи на встановлену дату (дату виконання) за визначеною під час укладання такого контракту ціною базового активу. За умовами опціону покупець виплачує продавцю премію опціону[62]	пп. 14.1.45.2 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Опціон на акції	договір, який надає утримувачеві право (але не зобов'язує) підписатися на акції підприємства з фіксованою ціною або ціною, яку можна визначити на конкретний період (див. визначення *операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій*)	пп. 1.4 НП(С)БО 34, МСФЗ 2
Орган державної влади	уряд, урядові установи та подібні органи – місцеві, загальнодержавні або міжнародні	п. 3 МСБО 20
Орган стягнення	державний орган, уповноважений здійснювати заходи щодо забезпечення погашення податкового боргу в межах повноважень, встановлених Податковим Кодексом та іншими законами України	пп. 14.1.137 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Оренда	угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку (див. визначення *операційна оренда, фінансова оренда, лізингова операція*)	п. 4 НП(С)БО 14,
	договір, або частина договору, яка передає право на використання активу (базового активу) протягом періоду часу в обмін на компенсацію	МСФЗ 16
Орендна плата (за податком на майно)	обов’язковий платіж за користування земельною ділянкою державної або комунальної власності на умовах оренди	пп. 14.1.136 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Орендна ставка відсотка	ставка відсотка, за якою теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості дорівнює справедливій вартості об’єкта фінансової оренди на початок строку оренди	НП(С)БО 14

[62] Ціна, яку покупець опціону платить продавцю, називається премією опціону. Виконання опціону залежить від співвідношення ринкової ціни базового інструменту та ціни виконання опціону. Виконання опціону типу call (опціон, що засвідчує право придбати) має зміст, коли ринкова ціна є вищою за ціну виконання, а типу put (опціон, що засвідчує право продати) – коли ринкова ціна є нижчою. Покупець (власник) опціону має право (але не обов'язок) виконати опціон – придбати або продати вказаний в опціоні актив, а продавець опціону (емітент) має обов'язок виконання опціону на вимогу власника – продати або купити актив. Якщо опціон не буде виконано, то ціна премії є прибутком емітента та збитками покупця.

1	*2*	*3*
Оскарження рішень контролюючих органів	оскарження платником податку податкового повідомлення - рішення про визначення сум грошового зобов'язання платника податків або будь-якого рішення контролюючого органу в порядку і строки, які встановлені Податковим кодексом за процедурами адміністративного оскарження, або в судовому порядку	пп. 14.1.7 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Основна діяльність	операції, пов’язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу	п. 3 НП(С)БО 1
Основні засоби	матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких **більше одного року** (або операційного циклу, якщо він довший за рік)	п. 4 НП(С)БО 7
	матеріальні об’єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом **більше одного періоду**	п. 6 МСБО 16
	матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20 000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, **вартість яких перевищує 20 000 гривень** і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить **понад один рік** (або операційний цикл, якщо він довший за рік)	пп. 14.1.138 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Остаточний розрахунок за програмою з визначеною виплатою	дія підприємства, якою анулюються всі подальші зобов’язання щодо частини або повного обсягу виплат за програмою з визначеною виплатою, зокрема одноразова сплата грошовими коштами учасникам програми	п. 3 НП(С)БО 26
Офіційний валютний курс (валютний курс)	у значенні, наведеному в Законі України «Про Національний банк України», а саме: курс валюти, офіційно встановлений Національним банком України як уповноваженим органом держави	пп.14.1.140 п. 14.1 ст. 14 ПКУ ст. 1 Закону № 679-XIV
Пальне	нафтопродукти, скраплений газ, паливо моторне альтернативне, паливо моторне сумішеве, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, ін.	пп. 14.1.141[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Пасивні доходи	доходи, отримані у вигляді: 1) процентів на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, на вклад (депозит) у кредитних спілках, інших процентів (у тому числі дисконтних доходів); 2) процентного або дисконтного доходу за іменним ощадним (депозитним) сертифікатом; 3) плати (відсотків), що розподіляється відповідно до пайових членських внесків членів кредитної спілки; 4) доходу, який виплачується компанією, що управляє активами інституту спільного інвестування, на розміщені активи відповідно до закону, включаючи дохід, що виплачується (нараховується) емітентом у результаті викупу (погашення) цінних паперів інституту спільного інвестування, який визначається як різниця між сумою, отриманою від викупу, та сумою коштів або вартістю майна, сплаченою платником податку продавцю (у тому числі емітенту) у зв'язку з придбанням таких цінних паперів, як компенсація їх вартості; 5) доходу за іпотечними цінними паперами (іпотечними облігаціями та сертифікатами) відповідно до закону; 6) відсотків (дисконту), отриманих власником облігації від їх емітента відповідно до закону; 7) доходу за сертифікатом фонду операцій з нерухомістю та доходу, отриманого платником податку в результаті викупу (погашення) управителем сертифікатів фонду операцій з нерухомістю в порядку, визначеному проспектом емісії сертифікатів; 8) інвестиційного прибутку, включаючи прибуток від операцій з державними цінними паперами та з борговими зобов'язаннями Національного банку України з урахуванням курсової різниці; 9) роялті; 10) дивідендів; 11) страхових виплат і відшкодувань	пп. 14.1.268 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Пенсійний вклад	кошти, внесені на пенсійний депозитний рахунок, відкритий у банківській установі згідно з договором пенсійного вкладу відповідно до закону	пп. 14.1.161 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Пенсійний внесок	кошти, внесені до недержавного пенсійного фонду, страхової організації або на пенсійний депозитний рахунок до банківської установи у межах недержавного пенсійного забезпечення чи сплачені до Накопичувального пенсійного фонду загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Для цілей оподаткування пенсійний внесок не є єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	пп. 14.1.160 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Пеня	сума коштів у вигляді відсотків, нарахована на суми податкових зобов'язань та/або на суми штрафних (фінансових) санкцій, не сплачених у встановлені законодавством строки, а також нарахована в інших випадках та порядку, передбачених Податковим кодексом або іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи	пп. 14.1.162 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Первинний документ	документ, який містить відомості про господарську операцію	ст. 1 Закону № 996-XIV
Первісна вартість	історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів	п. 4 НП(С)БО 7
Передавальні пристрої	земельні поліпшення, створені для виконання спеціальних функцій з передачі енергії, речовини, сигналу, інформації тощо будь-якого походження та виду на відстань (лінії електропередачі, трубопроводи, водопроводи, теплові та газові мережі, лінії зв'язку тощо)	пп. 14.1.143 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Перша фінансова звітність за МСФЗ	перша річна фінансова звітність, у якій суб'єкт господарювання застосовує Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) шляхом чіткого та беззастережного твердження про відповідність МСФЗ	МСФЗ 1
Переоцінена вартість	вартість необоротних активів після їх переоцінки	п. 4 НП(С)БО 7
Підакцизні товари (продукція)	товари за кодами згідно з УКТ ЗЕД, на які Податковим кодексом встановлено ставки акцизного податку (див. визначення *акцизний податок*)	пп. 14.1.145 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Підприємства, що становлять суспільний інтерес	підприємства - емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку капіталу або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств) та підприємства, які відповідно до Закону № 996-XIV належать до великих підприємств[63]	ст. 1 Закону № 996-XIV
Підрядник	юридична особа, яка укладає будівельний контракт, виконує передбачені будівельним контрактом роботи і передає їх замовникові	п. 2 НП(С)БО 18
План - графік документальних виїзних перевірок	перелік платників податків, що підлягають плановій перевірці контролюючими органами у відповідний період календарного року (див. визначення *види перевірок*)	пп. 14.1.164 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Плата за марки акцизного податку	плата, що вноситься вітчизняними виробниками та імпортерами алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах, за покриття витрат з виробництва, зберігання та реалізації марок акцизного податку. Розмір плати за марки акцизного податку встановлюється Кабінетом Міністрів України (див. визначення *акцизний податок*)	пп. 14.1.148 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[63] Підприємства, що становлять суспільний інтерес фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами (п. 2 ст. 121 Закону № 996-XIV [9]).

1	*2*	*3*
Платники податків	фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з Податковим кодексом або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів. Кожний з платників податків може бути платником податку за одним або кількома податками та зборами	п. 15.1 ст. 15 ПКУ п. 15.2 ст. 15 ПКУ
Пов'язані особи	юридичні та/або фізичні особи, та/або утворення без статусу юридичної особи, відносини між якими можуть впливати на умови або економічні результати їх діяльності чи діяльності осіб, яких вони представляють	пп. 14.1.159 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Пов'язані сторони	особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною	п. 4 НП(С)БО 23
Податкова адреса юридичної особи	місцезнаходження такої юридичної особи, відомості про що містяться у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань	п. 45.2 ст. 45 ПКУ
Податкова база активу і зобов'язання	оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток	п. 3 НП(С)БО 17
	сума, яка використовується для цілей оподаткування цього активу або зобов'язання.	МСБО 12
Податкова вимога	письмова вимога контролюючого органу до платника податків щодо погашення суми податкового боргу	пп. 14.1.153 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Податкова декларація, розрахунок, звіт	документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом у випадках, визначених Податковим кодексом) контролюючим органам у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата грошового зобов'язання, у тому числі податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку, а також суми нарахованого єдиного внеску. Податкова декларація складається за формою, затвердженою в порядку, визначеному положеннями п. 46.5 ст. 46 ПКУ та чинному на час її подання. **Митні декларації** прирівнюються до податкових декларацій для цілей нарахування та/або сплати податкових зобов'язань. **Розрахунки** (у тому числі розрахунок частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку), які подаються до контролюючих органів відповідно до іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, прирівнюються до податкової декларації. Додатки до податкової декларації є її невід'ємною частиною	п. 46.1 ст. 46 ПКУ

1	*2*	*3*
Податкова декларація з податку на прибуток[64]	**а) платники податку на прибуток** (крім платників податку на прибуток, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським звітом) подають разом з відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність[65] у порядку, передбаченому для подання податкової декларації з урахуванням вимог ст. 137 ПКУ; **б) платниками податку на прибуток, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським звітом**[66], подають разом з податковою декларацією за відповідний податковий (звітний) період звіт про фінансовий стан (баланс) та звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), складені до перевірки фінансової звітності аудитором. Звіт про фінансовий стан (баланс) та звіт про про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) подаються платниками податку за формою, визначеною згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», у порядку, передбаченому для подання податкової декларації з урахуванням вимог ст. 137 ПКУ	п. 46.2 ст. 46 ПКУ п. 46.2 ст. 46 ПКУ
Податкова застава	спосіб забезпечення сплати платником податків грошового зобов'язання та пені, не сплачених таким платником у строк, визначений Податковим кодексом. *Податкова застава виникає у разі невиконання платником податків* грошового зобов'язання, забезпеченого податковою заставою, тоді орган стягнення звертає стягнення на майно такого платника, що є предметом податкової застави	пп. 14.1.155 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

[64] Платникам податку на прибуток необхідно подавати декларацію за оновленою формою відповідно до наказу МФУ від 04.06.2021 №317, яким внесено зміни до форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, затвердженої наказом МФУ від 20.10.2015 № 897 (у редакції від 28.04.2017 року № 467).

[65] Фінансова звітність та консолідована фінансова звітність складаються за НП(С)БО або МСФЗ або НП(С)БО ДС відповідно до чинного законодавства. Юридичні особи (підприємства) усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ) складають і подають фінансову звітність, яка складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності. Форми фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності, що додаються, є додатком до податкової декларації з податку на прибуток підприємств та її невід'ємною частиною. Податковими (звітними) періодами є календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік.

[66] Підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів), публічні акціонерні товариства, суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з відповідними аудиторськими звітами, звітом про управління, консолідованим звітом про управління, звітом про платежі на користь держави, консолідованим звітом про платежі на користь держави на своїй веб-сторінці або своєму веб-сайті (у повному обсязі) (п. 3 ст. 14 Закону № 996-XIV [9]).

1	*2*	*3*
Податкова знижка для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарювання	документально підтверджена сума (вартість) витрат платника податку - резидента у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів – фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподатковуваного доходу, одержаного за наслідками такого звітного року у вигляді заробітної плати та/або у вигляді дивідендів, у випадках, визначених ПКУ	пп. 14.1.170 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Податкова інформація	сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому Податковим кодексом України	ст. 16 Закону № 2657-XII
Податкова консультація	індивідуальна податкова консультація та узагальнююча податкова консультація, що надаються в порядку, передбаченому Податковим кодексом. **Індивідуальна податкова консультація** – роз'яснення контролюючого органу, надане платнику податків щодо практичного використання окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган, та зареєстроване в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій. **Узагальнююча податкова консультація** – оприлюднення позиції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, щодо практичного використання окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, що склалася за результатами узагальнення індивідуальних податкових консультацій, наданих контролюючими органами платникам податків, та/або у разі виявлення обставин, що свідчать про неоднозначність окремих норм такого законодавства	пп. 14.1.172 п. 14.1 ст. 14 ПКУ пп. 14.1.171[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ пп. 14.1.171[2] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Податкова пільга	передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав. **Підставами для надання податкових пільг** є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат.	ст. 30 ПКУ
Податкове зобов'язання	сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету або на єдиний рахунок як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установлений законом строк), та/або сума коштів, сформована за рахунок податкових пільг, що були використані платником податків не за цільовим призначенням чи з порушенням порядку їх надання, встановленим Податковим кодексом України та/або Митним кодексом України	пп. 14.1.156 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	2	3
Податкове зобов'язання з ПДВ	загальна сума податку на додану вартість, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді, та/або сума коштів, сформована за рахунок податкових пільг, що були використані платником податків не за цільовим призначенням чи з порушенням порядку їх надання, встановленим Податковим кодексом	пп. 14.1.156[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Податкове повідомлення	рішення, податкові вимоги або інші документи з питань адміністрування податків, зборів, платежів, податкового контролю, у тому числі з питань проведення перевірок, звірок, адресовані контролюючим органом платнику податків, повинні бути складені у письмовій формі, відповідним чином підписані та у випадках, передбачених законодавством, завірені печаткою такого контролюючого органу і відображатися в електронному кабінеті	п. 42.1 ст. 42 ПКУ
Податкове повідомлення-рішення	письмове повідомлення контролюючого органу (рішення) про обов'язок платника податків сплатити суму грошового зобов'язання, визначену контролюючим органом у випадках, передбачених Податковим кодексом та іншими законодавчими актами, контроль за виконанням яких покладено на контролюючі органи, або внести відповідні зміни до податкової звітності	пп. 14.1.157 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Податкове правопорушення	протиправне, винне діяння (дія чи бездіяльність) платника податку (в тому числі осіб, прирівняних до нього), контролюючих органів та/або їх посадових (службових) осіб, інших суб'єктів у випадках, прямо передбачених Податковим кодексом. **Діяння вважаються вчиненими умисно,** якщо існують доведені контролюючим органом обставини, які свідчать, що платник податків удавано, цілеспрямовано створив умови, які не можуть мати іншої мети, крім як невиконання або неналежне виконання вимог, установлених Податковим кодексом та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи	п. 109.1 ст. 109 ПКУ
Податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб	юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), самозайнята особа, представництво нерезидента - юридичної особи, інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений розд. IV ПКУ, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність контролюючим органам та нести відповідальність за порушення його норм в порядку, передбаченому ст. 18 та розд. IV ПКУ	пп. 14.1.180 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
	особа, на яку Податковим кодексом покладається обов'язок з обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків. Податкові агенти прирівнюються до платників податку і мають права та виконують обов'язки, встановлені цим Кодексом для платників податків.	п. 18.1 ст. 18 ПКУ п. 18.2 ст. 18 ПКУ
Податковий борг	сума узгодженого грошового зобов'язання, не сплаченого платником податків у встановлений строк, та непогашеної пені, нарахованої у порядку, визначеному Податковим кодексом	пп. 14.1.175 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Податковий кодекс України	нормативно-правовий акт, що регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства	п. 1.1 ст 1 ПКУ
Податковий контроль	система заходів, що вживаються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. **Способи здійснення податкового контролю***:* ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірок та звірок відповідно до вимог цього Кодексу, а також перевірок щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин; моніторингу контрольованих операцій та опитування посадових, уповноважених осіб та/або працівників платника податків відповідно до ст. 39 ПКУ	п. 61.1 ст. 61 ПКУ ст. 62 ПКУ
Податковий кредит (з ПДВ)	сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, визначена згідно з розд. V ПКУ	пп. 14.1.181 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Податковий номер	система індивідуальних номерів платників податків, за якими ведеться облік податків у контролюючих органах з метою контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податкових зобов'язань. Контролюючий орган зазначає податковий номер або	п. 63.7 ст. 63 ПКУ

1	2	3
	серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті) у всіх свідоцтвах, довідках, в інших документах або повідомленнях, що видаються платнику податків або надсилаються йому	
Податковий обов'язок	обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені Податковим кодексом, законами з питань митної справи	п. 36.1 ст. 36 ПКУ
Податковий період	період часу, встановлений Податковим кодексом, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків та зборів. Податковий період може складатися з кількох звітних періодів (див. визначення *звітний (базовий) податковий період*)	п.33.1-33.2 ст. 33 ПКУ
Податковий прибуток (збиток)	сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період	п. 3 НП(С)БО 17
Податкові витрати (податковий дохід)	загальна сума, що включається до визначення прибутку або збитку за період відповідно до поточних та відстрочених податків	МСБО 12
Податкові органи	центральний орган виконавчої влади, його територіальні органи, що реалізує державну податкову політику щодо дотримання законодавства з питань оподаткування, законодавства з питань сплати єдиного внеску, а також щодо дотримання іншого законодавства, контроль за виконанням якого покладено на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, чи його територіальні органи (див. визначення *контролюючі органи*)	пп. 41.1.1 п. 41.1 ст. 41 ПКУ
ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)	це загальнодержавний непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V Податкового кодексу України. *Платники податку на додану вартість*: 1) будь-яка особа, яка провадить або планує провадити господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку; 2) будь-яка особа, яка зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку; 3) будь-яка особа, яка ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України; 4) особа, яка веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;	пп. 14.1.178 п. 14.1 ст. 14 ПКУ п. 180.1 ст. 180 ПКУ

1	2	3
	5) особа - управитель майна, яка веде окремий податковий облік ПДВ щодо господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управління за договорами управління майном; 6) особа, яка проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазяйним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання чи на інших законних підставах переходить у власність держави (у тому числі майна, визначеного у статті 243 Митного кодексу України); 7) особа, яка уповноважена вносити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності, що перебувають у підпорядкуванні платника податку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України; 8) особа - інвестор (оператор), який веде окремий податковий облік, пов'язаний з виконанням угоди про розподіл продукції; 9) особа (дві чи більше особи, які для цілей оподаткування вважаються окремою особою), яка здійснюють спільну діяльність без утворення юридичної особи. *Об'єктом оподаткування податку на додану вартість є операції платників податку з:* а) постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, у тому числі операції з безоплатної передачі та з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу у володіння та користування лізингоодержувачу/орендарю; б) постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України; в) ввезення товарів на митну територію України; г) вивезення товарів за межі митної території України; е) постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом. *Податок на додану вартість встановлюється за ставками від бази оподаткування в таких розмірах*[67]: **20 відсотків** – до операцій, що зазначені у ст. 185 ПКУ, крім операцій, що не є об'єктом оподаткування, звільнених від оподаткування, та операцій, до яких застосовується ставка 0 та 7 і 14 відсотків, а саме постачання товарів та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України відповідно до ст. 186 ПКУ, а також ввезення товарів на митну територію України;	ст. 185 ПКУ ст. 193 ПКУ

[67] ПДВ у розмірах, що становить 20 відсотків, 7 і 14 відсотків бази оподаткування та додається до ціни товарів/послуг.

1	2	3
	14 відсотків – до операцій з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України сільськогосподарської продукції, що класифікується за такими кодами згідно з УКТ ЗЕД: 1001, 1003, 1005, 1201, 1205, 1206 00; **7 відсотків** – до операцій з: постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів, які внесені до Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення або відповідають вимогам відповідних технічних регламентів, що підтверджується документом про відповідність, та дозволені для надання на ринку та/або введення в експлуатацію і застосування в Україні; постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; постачання послуг із показу (проведення) театральних, оперних, балетних, музичних, концертних, хореографічних, ляльковых, циркових, звукових, світлових та інших вистав, постановок, виступів професійних мистецьких колективів, артистичних груп, акторів та артистів (виконавців), кінематографічних прем'єр, культурно-мистецьких заходів; постачання послуг із показу оригіналів музичних творів, демонстрації виставкових проектів, проведення екскурсій для груп та окремих відвідувачів у музеях, зоопарках та заповідниках, відвідування їх територій та об'єктів відвідувачами; постачання послуг із розповсюдження, демонстрування, публічного сповіщення і публічного показу фільмів, адаптованих відповідно до законодавства в україномовні версії для осіб з порушеннями зору та осіб з порушеннями слуху; постачання послуг із тимчасового розміщування (проживання), що надаються готелями і подібними засобами тимчасового розміщування (клас 55.10 група 55 КВЕД ДК 009:2010); реалізації квитків на спортивні заходи всеукраїнського та міжнародного рівнів; **0 відсотків** – до операцій з: 1) вивезення товарів за межі митної території України: 1.1) у митному режимі експорту; 1.2) у митному режимі реекспорту, якщо товари поміщені у такий режим відповідно до п.3 (щодо товарів у вигляді продуктів їх переробки) та п. 5 част. 1 ст. 86 Митного кодексу України;	ст. 195 ПКУ

1	2	3
	1.3) у митному режимі безмитної торгівлі; 1.4) у митному режимі вільної митної зони. 2) постачання товарів: 2.1) для заправки або забезпечення морських суден, повітряних суден, для заправки (дозаправки) та забезпечення космічних кораблів, космічних ракетних носіїв або супутників Землі; 2.2) для заправки (дозаправки) або забезпечення наземного військового транспорту чи іншого спеціального контингенту Збройних Сил України, що бере участь у миротворчих акціях за кордоном України, або в інших випадках, передбачених законодавством; 2.3) магазинами безмитної торгівлі, відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України тощо.	
	Податкове зобов'язання з ПДВ – сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок на додану вартість на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством. податковий кредит з ПДВ – це сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання за звітний період (сума ПДВ сплачена таким підприємством у складі вартості товарів, робіт, послуг, придбаних в іншого платника ПДВ, або сплачена на кордоні митним органам).	ст. 198 ПКУ
	До податкового кредиту відносяться суми податку, сплачені/нараховані у разі здійснення операцій з: а) придбання або виготовлення товарів та послуг; б) придбання (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів (у тому числі у зв'язку з придбанням та/або ввезенням таких активів як внесок до статутного фонду та/або при передачі таких активів на баланс платника податку, уповноваженого вести облік результатів спільної діяльності); в) отримання послуг, наданих нерезидентом на митній території України, та в разі отримання послуг, місцем постачання яких є митна територія України; г) ввезення необоротних активів на митну територію України за договорами оперативного або фінансового лізингу; ґ) ввезення товарів та/або необоротних активів на митну територію України.	п. 198.1 ст. 198 ПКУ
	Термін декларації та порядок сплати податку	ст. 201 ПКУ
	Податкова накладна. На дату виникнення податкових зобов'язань платник податку зобов'язаний скласти податкову накладну в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації у порядку, визначеному законодавством, кваліфікованого електронного підпису уповноваженої платником особи та зареєструвати її в Єдиному реєстрі податкових накладних у встановлений Податковим кодексом термін. У разі звільнення від оподаткування у податковій накладній робиться запис	п. 201.1 ст. 201 ПКУ

1	2	3
	«Без ПДВ» з посиланням на відповідні пункти (підпункти), статті, підрозділи, розділи Податкового кодексу та/або міжнародного договору, якими передбачено звільнення від оподаткування податком. *Зведені результати розрахованого податкового зобов'язання з ПДВ до сплати зазначаються в податковій декларації з ПДВ*. **Податкова декларація** подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю, ***протягом 20 календарних днів***, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця. Сума податкового зобов'язання, зазначена платником податку в поданій ним податковій декларації, ***підлягає сплаті протягом 10 календарних днів***, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого п. 203.1 ст. 203 ПКУ для подання податкової декларації.	п. 203.1 ст. 203 ПКУ п. 203.2 ст. 203 ПКУ
ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ (ПДФО)	загальнодержавний податок, що стягується з фізичних осіб - резидентів із суми доходів, отриманих з джерел їх походження в Україні та/або за її межами (іноземні доходи), а також з нерезидентів – до доходів джерела їх походження в Україні, за податковими ставками, визначеними у ст. 167 Податкового кодексу України. *Платники податку на доходи фізичних осіб:* 1) **фізична особа - резидент**, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; 2) **фізична особа - нерезидент**, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні; 3) **податковий агент** (див. визначення *податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб*). *База оподаткування податку на доходи фізичних осіб* є загальний оподатковуваний дохід, з урахуванням особливостей, визначених у розділі IV Податкового кодексу України. **Загальний оподатковуваний дохід** – будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду[68]. У разі використання права на **податкову знижку** (див. визначення *податкова знижка для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарювання*) базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподатковуваного доходу на суми податкової знижки такого звітного року. **Ставки податку на доходи фізичних осіб** – відсотковий розмір податкових зобов'язань щодо доходів фізичних осіб, який залежать від виду доходів, отриманих фізичною особою, а також від ступеня спорідненості – при отримані спадщини.	ст. 162 ПКУ п. 164.1 ст. 164 ПКУ

[68] Перелік доходів фізичних осіб, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу, визначає стаття 165 Податкового кодексу України.

1	2	3
	Податок нараховується за ставкою, визначеною ст. 167 ПКУ від бази оподаткування, визначеної згідно зі ст. 164 ПКУ. Податок на прибуток сплачується за такими ставками: **18 відсотків** бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) (крім випадків, визначених у пунктах 167.2-167.5 ПКУ) у тому числі, але не виключно у формі: заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами; **18 відсотків** бази оподаткування щодо перевищення суми пенсії, щомісячного довічного грошового утримання, які отримуються з Пенсійного фонду України чи бюджету; **5 відсотків** бази оподаткування у випадках продажу нерухомості другий раз на рік, якщо об'єкт був у власності менше 3 років (пункти 172.1-172.2), продажу вдруге за рік легкового авто, мопеда, мотоцикла, а також іншого рухомого майна або успадкування рухомого майна (крім випадків отримання спадщини від родичів 1 чи 2 ступеня спорідненості), при отриманні подарунків, вартість яких становить понад 25 % від мінімальної заробітної плати, передбаченої на 1 січня поточного року тощо; **0 відсотків**[69] бази оподаткування у випадках, коли фізична особа отримує подарунки або матеріальну допомогу вартістю у межах, передбачених ПКУ, при продажу нерухомості перший раз у поточному році, яка перебуває у власності більше трьох років, при продажі вперше у поточному році легкового авто, мопеда, мотоцикла, а також іншого рухомого майна при оподаткуванні спадщини, яку фізична особа отримує від близького родича (1 або 2 ступеня спорідненості) згідно з п. 167.3 ПКУ. *Ставки податку на пасивні доходи до бази оподаткування встановлюються у таких розмірах:* **5 відсотків** – для доходів у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами - платниками податку на прибуток підприємств (крім тих, які виплачуються інститутами спільного інвестування); **9 відсотків** – для доходів у вигляді дивідендів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, корпоративних правах, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування та суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток; **18 відсотків** – для всіх інших пасивних доходів[70].	п. 167.1 ст. 167 ПКУ п. 167.4 ст. 167 ПКУ п. 167.2 ст. 167 ПКУ п. 167.3 ст. 167 ПКУ п. 167.5 ст. 167 ПКУ

[69] Нульова ставка з податку на доходи з фізичних осіб означає, що отриманий дохід підлягає декларуванню, однак податок з таких видів доходів не сплачуватимуться.

[70] З врахуванням особливостей нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів, визначених у статті 170 Податкового кодексу України.

1	2	3
	Оподаткування доходів фізичних осіб - підприємців[71], отриманих протягом календарного року від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, оподатковуються за ставкою, визначеною пунктом 167.1 ПКУ, а саме у розмірі **18 відсотків**.	ст. 177 ПКУ
	Податкова соціальна пільга з податку на доходи фізичних осіб (ПСП) – це сума, на яку платник податку має право зменшити загальномісячний оподатковуваний дохід у вигляді заробітної плати (премії, компенсації, винагороди тощо) від одного роботодавця, якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень[72].	пп. 169.4.1 п. 169.4 ст. 169 ПКУ
	Податковий кодекс визначає наступні види податкових соціальних пільг:	
	1) **у розмірі, що дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму** – для працездатної особи (у розрахунку на місяць);	пп. 169.1.1 п. 169.1 ст. 169 ПКУ
	2) **у розмірі, що дорівнює 100 відсоткам суми пільги** – для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років (у розрахунку на кожну таку дитину);	пп. 169.1.2 п. 169.1 ст. 169 ПКУ
	3) **у розмірі, що дорівнює 150 відсоткам суми пільги** – для платників податку: одинока матір (батько), вдова (вдівець) або опікун, піклувальник (у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років); особа, яка утримує дитину з інвалідністю (в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років); особа, яка постраждала внаслідок аварії на ЧАЕС (1 та 2 категорії); особа, яка є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом; особа з інвалідністю I або II групи, у тому числі з дитинства; особа, якій призначена довічна стипендія як громадянину, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів; учасник бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни;	пп. 169.1.3 п. 169.1 ст. 169 ПКУ
	4) **у розмірі, що дорівнює 200 відсоткам суми пільги** – для такого платника податку, який є: Героєм України, Радянського Союзу, Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особою, яка нагороджена чотирма і більше медалями «За відвагу»; учасником бойових дій під час Другої світової війни	пп. 169.1.4 п. 169.1 ст. 169 ПКУ

[71] Об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю фізичної особи - підприємця (п. 177.2 ПКУ). При використанні ставки ПДФО – 0%, військовий збір не нараховується.

[72] Розмір ПСП у 2024 році залежить від розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Відтак, з 1 січня 2024 року розмір ПСП становить 1514 грн (3028×0,5). При цьому протягом року розмір ПСП не змінюється. Граничний дохід для застосування ПСП у 2024 році дорівнює 4240 грн (3028 грн × 1,4).

1	2	3
	або особою, яка у той період працювала в тилу, особою з інвалідністю I і II групи, з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни; колишнім в'язням концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни, особою, яка визнана репресованою чи реабілітованою та ін.	
	Податкова знижка з податку на доходи фізичних осіб право платника податку зменшити його загальний оподатковуваний дохід на суму витрат за наслідками звітного податкового року, означених у ст. 166 ПКУ, із зазначенням конкретних сум фактично здійснені протягом звітного податкового року платником податку витрати, підтверджені відповідними платіжними та розрахунковими документами, зокрема квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами, що ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) і особу, яка звертається за податковою знижкою (їх покупця (отримувача), а також копіями договорів за їх наявності, в яких обов'язково повинно бути відображено вартість таких товарів (робіт, послуг) і строк оплати за такі товари (роботи, послуги).	п. 166.2 ст. 166 ПКУ
	Підстави для нарахування податкової знижки із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації, яка подається по 31 грудня включно наступного за звітним податкового року.	пп. 166.1.2 п. 166.1 ст. 166 ПКУ
	Термін декларації та порядок сплати податку Порядок сплати (перерахування) податку на доходи фізичних осіб до бюджету встановлено п. 168.4 ПКУ, згідно з яким податок, утриманий з доходів резидентів та нерезидентів, зараховується до бюджету відповідно до Бюджетного кодексу України (БКУ). Статтею 64 БКУ визначено, що податок на доходи фізичних осіб, який сплачується (перераховується) податковим агентом – юридичною особою (її філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) чи представництвом нерезидента – юридичної особи, зараховується до відповідного бюджету за їх місцезнаходженням (розташуванням) в обсягах податку, нарахованого на доходи, що виплачуються працівникам такого суб'єкта господарювання.	ст. 64 БКУ[73]
	Сплата податкових зобов'язань для самостійно задекларованої суми податкового зобов'язання – **10 календарних днів,** наступних за останнім днем граничного строку подання відповідної декларації. У загальному випадку, ПДФО і ВЗ сплачується при виплаті оподатковуваного доходу (пп. 168.1.2 ПКУ). Якщо виплата здійснюється з каси або в не грошовій формі - протягом 3 банківських днів з дня, наступного за днем такого нарахування (пп. 168.1.4 ПКУ), а якщо дохід нараховується, але не виплачується, – у строки, встановлені ПКУ для місячного податкового періоду (пп. 168.1.5 ПКУ)	ст. 168 ПКУ

[73] БКУ – скорочена назва Бюджетного кодексу України [1].

1	*2*	*3*
ПОДАТОК НА МАЙНО	це група податків, які сплачують фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають у власності земельні ділянки, житлове і нежитлове майно та легкові автомобілі відповідно до вимог розділу XII ПКУ (див. визначення *місцеві податки та збори*). Податок на майно складається з: 1) **податку на нерухоме майно**, відмінне від земельної ділянки (див. визначення *податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (для сплати податку на майно)*); 2) **транспортного податку** (див. визначення *транспортний податок (для сплати податку на майно)*); 3) **плати за землю** (див. визначення *земельний податок*)	ст. 265 ПКУ
ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО, відмінне від земельної ділянки (для сплати податку на майно)	це податок, який сплачують фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості. *Об'єктом оподаткування* є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його частка. *Базою оподаткування* є загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток. База оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі їх часток, які перебувають у власності **фізичних осіб**, обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, що безоплатно надаються органами державної реєстрації прав на нерухоме майно та/або на підставі оригіналів відповідних документів платника податків, зокрема документів на право власності. База оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності **юридичних осіб**, обчислюється такими особами самостійно виходячи із загальної площі кожного окремого об'єкта оподаткування на підставі документів, що підтверджують право власності на такий об'єкт. *Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості*, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної, міської ради залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості **у розмірі, що не перевищує 1,5 відсотка розміру мінімальної заробітної плати**, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 квадратний метр бази оподаткування. *Пільги із сплати податку:* 1. База оподаткування на об'єкт/об'єкти житлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності фізичної особи – платника податку, зменшується: а) для квартири/квартир незалежно від їх кількості – на 60 кв. метрів; б) для житлового будинку/будинків незалежно від їх кількості – на 120 кв. метрів; в) для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток), – на 180 кв. метрів.	ст. 266 ПКУ пп. 266.2.1 п. 266.2 ст. 266 ПКУ п. 266.3 ст. 266 ПКУ п. 266.5 ст. 266 ПКУ п. 266.4 ст. 266 ПКУ

1	2	3
	2. Сільські, селищні, міські ради встановлюють пільги з податку, що сплачується на відповідній території, з об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, громадських об'єднань, благодійних організацій, релігійних організацій України. *Не є об'єктом оподаткування:* 1) об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також організацій, створених ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету і є неприбутковими (їх спільній власності); 2) об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які розташовані в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, визначені законом, в тому числі їх частки; 3) будівлі дитячих будинків сімейного типу; 4) гуртожитки; 5) житлова нерухомість непридатна для проживання, у тому числі у зв'язку з аварійним станом, визнана такою згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради; 6) об'єкти житлової нерухомості, в тому числі їх частки, що належать дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, та особам з їх числа, визнаним такими відповідно до закону, дітям з інвалідністю, які виховуються одинокими матерями (батьками), але не більше одного такого об'єкта на дитину; 7) об'єкти нежитлової нерухомості, які використовуються суб'єктами господарювання малого та середнього бізнесу, що провадять свою діяльність у тимчасових спорудах для здійснення підприємницької діяльності та/або в малих архітектурних формах та на ринках; 8) будівлі промисловості, віднесені до групи «Будівлі промислові та склади» (код 125) Державного класифікатора будівель та споруд ДК 018-2000, що використовуються за призначенням у господарській діяльності суб'єктів господарювання, основна діяльність яких класифікується у секціях B-F КВЕД ДК 009:2010, та не здаються їх власниками в оренду, лізинг, позичку; 9) будівлі, споруди сільськогосподарських товаровиробників (юридичних та фізичних осіб), віднесені до класу «Будівлі сільськогосподарського призначення, лісівництва та рибного господарства» (код 1271) Державного класифікатора будівель та споруд ДК 018-2000, та не здаються їх власниками в оренду, лізинг, позичку; 10) об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності громадських об'єднань осіб з інвалідністю та їх підприємств;	пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 ПКУ

1	2	3
	11) об’єкти нерухомості, що перебувають у власності релігійних організацій, статути (положення) яких зареєстровано у встановленому законом порядку, та використовуються виключно для забезпечення їхньої статутної діяльності, включаючи ті, в яких здійснюють діяльність засновані такими релігійними організаціями добродійні заклади (притулки, інтернати, лікарні тощо; 12) будівлі дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від форми власності та джерел фінансування, що використовуються для надання освітніх послуг; 13) об’єкти нежитлової нерухомості державних та комунальних дитячих санаторно-курортних закладів та закладів оздоровлення та відпочинку дітей, а також дитячих санаторно-курортних закладів та закладів оздоровлення і відпочинку дітей, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими і внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій; 14) об’єкти нежитлової нерухомості державних та комунальних центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів фізичного здоров’я населення, центрів з розвитку фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацьких спортивних шкіл і спортивних споруд всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими та включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій; 15) об’єкти нежитлової нерухомості баз олімпійської та паралімпійської підготовки; 16) об’єкти житлової нерухомості, які належать багатодітним або прийомним сім’ям, у яких виховується п’ять та більше дітей.	
	Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.	п. 266.6 ст. 266 ПКУ
	Обчислення суми податку з об’єкта/об’єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності **фізичних осіб**, здійснюється контролюючим органом за місцем податкової адреси (місцем реєстрації) власника такої нерухомості[74].	пп. 266.7.1 п. 266.7 ст. 266 ПКУ
	Платники податку - **юридичні особи** самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і не пізніше 20 лютого цього ж року подають	пп. 266.7.5 п. 266.7 ст. 266 ПКУ

[74] За наявності у власності платника податку об’єкта (об’єктів) житлової нерухомості, у тому числі його частки, що перебуває у власності фізичної чи юридичної особи - платника податку, загальна площа якого перевищує 300 квадратних метрів (для квартири) та/або 500 квадратних метрів (для будинку), сума податку, розрахована контролюючим органом, збільшується на 25000 гривень на рік за кожен такий об’єкт житлової нерухомості (його частку).

1	2	3
	контролюючому органу за місцезнаходженням об'єкта/об'єктів оподаткування декларацію за формою, встановленою у порядку, передбаченому ст. 46 Податкового кодексу, з розбивкою річної суми рівними частками поквартально. *Строки сплати податку:* Податкове зобов'язання за звітний рік з податку сплачується: а) фізичними особами – **протягом 60 днів** з дня вручення податкового повідомлення-рішення[75]; б) юридичними особами – **авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця**, що наступає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації	п. 266.10 ст. 266 ПКУ
ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ[76]	загальнодержавний прямий податок, який сплачується юридичними особами, як резидентами, так і нерезидентам (пункти 133.1-133.2 ПКУ) і об'єктом оподаткування якого є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до НП(С)БО або МСФЗ, на різниці, які визначені відповідними положеннями Податкового кодексу. **Платники податку на прибуток:** ***а) платники-резиденти***: 1) суб'єкти господарювання - юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність як на території України, так і за її межами, крім юридичних осіб, визначених пунктами 133.4-133.5 ПКУ; 2) управитель фонду операцій з нерухомістю, який здійснює діяльність відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» щодо операцій і результатів діяльності із довірчого управління, що здійснюється таким управителем через фонд[77];	п. 133.1 ст. 133 ПКУ

[75] У разі якщо контролюючий орган не надіслав (не вручив) податкове/податкові повідомлення-рішення у строки, встановлені пп. 266.7.2 п. 266.7 ст. 266 ПКУ, **фізичні особи звільняються від відповідальності**, передбаченої Податковим кодексом за несвоєчасну сплату податкового зобов'язання.

[76] Сплату податку на прибуток ще називають загальною системою оподаткування.

[77] Управитель фонду операцій з нерухомістю (ФОН) – це юридична особа, що являє собою ліцензовану фінансову компанію з управління грошовими коштами на праві довірчої власності та задля досягнення мети управління майном фонду, визначеної установниками, перераховує частину отриманих коштів для здійснення операцій з нерухомістю, а решта коштів – залишається в управлінні управителя. У ФОН кошти можуть залучатися як від фізичних, так і від юридичних осіб. Майно ФОН фіксується окремо від особистого майна управителя та інших учасників фонду. При цьому всю нерухомість, придбану за рахунок активів фонду операцій, керуючий вносить в баланс організації. До операцій з нерухомістю, які здійснює управитель ФОН, входять: фінансування новобудови для отримання у власність новостворених об'єктів нерухомості, при цьому спочатку інвестор отримує тільки право вимоги; операції з отриманими в користування об'єктами нерухомості, будівництво яких було профінансовано раніше (продаж, передача в оренду).

1	*2*	*3*
	3) фізичні особи - підприємці, у тому числі такі, що обрали спрощену систему оподаткування (див. визначення *спрощена система оподаткування, обліку та звітності*), та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність (див. визначення *незалежна професійна діяльність*), щодо виплачених нерезиденту доходів (прибутків) із джерелом їх походження з України, що оподатковуються в порядку, визначеному п. 141.4 ПКУ; 4) юридичні особи, що утворені відповідно до законодавства інших країн (іноземні компанії) та мають місце ефективного управління на території України. ***б) платники-нерезиденти:*** 1) юридичні особи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України; 2) нерезиденти, які здійснюють господарську діяльність на території України через постійне представництво та/або отримують доходи із джерелом походження з України; 3) інші нерезиденти, які стоять на обліку у контролюючому органі за місцезнаходженням свого постійного представництва до початку своєї господарської діяльності[78], так звані контрольовані іноземні компанії (КІК) (див. визначення *контрольовані іноземні компанії*). *База оподаткування податку на прибуток* – прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до НП(С)БО або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які визначені відповідними положеннями Податкового кодексу. **Ставки податку на прибуток** – відсотковий розмір податкових нарахувань, що встановлюється на прибуток підприємства відповідно до виду його діяльності та приналежності до певної категорії платника податку. Податок нараховується платником самостійно за ставкою, визначеною ст. 136 ПКУ, від бази оподаткування, визначеної згідно зі ст. 135 ПКУ.	п. 133.2 ст. 133 ПКУ п. 133.3 ст. 133 ПКУ п. 135.1 ст. 135 ПКУ

[78] Податковий кодекс відносить до цієї групи платників контрольовані іноземні компанії (КІК), а також трасти, партнерства, фонди або ж взагалі іноземні утворення без статусу юридичної особи, регульовані контролюючою особою – резидентом України як юридична особа, що сплачують податок на прибуток з скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії. Платниками податку на прибуток вони стали з 01 січня 2022 року. Критерії визначення місця ефективного управління містить пп. 131.1.5 ПКУ. Зазначені платники податку на прибуток отримують особливі правила визначення податку, зокрема коригування прибутку на визначені податкові різниці та умови звільнення від оподаткування за наявності міжнародних угод щодо усунення подвійного оподаткування. Іноземна компанія може отримати статус резидента України й оподатковуватися тоді податком на прибуток за такими ж правилами, як для інших платників-резидентів. Згідно з ПКУ, нерезидент, який розпочав господарську діяльність через своє постійне представництво до реєстрації в контролюючому органі, вважається таким, що ухиляється від оподаткування, а одержані ним прибутки вважаються прихованими від оподаткування.

1	2	3
	Податок на прибуток сплачується за такими ставками: 1) **18 відсотків – базова (основна) ставка податку**; 2) **18 відсотків** застосовується базова (основна) ставка податку до об'єкта оподаткування, скоригований прибуток контрольованої іноземної компанії (КІК) (див. визначення *контрольована іноземна компанія (КІК)*); 3) **18 відсотків** від прибутку резидента дія Сіті або **9 відсотків**[79] від бази оподаткування, визначеної відповідно до пп.141.91.3 ПКУ, для платників податку на особливих умовах відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» – ***під час провадження діяльності резидентами Дія Сіті***[80] *Оподаткування податком доходів суб'єктів господарювання за такими напрямами діяльності:* 4) додатково до податку з прибутку, який нараховується за основною ставкою 18 відсотків, сплачується: **18 відсотків від доходу**, отриманого від букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю; **10 відсотків від доходу,** отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів; – ***під час провадження букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино);*** 5) додатково до податку з прибутку, який нараховується за основною ставкою 18 відсотків, сплачується: **3 відсотки від доходів** за договорами страхування, що визначається у пп. 141.1 ПКУ; **0 відсотків від доходів** за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорів страхування додаткової пенсії, та визначених пп. 14.1.52, 14.1.52[1], 14.1.52[2] і пп. 14.1.116 ПКУ – ***під час провадження страхової діяльності юридичних осіб – резидентів;*** 6) додатково до податку з прибутку, який нараховується за основною ставкою 18 відсотків, сплачується: **30 відсотків**[81] **від доходу** суб'єктів[82], які здійснюють	ст. 136 ПКУ п. 136.1 ст. 136 ПКУ п. 136.7 ст. 135 ПКУ п. 136.8 ст. 136 ПКУ п. 136.4 ст. 136 ПКУ п. 136.2 ст. 136 ПКУ п. 136.6

[79] Ставка податку на прибуток 9% застосовується для резидента Дія Сіті на особливих умовах, крім випадків, коли резидент Дія Сіті є контрольованою особою або провадить контрольовані операції, що не відповідають принципу «витягнутої руки» (підпункти 141.9[1].3, 141.9[1].4 ПКУ).

[80] Резидент Дія Сіті може бути платником податку на прибуток як на загальних підставах, так і на особливих умовах, тобто залежно від обраного режиму має змогу сплачувати податок на прибуток за ставками 18% (п. 136.1) або 9% (п. 136.8). Резидент Дія Сіті може обрати альтернативну модель найму – окрім трудових договорів за Кодексом законів про працю України (КЗпП) чи співпраці з ФОП, він може підписати GIG-контракт, доступний лише резидентам цього правового режиму.

[81] Прибуток суб'єктів, що здійснюють випуск та проведення лотерей, від здійснення іншої діяльності, яка не пов'язана із випуском та проведенням лотерей, нараховується та сплачується за правилами цього розділу за базовою (основною) ставкою податку – 18 %. Нарахований суб'єктами, що здійснюють випуск та проведення лотерей, податок на дохід за ставкою 30 % не є різницею та не зменшує фінансовий результат до оподаткування такого суб'єкта.

[82] Під загальною сумою доходів, отриманих від прийняття ставок у лотерею, розуміється сума грошових коштів, отриманих у готівковій та/або безготівковій формі в касу та/або на рахунки оператора лотерей (пп.14.1.11 ПКУ).

1	2	3
	випуск та проведення лотерей, що залишився після формування призового (виграшного) фонду та суми безнадійної заборгованості – ***під час провадження діяльності з випуску та проведення лотерей;***	ст. 136 ПКУ
	7) одночасно з основною ставкою податку на прибуток у 18% встановлюються ставка на дохід: **0, 4, 5, 6, 12, 15, 18 і 20 відсотків до доходів нерезидентів** та прирівняних до них осіб із джерелом їх походження з України у випадках, встановлених п. 141.4 ст. 141 ПКУ.	п. 136.3 ст. 136 ПКУ
	Звільняється від оподаткування податком на прибуток: 1) прибуток підприємств та організацій, які засновані громадськими об'єднаннями ***осіб з інвалідністю*** і є їх повною власністю, отриманий від продажу (постачання) товарів, виконання робіт і надання послуг, крім підакцизних товарів, послуг із поставки підакцизних товарів, отриманих у межах договорів комісії (консигнації), поруки, доручення, довірчого управління, інших цивільно-правових договорів, де протягом попереднього звітного (податкового) періоду кількість осіб з інвалідністю, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці;	п. 142.1 ст. 142 ПКУ
	2) ***прибуток Чорнобильської АЕС*** – на період підготовки до зняття і зняття з експлуатації енергоблоків, якщо такі кошти використовуються на фінансування робіт з підготовки до зняття і зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему;	п. 142.2 ст. 142 ПКУ
	3) прибуток підприємств, отриманий за рахунок ***міжнародної технічної допомоги*** або за рахунок коштів, які передбачаються в державному бюджеті як внесок України до Чорнобильського фонду «Укриття»;	п. 142.3 ст. 142 ПКУ
	4) прибуток ***учасника індустріального парку***, включеного до Реєстру індустріальних парків, від здійснення господарської діяльності у сферах переробної промисловості.	п. 142.4 ст. 142 ПКУ
	Термін декларації та сплати податку Податок на прибуток декларується у наступні терміни: квартальні платники декларують впродовж 40 календарних днів після кінця кварталу, за IV квартал – 60 календарних днів; річні платники податку на прибуток декларують впродовж 60 календарних днів після кінця року. На сплату в усіх платників податку на прибуток дається 10 календарних днів від крайньої дати подачі декларації[83].	

[83] З 01.01.2024 р. встановлені нові правила порядку сплати податку на прибуток для пунктів обміну іноземної валюти. У Законі № 2720-IX [13] визначено, що небанківські фінансові установи повинні сплачувати авансовий внесок з податку на прибуток у розмірі однієї або 3-х мінімальних зарплат, встановлених у поточному році, тобто в сумі 7100 або 21300 грн., залежно від місця розташування у населеному пункті, визначеному згідно з пп. 141.13.2 ПКУ.

1	*2*	*3*
Подібні об’єкти	об’єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливу вартість	п. 4 НП(С)БО 7
Подія після дати балансу	подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства	п. 3 НП(С)БО 6
	це сприятливі та несприятливі події, які відбуваються з кінця звітного періоду до дати затвердження фінансової звітності до випуску. Можна визначити два типи подій: 1) події, які свідчать про умови, що існували на кінець звітного періоду (події, які коригують після звітного періоду); 2) події, які свідчать про умови, що виникли після звітного періоду (події, які не коригують після звітного періоду)	п. 3 МСБО 10
Помилки попередніх періодів	пропуски або викривлення у фінансовій звітності суб’єкта господарювання за один або кілька попередніх періодів, які виникають через невикористання або зловживання достовірною інформацією, яка: а) була наявна, коли фінансову звітність за ті періоди затвердили до випуску; б) за обґрунтованим очікуванням, могла бути отриманою та врахованою при складанні та поданні цієї фінансової звітності. Такі помилки можуть бути помилками у математичних підрахунках, у застосуванні облікової політики, помилками, допущеними внаслідок недогляду або неправильної інтерпретації фактів, а також унаслідок шахрайства	п. 5 МСБО 8
Портфельні інвестиції	господарські операції, що передбачають купівлю цінних паперів, деривативів та інших фінансових активів за кошти на фондовому ринку або біржовому товарному ринку	пп. 14.1.81 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Порядок подання податкової звітності	технологія представлення платниками податків звітності згідно з чинними законодавчими вимогами, а саме в електронній формі та/або пройшли електронну ідентифікацію онлайн в електронному кабінеті, а також здійснення листування з контролюючими органами засобами електронного зв’язку в електронній формі з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги»	п. 42.4 ст. 42 ПКУ
Постачання послуг	будь-яка операція, що не є постачанням товарів, чи інша операція з передачі права на об'єкти права інтелектуальної власності та інші нематеріальні активи чи надання інших майнових прав стосовно таких об'єктів права інтелектуальної власності, а також надання послуг, що споживаються в процесі вчинення певної дії або провадження певної діяльності	пп. 14.1.185 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Постачання товарів	будь-яка передача права на розпоряджання товарами як власник, у тому числі продаж, обмін чи дарування такого товару, а також постачання товарів за рішенням суду	пп. 14.1.191 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Потенційна проста акція	фінансовий інструмент або інша угода, які дають право на отримання простих акцій	НП(С)БО 24
Поточна дебіторська заборгованість	сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу	п. 4 НП(С)БО 10
Поточний актив	актив, який відповідає будь-якому з таких критеріїв: а) очікується, що актив буде реалізований або призначений для продажу чи споживання в нормальному операційному циклі; б) актив утримується в основному з метою продажу; в) очікується, що актив буде реалізований протягом дванадцяти місяців після звітного періоду; або г) актив є грошовими коштами чи еквівалентом грошових коштів (як визначено в МСБО 7), якщо його обмін або використання для погашення зобов'язання не є обмеженим, принаймні, протягом дванадцяти місяців після звітного періоду	МСФЗ 5
Поточний податок на прибуток	сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства	п. 3 НП(С)БО 17
Поточні біологічні активи	біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі	п. 4 НП(С)БО 30
Поточні виплати працівнику	виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу	п. 3 НП(С)БО 26
Поточні зобов'язання	зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу	п. 4 НП(С)БО 11
Похідний фінансовий інструмент	фінансовий інструмент: - розрахунки за яким провадитимуться у майбутньому; - вартість якого змінюється внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, валютного курсу, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу) або інших змінних, що є базисними; - який не потребує початкових інвестицій	п. 4 НП(С)БО 13
Початок строку оренди	дата, яка настає раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами зобов'язань щодо основних положень угоди про оренду	п. 4 НП(С)БО 14
Працівник	фізична особа, яка безпосередньо власною працею виконує трудову функцію згідно з укладеним з роботодавцем трудовим договором (контрактом) відповідно до закону	пп. 14.1.195 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Представники платника податків	особи, які можуть здійснювати представництво його законних інтересів та ведення справ, пов'язаних із сплатою податків, на підставі закону або довіреності. Довіреність, видана платником податків - фізичною особою на представництво його інтересів та ведення справ, пов'язаних із сплатою податків, має бути засвідчена відповідно до чинного законодавства	ст. 19 ПКУ
Претензія за будівельним контрактом	сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту	п. 2 НП(С)БО 18
Прибуток	сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати	п. 3 НП(С)БО 1
Прибуток або збиток	загальний дохід за вирахуванням витрат, за винятком компонентів іншого сукупного прибутку	МСБО 1
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	різниця між залишком коштів на кінець року до коригування та скоригованим за НП(С)БО 22 залишком коштів на кінець року у звіті про рух грошових коштів	п. 3 НП(С)БО 22
Прибуток від активів програми	дохід, отриманий від активів фонду, за вирахуванням витрат на його управління, податків і зборів (обов’язкових платежів), сплачуваних безпосередньо цим фондом	п. 3 НП(С)БО 26
Примітки до фінансових звітів	сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності	п. 3 НП(С)БО 1
Принцип бухгалтерського обліку	правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності	п. 3 НП(С)БО 1
Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності	Бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на таких принципах: 1) **повне висвітлення** – фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі; 2) **автономність** – кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв’язку з чим особисте майно та зобов’язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства; 3) **послідовність** – постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку у державному секторі, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності;	ст. 4 Закону № 996-XIV

1	*2*	*3*
	4) **безперервність** – оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й надалі; 5) **нарахування** – доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів; 6) **превалювання сутності над формою** – операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми; 7) **єдиний грошовий вимірник** – вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці[84]; 8) інших принципах, визначених міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку[85], або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі залежно від того, які з наведених стандартів застосовуються підприємством	
Припинена діяльність	це ліквідований або визнаний як утримуваний для продажу компонент підприємства, який являє собою: а) відокремлюваний напрям або сегмент діяльності підприємства; б) частину єдиного скоординованого плану відмови від окремого напряму або сегменту діяльності підприємства; в) дочірнє підприємство, що було придбане винятково з метою його перепродажу.	п. 4 розд. I НП(С)БО 27
Провідний управлінський персонал	персонал, відповідальний за керівництво, планування та контролювання діяльності підприємства	п. 4 НП(С)БО 23
Програми виплат за участю кількох роботодавців	недержавні програми з визначеним внеском або з визначеною виплатою, які використовують сукупність унесених різними підприємствами активів, що не перебувають під спільним контролем, для здійснення виплат працівникам більше ніж одного підприємства	п. 3 НП(С)БО 26, п. 8 МСБО 19
Програми виплат інструментами власного капіталу підприємства	угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам підприємства інструментами власного капіталу	п. 3 НП(С)БО 26

[84] Підприємства ведуть бухгалтерський облік і складають фінансову звітність у грошовій одиниці України. На вимогу користувачів фінансова звітність може бути додатково перерахована в іноземну валюту (ст. 5 Закону № 996-XIV [9]).

[85] Відповідно до п. 6 розд. III НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» перелік принципів фінансової звітності доповнено принципами: **періодичності**, що припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди з метою складання фінансової звітності; **історичної (фактичної) собівартості**, що визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання; **обачності**, згідно з яким методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства.

1	*2*	*3*
Програми виплат по закінченні трудової діяльності	угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам по закінченні ними трудової діяльності	п. 3 НП(С)БО 26
	офіційні або неофіційні угоди, згідно з якими суб'єкт господарювання здійснює виплати по закінченні трудової діяльності одному або кільком працівникам	п. 8 МСБО 19
Програми з визначеним внеском	програми виплат по закінченні трудової діяльності, за якими підприємство сплачує визначені відрахування фонду і не матиме зобов'язання сплачувати подальші внески, якщо фонд не матиме достатньо активів для сплати всіх виплат працівникам, пов'язаних з виконанням ними робіт у звітному та попередніх періодах	п. 3 НП(С)БО 26, п. 8 МСБО 19
Програми з визначеною виплатою	усі програми виплат по закінченні трудової діяльності, крім програм з визначеним внеском	п. 3 НП(С)БО 26, п. 8 МСБО 19
Програми з визначеними виплатами	програми пенсійного забезпечення, згідно з якими суми, що належать виплаті у вигляді пенсійного забезпечення, визначаються за допомогою формули, за основу якої береться сума заробітку працівника чи його робочий стаж або те й інше	МСБО 26
Продаж (реалізація) товарів	будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на такі товари за плату або компенсацію незалежно від строків її надання, а також операції з безоплатного надання товарів. Не вважаються продажем товарів операції з надання товарів у межах договорів комісії (консигнації), поруки, схову (відповідального зберігання), доручення, довірчого управління, оперативного лізингу (оренди), інших цивільно-правових договорів, які не передбачають передачі прав власності на такі товари	пп. 14.1.202 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Продаж результатів робіт (послуг)	будь-які операції господарського, цивільно-правового характеру з виконання робіт, надання послуг, надання права на користування або розпоряджання товарами, у тому числі нематеріальними активами та іншими об'єктами власності, що не є товарами, за умови компенсації їх вартості, а також операції з безоплатного надання результатів робіт (послуг). Продаж результатів робіт (послуг) включає, зокрема, надання права на користування товарами за договорами оперативного лізингу (оренди), продажу, передачі права відповідно до авторських або ліцензійних договорів, а також інші способи передачі об'єктів авторського права, патентів, знаків для товарів і послуг, інших об'єктів права інтелектуальної, у тому числі промислової власності	пп. 14.1.203 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Проміжні рахунки	рахунки за виконані роботи за будівельним контрактом, передані замовнику для оплати	п. 2 НП(С)БО 18

1	*2*	*3*
Проценти	плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству	п. 4 НП(С)БО 15
	дохід, який сплачується (нараховується) позичальником на користь кредитора як плата за використання залучених на визначений або невизначений строк коштів або майна. *До процентів включаються*: 1) платіж за використання коштів або товарів (робіт, послуг), отриманих у кредит; 2) платіж за використання коштів, залучених у депозит; в) платіж за придбання товарів у розстрочку; 3) платіж за володіння та користування майном згідно з договорами фінансового лізингу (фінансової оренди) (без урахування частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта фінансового лізингу); 4) винагорода (дохід) орендодавця як частина орендного платежу за договором оренди житла з викупом, сплачена фізичною особою платнику податку, на користь якого відступлено право на отримання таких платежів. *Проценти нараховуються у вигляді відсотків* на основну суму заборгованості чи вартості майна або у вигляді фіксованих сум. У разі якщо залучення коштів здійснюється шляхом продажу облігацій, казначейських зобов'язань чи ощадних (депозитних) сертифікатів, емітованих позичальником, або шляхом врахування векселів та здійснення операцій з придбання цінних паперів із зворотним викупом, сума процентів визначається шляхом нарахування їх на номінал такого цінного паперу, виплати фіксованої премії чи виграшу або шляхом визначення різниці між ціною розміщення (продажу) та ціною погашення (зворотного викупу) такого цінного паперу	пп. 14.1.206 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Прямі витрати	витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об’єкта витрат економічно доцільним шляхом	п. 4 НП(С)БО 16
Прямі інвестиції	господарські операції, що передбачають внесення коштів або майна в обмін на корпоративні права, емітовані юридичною особою при їх розміщенні такою особою (див. визначення *корпоративні права*)	пп. 14.1.81 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Публічне акціонерне товариство	акціонерне товариство, щодо акцій якого здійснено публічну пропозицію та/або акції якого допущені до торгів на організованому ринку капіталу (див. визначення *акціонерне товариство*)	ст. 2 Закону № 2465-IX
Реалізація підакцизних товарів (продукції)	будь-які операції на митній території України, що передбачають відвантаження підакцизних товарів (продукції) згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами з передачею прав власності або без такої, за плату (компенсацію) або без такої, незалежно від строків її надання, а також безоплатного відвантаження товарів, у тому числі з давальницької сировини, реалізація суб’єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів (див. визначення *акцизний податок*)	пп. 14.1.212 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	2	3
Реєстр керівників платників податків - боржників	реєстр відомостей про керівників юридичних осіб або постійних представництв нерезидентів, стосовно яких згідно з рішенням суду застосовано тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України у зв'язку з наявністю у таких юридичних осіб або постійних представництв нерезидентів непогашеного податкового боргу у сумі та у строки, визначені Податковим кодексом. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, веде та оприлюднює такий Реєстр у відкритому доступі на своєму офіційному веб-порталі	пп. 14.1.213[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Резерв сумнівних боргів	Величина резерву сумнівних боргів визначається за одним із методів: 1) застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості – величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів; 2) застосування коефіцієнта сумнівності – величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності. Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.	п. 8 НП(С)БО 10
Резиденти	це: 1) юридичні особи та їх відокремлені особи, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням як на її території, так і за її межами; 2) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет; 3) фізична особа - резидент – фізична особа, яка має місце проживання в Україні	пп. 14.1.213 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Резидент Дія Сіті	юридична особа, яка відповідно до цього Закону набула статусу резидента Дія Сіті та згідно з інформацією, що міститься у реєстрі Дія Сіті, перебуває у зазначеному статусі. **Спеціалісти резидента Дія Сіті** – гіг-спеціалісти, що виконують роботу (надають послуги) на замовлення та на користь (в інтересах) резидента Дія Сіті на підставі гіг-контракту, укладеного в порядку, передбаченому Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», та/або особи, які перебувають із резидентом Дія Сіті у трудових відносинах. **Гіг-спеціаліст** – фізична особа, яка за гіг-контрактом є підрядником та/або виконавцем. **Гіг-контракт** – цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати роботи та/або надавати послуги відповідно до завдань резидента Дія Сіті як замовника, а резидент Дія Сіті зобов'язується оплачувати виконані роботи та/або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та/або надання послуг, а також соціальні гарантії, передбачені Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»	п. 11 ст. 1 Закону № 1667-IX

1	*2*	*3*
Резидент Дія Сіті - платник податку, що сплачує податок на прибуток підприємств на особливих умовах	резидент Дія Сіті, який у порядку, передбаченому п.141.10 ст. 141 ПКУ, обрав або перейшов на відповідний режим оподаткування[86]. Резиденти Дія Сіті, які не обрали (не перейшли) на відповідний режим оподаткування[87], сплачують податок на прибуток підприємств на загальних підставах та вважаються резидентами Дія Сіті, що не є платниками податку на особливих умовах	пп. 14.1.282[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Реінвестиції	господарські операції, що передбачають здійснення капітальних або фінансових інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій	пп. 14.1.81 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
РЕНТНА ПЛАТА	загальнодержавний податок, який справляється за: 1) користування надрами для видобування корисних копалин; 2) користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; 3) користування радіочастотним ресурсом України; 4) спеціальне використання води; 5) спеціальне використання лісових ресурсів; 6) транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України. *До об'єкта оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування корисних копалин не належать*: – **для забезпечення власних потреб домогосподарств**: 1) не включені до державного балансу запасів корисних копалин корисні копалини місцевого значення і торф, видобуті землевласниками або землекористувачами у межах своїх земельних ділянок; – **якщо їх використання не передбачає отримання економічної вигоди з передачею чи без передачі права власності на них:** 2) видобуті (зібрані) мінералогічні, палеонтологічні та інші геологічні колекційні зразки; 3) корисні копалини, видобуті з надр під час створення, використання, реконструкції геологічних об'єктів природно-заповідного фонду; **– використання яких не передбачає отримання економічної вигоди з передачею чи без передачі права власності на них:**	пп. 14.1.217 п. 14.1 ст. 14 ПКУ п. 252.4 ст. 252 ПКУ

[86] Ставка податку на прибуток резидента Дія Сіті – 9%, замість 18%. Ставка ПДФО – 5% замість 18%. ЄСВ – 22% від мінімального розміру зарплати, а не від всієї фактичної суми зарплати. Резиденти Дія Сіті - платники податку на особливих умовах звільняються від обов'язку сплати авансових внесків з податку на прибуток у разі виплати дивідендів (пп. 57.1[1].8 ПКУ)

[87] Правовий режим Дія Сіті – запроваджується в Україні на підставі Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» на необмежений строк, але не менш як на 25 років (з дня внесення до реєстру Дія Сіті запису про першого резидента Дія Сіті), з метою стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні шляхом створення сприятливих умов для ведення інноваційного бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, залучення інвестицій, а також талановитих спеціалістів (ст. 6 Закону № 1667-IX [32]).

1	2	3
	4) дренажні та супутньо-пластові підземні води, які не враховуються в державному балансі запасів корисних копалин, що видобуваються під час розробки родовищ корисних копалин або під час будівництва та експлуатації підземних споруд; – **інші:** 5) видобуті корисні копалини, які без набуття та/або збереження платником права власності на такі корисні копалини відповідно до затвердженого в установленому законодавством порядку технологічного проекту розробки запасів корисних копалин відповідної ділянки надр спрямовуються на формування запасів корисних копалин техногенного родовища; 6) обсяг природного газу, визнаного рециркулюючим відповідно до вимог цього Кодексу, який визначається платником рентної плати за показниками вимірювальних пристроїв, що зазначені у журналі обліку видобутих корисних копалин із дотриманням самостійно затверджених ним відповідно до вимог ліцензійних умов схем руху видобутої вуглеводневої сировини на виробничих дільницях та місцях зберігання з урахуванням складу вихідної сировини, умов конкретного виробництва, особливостей технологічного процесу; 7) обсяги мінеральних вод, що видобуті державними дитячими спеціалізованими санаторно-курортними закладами, в частині обсягів, що використовуються для лікування на їх території; 8) обсяг газу (метану) дегазації вугільних родовищ, який затвердженими кондиціями на мінеральну сировину ділянки надр визначений таким, що не відповідає або не може бути приведеним до вимог документів із стандартизації щодо якості природного газу, призначеного для транспортування, промислового або комунально-побутового споживання; 9) урановмісні корисні копалини, видобуті на стадії геологічного вивчення на підставі спеціальних дозволів, отриманих після 1 січня 2018 року. *Платник рентної плати* – платник рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, платник рентної плати за користування надрами в цілях, не пов’язаних з видобуванням корисних копалин, платник рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України, платник рентної плати за спеціальне використання води, платник рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, платник рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.	пп. 14.1.149 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	2	3
	Оподаткування рентною платою нарахування та податкові зобов'язання сплати рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, за користування радіочастотним ресурсом України, за спеціальне використання води, за спеціальне використання лісових ресурсів, за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України	пп. 14.1.135 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	Базою оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування корисних копалин є вартість обсягів видобутих у податковому (звітному) періоді корисних копалин (мінеральної сировини), яка окремо обчислюється для кожного виду корисної копалини (мінеральної сировини) для кожної ділянки надр на базових умовах поставки (склад готової продукції гірничого підприємства).	п. 252.6 ст. 252 ПКУ
	Ставки рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин за видобуті корисні копалини (мінеральну сировину), види товарної продукції гірничого підприємства якої затверджені кондиціями на мінеральну сировину об'єкта (ділянки) надр, установлюються у відсотках від вартості товарної продукції гірничого підприємства визначені у розмірах згідно з п. 252.20 ст. 252 Податкового кодексу.	п. 252.20 ст. 252 ПКУ
	Термін подання декларації та строки сплати податку. Базовий податковий (звітний) період для рентної плати **дорівнює календарному кварталу**, а для рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин за видобування нафти, конденсату, природного газу, у тому числі газу, розчиненого у нафті (нафтового (попутного) газу), етану, пропану, бутану, рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України та рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України, **дорівнює календарному місяцю.** Платник рентної плати до закінчення граничного строку подання податкових декларацій за податковий (звітний) період подає до відповідного контролюючого органу за формою, встановленою у порядку, передбаченому ст. 46 Податкового кодексу, податкову декларацію, яка містить відповідні додатки, визначені пп. 257.3.1-6 ПКУ. Сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий (звітний) період, **сплачується платником до бюджету протягом 10 календарних днів** після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації	ст. 257 ПКУ п. 257.3 ст. 257 ПКУ п. 257.5 ст. 257 ПКУ

1	*2*	*3*
Реструктуризація	Програма, яку планує та контролює управлінський персонал і яка суттєво змінює: а) обсяг діяльності, здійснюваної суб'єктом господарювання; або б) спосіб здійснення цієї діяльності	п. 10 МСБО 37
Ризик	ймовірність недекларування (неповного декларування) платником податків податкових зобов'язань, невиконання платником податків іншого законодавства, контроль за яким покладено на контролюючі органи	пп. 14.1.221 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Ризик грошового потоку	імовірність зміни величини майбутнього грошового потоку, пов'язаного з монетарним фінансовим інструментом	п. 4 НП(С)БО 13
Ризик ліквідності	імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю	п. 4 НП(С)БО 13
Ринкова вартість фінансової інвестиції	сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку	п. 3 НП(С)БО 12
Ринкова ціна	ціна, за якою товари (роботи, послуги) передаються іншому власнику за умови, що продавець бажає передати такі товари (роботи, послуги), а покупець бажає їх отримати на добровільній основі, обидві сторони є взаємно незалежними юридично та фактично, володіють достатньою інформацією про такі товари (роботи, послуги), а також ціни, які склалися на ринку ідентичних (а за їх відсутності – однорідних) товарів (робіт, послуг) у порівняних економічних (комерційних) умовах	пп. 14.1.219 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Ринковий ризик	імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін незалежно від того, чи спричинені ці зміни факторами, які притаманні конкретному типу цінних паперів чи їх емітенту, або факторами, які впливають на вартість всіх цінних паперів в обігу на ринку	п. 4 НП(С)БО 13
	ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових цін. Ринковий ризик охоплює три типи ризику: 1) валютний ризик, 2) відсотковий ризик та 3) інший ціновий ризик	МСФЗ 7
Ринок товарів (робіт, послуг)	сфера обігу товарів (робіт, послуг), що визначається виходячи з можливості покупця (продавця) без значних додаткових витрат придбати (реалізувати) товар (роботи, послуги) на найближчій для покупця (продавця) території	пп. 14.1.218 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Робота, виконана працівником	виконання обов'язків працівником відповідно до угоди з підприємством	п. 3 НП(С)БО 26

1	*2*	*3*
Роботодавець	юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ чи її представництво) або самозайнята особа, яка використовує найману працю фізичних осіб на підставі укладених трудових договорів (контрактів) та несе обов'язки із сплати їм заробітної плати, а також нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб до бюджету, нарахувань на фонд оплати праці, інші обов'язки, передбачені законами	пп. 14.1.222 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	це: а) власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган незалежно від форм власності, виду діяльності та господарювання; б) фізична особа, яка використовує працю найманих працівників (у тому числі іноземців, які на законних підставах працюють за наймом в Україні); в) власник розташованого в Україні іноземного підприємства, установи, організації (у тому числі міжнародної), філії та представництва, який використовує працю найманих працівників, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України	ст.1 Закону № 1058-IV
Розбавляюча потенційна проста акція	фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції призведе до зменшення чистого прибутку (збільшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності у майбутньому	п. 3 НП(С)БО 24
Розкриття	надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності	п. 3 НП(С)БО 1
Розробка	застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання	п. 4 НП(С)БО 8, п. 8 МСБО 38
Роялті	будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау)	п. 4 НП(С)БО 15
	будь-який платіж, в тому числі платіж, що сплачується користувачем об'єктів авторського права і (або) суміжних прав на користь організацій колективного	пп. 14.1.225 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
	управління, відповідно до Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», отриманий як винагорода за використання або за надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, а саме на будь-які літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, передачі (програми) організацій мовлення, інші аудіовізуальні твори, будь-які права, які охороняються патентом, будь-які зареєстровані торговельні марки (знаки на товари і послуги), права інтелектуальної власності на дизайн, секретне креслення, модель, формулу, процес, права інтелектуальної власності на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау)	
Рух грошових коштів	надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів	п. 3 НП(С)БО 1
Самозайнята особа	платник податку, який є фізичною особою - підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності (див. визначення *незалежна професійна діяльність*)	пп. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Своп	цивільно-правова угода про здійснення обміну потоками платежів (готівкових або безготівкових) чи іншими активами, розрахованими на підставі ціни (котирування) базового активу, в тому числі процентних ставок, в межах суми, визначеної договором на конкретну дату платежів (дату проведення розрахунків) протягом дії контракту (див. визначення *деривати*в)	пп. 14.1.45.1 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат	визначається діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітного місяця і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць	п. 9 НП(С)БО 9
Середнє підприємство	підприємства, які не відповідають критеріям для малих підприємств (див. визначення *мале підприємство*) та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: 1) балансова вартість активів – до 20 мільйонів євро включно; 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 40 мільйонів євро включно; 3) середня кількість працівників – до 250 осіб включно	п. 2 ст. 2 Закону № 996-XIV

1	2	3
Середньооблікова кількість працівників	кількість працівників у юридичних осіб, визначена за методикою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері статистики, з урахуванням усіх найманих працівників і осіб, що працюють за цивільно-правовими договорами та за сумісництвом більш як один календарний місяць, а також найманих працівників представництв, філій, відділень та інших відокремлених підрозділів в еквіваленті повної зайнятості, крім найманих працівників, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами та у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею передбаченого законодавством віку	пп. 14.1.227 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Середньорічна кількість простих акцій	середньозважена кількість простих акцій, які перебували в обігу протягом звітного року	п. 3 НП(С)БО 24
Система обліку даних реєстраторів розрахункових операцій (СОД РРО)	інформаційна система, призначена для збору, зберігання, використання даних реєстраторів розрахункових операцій та програмних реєстраторів розрахункових операцій (у тому числі електронних копій розрахункових документів та фіскальних звітних чеків, створених реєстраторами розрахункових операцій та програмними реєстраторами розрахункових операцій), перевірки справжності та достовірності розрахункових документів	пп. 14.1.278 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Система пенсійного забезпечення в Україні	це законодавчо встановлені принципи та структура системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування і коло осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню, а також види пенсійних виплат та умови набуття права та порядок визначення розмірів пенсійних виплат. *Структура системи пенсійного забезпечення в Україні* складається з трьох рівнів: **1-ий рівень** – солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах солідарності і субсидування та здійснення виплати пенсій і надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду на умовах та в порядку, передбачених Законом № 1058-IV; **2-гий рівень** – накопичувальна система загально-обов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах – суб'єктах другого рівня системи пенсійного забезпечення та здійснення фінансування витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій і одноразових виплат на умовах та в порядку, передбачених Законом № 1058-IV; **3-тій рівень** - система недержавного пенсійного забезпечення, що базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах та в порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення	ст. 2 Закону № 1058-IV

1	*2*	*3*
Сільсько-господарська діяльність	процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів	п. 4 НП(С)БО 30
	управління суб'єктом господарювання біологічною трансформацією та збір врожаю біологічних активів для продажу чи для переробки в сільськогосподарську продукцію або в додаткові біологічні активи	МСБО 41
Сільсько-господарська продукція	актив, одержаний в результаті збирання врожаю, призначений для продажу, безоплатної передачі, переробки або внутрішньогосподарського споживання	п. 4 НП(С)БО 30
	зібраний урожай біологічних активів суб'єкта господарювання	п. 5 МСБО 41
	продукція/товари, що підпадають під визначення груп 1-24 УКТ ЗЕД, якщо при цьому такі товари (продукція) вирощуються, відгодовуються, виловлюються, збираються, виготовляються, виробляються, переробляються безпосередньо виробником цих товарів (продукції), а також продукти обробки та переробки цих товарів (продукції), якщо вони були придбані або вироблені на власних або орендованих потужностях (площах) для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання	пп. 14.1.234 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Сільсько-господарський товаровиробник	юридична особа незалежно від організаційно-правової форми або фізична особа - підприємець, яка займається виробництвом сільськогосподарської продукції та/або розведенням, вирощуванням та виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах) та її переробкою на власних чи орендованих потужностях, у тому числі власновирабленої сировини на давальницьких умовах, та здійснює операції з її постачання	пп. 14.1.235 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Складний фінансовий інструмент	фінансовий інструмент, що містить компонент фінансового зобов'язання і компонент інструмента власного капіталу	п. 4 НП(С)БО 13
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на кількість потенційних простих акцій	п. 3 НП(С)БО 24
Скоригований чистий прибуток (збиток)	чистий прибуток (збиток) після вирахування дивідендів на привілейовані акції, скоригований на вплив розбавляючих простих акцій	п. 3 НП(С)БО 24
Скорочення програми з визначеною виплатою	дія підприємства, що призводить до суттєвого скорочення кількості працівників, охоплених програмою, або до змін умов програми з визначеною виплатою, унаслідок яких виконання робіт теперішніми працівниками в майбутньому не враховуватиметься під час визначення виплат або враховуватиметься лише при визначенні зменшення таких виплат	п. 3 НП(С)БО 26

1	*2*	*3*
Собівартість	сума сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на час його придбання чи створення, або (якщо прийнятно) сума, яку розподіляють на цей актив при первісному визнанні згідно з конкретними вимогами інших МСФЗ	МСБО 16, МСБО 38, МСБО 40
Собівартість (первісна вартість) запасів	Придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат: 1) суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків; 2) суми ввізного мита; 3) суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; 4) транспортно-заготівельні витрати – ТЗВ, (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів)[88]; 5) інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів. У разі, якщо на момент оприбуткування запасів неможливо достовірно визначити їх первісну вартість, такі запаси можуть оцінюватися та відображатися за справедливою вартістю з наступним коригуванням до первісної вартості. Первісною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визнається їхня виробнича собівартість, яка визначається за НП(С)БО 16 «Витрати». Первісною вартістю запасів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених п. 9 НП(С)БО 9.	п. 8 НП(С)БО 9 п. 9 НП(С)БО 9 п. 10 НП(С)БО 9 п. 11 НП(С)БО 9

[88] Сума транспортно-заготівельних витрат (далі – ТЗВ), що узагальнюється на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Сума ТЗВ, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка ТЗВ і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів (див. визначення *середній відсоток транспортно-заготівельних витрат*). Приклади розподілу транспортно-заготівельних витрат наведені в додатку до НП(С)БО 9.

1	*2*	*3*
	Первісною вартістю запасів, одержаних підприємством безоплатно, визнається їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених п. 9 НП(С)БО 9. Первісна вартість одиниці запасів, придбаних у результаті обміну на подібні запаси, дорівнює балансовій вартості переданих запасів. Первісною вартістю запасів, що придбані в обмін на неподібні запаси, визнається справедлива вартість отриманих запасів.	п. 12 НП(С)БО 9 п. 13 НП(С)БО 9
Собівартість нематеріальних активів (див. визначення *первісна вартість*)	Первісна вартість придбаного нематеріального активу складається з: 1) ціни (вартості) придбання (крім отриманих торговельних знижок); 2) мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню; 3) інших витрат, безпосередньо пов'язаних з його придбанням та доведенням до стану, у якому він придатний для використання за призначенням. Фінансові витрати не включаються до первісної вартості нематеріальних активів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок запозичень (за винятком фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати». Первісна вартість нематеріального активу, придбаного в результаті обміну на подібний об’єкт, дорівнює залишковій вартості переданого нематеріального активу. Первісна вартість нематеріального активу, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний актив, дорівнює справедливій вартості переданого нематеріального активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну. Первісною вартістю безоплатно отриманих нематеріальних активів є їх справедлива вартість на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених п. 11 НП(С)БО 8. Первісною вартістю нематеріальних активів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених п. 11 НП(С)БО 8.	п. 11 НП(С)БО 8 п. 12 НП(С)БО 8 п. 13 НП(С)БО 8 п. 14 НП(С)БО 8
Собівартість основних засобів (див. визначення *первісна вартість*)	Первісна вартість об’єкта основних засобів складається з таких витрат: 1) суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); 2) реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв’язку з придбанням (отриманням) прав на об’єкт основних засобів; 3) суми ввізного мита;	п. 8 НП(С)БО 7

1	*2*	*3*
	4) суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству); 5) витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; 6) витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів; 7) інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою. Фінансові витрати не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок запозичень (за винятком фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати». Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених п. 8 НП(С)БО 7. Первісною вартістю основних засобів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених п. 8 НП(С)БО 7. Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів. Первісна вартість об'єкта основних засобів, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний актив, дорівнює справедливій вартості переданого немонетарного активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну. Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта (див. визначення *капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи*).	абз. 1 п. 10 НП(С)БО 7 абз. 2 п. 10 НП(С)БО 7 п. 12 НП(С)БО 7 п. 13 НП(С)БО 7 п. 14 НП(С)БО 7
Собівартість фінансової інвестиції	фінансові інвестиції первісно оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю. Яка складається з: 1) ціни її придбання; 2) комісійних винагород; 3) мита, податків, борів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції	п. 4 НП(С)БО
Собівартість кваліфікаційного активу	витрати на придбання, будівництво, створення, виготовлення, виробництво, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу	п. 3 НП(С)БО 31

1	*2*	*3*
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	це: 1) виробнича собівартість продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду. До **виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)** включаються[89]: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати; 2) нерозподілені постійних загальновиробничих витрати; 3) наднормативних виробничих витрат	п. 11 НП(С)БО 16
Спеціальний податковий режим	система заходів, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів. Спеціальний податковий режим може передбачати особливий порядок визначення елементів податку та збору, звільнення від сплати окремих податків та зборів	ст. 11 ПКУ
Спільна діяльність	господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними (див. визначення *оператор спільної діяльності*)	п. 3 НП(С)БО 12 п. 3 МСБО 28
Спільне підприємство	це спільна діяльність, при якій сторони, які мають спільний контроль над діяльністю, мають право на частку в чистих активах підприємства	п. 3 МСБО 28
Спільний контроль	розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до угоди про ведення спільної діяльності	п. 3 НП(С)БО 12
Справедлива вартість	сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату	п. 4 НП(С)БО 19
	це ціна, яка була б отримана від продажу активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки	МСФЗ 1, 3, 13, МСБО 2, 19, МСБО 20, 21, МСБО 32, 38, 40
	сума, за якою можна обміняти актив, погасити заборгованість або надати інструмент капіталу в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами	МСФЗ 2, МСФЗ 9, 15,16
СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУ-ВАННЯ, обліку та звітності	особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених п. 297.1 ст. 297 Податкового кодексу, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених цією главою, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. *Вибір спрощеної системи оподаткування* Юридична особа чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим главою 1 розділу XIV ПКУ.	п. 291.2 ст. 291 ПКУ п. 291.3 ст. 291 ПКУ

[89] Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) згідно з НП(С)БО 16 при необхідності може бути розширено згідно з інформаційними потребами управління підприємства (п.11).

1	2	3
	Групи платників, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності: **1) перша група** – фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року; **2) друга група** – фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року[90]; **3) третя група** – фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року; **4) четверта група** – сільськогосподарські товаровиробники: 4.1) юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків; 4.2) фізичні особи - підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство», за умови виконання сукупності таких вимог: здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж; провадять господарську діяльність (крім	п. 291.4 ст. 291 ПКУ

[90] Дія цього підпункту не поширюється на фізичних осіб - підприємців, які надають посередницькі послуги з **купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна** (група 70.31 КВЕД ДК 009:2005), послуги з **надання доступу до мережі Інтернет**, а також здійснюють діяльність з виробництва, постачання, **продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів**, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння. Такі фізичні особи - підприємці належать виключно до третьої групи платників єдиного податку, якщо відповідають вимогам, встановленим для такої групи.

1	2	3
	постачання) за місцем податкової адреси; не використовують працю найманих осіб; членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї у визначенні част. 2 ст. 3 Сімейного кодексу України; площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше 0,5 гектара, але не більше 20 гектарів сукупно. *Ставки єдиного податку*[91] (див. визначення *єдиний податок*) Ставки єдиного податку для платників встановлюються залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць сільськими, селищними, міськими радами для кожної групи у відсотках (фіксовані ставки – для 1 і 2 груп, відсоткові ставки – для 3 групи) до розміру: **для першої групи – не більше 10 відсотків**[92] прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року (далі у цій главі - прожитковий мінімум); **для другої групи – не більше 20 відсотків**[93] **розміру** (фіксовані ставки) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року; **для третьої групи – 3 відсотки** до доходу; **5 відсотків доходу**[94] – у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку; **2 відсотки** (спеціальна ставка) – для неплатників ПДВ на час дії воєнного стану. **Для четвертої групи** – єдиний податок встановлюють **розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду** залежить від категорії (типу) земель, їх розташування[95] та становить (у відсотках бази оподаткування): - для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту) – 0,95; - для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,57;- для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,57;- для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,19; - для земель водного фонду – 2,43; - для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту, – 6,33.	ст. 293 ПКУ

[91] З 01 квітня 2022 р. до припинення або скасування воєнного стану на території України, згідно з абз. 1 пп. 9.1 підрозд. 8 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ, платники-«єдинники» 1 та 2 груп мають право не сплачувати єдиний податок.

[92] Максимальна ставка єдиного податку 1 група ФОП з 01.01.2024 р. – 302,80 грн., тобто 10 % від прожиткового мінімуму.

[93] Максимальна ставка єдиного податку 2 група ФОП з 01.01.2024 р. – не більше 1420,00 грн., тобто 20 % від прожиткового мінімуму.

[94] Ставка єдиного податку для платників єдиного податку першої - третьої групи (фізичні особи - підприємці) у деяких випадках встановлюється у розмірі 15 відсотків (п. 293.4. ПКУ) або у подвійному розмірі ставок (п. 293.5 ПКУ).

[95] Перелік гірських зон та поліських територій визначається Кабінетом Міністрів України. 293.9 ПКУ.

1	2	3
	Обмеження щодо застосування спрощеної системи оподаткування визначені п. 291.5 ст. 291 ПКУ. Не можуть бути платниками ЄП 3 групи за ставкою 2% (на період воєнного стану) суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи – підприємці), які згідно з пп. 9.3 п. 9 підрозд. 8 розд. XX ПКУ здійснюють: обмін іноземної валюти; виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів, роздрібної торгівлі підакцизними товарами); видобуток, реалізацію корисних копалин (крім видобування підземних та поверхневих вод підприємствами, які надають послуги централізованого водопостачання та водовідведення); страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії, інші фінансові установи, визначені законом; реєстратори цінних паперів; представництва, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юридичної особи, яка не є платником єдиного податку; фізичні та юридичні особи - нерезиденти. Термін декларації та порядок сплати податку Відповідно до ст. 296 ПКУ платники єдиного податку подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку у строк, встановлений для річного податкового (звітного) періоду, в якій відображаються обсяг отриманого доходу, щомісячні авансові внески, визначені ст. 295 ПКУ, а також відомості про суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, нарахованого, обчисленого і сплаченого в порядку, визначеному законом для даної категорії платників. Відтак, ФОП 1-2 групи сплачують ЄП **щомісячно, авансовим платежем не пізніше 20 числа** (включно) поточного місяця. ФОП 3 групи здійснюють сплату ЄП щоквартально, **протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації** за податковий (звітний) квартал[96]. Крім того, платники ЄП можуть здійснити сплату ЄП авансовим внеском за весь податковий (звітний) період (квартал, рік), але не більш як до кінця поточного звітного року. ФОП 4 групи сплачують податок **щоквартально протягом 30 календарних днів**, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, у таких розмірах: у I кварталі – 10%; у II кварталі – 10%; у III кварталі – 50%; у IV кварталі – 30%	ст. 296 ПКУ абз.2 пп. 295.1 п. 295.1 ст. 295 ПКУ пп. 295.9.2 п. 295.9 ст. 295 ПКУ

[96] У разі коли останній день сплати припадає на вихідний день або святковий день, строк сплати переноситься на операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем (останній абз. п. 57.1 ПКУ).

1	*2*	*3*
Ставка відсотка на можливі позики орендаря	ставка відсотка, яку мав би сплачувати орендар за подібну оренду або (якщо цей показник визначити неможливо) ставка відсотка за позиками для придбання подібного активу (на той самий термін та з подібною гарантією) на початку строку оренди	п. 4 НП(С)БО 14
Ставка податку	визнається як розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування	п. 25.1 ст. 25 ПКУ
Стаття	елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим НП(С)БО 1	п. 3 НП(С)БО 1
Страховий стаж[97]	період (строк), протягом якого особа підлягає соціальному страхуванню відповідно до видів соціального страхування. *Страховий стаж обчислюється за даними реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загально-обов'язкового державного соціального страхування*, у тому числі за даними про трудову діяльність працівників, внесеними відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», а за періоди, за які не внесені дані до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загально-обов'язкового державного соціального страхування, – у порядку та на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше. Оплата **перших п'яти днів** тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, здійснюється за рахунок коштів роботодавця у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Відповідно до страхового стажу розраховується **коефіцієнт страхового стажу** – величина, що визначається відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» для обрахування страхового стажу при обчисленні розміру допомоги по тимчасовій непрацездатності (лікарняних) в таких розмірах: 1) ***50 відсотків*** середньої заробітної плати (доходу) – застрахованим особам, які мають страховий стаж до трьох років; 2) ***60 відсотків*** середньої заробітної плати (доходу) – застрахованим особам, які мають страховий стаж від трьох до п'яти років; 3) ***70 відсотків*** середньої заробітної плати (доходу) – застрахованим особам, які мають страховий стаж від п'яти до восьми років; 4) ***100 відсотків***[98] середньої заробітної плати (доходу) – застрахованим особам, які мають страховий стаж понад вісім років	ст.1 Закону № 1105-XIV п. 2 ст. 21 Закону № 1105 п. 2 ст. 22 Закону № 1105 ст. 24 Закону № 1105

[97] З 28.02.2001 р. термін «трудовий стаж» замінило поняття «страховий стаж». Періоди, що включають до страхового стажу, визначено статтею 21 Закону № 1105 [21]. До страхового стажу відносять страхові виплати за час роботи на умовах трудового договору, перебування на виборних посадах, однак служба в армії й навчання у професійно-технічних училищах до страхового стажу вже не враховують.

[98] Допомога по тимчасовій непрацездатності виплачується у розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати (доходу): застрахованим особам, віднесеним до 1-3 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; одному з батьків або особі, що їх замінює та доглядає хвору дитину віком до 14 років, яка потерпіла

1	*2*	*3*
Страхувальники	роботодавці та інші особи, які відповідно до закону сплачують єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та/або є платниками відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»	ст.1 Закону № 1058-IV
Строк корисного використання (експлуатації)	очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг)	п. 4 НП(С)БО 7
	а) період, протягом якого очікується, що актив буде придатний для використання суб'єктом господарювання; або б) кількість одиниць виробленої продукції чи подібних одиниць, що їх суб'єкт господарювання очікує отримати від активу	МСБО 16. МСБО 38
Строк оренди	період дії невідмовної орендної угоди, а також період продовження цієї угоди, обумовлений на початку строку оренди	п. 4 НП(С)БО 14
Строк сплати податку та збору	період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку із сплати конкретного виду податку і завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений у порядку, визначеному податковим законодавством. Податок чи збір, що не був сплачений у визначений строк, вважається не сплаченим своєчасно. Момент виникнення податкового обов'язку платника податків, у тому числі податкового агента, визначається календарною датою. Строк сплати податку та збору обчислюється роками, кварталами, місяцями, декадами, тижнями, днями або вказівкою на подію, що повинна настати або відбутися. Строк сплати податку та збору встановлюється відповідно до податкового законодавства для кожного податку окремо (див. визначення *податковий період, звітний (базовий) податковий період*)	ст. 31 ПКУ п. 31.1 ст. 31 ПКУ п. 31.2 ст. 31 ПКУ п. 31.3 ст. 31 ПКУ
Суборенда	угода про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі	п. 4 НП(С)БО 14
Сукупний дохід	зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками)	п. 3 НП(С)БО 1

від Чорнобильської катастрофи; ветеранам війни, постраждалим учасникам Революції Гідності та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України; особам, віднесеним до жертв нацистських переслідувань відповідно до Закону України «Про жертви нацистських переслідувань»; донорам, які мають право на пільгу, передбачену статтею 20 Закону України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові»; особам, реабілітованим відповідно до Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років», із числа тих, яких було піддано репресіям у формі (формах) позбавлення волі (ув'язнення) або обмеження волі чи примусового безпідставного поміщення здорової людини до психіатричного закладу за рішенням позасудового або іншого репресивного органу (п. 5 ст. 24 Закону № 1105 [21]).

1	*2*	*3*
Сума погашення	недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства	п. 4 НП(С)БО 11
Сума, що амортизується	собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості	МСБО 16, МСБО 38
Сума очікуваного відшкодування активу[99]	найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації активу (див. визначення) або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу (див. визначення)	п. 4 НП(С)БО 28
Сума очікуваного відшкодування необоротного активу	найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість	п. 4 НП(С)БО 7
Сумнівний борг	поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником	п. 4 НП(С)БО 10
Суттєва інформація	інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними НП(С)БО або МСФЗ та керівництвом підприємства	п. 3 НП(С)БО 1
Суттєвий вплив	повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової, господарської та комерційної політики об'єкта інвестування без здійснення контролю цієї політики Свідченням суттєвого впливу, зокрема, можуть бути: 1) володіння **двадцятьма або більше відсотками акцій** (статутного капіталу) підприємства; 2) представництво в раді директорів або аналогічному керівному органі підприємства; 3) участь у прийнятті рішень; 4) взаємообмін управлінським персоналом; 5) забезпечення підприємства необхідною техніко-економічною інформацією	п. 3 НП(С)БО 12
Таксономія фінансової звітності	склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Таксономія фінансової звітності за міжнародними стандартами видається Радою міжнародних стандартів бухгалтерського обліку	ст. 1 Закону № 996-XIV
Твердий контракт	контракт у письмовій формі, що передбачає обмін визначеної кількості ресурсів за встановленою ціною на конкретну майбутню дату (дати), має визначений строк виконання, не містить відкладальних або скасувальних умов, не може бути розірваний і змінений в односторонньому порядку, та передбачає забезпечення виконання контракту	п. 4 НП(С)БО 13

[99] Приклад визначення суми очікуваного відшкодування активу та втрат від зменшення його корисності наведено в додатку 1 до НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

1	*2*	*3*
Теперішня вартість	дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства	п. 4 НП(С)БО 11
Теперішня вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою	теперішня вартість (без вирахування активів програми) очікуваних майбутніх платежів, необхідних для погашення заборгованості, що виникає в результаті виконання робіт працівниками у звітному та попередніх періодах	п. 3 НП(С)БО 26
Теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу	визначається застосуванням відповідної ставки дисконту до майбутніх грошових потоків від безперервного використання активу та його продажу (списання) наприкінці строку корисного використання (експлуатації). Майбутні грошові потоки від активу визначаються виходячи з фінансових планів підприємства на період не більше п'яти років. Якщо в підприємства є досвід визначення суми очікуваного відшкодування активу і наявні розрахунки, що свідчать про достовірність оцінки майбутніх грошових потоків, то така оцінка може визначатися на підставі фінансових планів підприємства, які охоплюють період більше п'яти років.	п. 4 НП(С)БО 28
Технічна помилка	будь-яка помилка, вада або дефект у роботі складових частин електронного кабінету або кваліфікованого електронного підпису чи печатки, що призводить до невідповідності методології та/або алгоритмів роботи електронного кабінету та не є методологічною помилкою	пп. 14.1.182[1] п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Тимчасова податкова різниця	різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно	п. 3 НП(С)БО 17
Тимчасова різниця, що підлягає вирахуванню	тимчасова податкова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах	п. 3 НП(С)БО 17
Тимчасова різниця, що підлягає оподаткуванню	тимчасова податкова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах	п. 3 НП(С)БО 17
Товари	матеріальні та нематеріальні активи, у тому числі земельні ділянки, земельні частки (паї), а також цінні папери та деривативи, що використовуються у будь-яких операціях, крім операцій з їх випуску (емісії) та погашення	пп. 14.1.244 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Торгівля валютними цінностями	операції, пов'язані з переходом права власності на національну валюту України, іноземну валюту, платіжні документи та інші цінні папери, виражені у національній валюті України, в іноземній валюті або банківських металах, банківські метали	пп. 14.1.247 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
Торгівля іноземною валютою	валютні операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами за умови, що такими валютними цінностями є національна валюта України, цінні папери та чеки, виражені у національній валюті України	пп. 14.1.248 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Торгівля у розстрочку	господарська операція, яка передбачає продаж резидентом або нерезидентом товарів фізичним чи юридичним особам на умовах розстрочення кінцевого розрахунку, на визначений строк та під процент	пп. 14.1.249 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
ТРАНСПОРТНИЙ ПОДАТОК (для сплати податку на майно)	це податок, який сплачують фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, з року випуску яких минуло **не більше п'яти років (включно)** та середньоринкова вартість яких становить **понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати**, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року[100] *Ставка транспортного податку* встановлюється з розрахунку на календарний рік **у розмірі 25 000 гривень** за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування[101] Попередній власник платить транспортний податок по місяць, у якому він цей автомобіль продав або подарував. Якщо авто передано у фінансовий лізинг (оренду), платником транспортного податку є орендодавець (юридична чи фізична особа – власник транспортного засобу). *Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року*. Обчислення суми податку **з об'єкта оподаткування фізичних осіб** здійснюється контролюючим органом податковою адресою (місцем реєстрації) платника податку, зазначеною в реєстраційних документах на об'єкт оподаткування. Податкове/податкові повідомлення-рішення про сплату суми/сум податку разом з детальним розрахунком суми/сум податку та відповідні платіжні реквізити надсилаються платнику податку контролюючим органом у порядку, визначеному ст. 42 Податкового кодексу, до 1 липня року базового податкового (звітного) періоду (року)	ст. 267 ПКУ п. 267.4 ст. 267 ПКУ п. 267.3 ст. 267 ПКУ пп. 267.6.2 п. 267.6 ст. 267 ПКУ

[100] Платниками транспортного податку є власники авто віком не більше 5 років (з моменту виробництва), середньоринкова вартість яких перевищує 375 розмірів мінімальної заробітної плати (на 1 січня поточного року), тобто автомобілі вартістю від 2 662 500 грн. Ставка транспортного податку – 25 тис. грн.

[101] З 1 січня 2024 року змінено **вартість першої реєстрації авто в Україні**. Збір у пенсійний фонд під час першої реєстрації авто залежить від розміру прожиткового мінімуму. З 1 січня 2024 року він становить 3 028 грн, відповідно, суми платежів змінилися. Ставка пенсійного збору під час реєстрації авто становить від 3 до 5%, залежно від його вартості. Електромобілі звільнено від його сплати. **Розмір збору в Пенсійний фонд під час реєстрації авто у 2024 році**: 3% – для автомобілів вартістю до 165 прожиткових мінімумів (499 620 гривень); 4% – для автомобілів вартістю від 165 до 290 прожиткових мінімумів (499 620–878 120 гривень); 5% – для автомобілів вартістю понад 290 прожиткових мінімумів (878 120 гривень).

1	2	3
	Платники податку - юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і не пізніше 20 лютого цього ж року подають контролюючому органу за місцем реєстрації об'єкта оподаткування декларацію за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 цього Кодексу, з розбивкою річної суми рівними частками поквартально. *Строки сплати транспортного податку:* а) фізичними особами – **протягом 60 днів** з дня вручення податкового повідомлення-рішення; б) юридичними особами – **авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця**, що наступає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації	пп. 267.6.4 п. 267.6 ст. 267 ПКУ п. 267.8 ст. 267 ПКУ
ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР	це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету. *Платниками збору* є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної, міської ради про встановлення туристичного збору, та тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі). *Платниками збору не можуть бути особи*, які: 1) постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму, у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір; 2) особи, які прибули у відрядження або тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму; 3) особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та особи, що супроводжують осіб з інвалідністю I групи або дітей з інвалідністю (не більше одного супроводжуючого); 4) ветерани війни; 5) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС; 6) особи, які прибули за путівками (курсівками) на лікування, оздоровлення, реабілітацію до лікувально-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих та санаторно-курортних закладів, що мають відповідну ліцензію; 7) діти віком до 18 років; 8) дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади; 9) члени сім'ї фізичної особи першого та/або другого ступеня споріднення, які тимчасово розміщуються такою фізичною особою у місцях проживання (ночівлі), що належать їй на праві власності або на праві користування за договором найму; 10) взяті на облік як внутрішньо переміщені особи відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», які тимчасово	п. 268.1 ст. 268 ПКУ п. 268.2 ст. 268 ПКУ

1	*2*	*3*
	розміщуються у місцях проживання (ночівлі), а інформація про адресу таких місць зазначена в довідці про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи як адреса фактичного місця їх проживання/перебування. *Ставка збору* встановлюється за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради за кожну добу тимчасового розміщення особи у місцях проживання (ночівлі), визначених пп. 268.5.1 п. 268.5 ст. 268, у відсотковому розмірі від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, для однієї особи за одну добу тимчасового розміщення: 1) **до 0,5 відсотка – для внутрішнього туризму ;** 2) **до 5 відсотків – для в'їзного туризму**.[102] *Платники збору сплачують суму збору авансовим внеском перед тимчасовим розміщенням у місцях проживання (ночівлі) податковим агентам*, які справляють збір за ставками, у місцях справляння збору та з дотриманням інших вимог, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради. *Податкові агенти сплачують збір* за своїм місцезнаходженням щоквартально, у визначений для квартального звітного (податкового) періоду строк та відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, або авансовими внесками **до 30 числа (включно) кожного місяця** (у лютому – до 28 (29) включно) на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради.	пп. 268.3.1 п. 268.3 ст. 268 ПКУ пп. 268.6.1 п. 268.6 ст. 268 ПКУ пп. 268.7.1 п. 268.7 ст. 268 ПКУ
Фактична перевірка	це перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється контролюючим органом щодо дотримання норм законодавства з питань регулювання обігу готівки, порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, свідоцтв, у тому числі про виробництво та обіг підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами). **Тривалість фактичної перевірки** не повинна перевищувати 10 діб. Продовження строку таких перевірок здійснюється за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу не більш як на 5 діб. (див. визначення *види перевірок (податкових)*)	пп. 75.1.3 п. 75.1 ст.75 ПКУ
Фінансова діяльність	діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства	п. 3 НП(С)БО 1, п. 6 МСБО 7

[102] У 2024 році розмір ставки туристичного збору для внутрішнього туризму не буде перевищувати 35,50 грн (7100 х 0,5%), а максимальний розмір ставки відповідно буде становити – 355 грн.

1	2	3
Фінансова допомога	фінансова допомога, надана на безповоротній або поворотній основі. **Безповоротна фінансова допомога** – це: 1) сума коштів, передана платнику податків згідно з договорами дарування, іншими подібними договорами або без укладення таких договорів; 2) сума безнадійної заборгованості, відшкодована кредитору позичальником після списання такої безнадійної заборгованості; 3) сума заборгованості одного платника податків перед іншим платником податків, що не стягнута після закінчення строку позовної давності; 4) основна сума кредиту або депозиту, що надані платнику податків без встановлення строків повернення такої основної суми, за винятком кредитів, наданих під безстрокові облігації, та депозитів до запитання у банківських установах, а також сума процентів, нарахованих на таку основну суму, але не сплачених (списаних). **Поворотна фінансова допомога** – сума коштів, що надійшла платнику податків у користування за договором, який не передбачає нарахування процентів або надання інших видів компенсацій у вигляді плати за користування такими коштами, та є обов'язковою до повернення	пп. 14.1.257 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Фінансова звітність[103]	звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Фінансова звітність складається з: 1) балансу (звіту про фінансовий стан) (див. визначення); 2) звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (див. визначення); 3) звіту про рух грошових коштів (див. визначення); 4) звіту про власний капітал (див. визначення); 5) приміток до фінансової звітності (див. визначення). Форма і склад статей фінансової звітності визначаються у додатках 1 і 2 до НП(С)БО 1	ст. 1 Закону № 996-XIV, п. 3 НП(С)БО 1 Додатки 1,2 НП(С)БО 1
Фінансова оренда	оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов’язаних з правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак: а) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди;	п. 4 НП(С)БО 14, МСФЗ 16

[103] Для мікропідприємств, малих підприємств, які визнані такими відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», непідприємницьких товариств, представництв іноземних суб’єктів господарської діяльності та підприємств, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати, форма і порядок складання яких визначаються НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

1	*2*	*3*
	б) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливу вартість на дату придбання; в) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди; г) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливу вартість об'єкта оренди; ґ) орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання; д) орендар може подовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату; е) оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди; є) доходи або втрати від змін справедливої вартості об'єкта оренди на кінець терміну оренди належать орендарю (див. визначення *фінансовий лізинг* та умови його визнання у Податковому кодексі (пп. 14.1.97 ПКУ))	
Фінансове зобов'язання	контрактне зобов'язання: а) передати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому підприємству; б) обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно невигідних умовах	п. 4 НП(С)БО 13, п. 11 МСБО 32
Фінансове зобов'язання, призначене для перепродажу	фінансове зобов'язання, що виникає внаслідок випуску фінансового інструмента з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових коливань його ціни та/або винагороди посередника	п. 4 НП(С)БО 13
Фінансовий актив, призначений для перепродажу	фінансовий актив, придбаний з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових змін його ціни та/або винагороди посередника	п. 4 НП(С)БО 13
Фінансовий інструмент	контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого	п. 4 НП(С)БО 13, п. 3 НП(С)БО 24, п. 11 МСБО 32
Фінансовий лізинг	господарська операція юридичної особи (лізингодавця), за якою лізингодавець передає лізингоодержувачу майно, яке є основним засобом і придбане або виготовлене лізингодавцем, а також усі ризики та винагороди, пов'язані з правом володіння та користування об'єктом фінансового лізингу (див. визначення *фінансова оренда*). Лізинг вважається фінансовим за наявності хоча б однієї з таких умов: а) об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується **не менш як 75 відсотків** його первісної вартості, а лізингоодержувач зобов'язаний на підставі лізингового договору та протягом строку його дії придбати об'єкт лізингу з подальшим переходом права власності від лізингодавця до лізингоодержувача за ціною, визначеною у такому лізинговому договорі;	пп. 14.1.97 п. 14.1 ст. 14 ПКУ

1	*2*	*3*
	б) балансова (залишкова) вартість об'єкта лізингу на момент закінчення дії лізингового договору, передбаченого таким договором, становить **не більш як 25 відсотків** первісної вартості ціни такого об'єкта лізингу, що діє на початок строку дії лізингового договору; в) сума лізингових платежів, зазначених у договорі лізингу на момент укладення такого договору, дорівнює первісній вартості об’єкта лізингу або перевищує її; майно, що передається у лізинг, виготовлене за замовленням лізингоодержувача та після закінчення дії лізингового договору не може бути використаним іншими особами, крім лізингоодержувача, виходячи з його технологічних та якісних характеристик. *Строк фінансового лізингу* – це передбачений лізинговим договором строк, який розпочинається з дати передання ризиків, пов'язаних із зберіганням або використанням майна, чи права на отримання будь-яких вигод чи винагород, пов'язаних з його використанням, або будь-яких інших прав, що слідують з прав на володіння, користування або розпоряджання таким майном, лізингоодержувачу та закінчується строком закінчення дії лізингового договору, включаючи будь-який період, протягом якого лізингоодержувач має право прийняти одноосібне рішення про продовження строку лізингу згідно з умовами договору.	
Фінансовий ризик	ризик можливих майбутніх змін в одному або кількох параметрах із-поміж установленої ставки відсотка, ціни фінансового інструмента, ціни товару, валютного курсу, індексу цін чи ставок, показника кредитного рейтингу чи індексу кредитоспроможності, або іншої змінної величини, за умови, що, у випадку нефінансової змінної величини, ця змінна величина не є специфічною для сторони контракту	МСФЗ 17
Фінансові активи	це: а) грошові кошти та їх еквіваленти; б) контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства; в) контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах; г) інструмент власного капіталу іншого підприємства.	п. 4 НП(С)БО 13
Фінансові витрати	витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов’язані із запозиченнями	п. 3 НП(С)БО 31
Фінансові інвестиції	господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та/або інших фінансових інструментів. Фінансові інвестиції в Податковому кодексі поділяють на прямі і портфельні (див. визначення *прямі інвестиції, портфельні інвестиції*).	пп. 14.1.81 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
	активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора	п. 4 НП(С)БО 13

1	*2*	*3*
Форвардний контракт	цивільно-правовий договір, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установлений строк передати базовий актив у власність покупця на визначених умовах, а покупець зобов'язується прийняти в установлений строк базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену таким договором. Форвардний контракт виконується шляхом постачання базового активу та його оплати коштами або проведення між сторонами контракту грошових розрахунків без постачання базового активу (див. визначення *деривативу*)	пп. 14.1.45.3 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Фрахт	винагорода (компенсація), що сплачується за договорами перевезення, найму або піднайму судна або транспортного засобу (їх частин) для: - перевезення вантажів та пасажирів морськими або повітряними суднами; - перевезення вантажів залізничним або автомобільним транспортом;	пп. 14.1.260 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Функціональна валюта	валюта основного економічного середовища, у якому суб'єкт господарювання здійснює свою діяльність	п. 8 МСБО 21
Ф'ючерсний контракт (ф'ючерс)	стандартизований строковий контракт, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установлений строк (дата виконання зобов'язань за ф'ючерсним контрактом) передати базовий актив у власність покупця на визначених специфікацією умовах, а покупець зобов'язується прийняти базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену сторонами контракту на дату його укладення. Ф'ючерсний контракт виконується відповідно до його специфікації шляхом постачання базового активу та його оплати коштами або проведення між сторонами контракту грошових розрахунків без постачання базового активу. Виконання зобов'язань за ф'ючерсом забезпечується шляхом створення відповідних умов організатором торгівлі стандартизованими строковими контрактами (див. визначення *деривативу*)	пп. 14.1.45.4 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Хеджування	застосування одного чи декількох інструментів хеджування з метою повної чи часткової компенсації змін справедливої вартості об'єкта хеджування або пов'язаного з ним грошового потоку	п. 4 НП(С)БО 13
Хронометраж	процес спостереження за веденням господарської діяльності платника податків, який здійснюється під час проведення фактичних перевірок та застосовується контролюючими органами з метою встановлення реальних показників щодо діяльності платника податків, яка здійснюється на відповідному місці її провадження	пп. 14.1.264 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Ціновий ризик	імовірність цінових змін внаслідок валютного, відсоткового та ринкового ризиків	п. 4 НП(С)БО 13
Часовий зважений коефіцієнт	частка від ділення загальної кількості днів (місяців), протягом яких акції перебували в обігу, на загальну кількість днів (місяців) у звітному році	п. 3 НП(С)БО 24

1	*2*	*3*
Частка меншості	частина чистого прибутку (збитку) та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства)	п. 4 НП(С)БО 19
Чиста вартість реалізації	оцінена ціна продажу у звичайному ході бізнесу мінус попередньо оцінені витрати на завершення та попередньо оцінені витрати, необхідні для здійснення продажу	п. 6 МСБО 2
Чиста вартість реалізації активу	справедлива вартість активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію	п. 4 НП(С)БО 28
Чиста вартість реалізації запасів	очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію	п. 4 НП(С)БО 9
Чиста вартість реалізації необоротного активу	справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію	п. 4 НП(С)БО 7
Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості	сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів[104] (див. визначення *резерв сумнівних боргів*)	п. 4 НП(С)БО 10
Чисті активи	активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань	п. 4 НП(С)БО 19
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів	ст. 1 Закону № 996-XIV п. 3 НП(С)БО 1, п. 7 НП(С)БО 15
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	ділення різниці між сумою чистого прибутку (збитку) і сумою дивідендів на привілейовані акції на середньорічну кількість простих акцій в обігу	п. 4 НП(С)БО 24
Штрафна санкція (фінансова санкція, штраф)	плата у вигляді фіксованої суми та/або відсотків, що справляється з осіб, що вчинили податкове правопорушення або порушення іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також штрафні санкції за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності	пп. 14.1.265 п. 14.1 ст. 14 ПКУ
Юридичне зобов'язання	зобов'язання, яке виникає внаслідок: а) договору (внаслідок його явних чи неявних умов); б) законодавства або в) іншої норми права	п. 10 МСБО 37

[104] Створення резерву сумнівних боргів є обов'язковим згідно з п. 8 НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Проте, вимога п. 7 НП(С)БО 10 не поширюється на підприємства, які застосовують МСФЗ, перелік яких визначено ст. 121 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [9].

СПИСОК
використаних і рекомендованих
джерел нормативно-правового забезпечення
В СФЕРІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс від 08.07.2010 р. № 2456-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text
2. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс від 07.12.1984 р. № 8073-X URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n1383
4. Кримінальний кодекс України : Кодекс від 05.042001 р. № 2341-III URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text
5. Митний кодекс України : Кодекс від 13.03.2012 р. № 4495-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text
6. Податковий кодекс України : Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
7. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text
8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text
10. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text
11. Про внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» : Закон України від 21.09.2022 р. № 2620-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2620-20#Text
12. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень : Закон України від 30.11.2021 р. № 1914-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20#Text
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування діяльності з торгівлі валютними цінностями у готівковій формі : Закон України від 03.11.2022 р. № 2720-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2720-20#Text
14. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text
15. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану : Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text
16. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень : Закон України від 30.11.2021 р. № 1914 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20#Text

17. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування військовим збором грошового забезпечення військовослужбовців та інших осіб, які беруть безпосередню участь у бойових діях в умовах воєнного стану : Закон України від 19.06.2022 р. № 2308-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2308-20#Text
18. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 03.11.2022 р. № 2710-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text
19. Про державні лотереї в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5204-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5204-17#Text
20. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text
21. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text
22. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 р. № 1702-VII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text
23. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій осіб з інвалідністю : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 08.08.2007 р. № 1010 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2007-%D0%BF#n9
24. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24.02.2022 р. № 2102-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text
25. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text
26. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text
27. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text
28. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text
29. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text
30. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text
31. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text
32. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України від 15.07.2021 р. № 1667-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#n17
33. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України від 19.06.2003 р. № 978-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15#Text
34. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n6094

СЛЕНГОВИЙ ГЛОСАРІЙ
З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Професійний сленг (лексикон) допомагає швидкій комунікації між спеціалістами вузької сфери та сприяє більшому взаєморозумінню між працівниками, прискорюючи вербальне спілкування. Під сленгом слід розуміти використання неформальних слів і виразів у мовленні фахових працівників, які не вважаються стандартом у межах відповідного професійного спрямування. Разом з тим, використання сленгу означає приналежність до певного фаху, роду занять, а отже, до певної унікальної соціальної професійного групи. Відтак, знання професійного неофіційного лексикону дозволяє визначити «свій – не свій», тобто рівень професіоналізму, значний досвід за напрямком діяльності, а також рівень занурення в спеціальність. Філологи стверджують, що в будь-якій тривало існуючій професійній групі рано чи пізно формується професійний сленг, лексикон, і фінансисти, бухгалтери, податківці цьому не виключення. Однак, для дотримання високого кваліфікаційного рівня завжди потрібно розуміти доречність професійного сленгу, його вживання має більше акцентне, творче значення, – як мовна гра слів, що дозволяє проявити про себе у вузькій групі та виокремитись або ж злитись з вузькому колі, тоді як інтелектуальний і культурний рівень особистості визначає чиста державна мова і фахова термінологія, яка має формальне професійне призначене. Корпоративна мова має бути однозначно трактованою та зрозуміло для всіх слухачів чи користувачів інформації, тому коли рівень спілкування переходить в широке коло учасників, варто уникати «професійного» сленгу. Необхідно пам’ятати про цінність і гідність нашої української мови, про офіційні визначення в нормативно-правовій базі та навчально-методичній літературі, щоб підвищувати рівень і культуру професійного спілкування, адже мова – це наш код нації, найголовніша ознака народу, інтелектуальне надбання століть, тому професійний глосарій та офіційна термінологія має велике значення для освоєння фахових знань і навиків. З іншої сторони, сленговий словник визначає дві функції: *ознайомчу*, яка допомагає професійному розумінню дефініцій за конкретним напрямом діяльності, сприяє виразності, полегшує спілкування у вузькому професійному колі, позбавляє від довгих і детальних пояснень, а також *виховну*, яка зверне вашу увагу на те, що дані слова і вирази є специфічною лексикою, професійним сленгом, соціолектом, якого слід уникати для підвищення корпоративної культури, більш шанобливого ставлення до облікової та економічної науки, а також для досягнення чистоти української ділової мови, як зазначено у *Законі України «Про засади державної мовної політики»*, державна українська мова є «мовою економічної і соціальної діяльності» (стаття 18), та визначається як «закріплена законодавством мова, вживання якої обов’язкове в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв’язку та інформатики тощо» (стаття 1).

Поняття	Визначення
1	*2*
Аблакат	іносказання, що означає поганий адвокат – у вузькому значенні, натяк на недосвідченого клієнта, спотворення слів адвокатом, а в широкому – будь-який адвокат
Авіаносець	юридична особа, яка діє з метою приєднання (поглинання) юридичних осіб з інших регіонів
Адвокат положняковий	адвокат за призначенням, «як положено» за законом, для здійснення захисту, якщо немає можливості обрати адвоката особисто обвинуваченому або його довіреним особам
Адміністративний ресурс	можливість впливати на ситуацію за допомогою використання владних повноважень та державних ресурсів, особистих зв'язків тощо
«ажур» «Все в ажурі!»	вираз походить з професійної сфери бухгалтерів, а саме від французького слова *à jour* – «на цей день», «в актуальному стані», і означає стан бухгалтерського обліку, коли всі бухгалтерські записи роблять в день здійснення господарської операції. Слово і вираз набуло широкого розповсюдження і поза межами професійного бухгалтерського сленгу
Апеляшка	скорочення, що означає – апеляційна інстанція для відкриття апеляційних процесів щодо нових доказів, зокрема на спростування висновків податкового органу тощо
Баланс висить	є певна методологічна або арифметична бухгалтерська помилка, яка перешкоджає виведенню балансової рівності між сумами активів і пасивів на звітну дату
Банк	скорочення, що означає – наявність грошових коштів на рахунку в банку
Б'ється (підтягується) – «В мене все б'ється!»	означає співставність даних в різних бухгалтерських документах, регістрах і фінансовій звітності
Брутто, грос	сума виплат працівнику за відпрацьований час до моменту відрахування з неї працедавцем усіх податків та зборів або зарплата до утримання податковим агентом податків (про те, що залишається після податків – див. нетто)
Бу́хи	скорочення, що означає – працівники бухгалтерії
Бу́хати «Платіж, який надійшов, ми вже пробу́хали!»	зробити необхідні облікові записи в документах та на бухгалтерських рахунках за розрахунково-платіжною операцією

1	*2*
Бу́хи, які сидять на матеріалах, на касі, на зарплаті тощо	напрям роботи спеціалістів в бухгалтерському відділі (бухгалтерії), який розподіляє обов'язки та відповідальність працівників за організацію обліку у певних облікових ділянках: облік товарно-матеріальних цінностей, облік касових та банківських операцій, облік заробітної плати та пов'язаних з нею розрахунків тощо
Валюта	скорочення, що означає – наявність грошей в іноземній валюті
Вася	Вищий арбітражний суд
Вишка	Верховний суд
Виловлювати косяки в документах за сейлзі	процес виявлення невідповідності даних бухгалтерії в оформленні операцій продажу, збуту товарів, продукції, послуг та даних менеджерів з продажу (від англійського слова *sales* – продажі)
Ві́сне, висі́ть	проблема з бухгалтерським програмним забезпеченням, технічною помилкою в електронному кабінеті або слабкою технічною підтримкою, що призвело до втрати облікових даних, які не записались, не підтвердження відправки в податкову тощо
Відавізувати	термін, що означає підтвердження виконання певної дії щодо платіжного доручення, рахунку і т.д. Він має походження від слова авізо, під яким розуміють документ офіційного характеру, який сповіщає про виконання операції, пов'язаної з перерахуванням грошей чи поставкою товарів (з італійської мови *avviso* – повідомлення)
Відгул	вихідний день з дозволу адміністрації без оплати за власним бажанням
Відкат	це форма підкупу шляхом переговорів, при якій особа отримує хабар (подяка, дарунок), або комісійні в обмін на надані послуги. Винагорода, що виникає в результаті усних домовленостей між однією зацікавленої стороною та іншою, яка приймає рішення, зважаючи на особисту вигоду
Вобли	Обласний суд
Воса	позачергові збори акціонерів
«Відмивання грошей», брудні гроші	терміни, що виникли у США в 30-ті роки XX ст. у зв'язку з прийняттям у країні закону, який забороняв вільний продаж алкогольних напоїв (походить від англійської мови *money laundering*). Одним із негативних наслідків «сухого закону» стала контрабанда алкоголю, доходи від якої вкладалися в розвиток мережі пралень, отримуючи таким чином легальний статус. Відтоді подібного роду операції отримали образну назву «відмивання грошей»

1	*2*
Вузьке місце	фразеологізм, який вживається для позначення проблемних ділянок в організації діяльності підприємства, які спричиняють ріст витрат, упущення економічних вигод та можливостей, а, як результат, – недоотримання прибутків
Гѐна	скорочення, що означає – генеральний директор
Гешѐфт	іншомовне слово, що означає витяг профіту, прибутку, спекулятивні дії при збуті продукції, що передбачають особисту вигоду (з німецької мови *Geschäft* – справа, діло, торг)
Глухàр	платіжний документ з незрозумілими чи неправильними реквізитами
«Давай прокричимо!»	ситуація, коли вголос між двома бухгалтерами робиться звірка цифр (сум) одного рахунка з іншими кореспондуючими рахунками (сумами)
Дебіторка	скорочення, що означає – дебіторська заборгованість
Дедлайн	англіцизм, який означає крайній термін виконання завдання, договору, платежу (походить від англійської мови *deadline* – мертва лінія)
Дей-офф	англіцизм, що значить відгул, вихідний (походить від англійської мови *day off* – вихідний)
Діджитал або диджитал	сучасне міжнародне науково-технічне поняття, яке може мати значення: дискретний, цифровий, електронний (походить від англійської мови *digital* — «пальцевий, цифровий»)
Довірка	скорочення, що означає – довіреність, письмове уповноваження, що видається однією особою іншій для представництва перед третіми особами
Док	скорочення, що означає – документ (походить від англійського слова *doc* – документ)
Забѝти контрагента	завести дані в довідник контрагентів, тобто означає необхідність ввести всі необхідні реквізити бізнес-партнера (контрагента) в бухгалтерському програмному забезпеченні (1С: Бухгалтерія 8, BAS (1С)) для ведення наступних розрахунково-платіжних операцій
Закрити період	необхідне виконання регламентних операцій (бухгалтерських дій) щодо закриття періоду. Для бухгалтерського обліку основним звітним періодом є місяць, квартал, півріччя, рік
Занос (заноска), занести	власне хабар, неофіційна винагорода, заохочення в обмін на послугу, рішення

1	*2*
Зарплата в конвертах	усна домовленість між працедавцем та найманою особою, яка жодним чином не фіксується юридично, про те, що роботодавець офіційно сплачує певно суму, а неофіційно – передає «в конверті» додаткові виплати. Це проводиться з метою ухилення від сплати соціального страхування працівників та скорочення фонду витрат на оплату праці
Зарядити	проплатити певну суму грошей, поповнення грошового потоку в оборот компанії
Зводка і звірка	комплекс дій, що означає звірення фактичних даних з бухгалтерськими, а також перевірка стану залишків за розрахунками між двома партнерами
Злетіло (з бухгалтерської програми)	технічна помилка або слабка технічна підтримка бухгалтерського програмного забезпечення, що спричинило втрату облікових даних
Злити контору	зробити уявне злиття або продати частки в статутному капіталі або акції
Золотий парашут	договір з керівним співробітником, що передбачає виплату значної компенсації у разі припинення трудових відносин
Ікспенси	англіцизм, що означає витрати (походить від англійського слова *expenses* – витрати)
Ікспенсувати	означає – списувати витрати
Ін'єкція в протез	марне вливання грошей в оборот компанії
Їжачки	міноритарні акціонери, розмір пакету акцій якого не дозволяє йому безпосередньо брати участь в управлінні компанією, як правило, фізичні особи – працівники / колишні працівники підприємства
Їжачків пасти	1. викуп акцій дрібних акціонерів через підставні особи; 2. виступати перед міноритаріями на скупці акцій за символічним курсом (рейдерство)
Каса	скорочення, що означає – надходження готівки в касу, залишок грошей в касі на даний момент
Кеш	англіцизм, що означає – наявність готівкових грошей (походить від англійського слова *cash* – готівка)
Крѝжити сальдовку, звітність	детально перевіряти, зіставляючи дані. Вираз стався від польського krzy – хрест, що означає ставити хрестики у вивіряних рядках чи сумах
Крипта	скорочення, що означає – криптовалюта
Крокодил	пусте субконто в звітах
Лазівка	можливість для платників податків уникнути частини податкових зобов'язань (сум) при формуванні фінансової та податкової звітності, виконуючи певні управлінські дії, явно не порушуючи законодавства

1	*2*
Лікарняний, на лікарняному	період оплаченої тимчасової відсутності, пов’язаною з втратою непрацездатності
Літачок	схема рахунку, зручна форма відображення наявного залишку майна чи джерел його утворення на рахунку а також його руху протягом певного періоду (звітного періоду)
Малоцінка	скорочення, що означає – малоцінні предмети, тобто МНМА та МШП
Малювати баланс	складати баланс (звіт про фінансовий стан) за фактичними даними, формуючи балансову вартість за допомогою різних методів оцінки майна та зобов’язань для відповідної мети (отримання кредиту, збільшення інвестиційної привабливості тощо)
Мертва фірма, фірма-одноденка, фірма-метелик, фірма-прокладка	підставна фірма, яка не здає фінансову звітність, не платить податки. Її використовують для відмивання грошей та уникнення сплати податків. Вони існують лише на папері, а насправді не ведуть реальної діяльності
Мінусà	від’ємне сальдо за рахунками
Нал	скорочення, що означає – готівкові кошти
Нетто, «чиста» зарплата, зарплата на руки	сума виплат працівнику за відпрацьований час після відрахування з неї працедавцем усіх податків та зборів або зарплата після утримання податковим агентом податків (все те, що залишається після податків)
Нормативка, читати нормативку	ознайомлюватись з останніми законодавчими змінами, вивчати нормативно-правові акти, які регулюють певну облікову ділянку чи діяльність суб’єкта господарювання
Оперативка, щоденка	щоденні звіти з складу про поступлення і відвантаження товарів
Опердень, закрити опердень	скорочення, що означає – операційний день, закриття касиром каси шляхом виведення залишку і оформлення касової книги, звіту касира, повернути понад лімітні суми з каси в банк
Пенсійка	встановлений державою внесок (сума ЄСВ), який пов’язаний із загальнообов’язковим державним соціальним страхуванням
Первинка	скорочення, що означає – первинні документи
Перекладка	скорочення, що означає – перехід на інший бухгалтерський стандарт
Перекурсовка	переоцінювання активів та операцій, які обліковуються в іноземній валюті, в залежності від зміни курсу на звітну дату для виведення курсових різниць

1	*2*
Підчистити хвости	виправити всі помилки та недоліки в системі обліку і звітності
Подвійна бухгалтерія, чорна бухгалтерія, «управлінська»	це фінансово-економічні процеси і спеціальні облікові заходи, які потай від держави реалізовані підприємством. Мета впровадження такої бухгалтерії – маскування джерела походження коштів і майна, приховування доходів від оподаткування тощо
Поставити на баланс	провести операцію на рахунках бухгалтерського обліку та взяти на облік
Потрібно на вчора	протерміновані записи, оплата, передача чи подача документів
Прикрашати вітрини, чистити вікна	робити певні бухгалтерські операції чи бухгалтерські маніпуляції з оцінкою майна, власного капіталу та зобов'язань з метою приведення балансу у відповідність з встановленими вимогами на дату представлення фінансової звітності регулюючим органам
Провести «в білу»	провести документ в бухгалтерському обліку
Провести «в чорну»	не проводити документ в бухгалтерському обліку, залишити його в управлінському
Проводка	бухгалтерський запис, бухгалтерське проведення (відображення господарської операції на рахунках бухгалтерського обліку)
Програма не йде	технічні збої в роботі або налаштуваннях бухгалтерського програмного забезпечення
Прокрутка	передача фінансових (грошових) ресурсів не безпосередньо виконавця робіт, а посередницькій (в окремих випадках – підставній) фірмі з метою отримання відкату або уникнення податків.
Рветься (головна книга, оборотна відомість)	ситуація в бухгалтерській роботі, коли облікові дані не сходяться
Рога	означає пусте субконто
Сальдо свистить (висить)	отримані витрати переважають отримані доходи
Сальдовка	скорочення, що означає – відомість залишків
Соцстрах	скорочення, що означає – Фонди соціального страхування
Спрощенка	скорочення, що означає – вибір спрощеної системи оподаткування (сплати єдиного податку)
Тряпки	попереджуючі вікна в програмі 1С: Бухгалтерія
Фенька	наказ, правова вимога, НП(С)БО, закони
Фізики	скорочення, що означає – фізичні особи-підприємці (ФОП)

1	*2*
Чек резиновий	неоплачений банком чек у зв'язку з недостатньою сумою коштів на рахунку клієнта банку (власника чекової книги) для оплати
Червоне «Все червоне!»	на бухгалтерські мові «червоне» – означає помилку, від'ємне (мінусове) значення, яке свідчить про нестачі, мінусове число (у випадку сальдо), а також вказує на необхідність виправлення бухгалтерських записів методом «червоного сторно»
Юрики	скорочення, що означає – юридична особа
«Я в трансакції!»	рутинна і нервова робота бухгалтера
Ящик	сейф, місце зберігання готівки і грошових документів

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ ЗА РІВНЯМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ВІД СУЧАСНОСТІ ДО ПЕРШОДЖЕРЕЛ

ЗАКОНОДАВЧИЙ РІВЕНЬ

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

1. **БЮДЖЕТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ :** Кодекс від 08.07.2010 р. № 2456-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text
2. **ГОСПОДАРСЬКИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ :** Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text
3. **КОДЕКС ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ УКРАЇНИ :** Кодекс від 10.12.1971 р. № 322-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text
4. **КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ :** Кодекс від 07.12.1984 р. № 8073-X URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n1383
5. **КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ :** Кодекс від 05.042001 р. № 2341-III URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text
6. **МИТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ :** Кодекс від 13.03.2012 р. № 4495-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text
7. **ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ :** Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
8. **ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ :** Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n6094

та ін.

9. **Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність :** ЗАКОН УКРАЇНИ від 21.12.2017 р. № 2258-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text
10. **Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні :** ЗАКОН УКРАЇНИ від 16.07.1999 р. № 996-XIV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

та ін.

НОРМАТИВНО-МЕТОДИЧНИЙ РІВЕНЬ

НАЦІОНАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТИ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ – НП(С)БО ДС

URL : https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja

НАЦІОНАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТИ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ – НП(С)БО

URL : https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1

1. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
2. НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»
3. НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»
4. НП(С)БО 7 «Основні засоби»
5. НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»
6. НП(С)БО 9 «Запаси»
7. НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»
8. НП(С)БО 11 «Зобов'язання»
9. НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»
10. НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти»
11. НП(С)БО 14 «Оренда»
12. НП(С)БО 15 «Дохід»
13. НП(С)БО 16 «Витрати»
14. НП(С)БО 17 «Податок на прибуток»
15. НП(С)БО 18 «Будівельні контракти»
16. НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»
17. НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»
18. НП(С)БО 22 «Вплив інфляції»
19. НП(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»
20. НП(С)БО 24 «Прибуток на акцію»
21. НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»
22. НП(С)БО 26 «Виплати працівникам»
23. НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»
24. НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»
25. НП(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами»
26. НП(С)БО 30 «Біологічні активи»
27. НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»
28. НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»
29. НП(С)БО 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин»
30. НП(С)БО 34 «Платіж на основі акцій»

ПЛАНИ РАХУНКІВ

URL : https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja

1. **ПЛАН РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ АКТИВІВ, КАПІТАЛУ, ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ :** Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99
2. **ІНСТРУКЦІЯ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій :**
   Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99
3. **СПРОЩЕНИЙ ПЛАН РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ АКТИВІВ, КАПІТАЛУ, ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ :** Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р. № 186
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01
4. **ПЛАН РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ :** Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 р. № 1203
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14

ІНШІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ СФЕРІ

URL : https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja

1. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства :
   Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності :
   Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів :
   Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03
4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів :
   Наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v1327201-09?lang=uk
5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів :
   Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 № 2
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0002201-07
6. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань :
   Положення; Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text
7. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні :
   Постанова Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148
   URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text

МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ

КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

URL : https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti

ТЛУМАЧЕННЯ – КТФФЗ

URL
https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576

МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

URL :
https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_for_SME_(2015)%20ukr_AH%20a

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ – МСФЗ

URL
:https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_sta

1. МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності»
2. МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій»
3. МСФЗ 3 «Об’єднання бізнесу»
4. МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»
5. МСФЗ 6 «Розвідка та оцінка запасів корисних копалин»
6. МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації»
7. МСФЗ 8 «Операційні сегменти»
8. МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»
9. МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність»
10. МСФЗ 11 «Спільна діяльність»
11. МСФЗ 12 «Розкриття інформації про частки участі в інших суб’єктах господарювання»
12. МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості»
13. МСФЗ 14 «Відстрочені рахунки тарифного регулювання»
14. МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»
15. МСФЗ 16 «Оренда»
16. МСФЗ 17 «Страхові контракти»

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ – МСБО

URL : https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576

1. МСБО 1 «Подання фінансової звітності»
2. МСБО 2 «Запаси»
3. МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»
4. МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»
5. МСБО 10 «Події після звітного періоду»
6. МСБО 12 «Податки на прибуток»
7. МСБО 16 «Основні засоби»
8. МСБО 19 «Виплати працівникам»
9. МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу»
10. МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»
11. МСБО 23 «Витрати за позиками»
12. МСБО 24 «Розкриття інформації про пов’язані сторони»
13. МСБО 27 «Окрема фінансова звітність»
14. МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства»
15. МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»
16. МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання»
17. МСБО 33 «Прибуток на акцію»
18. МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов’язання та умовні активи»
19. МСБО 38 «Нематеріальні активи»
20. МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»
21. МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість»
22. МСБО 41 «Сільське господарство»

НАВЧАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

1. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
   URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/8959
2. Васільєва Л. М. Внесок Луки Пачолі в розвиток бухгалтерського обліку. Агросвіт. 2014. № 7. С. 13-16.
   URL: http://www.agrosvit.info/?op=1&z=1538&i=2
3. Даньків Й. Я., Остап'юк М. Я., Долинський С. В. Лука Пачіолі (Пачіоло) – основоположник бухгалтерської науки (до 570-річчя з дня народження і 500-річчя з дня смерті). Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 7. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9361
4. Задорожний З.-М. В., Омецінська І. Я., Мельничук І. В., Фаріон В. Я. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 220 с.
5. Краус Н. М., Краус К. М., Марченко О. В. Чудернацькі податки в різних країнах світу: історичні традиції, тенденції і суперечності існування. Ефективна економіка. 2021. № 6.
   URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8963
6. Крисоватий А. І., Панасюк В. М., Мельничук І. В., Бурденюк Т. Г. Міжнародні стандарти обліку та звітності: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 580 с.
   URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42590
7. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 363 с.
   URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/37773
8. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 330 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/37678
9. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік і оподаткування : навчальний посібник – 2-ге вид., перероб. і доп. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 360 с.
10. Фінансовий облік : підручник; 2-ге вид., доп. та перероб. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, П. Н. Денчук [та ін.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 482 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/41616/1/Finfns_Oblik-2020.pdf

Додаток А

НАКАЗ N___
про облікову політику підприємства та про організацію бухгалтерського обліку

м. _____
від "___" _____ 20___ року

На підставі Закону України від 16.07.99 р. N 996-XIV "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку наказую:

1. Організація бухгалтерського обліку

1.1. Доручити забезпечення бухгалтерського обліку на підприємстві бухгалтерській службі на чолі з головним бухгалтером.

1.2. Застосовувати на підприємстві журнально-ордерну систему обліку.

1.3. Застосовувати форми журналів-ордерів та інших облікових регістрів, розроблені фахівцями підприємства в минулому році й адаптовані бухгалтерією до нової системи обліку. Для повної та реальної картини здійснюваних господарських операцій та їх результатів дозволити головному бухгалтерові своїм розпорядженням затверджувати додаткову систему субрахунків і регістрів аналітичного обліку.

1.4. Бухгалтерам проставляти на первинних документах, що відображаються в обліку, відмітку про їх обробку у вигляді кореспонденції рахунків, дати, підпису.

1.5. Складати щомісяця журнали-ордери та інші облікові регістри. Роздруківки з комп'ютерної програми підписувати оператору-виконавцеві і бухгалтерові, який відповідає за складання облікового документа.

1.6. Дані журналів-ордерів, інших облікових регістрів і додаткових довідок головному бухгалтеру відображати в оборотному балансі, що є підставою для складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства. Після обробки журнали-ордери, облікові регістри і довідки повинні бути підписані головним (старшим) бухгалтером із вказівкою дати підпису.

1.7. Фахівцям відділів: розрахунків за газ фізичних осіб, реалізації та обліку газу, господарському відділу, спеціалістам неухильно виконувати вимоги працівників бухгалтерії щодо дотримання порядку оформлення первинних документів і терміну подання їх до обліку. За порушення вимог бухгалтерів, несвоєчасне складання первинних документів і недостовірність відображення в них даних притягати фахівців до дисциплінарної відповідальності.

У випадках якщо документ, підписаний таким фахівцем, складений з порушенням законодавчих і нормативних вимог, або взагалі не складений, або відсутність такого документа потягла за собою застосування фінансових санкцій до підприємства, то питання про відповідальність фахівця розглядати на засіданні правління (дирекції) товариства за участю представників трудового колективу .

1.8. Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності проводити інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.14 р. № 879.

2. Про облікову політику підприємства

2.1. Дозволяю змінити облікову політику, якщо:

- зміняться вимоги Міністерства фінансів України;
- зміняться статутні вимоги підприємства;

- нові (запропоновані й обґрунтовані фахівцями підприємства) положення облікової політики забезпечують більш достовірне відображення господарських операцій.
2.2. При складанні фінансової звітності встановити кордон істотності в розмірі 100 грн.
2.3. Основним засобом визнавати актив, якщо очікуваний термін його корисного використання (експлуатації), установлений засіданням виробничої комісії, більше року (або операційного циклу, якщо він більше року), а вартісна оцінка якого дорівнює сумі, що перевищує 20 000 грн.
2.4. До малоцінних необоротних матеріальних активів відносити активи, відмінні від основних засобів (на підставі класифікації, поданої в пункті 5 НП(С)БО 7 "Основні засоби" і пункті 4 цього наказу), вартісна оцінка яких дорівнює сумі, що не перевищує 20000 грн.
2.5. Застосовувати при нарахуванні амортизації основних засобів методи амортизації, строк корисного використання та ліквідаційну вартість, установлені і затверджені наказом по підприємству, за результатами місяця в якому такий необоротний актив введений в експлуатацію.
2.6. Установити такі методи нарахування амортизації для:
- інших необоротних матеріальних активів - прямолінійний метод;
- малоцінних необоротних активів і бібліотечних фондів - у розмірі 100% від їх вартості в першому місяці використання об'єкта.
2.7. Термін корисного використання нематеріальних активів встановлюється наказом по підприємству, за результатами місяця в якому такий нематеріальний актив введений в експлуатацію.
2.8. Застосовувати прямолінійний метод амортизації нематеріальних активів.
2.9. Установити такі методи оцінки вибуття запасів:
- при відпуску запасів у реалізацію - метод ФІФО.
2.10. Установити норму добових на службові відрядження в розмірі 390 грн.
2.11. Суму резерву сумнівних боргів установлювати на підставі класифікації дебіторської заборгованості за продукцію, товари, послуги за термінами її непогашення.
2.12. Встановити наступну класифікацію дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість класифікується:

за об’єктами, щодо яких вона виникла:
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги;
- дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом;
- дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами;
- інша дебіторська заборгованість.

за строками погашення:
- довгострокова (непоточна);
- короткострокову (поточна).

за своєчасністю та ступенем вірогідності погашення:
- дебіторська заборгованість, строк оплати якої не настав (***непрострочена*** дебіторська заборгованість);
- дебіторська заборгованість не сплачена в строк (***прострочена***);
- В тому числі:
  - сумнівна дебіторська заборгованість;
  - безнадійна дебіторська заборгованість.

2.12.1. Первісне визнання дебіторської заборгованості

Дебіторська заборгованість визнається як актив, коли Компанія стає стороною контракту і, внаслідок цього, має юридичне право отримувати грошові кошти, інші активи, роботи, послуги. Для цілей цього розділу Компанія визнає дебіторами:

- Покупців (замовників), стосовно яких було здійснено відвантаження товарів або надавалися послуги до отримання оплати;

- Постачальників, стосовно товарів та послуг яких проводилася попередня оплата (аванси видані) або від яких були отримані векселі.

Облік операцій, в результаті яких виникає дебіторська заборгованість Компанії, ведеться за принципом нарахування, який передбачає, що всі завершені операції відображаються в обліку в тому ж періоді , в якому вони здійснені, незалежно від часу отримання або сплати грошей.

Компанія обліковує дебіторську заборгованість на кінець звітного періоду в залежності від термінів погашення:

- Короткострокова – з терміном погашення протягом наступних 12 календарних місяців після звітної дати у складі оборотних активів;
- Довгострокова – з терміном погашення більше ніж 12 календарних місяців після звітної дати у складі необоротних активів.

При первісному визнанні Компанія оцінює дебіторську заборгованість за справедливою вартістю, що дорівнює договірній, плюс витрати на операцію, які безпосередньо відносяться до неї, включаючи податок на додану вартість.

Компанія оцінює справедливу вартість дебіторської заборгованості користуючись припущеннями, якими користувалися б учасники ринку, складаючи ціну активу, та припускаючи, що учасники ринку діють у своїх економічних інтересах, і визначає справедливу вартість заборгованості виходячи з умов договору. При цьому різниця між номінальною та справедливою вартістю дебіторської заборгованості визнається в момент первісного визнання як фінансові витрати у складі Звіту про фінансові результати.

Аналітичний облік дебіторської заборгованості ведеться в розрізі дебіторів, валют, дати виникнення, договорів та з додатковим виділенням внутрішньогрупової заборгованості.

Дебіторська заборгованість, що не пов’язана з основною діяльністю, визнається як інша дебіторська заборгованість.

Отримані штрафи, пені, неустойки визнаються у складі іншої поточної дебіторської заборгованості в момент отримання на них права за умовами договору або після набуття чинності судового рішення з одночасним визнанням доходів.

2.12.2. Подальша оцінка дебіторської заборгованості

В подальшому довгострокова дебіторська заборгованість обліковується за амортизованою вартістю з застосуванням ефективної ставки відсотка, яка дорівнює середньозваженій ставці депозитів за місяць, що передує місяцю укладення договору. Ставка дисконтування не змінюється, а лишається такою, як при первісному визнанні цієї дисконтованої вартості. Розрахунок амортизованої вартості дебіторської заборгованості із зазначеним строком погашення проводиться за формулою:

$$\mathbf{PV_1 = FNn / (1+i)\ n}$$, де

PV_1 – теперішня вартість;

FNn – майбутня вартість, тобто очікувані згідно графіку погашення протягом n періодів;

i – ефективна ставка відсотка (Джерело: середньозважена вартість депозитів для суб’єктів господарювання за даними статистичної звітності банків України за посиланням http://www.bank.gov.ua/files/Procentlastb_DEP.xls);

n – кількість періодів (років, кварталів, місяців, днів) від дати первісного визнання.

Амортизована вартість довгострокової дебіторської заборгованості із визначеним графіком погашення з однаковою періодичністю розраховується за формулою:

PV_2= FN/ (1+i/p) 1 + …. + FN/ (1+i/p) n, де

PV_2 – теперішня вартість;

FN – майбутня вартість, тобто очікувані згідно графіку погашення протягом n періодів;

i – ефективна ставка відсотка (Джерело: середньозважена вартість довгострокових депозитів для суб'єктів господарювання за даними статистичної звітності банків України за посиланням http://www.bank.gov.ua/files/Procentlastb_DEP.xls);

p – кількість термінів (кроків) погашення заборгованості за період (рік, квартал, місяць);

n – кількість періодів (років, кварталів, місяців, днів) від дати первісного визнання.

У випадку, коли заборгованість погашається згідно з графіком, але із різною періодичністю, при розрахунку амортизованої вартості кількість періодів перераховується до найменшого терміну (кроку) графіку.

Одночасно при визнанні дебіторської заборгованості за амортизованою вартістю з використанням ефективної відсоткової ставки Компанія визнає фінансові витрати, які розраховуються як різниця між номінальною вартістю виплат та теперішньою вартістю (PV) зобов'язання із відображенням витрат у Звіті про фінансові результати.

В подальшому на кожну звітну дату Компанія збільшує амортизовану вартість (теперішню вартість) дебіторської заборгованості на суму доходів на відсотки, яка розраховується шляхом множення ставки відсотка (скоригованої на кількість періодів погашення), за якою первісно розраховано амортизовану вартість заборгованості на теперішню вартість заборгованості та з урахуванням фактору часу за формулою:

%= PV*i/p * TF, де

PV – теперішня вартість;

i – ефективна ставка відсотка;

p – кількість термінів (кроків) погашення заборгованості за період (рік, квартал, місяць);

TF – фактор часу, який розраховується як кількість днів від первісного визнання (або попереднього звітного періоду) на кількість днів періоду.

Поточна дебіторська заборгованість в подальшому враховується за амортизованою вартістю, яка зазвичай дорівнює її номінальній вартості.

Якщо номінальна вартість суттєво відрізняється від амортизованої, Компанія проводить перерахунок з застосуванням ефективної ставки відсотку.

На кінець кожного звітного періоду Компанія перевіряє свою дебіторську заборгованість на предмет її можливого знецінення. Резерв на знецінення дебіторської заборгованості формується, коли існують показники того, що дебіторська заборгованість знецінилась, а саме, але не виключно:

- об'єктивні свідчення того, що Компанія не буде здатна повернути усі належні суми згідно із первісними умовами договору;

- істотні фінансові труднощі дебітора;
- висока вірогідність того, що дебітор може розпочати процедуру банкротства;
- невиконання зобов'язань або прострочення платежів.

У результаті балансова вартість такої дебіторської заборгованості має бути зменшена внаслідок створення резерву сумнівних боргів за рахунок інших операційних витрат періоду. Подальше відшкодування сум, на які раніше було нараховано резерв, включається до складу інших операційних доходів.

Рішення про створення резерву сумнівних боргів приймає Комісія за результатом розгляду попередніх висновків про наявність дебіторської заборгованості з ознаками сумнівності, згідно наданих реєстрів в розрізі кожного дебітора по кожному окремому договору з датою виникнення такої заборгованості. Рішення фіксується протоколом засідання комісії та затверджується керівником Компанії та є підставою для відображення в обліку.

Резерв сумнівних боргів розраховується лише для тієї частини дебіторської заборгованості, щодо якої виконуються одночасно такі умови:

- заборгованість є активом, тобто виникла внаслідок звичайної господарської діяльності (до цієї категорії не входять набута заборгованість, заборгованість за розрахунками з бюджетом і заборгованість, призначена для продажу). Резерв сумнівних боргів на дебіторську заборгованість за внутрішньогруповими розрахунками нараховується тільки на підставі окремого рішення Компанії;
- заборгованість є поточною дебіторською заборгованістю. Для заборгованості, термін погашення якої не настав, резерв не розраховується;
- заборгованість не віднесена до безнадійної.

На заборгованість дебіторів, що знаходяться у стані процедури банкротства або ліквідації, нараховується резерв незалежно від виду (поточна або довгострокова) та періоду виникнення такої заборгованості, так як ризик її непогашення є значним.

У випадку, якщо дебіторська заборгованість обліковується за амортизованою вартістю, то на момент нарахування резерву сумнівних боргів Компанія сторнує фінансові витрати щодо первісного визнання цієї дебіторської заборгованості за амортизованою вартістю та фінансові доходи щодо амортизації її дисконту. Резерв сумнівних боргів щодо такої дебіторської заборгованості нараховується у розмірі 100% від її номінальної вартості.

Компанія також може розглядати дебіторську заборгованість на предмет знецінення у окремих виняткових випадках (форс-мажорах), якщо існують ознаки того, що дебіторська заборгованість не може бути контрольована, наприклад у випадках, коли контрагенти знаходяться у зонах військових дій чи на непідконтрольних територіях.

Резерв сумнівних боргів визначається в розрізі індивідуального резерву (використовуючи ідентифікований метод). Відповідно до ідентифікованого методу, величину резерву сумнівних боргів визначають в абсолютній сумі сумнівної заборгованості на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів в розрізі договорів і поставок.

У випадку якщо дебіторська заборгованість прострочена на термін більше 8 місяців Компанія нараховує резерв сумнівних боргів у розмірі 100% суми заборгованості.

3. УСТАНОВИТИ ПЕРЕЛІК І СКЛАД ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ

3.1. Матеріальні витрати (матеріали, паливо електроенергія, витрати на ремонт (без заробітної плати);
3.2. Витрати на оплату праці;
3.3. Витрати на соціальні заходи;

3.4. Амортизація;
3.5. Інші витрати:
а) послуги банків (інкасація, комісія за прийняті платежі від населення);
б) послуги по доставці рахунків;
в) інформаційні при отриманні платежів від банківських установ у розрізі особових рахунків у вигляді dbf-файлів;
г) інші витрати які безпосередньо відносяться до виробничої собівартості.

4. УСТАНОВИТИ ПЕРЕЛІК І СКЛАД АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

1. Витрати :
а) оплата праці : керівного складу, адміністрації, бухгалтерії, господарського відділу, відділу збуту, включаючи премії, матеріальну допомогу;
б) відрахування на соціальні заходи і медичне страхування перелічених вище працівників;
в) витрати на оплату службових відряджень;
г) інші витрати:
вартість поштово-телеграфних послуг;
вартість послуг зв'язку;
вартість канцелярського приладдя;
вартість послуг з участі в семінарах;
винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські) тощо;
витрати на придбання періодичних видань і спеціальної літератури виробничої тематики тощо.
2. Амортизація основних засобів , інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання.
3. Витрати на утримання та експлуатацію основних засобів загальногосподарського призначення:
а) вартість палива;
б) мастильних, обтиральних матеріалів та інших допоміжних матеріалів, необхідних для догляду за основними засобами і підтриманням їх у працездатному стані;
в) вартість послуг сторонніх організацій, пов'язаних з утриманням та експлуатацією основних засобів;
г) вартість витраченого інструменту і пристосувань;
ж) витрати на операційну оренду основних засобів тощо;
з) опалення, освітлення та водопостачання приміщення.
4. Витрати, пов'язані з утриманням пожежної та сторожової охорони:
а) послуги сторонніх організацій з охорони.
5. Витрати на ремонт основних засобів загальногосподарського призначення:
а) витрати на ремонт будівель і споруд:
б) витрати на ремонт виробничого обладнання, інструментів і транспортних засобів;
в) вартість запасних частин та інших матеріалів, витрачених при ремонті виробничого обладнання, транспортних засобів та інструментів;
г) вартість послуг з ремонтних робіт, виконаних сторонніми організаціями.
6. Витрати на охорону праці й техніку безпеки:
а) витрати на установлення сигналізації, необхідної з метою безпеки для швидкого зупинення механізмів;
б) вартість матеріалів, використаних на улаштування та утримання засобів охорони праці;
в) вартість послуг сторонніх організацій, пов'язаних із проведенням попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці, або де необхідно провадити професійний добір (обов'язковий первинний та періодичний профілактичний наркологічний огляди), а також щорічний обов'язковий медичний огляд осіб віком до 21 року;
в) інші витрати на цілі, пов'язані з охороною праці (витрати на улаштування освітлення, що відповідає санітарним нормам і правилам (у тому числі місцевого освітлення робочих місць).
7. Податки, збори та інші передбачені законодавством платежі.
8. Плата за розрахунково касове обслуговування.
Інформацію про суму адміністративних витрат розкривати у Звіті про фінансові результати окремою статтею.

5. УСТАНОВИТИ ПЕРЕЛІК І СКЛАД ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ВИТРАТ

5.1. Витрати на придбання квітів (вітання працівників та партнерів підприємства).
5.2. Витрати на придбання напоїв та частування партнерів підприємства.

6. Гармонізація бухгалтерського та податкового обліку

6.1. Для цілей бухгалтерського обліку, використовувати національні стандарти бухгалтерського обліку, що введені в дію згідно з чинним законодавством.
6.2. Первісну вартість основних засобів збільшувати на суму витрат, що збільшують очікувані економічні вигоди від використання такого активу.
6.3. Витрати, що підтримують об'єкт основного засобу у робочому стані відносити до витрат періоду , у якому такі витрати понесені.
6.4. Нарахування амортизації здійснювати з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством.
6.6. У випадку придбання одного об'єкту основних засобів, що складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожну з цих частин визнавати в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Директор _____

З наказом ознайомлений:
Головний бухгалтер _____

Західноукраїнський національний університет

Факультет фінансів та обліку

Бухгалтерський облік та оподаткування

Підручник

Комп’ютерна верстка: Володимир Босий

Оцифрування матеріалу та дизайн: Вадим Шухманн

Підписано до друку 22.04.2024 р.

Формат 60x87 1/8. Гарнітура Times.

Умов. друк. арк. 78,3. Облік.-вид. арк. 75,4.

Видавець та виготовлювач

Західноукраїнський національний університет

вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46004

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009р.

635

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬ